

JAARVERSLAG 2014

CREG

COMMISSIE VOOR DE REGULERING
VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

COMMISSIE VOOR DE REGULERING
VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

JAARVERSLAG **2014**

Inhoudstafel

1. Voorwoord	5
2. De voornaamste nationale wettelijke ontwikkelingen	9
2.1. Overdracht van bevoegdheden naar de gewesten	10
2.2. Strategische reserve.	10
2.3. Productie, opslag en transport van offshore-energie	10
2.4. Adviesraad Gas en Elektriciteit	12
2.5. REMIT	12
2.6. Federale bijdrage gas	13
2.7. Varia	13
3. De elektriciteitsmarkt	15
3.1. Regulering	16
3.1.1. Elektriciteitsproductie	16
3.1.1.1. Vergunningen voor elektriciteitsproductie	16
3.1.1.2. Energieproductie in de Noordzee	16
3.1.1.3. Offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie	19
3.1.2. Elektriciteitslevering	20
3.1.2.1. Levering aan afnemers aangesloten op het transmissienet	20
3.1.2.2. Maximumprijzen	20
3.1.2.3. Evolutie en fundamentals van de elektriciteitsprijs	21
3.1.3. Regulering van transmissie en distributie	21
3.1.3.1. Ontvlechting en certificering van de transmissienetbeheerder	21
3.1.3.2. Corporate governance	21
3.1.3.3. Technische werking	22
3.1.3.4. Nettarieven	25
3.1.4. Grensoverschrijdende kwesties	34
3.1.4.1. Toegang tot grensoverschrijdende infrastructures	34
3.1.4.2. Analyse van het investeringsplan van de transmissienet- beheerder op zijn overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie	36
3.1.4.3. Samenwerking van de CREG (met inbegrip van de capaciteitstoewijzingsprocedures en het congestiebeheer) met de andere regulatoren en met het ACER	36
3.1.4.4. Verdeling van de capaciteiten tussen België en Nederland	36
3.2. Mededinging	37
3.2.1. Prijsmonitoring op groot- en kleinhandelsniveau	37
3.2.1.1. In 2014 door de CREG uitgevoerde studies	37
3.2.1.2. Vangnet	38
3.2.2. Monitoring van de transparantie en openstelling van de markt	42
3.2.2.1. Opgevraagde elektrische energie	42
3.2.2.2. Marktaandeel van de productiegroothandel	42
3.2.2.3. Uitwisseling van energie	44
3.2.2.4. REMIT	47
3.2.2.5. Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas	48
3.2.3. Aanbevelingen inzake leveringsprijzen	48
3.3. Consumentenbescherming	48
3.4. Bevoorradingszekerheid	49
3.4.1. Monitoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod	49
3.4.2. Toezicht op de investeringsplannen van de transmissienetbeheerder	50
3.4.3. Operationele netveiligheid	50
3.4.4. Investeringen in grensoverschrijdende interconnecties	51
3.4.5. Maatregelen om de vraagpieken te dekken en het hoofd te bieden aan bevoorradingsstekorten	52
3.4.5.1. Strategische reserve	52
3.4.5.2. Offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor de productie van elektriciteit	53
3.4.5.3. Elektriciteitsschaarste en afschakelplan	54

4. De aardgasmarkt	55	5. De CREG	81
4.1. Regulering	56	5.1. Directiecomité en personeel van de CREG	82
4.1.1. Levering van aardgas	56	5.2. Adviesraad Gas en Elektriciteit	84
4.1.1.1. Federale vergunningen voor aardgaslevering	56	5.3. Beleidsplan en vergelijkend verslag van doelstellingen en verwezenlijkingen van de CREG	86
4.1.1.2. Maximumprijzen	57	5.4. Strategisch plan van de CREG 2013-2019	86
4.1.1.3. Evolutie en fundamentals van de aardgasprijs	57	5.5. Behandeling van vragen en klachten	87
4.1.2. Regulering van vervoer en distributie	58	5.6. Website van de CREG	87
4.1.2.1. Ontvlechting en certificering van netbeheerders	58	5.7. Deelname van de leden van de CREG als sprekers aan seminars	88
4.1.2.2. Corporate governance	58	5.8. Samenwerking van de CREG met andere instanties	89
4.1.2.3. Technische werking	58	5.8.1. De CREG en de Europese Commissie	89
4.1.2.4. Nettarieven en LNG-tarieven	64	5.8.2. De CREG binnen ACER	89
4.1.3. Grensoverschrijdende kwesties en marktintegratie	69	5.8.3. De CREG binnen de CEER	92
4.1.3.1. De toegang tot grensoverschrijdende installaties	69	5.8.4. Het Forum van Madrid	95
4.1.3.2. Analyse van het investeringsplan van de beheerder van het vervoersnet op zijn overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie	70	5.8.5. Het Forum van Firenze	95
4.1.3.3. Samenwerking van de CREG met de andere regulatoren en het ACER, onder meer inzake grensoverschrijdende kwesties	70	5.8.6. De CREG en de gewestelijke regulatoren	96
4.1.3.4. Marktintegratie	71	5.8.7. De CREG en de mededingingsautoriteiten	97
4.2. Mededinging	73	5.9. Financiën van de CREG	98
4.2.1. Prijsmonitoring op groot- en kleinhandelsniveau	73	5.9.1. Federale bijdrage	98
4.2.1.1. Studies uitgevoerd door de CREG in 2014	73	5.9.2. De fondsen	100
4.2.1.2. Vangnet	74	5.9.3. Rekeningen 2014	102
4.2.2. Monitoring van de transparantie en openstelling van de markt	74	5.9.4. Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2014	106
4.2.3. Aanbevelingen inzake leveringsprijzen	74	5.10. Lijst van de akten van de CREG opgesteld in de loop van 2014	107
4.3. Consumentenbescherming	74		
4.4. Bevoorradingzekerheid	74		
4.4.1. Monitoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod	74		
4.4.2. Controle van de investeringsplannen van de vervoersnetbeheerder	77		
4.4.3. Verwachte toekomstige vraag, beschikbare voorraden en extra capaciteit	78		
4.4.4. Dekking van de piekafnames	79		

LIJST VAN TABELLEN

1. Nominale vermogen van de bestaande en in aanbouw zijnde offshore windparken in 2014	17
2. Energie afgenomen door afnemers aangesloten op het federale transmissienet voor de jaren 2007 tot en met 2014	20
3. Niet-gewogen gemiddeld onevenwichtstarief voor de periode 2007-2014	24
4. Tariefvast van de transmissienetgebruikers over de perioden 2008-2011 en 2012-2015	27
5. Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw	30
6. Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw	31
7. Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw	32
8. Gemiddelde export- en importcapaciteit en gemiddelde nominatie per jaar	35
9. Jaarlijkse opbrengst van de geveilde capaciteit	35
10. Marktaandeel van de groothandel in de productiecapaciteit voor elektriciteit	43
11. Marktaandeel van de groothandel in de geproduceerde energie	43
12. Uitgewisselde energie en gemiddelde prijs op de intraday-beurs	46
13. Belasting (energie en piekvermogen) van het Elia-net voor de periode 2007-2014	49
14. Opdeling per soort centrale van het in België geïnstalleerde vermogen aangesloten op het Elia-net op 31 december 2014	49
15. Opdeling per soort primaire energie van de elektriciteit geproduceerd in 2014 door centrales gelegen op sites die zijn aangesloten op het Elia-net	49
16. Ondernemingen die in 2014 actief waren op het vlak van shipping van aardgas op de Belgische markt – Evolutie tegenover 2013	57
17. Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw	66
18. Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw	67
19. Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw	68
20. Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische aardgasvraag tussen 2002 en 2014	75
21. Directie en personeel van de CREG op 31 december 2014	83
22. De leden van de adviesraad op 31 december 2014.	85
23. Overzicht van de presentaties die de CREG in 2014 voor externen heeft gegeven.	88
24. Resultatenrekening per 31 december 2014	103
25. Balans per 31 december 2014	104

LIJST VAN FIGUREN

1. Evolutie van het geïnstalleerde vermogen offshore windenergie tussen april 2009 en december 2014	18
2. Offshore nettoproductie van groene stroom per park op maandbasis in 2014	18
3. Niet-gewogen gemiddeld onevenwichtstarief en prijs Belpex DAM voor de periode 2007-2014	24
4. Totale netkosten per typeklant	28
5. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Vlaanderen in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar.	33
6. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Wallonië in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar	33
7. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Brussel in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar	33
8. Beschikbaarheid en gebruik van de interconnectiecapaciteit van 2007 tot 2014	34
9. Dagelijkse congestierentes van de marktkoppeling	36
10. Maandelijks evolutie van de elektriciteitsprijs in 2014 voor een huishoudelijke typeafnemer = 3.500 kWh/jaar	41
11. Maandelijks evolutie van de gasprijs in 2014 voor een huishoudelijke typeafnemer = 23.260 kWh/jaar	41
12. Gemiddelde belasting op maandbasis op het Elia-net van 2007 tot 2014	42
13. Gemiddelde maandprijzen op de beurzen Belpex, APX, EPEX FR en EPEX GE tussen 2007 en 2014	45
14. Gemiddelde maandelijkse robuustheid van de Belpex-markt tussen 2007 en 2014	46
15. Vergelijking van de groothandelsprijs voor de contracten op korte en op lange termijn	47
16. Evolutie tussen 2007 en 2014 van de maximale fysische belasting van de interconnecties met Frankrijk en Nederland	50
17. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkost in Vlaanderen in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar	69
18. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkost in Wallonië in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar	69
19. Gemiddelde samenstelling van de distributienetkost in Brussel in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar	69
20. Netto aardgastransacties (H-gas) tussen de ZTP-markt en de markten in de buurlanden in de periode 2011-2013	71
21. Prijschommelingen van aardgas en prijsrelatie tussen de ZTP-markt en de markten in de buurlanden in de periode 2011-2013.	72
22. Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische vraag naar H-gas en L-gas in 2013 en 2014	74
23. Evolutie van het aardgasverbruik per gebruikerssegment gedurende de periode 1990-2014, aangepast op basis van de klimaatveranderingen.	75
24. Verdeling van de instroom van aardgas per ingangzone in 2014.	76
25. Samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille van de leveranciers die in 2014 in België actief waren	76
26. Samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille voor de Belgische aardgasmarkt tussen 2000 en 2014	76
27. Marktaandeel van de leveringsondernemingen op het vervoersnet in 2014	77
28. Verwachtingen voor de vraag naar aardgas in België tot 2024	78
29. Verdeling van de piekafname per gebruikerssegment in 2014	79
30. Verdeling van de aardgasbronnen voor de dekking van de piekafname in 2014	79
31. Organigram van ACER op 31 december 2014	89
32. Organigram van de CEER op 31 december 2014	92

1. Voorwoord

Energie is één van de belangrijkste thema's van de 21ste eeuw. De energieproblematiek wordt elk jaar complexer en de uitdagingen van de beschikbaarheid en de toegang tot energie, tegen betaalbare prijzen en voor alle verbruikers, worden dag na dag groter. Slechts enkele ogenblikken van onzekerheid van de energiebevoorrading zijn immers voldoende om glashelder aan te tonen hoe onverwacht kwetsbaar en afhankelijk we zijn van energie, en dit op alle vlakken.

Het Directiecomité van de CREG, ondersteund door een team van enthousiaste medewerkers, neemt deze uitdagingen bijzonder ter harte. Binnen het veranderende kader krijgt de CREG steeds meer taken toegewezen. In haar werking onderscheidt de CREG drie strategische assen: de geliberaliseerde activiteiten, de gereguleerde activiteiten en de flexibiliteit van het energiesysteem.

Voor wat betreft de geliberaliseerde activiteiten bestaat de missie van de CREG erin om via permanente monitoring de marktwerking te verbeteren met het oog op de belangen van de verbruikers. De CREG bouwt verder aan maatregelen om de energiemarkten toegankelijker en eenvoudiger te maken. Voor de kleinhandelsmarkt zag de CREG in 2014 onder meer toe op de correcte toepassing van het charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites door de dienstenleveranciers die dit in 2013 onderschreven hadden. In juni publiceerde zij een evaluatierapport van het vangnetmechanisme

(dat op 1 januari 2013 in het leven werd geroepen) waaruit blijkt dat er geen marktverstoring effect is opgetreden en dat de prijzen in België zijn geëvolueerd naar het gemiddelde van de buurlanden. De CREG monitort ook op permanente basis elk van de onderdelen van de energieprijzen in België aangezien dit een basiselement is voor een prijsvergelijking door de gebruiker. Het startschot voor het beter informeren van kmo's en zelfstandigen – een strategische doelstelling van de CREG – werd gegeven middels een workshop in december.

Qua monitoring van de groothandelsprijzen heeft de CREG in 2014 verschillende studies uitgevoerd over de mechanismen voor vastlegging van de energieprijzen in de leveringscontracten van grote industriële afnemers. Ze doet dit met het oog op het nemen van maatregelen en initiatieven in geval ze onregelmatigheden zou vaststellen. Ze besteedt eveneens bijzondere aandacht aan de weerslag van de evoluties van de groothandelsmarkten op de kleinhandelsmarkten.

Kleine en middelgrote consumenten hebben traditioneel minder aandacht voor de tweede as, de regulering van de transmissienetactiviteiten. Het gaat hier nochtans over een strategische taak met als einddoel de gebruiker optimale prijzen en diensten te waarborgen. Via haar regulerende bevoegdheden – zoals de goedkeuring van de tariefmethodologie en de nettoegangstarieven, de goedkeuring van de werkingsregels en de controle van de

rekeningen – zorgt de CREG er mede voor dat netbeheerders op de meest rendabele wijze veilige en bedrijfszekere netten gericht op de verbruikers ontwikkelen. In dit kader heeft de CREG midden 2014 haar ontwerp voor tariefmethodologie voor de regulatoire periode 2016-2019 vastgelegd. Dit gebeurde in constructief overleg met zowel Fluxys Belgium en Fluxys LNG voor de gasinfrastructuur als met Elia System Operator voor het elektriciteitstransmissienet. Na consultatie van de markspelers resulteerde dit eind 2014 in de methodologie voor het bepalen van de transporttarieven. Deze nieuwe methodologie is het eerste volwaardige tariefkader dat de CREG zelf heeft ontworpen. Ze introduceert een aantal nieuwe elementen die onder andere bijdragen aan de objectiviteit en de tarifaire transparantie en bevat ook een aantal incentives voor de netbeheerder gericht op kostenbeheersing en de kwaliteit van de dienstverlening.

De derde as, ten slotte, richt zich op de begeleiding van de energietransitie. Het is aan de CREG om maximale ontwikkeling van flexibiliteit op de Belgische markt te promoten maar wel binnen een kader van doeltreffende marktmechanismen én met oog voor innovatie. Om de energiebevoorradingzekerheid van het land veilig te stellen, besliste de overheid begin april 2014 om een strategische reserve aan te leggen die kan aangesproken worden op piekmomenten gedurende de winterperiode. Vanuit haar wettelijke bevoegdheden in dit specifieke dossier én haar rol als raadgever van de overheid,

bracht de CREG advies uit over het al dan niet manifest onredelijk zijn van de prijs van de door de netbeheerder voorgestelde combinatie van offertes. In haar studie 'De Belgische groothandelsmarkt bij stroomschaarste en stroomtekort' concludeert de CREG dat een groot deel van de risico's voor voorradingszekerheid kunnen worden opgevangen door een goed werkende energiemarkt en een efficiënt netbeheer. Op het gebied van offshore energie heeft de CREG de verschillende mogelijkheden bestudeerd voor de ontwikkeling van een offshore netwerk en de aansluiting van de windparken. Ze heeft de marktpartijen rond de tafel gebracht om dit project van hernieuwbare energie – onmisbaar binnen een evenwichtige energiemix – van start te laten gaan.

Deze derde as kan niet los gezien worden van de internationale context. Op Europees niveau werd 2014 herhaaldelijk naar voor geschoven als hét scharnierjaar voor de verwezenlijking van de eengemaakte Europese energiemarkt. Via intense samenwerking op bilateraal, regionaal (in de Europese zin van het woord) en Europees niveau streeft de CREG naar een optimale integratie van het reguleringskader rond de Belgische elektriciteits- en aardgasmarkten. De uitdagingen zijn divers: er is de noodzaak om te werken in overeenstemming met de bestaande wetgeving; tegelijk moet men de energiesystemen toelaten zich voor te bereiden op een koolstofarme toekomst en moet de eindafnemer ten volle de vruchten kunnen plukken van het liberaliseringsproces.

In het kader van haar dagelijkse regelgevende praktijk is het aan de CREG om de centrale rol op zich te nemen en zo in een geest van permanente dialoog en zonder afbreuk te doen aan haar onafhankelijkheid de nodige keuzes te evalueren, te realiseren en te coördineren tussen de verschillende belangen die zich stellen in het kader van de ingewikkelde dynamiek van de integratie van de Belgische energiemarkten met als enig einddoel het algemeen belang van het land en van de Belgische verbruiker. Als analyses van de Europese Commissie het voorbije jaar duidelijk aantoonde dat er een daling is van het aantal klachten, een toegenomen vertrouwen en een breder aanbod, en dat dit aan de basis ligt van een stijgende ranking van België op het Europese scorebord van consumentenmarkten, dan is dit voor de CREG het signaal om ook naar de toekomst te blijven inzetten op geïntegreerde oplossingen door samenwerking en overleg over de grenzen heen.

Marie-Pierre Fauconnier

Voorzitster van het Directiecomité
Maart 2015

2. De voornaamste nationale wettelijke ontwikkelingen

2.1. Overdracht van bevoegdheden naar de gewesten

Het jaarverslag 2013 (pagina 9) liep al enigszins vooruit op het jaar 2014 door melding te maken van de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming. Deze bijzondere wet heeft de bevoegdheid inzake tarieven van de distributienetten voor elektriciteit en openbare gasdistributie overgedragen aan de gewesten. De tariefbevoegdheid voor de gas- of elektriciteitsnetten met een vervoersfunctie die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het vervoersnet blijven wel een federale bevoegdheid. Daarmee worden de lokale en regionale vervoersnetten bedoeld.

Voor de rest wordt de federale bevoegdheid inzake “tarieven” bevestigd en zelfs nader omschreven, aangezien de bijzondere wetgever het aangewezen achtte om aan te geven dat deze bevoegdheid eveneens het (sociaal) prijsbeleid omvatte. Volgens de voorbereidende werkzaamheden doet dit “geen afbreuk aan de bevoegdheden van de gewesten om openbare dienstverplichtingen op te leggen die verband houden met hun bevoegdheden, noch aan hun bevoegdheid inzake de distributietarieven.” (Senaat, *Parl.St.*, zitting 2012-2013, nr. 5-2232/1, blz. 103).

De bijzondere wet van 6 januari 2014 is op 1 juli 2014 in werking getreden; sindsdien is de CREG niet meer bevoegd om tariefbeslissingen op het vlak van distributie te nemen.

2.2. Strategische reserve

De wet van 26 maart 2014 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna de “electriciteitswet”) (Belgisch Staatsblad van 1 april 2014) wil de risico’s van stroomschaarste bestrijden.

Eenzijds versterkt ze de meldingsplicht voor de installaties voor elektriciteitsproductie die de exploitant tijdelijk of definitief buiten werking wil stellen, wanneer deze buitenwerkingstelling niet werd voorzien in het ontwikkelingsplan van de netbeheerder. De mededeling van buitenwerkingstelling gebeurt aan de minister voor Energie en deze buitenwerkingstelling mag pas gebeuren na een door de wet vastgelegde termijn en buiten de winterperiode van 1 november tot 31 maart.

Deze mededeling is vereist voor elke installatie voor elektriciteitsproductie aangesloten op het transmissienet, behalve voor kerncentrales voor industriële elektriciteitsproductie.

Anderzijds voegt de wet van 26 maart 2014 een nieuw hoofdstuk in de electriciteitswet in (hoofdstuk IIbis, artikel 7bis tot 7novies) dat het mechanisme voor de “strategische reserve” organiseert. Als er uit een probabilistische analyse die de vervoersnetbeheerder elk jaar maakt, blijkt dat de bevoorradingszekerheid van het land voor de komende winterperiode bedreigd is, dan kan de minister, op advies van de Algemene Directie Energie van de FOD Economie, K.M.O, Middenstand en Energie, de netbeheerder instructie geven om een dergelijke strategische reserve waarvan hij het volume vastlegt, aan te leggen voor maximum drie jaar.

De netbeheerder verschaft dit volume volgens een procedure van offerteaanvraag waaraan de exploitanten van installaties voor elektriciteitsproductie¹ die nog niet effectief werden stilgelegd, ook al was er een mededeling van buitenwerkingstelling, of die al tijdelijk buiten werking werden gesteld, verplicht moeten deelnemen. Netbeheerders kunnen er eveneens aan deelnemen via offertes inzake vraagbeheer. De proceduremodaliteiten voor de aanleg van de strategische reserve worden door de netbeheerder vastgelegd na raadpleging van de netgebruikers en de CREG. De werkingsregels van de

reserve worden door de CREG vastgelegd op voorstel van de netbeheerder.

Op basis van de ontvangen offertes formuleert de netbeheerder een technisch-economisch voorstel met de geselecteerde offertes. De CREG dient een advies te geven over het al dan niet manifest onredelijke karakter van het technisch-economisch voorstel en de offertes zelf. Als uit het advies van de CREG blijkt dat bepaalde offertes manifest onredelijk zijn, dan kan de koning deze inschrijvers prijzen en volumes opleggen ter wille van de bevoorradingszekerheid.

De kosten voor de implementering van de strategische reserve, met inbegrip van de kosten voor het beheer en de ontwikkeling, worden gedekt door een tarief dat door de CREG dient te worden goedgekeurd conform artikel 12 van de electriciteitswet.

In uitvoering van de wet van 26 maart 2014 gaf een ministerieel besluit van 3 april 2014 de netbeheerder de instructie om een strategische reserve aan te leggen van 800 MW vanaf 1 november 2014. Bij ministerieel besluit van 16 juli 2014 “houdende instructie aan de netbeheerder om een aanvullend volume van strategische reserve te contracteren vanaf 1 november 2014” werd dit volume verhoogd naar 1200 MW.

2.3. Productie, opslag en transport van offshore-energie

Op het vlak van offshore-elektriciteit waren er opvallende evoluties. Die hadden niet alleen betrekking op de mechanismen voor de bevordering van elektriciteit in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen, maar eveneens op nieuwe bepalingen inzake de opslag en specificiteiten voor het vervoer van elektriciteit in de zeegebieden.

¹ Met uitzondering van de kerncentrales.

• Productie

Bij koninklijk besluit van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad van 4 juni 2014) dat werd aangenomen op voorstel van de CREG werd het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen gewijzigd. Met dit koninklijk besluit wordt het ondersteuningsmechanisme gewijzigd door de minimumprijs voor de aankoop van groenestroomcertificaten door de transmissienetbeheerder voor de productie van offshore-elektriciteit aan te passen. Tot nu toe werd de aankoopprijs direct vastgesteld door het koninklijk besluit van 16 juli 2002. Voortaan wordt de aankoopprijs voor installaties waarvan de "*financial close*"² na 1 mei 2014 heeft plaatsgevonden, vastgelegd aan de hand van een formule die rekening houdt met de referentieprijs voor elektriciteit en de "LCOE", namelijk alle jaarlijkse kosten die nodig zijn om 1 MWh elektriciteit te produceren. Waar het bedrag van de LCOE door het koninklijk besluit is vastgelegd, kan het door de CREG, voor elke offshoreconcessie, worden gewijzigd bij de *financial close* en nadien om de drie jaar. Voor installaties waarvoor de *financial close* later plaatsvindt (2017, 2020, 2023), kan de koning de LCOE eveneens wijzigen.

Voortaan zal de minimumaankoopprijs voor groenestroomcertificaten voor offshoreproductie dus afhangen van de situatie van elke concessiehouder en de prijs van de elektriciteitsmarkt. De CREG dient deze minimumprijs elke maand te berekenen en te publiceren.

Indien de offshoreproductie gebeurt als het onevenwichtstarief gelijk aan of lager is dan -20 euro/MWh, dan wordt de minimumaankoopprijs voor de groenestroomcertificaten vastgelegd op 0 euro.

De wet van 8 mei 2014 die hieronder uitvoeriger wordt besproken, bepaalt dat de CREG vóór 30 september 2016 de twee steunmechanismen dient te vergelijken en evalueren, namelijk de aankoopverplichting van groenestroomcertificaten voor offshoreproductie, hetzij aan een vaste minimumprijs, hetzij aan een variabele minimumprijs.

• Opslag

De wet van 8 mei 2014 houdende diverse bepalingen inzake energie (Belgisch Staatsblad van 4 juni 2014) die al werd vermeld, geeft de koning de mogelijkheid om, na advies van de CREG, domeinconcessies te verlenen "voor de bouw en de exploitatie van installaties voor hydro-elektrische energieopslag in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België" (nieuw art. 6/1 van de elektriciteitswet). In de wet wordt eveneens verduidelijkt dat deze opslaginstallaties niet zullen kunnen genieten van het steunmechanisme voor de productie van offshore-elektriciteit (namelijk het mechanisme van groenestroomcertificaten), noch van enige andere vorm van subsidies of financiële steun van de staat of de gebruiker.

Bij besluit van 8 mei 2014 heeft de koning, in uitvoering van artikel 6/1, § 2 van de elektriciteitswet, de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van de domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van deze opslaginstallaties vastgelegd.

• Transmissie

De reeds vermelde wet van 8 mei 2014 bevat verschillende bepalingen over het transport van elektriciteit in de zeegebieden.

Deze wet wijzigt vooreerst de elektriciteitswet om de voorwaarden voor de implementatie van een offshore-interconnector door de transmissienetbeheerder te vereenvoudigen³.

Terwijl deze beheerder in principe, op twee effecten na, het bezit dient te hebben van het volledige kapitaal of de stemrechten binnen zijn dochterondernemingen die instaan voor het beheer van het net of eigenaar van de infrastructuur dient te zijn, heeft de wetgever een specifiek regime voorzien voor de offshore-interconnecties, waardoor de netbeheerder een gemeenschappelijke dochteronderneming kan creëren, bijvoorbeeld met de vervoersnetbeheerder van de staat die verbonden is met de bedoelde interconnectie.

In die zin dient de Belgische vervoersnetbeheerder, rechtstreeks of onrechtstreeks, het bezit te hebben van minstens "de helft van het kapitaal en de stemrechten verbonden aan de effecten uitgegeven door een dochteronderneming die belast is met de ontwikkeling en het onderhoud van de infrastructuur en de uitrustingen die deel uitmaken van de offshore-interconnector en hiervan eigenaar is".

Een dergelijke afwijking doet geen afbreuk aan de controlebevoegdheid van de CREG, noch aan de bepalingen betreffende de certificering van de netbeheerder. Er is eveneens voorzien dat de partners van de netbeheerder van de gemeenschappelijke dochteronderneming de bepalingen van de Europese richtlijn 2009/72/EG inzake gemeenschappelijke regels voor de ontvlechting van eigendom ("*ownership unbundling*") dienen te respecteren.

De wet van 8 mei 2014 creëert eveneens een mechanisme van domeinconcessies - enkel voor de transmissienetbeheerder - "voor de bouw en de exploitatie van installaties noodzakelijk voor de transmissie van elektriciteit in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen" (er werd een nieuw artikel 13/1 in de elektriciteitswet ingevoegd).

2 De "*financial close*" wordt door de elektriciteitswet gedefinieerd als het "tijdstip waarop de officiële afsluiting plaatsvindt van de financiële akkoorden met alle voornaamste belanghebbende partijen, zodat het installatieproject op economisch-financieel vlak vatbaar voor uitvoering is [...]" (art. 2, 56°).

3 De offshore-interconnector wordt voortaan gedefinieerd door de elektriciteitswet als "de uitrusting, in de vorm van lijnen of elektrische kabels en hoogspanningsstations die verbonden zijn aan deze lijnen of kabels en hun toebehoren, die als voornaamste doel hebben het koppelen van de Belgische elektriciteitsnetten met elektriciteitsnetten van een andere Staat en waarbij een deel van deze uitrusting gebruik maakt van de zeegebieden waarover België zijn jurisdictie kan uitoefenen" (art. 2, 55°).

Concreet zou dit mechanisme de bouw en exploitatie van een offshore-netwerk bestemd voor het vervoer van energie geproduceerd door de toekomstige windmolenparken op zee bestemd voor het netwerk op het vasteland mogelijk moeten maken en zelfs als basis kunnen dienen voor een Europees offshore-netwerk⁴. De koning dient de voorwaarden en de toekenningsprocedure ervan te bepalen.

Logischerwijs heeft de wetgever terzelfdertijd de bepalingen van de elektriciteitswet over de aansluiting van de offshore-windmolenparken met het vervoersnet aangepast aangezien deze bepalingen waren opgesteld met het oog op een directe aansluiting (ten laste van de concessiehouder van het park met een geplafonneerde financiële tussenkomst van de netbeheerder) van het offshorepark naar het vasteland. Dit mechanisme blijft onveranderd voor de concessies die vóór 1 juli 2007 waren toegekend (en al over een effectieve aansluiting beschikken). Het wordt daarentegen afgeschaft voor de concessies die later waren toegekend – waarbij de aansluiting ook niet meer tot het vasteland gebeurt, maar tot de toekomstige offshore-transmissie-installatie –, tenzij de koning een dergelijke aansluiting tot het vasteland toelaat, op vraag van de concessiehouder. De financiële tussenkomst van de netbeheerder in de kost van de kabel wordt dan behouden. In dit geval wordt de minimumaankoopprijs voor groenestroomcertificaten die aan deze concessie worden toegekend, aangepast: de LCOE wordt verhoogd met 12 euro/MWh.

Als het offshorepark daarentegen op de offshore-transmissie-installatie wordt aangesloten, maar op een afstand van meer dan 9 km van deze installatie ligt, dan dient de koning, op voorstel van de CREG, te bepalen welk deel van de kostprijs de transmissienetbeheerder dient te financieren.

2.4. Adviesraad Gas en Elektriciteit

Bij arrest nr. 117/2013 van 7 augustus 2013 had het Grondwettelijk Hof gesteld dat het behoud van de Algemene Raad als een van de organen van de CREG in strijd was met de bepalingen van de Europese richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG, aangezien de onafhankelijkheidsverplichting van de regulator niet toelaat dat een orgaan dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende autoriteiten en actoren van de sector organiek deel uitmaakt van de regulator.

De reeds vermelde wet van 8 mei 2014 trekt gevolgen uit deze kritiek van het Grondwettelijk Hof en vervangt de Algemene Raad door een “Adviesraad Gas en Elektriciteit” die organisch onafhankelijk van de CREG is en waarvoor artikel 29*sexies* van de elektriciteitswet bovendien verduidelijkt dat hij wordt opgericht “bij” de minister voor Energie en de CREG.

De oude bepalingen over de samenstelling van de Algemene Raad werden voor de Adviesraad overgenomen, maar de taken ervan werden aangepast. In het bijzonder dient te worden benadrukt dat de mogelijkheid die de Algemene Raad had om richtsnoeren te bepalen voor de toepassing van de elektriciteitswet of om aan het Directiecomité van de CREG te vragen om studies of adviezen uit te voeren, verdwijnt. Over het algemeen heeft de wetgever de volledige onafhankelijkheid van de Adviesraad en de CREG willen verzekeren.

We merken nog op dat het budget van de Algemene Raad wordt gedekt door de CREG. De twee instellingen kunnen hiervoor een akkoord sluiten over de nadere regels van die dekking en de aard van de kosten van de Adviesraad (art. 29*sexies*, §4).

2.5. REMIT

“REMIT” is het acroniem dat algemeen wordt gebruikt om de Europese verordening (EU) nr. 1227/2011 van 25 oktober 2011 betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie aan te duiden. Deze Europese verordening is, vanwege haar juridische aard, sinds haar inwerkingtreding, namelijk 28 december 2011, rechtstreeks toepasselijk in de Belgische rechtsorde. Toch dienden de lidstaten een aantal uitvoeringsmaatregelen aan te nemen.

De doelstelling van REMIT is handel met voorkennis en marktmanipulatie op de groothandelsmarkt voor energie te verbieden en de publicatie van voorwetenschap door marktspelers te verplichten. Ze voert mechanismen in voor de verzameling en uitwisseling van gegevens, de registratie van marktdeelnemers en markttoezicht, waarin ACER en de nationale reguleringsinstanties een cruciale rol spelen.

De op nationaal niveau door deze verordening vereiste uitvoeringsmaatregelen hebben hoofdzakelijk betrekking op onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden, de invoering van sancties, de implementatie van een recht van beroep en de eventuele samenwerking met andere instanties, zoals de nationale mededingingsautoriteit of de autoriteit voor financiële markten. De wet van 8 mei 2014 houdende diverse bepalingen inzake energie bevat deze uitvoeringsmaatregelen.

Vooreerst heeft de wetgever, zoals REMIT toelaat, ervoor gekozen om de Belgische Mededingingsautoriteit en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), elk in functie van hun eigen bevoegdheden, te betrekken bij het toezicht op de groothandelsmarkt voor energie. Hij liet in dit opzicht de uitwisseling van informatie tussen deze instellingen en de CREG toe en heeft de bepalingen van de gas- en elektriciteitswetten over het beroepsgeheim en de bewaring van commercieel gevoelige informatie hieraan aangepast.

Wat de onderzoeksbevoegdheden betreft, wordt de mogelijkheid waarover de CREG beschikt om informatie te vragen aan actoren van de sector in het kader van de uitoefening van haar bevoegdheden uitgebreid voor de uitoefening van haar bevoegdheden uit REMIT: ze kan zich enerzijds richten tot iedere natuurlijke persoon en anderzijds in het kader van haar onderzoek elke persoon, in het bijzijn van zijn raadsman, oproepen of horen. De bevoegdheden van officier van gerechtelijke politie van de leden van de CREG die sinds 2008 al door de wetgeving zijn erkend, worden uitgebreid naar het opsporen en vaststellen van inbreuken op de verordening 1227/2011 en de CREG krijgt eveneens de bevoegdheid om te vragen om telefoongesprekken te registreren dan wel af te luisteren binnen de voorwaarden vastgelegd in het Wetboek van Strafvordering.

Aan de officieren van gerechtelijke politie van de CREG wordt bovendien de bevoegdheid toegekend om, met de machtiging van een onderzoeksrechter, op basis van een met redenen omklede beslissing, het beslag te bevelen op de activa die eigendom zijn van een persoon die het voorwerp uitmaakt van een onderzoek gevoerd op basis van verordening 1227/2011 en die, ofwel het voorwerp uitmaken van de inbreuk die onderzocht wordt, ofwel bijgedragen hebben om de inbreuk in kwestie te begaan, ofwel een vermogensvoordeel vormen dat rechtstreeks uit de inbreuk gehaald wordt. Onder dezelfde voorwaarden kunnen de officieren van gerechtelijke politie van de CREG een natuurlijke persoon of rechtspersoon een tijdelijk verbod opleggen om beroepsactiviteiten uit te oefenen wanneer er een duidelijk risico bestaat op inbreuk van de bepalingen van REMIT.

Wat sancties betreft, voorzien de bepalingen van de gas- en elektriciteitswetten inzake administratieve boete voortaan de mogelijkheid voor de CREG om dwangsommen op te leggen

aan de persoon die een inbreuk tegen de bepalingen van REMIT heeft begaan.

Op Europees niveau heeft de Europese Commissie op 17 december 2014 een uitvoeringsverordening aangenomen om de gegevens aan te wijzen die gerapporteerd zullen moeten worden (onder meer orders en transacties).⁵

2.6. Federale bijdrage gas

De wet van 26 maart 2014 tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (Belgisch Staatsblad van 1 april 2014) wijzigt in belangrijke mate het mechanisme van de federale bijdrage die wordt geheven voor de financiering van bepaalde openbardienstverplichtingen en de kosten verbonden met de regulering van en de controle op de gasmarkt.

De federale bijdrage is verschuldigd door de eindafnemers op alle hoeveelheden aardgas, aangevoerd langs een aardgasvervoersnet of een directe leiding, die zij voor eigen gebruik afnemen.

Voortaan voorfinanciert de beheerder van het aardgasvervoersnet de federale bijdrage en rekent hij het bedrag ervan door aan de houders van een vervoerscontract en zo gaat dit verder tot op het ogenblik dat de toeslag aangerekend wordt aan de eindafnemer.

De wet van 26 maart 2014 implementeert eveneens een degressiviteits- en plafonneringsmechanisme voor de federale bijdrage gas naar het beeld van wat al bestaat voor de federale bijdrage elektriciteit en de offshore toeslag.

Industriële verbruikers die een sectorovereenkomst of "convenant" hebben afgesloten, genieten van deze degressiviteit en plafonnering. Het degressiviteitssysteem kent een percentage voor de vermindering van de federale bijdrage toe per verbruiksschijf; hoe hoger het verbruik, hoe hoger de vermindering. Het jaarlijks maximumbedrag voor de bijdrage (d.w.z. de plafonnering) wordt vastgelegd op 750.000 euro. De financiering van deze maatregel wordt ten laste van de begroting van de staat genomen.

Tot slot heeft de wetgever een vrijstelling van de federale bijdrage ingevoerd voor de aardgashoeveelheden die gebruikt worden voor de productie van elektriciteit. Wanneer het gaat om warmtekoppelingsinstallaties die niet alleen elektriciteit, maar ook warmte produceren, heeft hij de Koning gemachtigd om, mits wettelijke bekrachtiging, de nadere regels van deze vrijstelling te bepalen.

Het koninklijk besluit van 2 april 2014 (Belgisch Staatsblad van 25 april 2014) tot vaststelling van de nadere regels betreffende een federale bijdrage legt de voorwaarden en de nadere regels voor de vrijstelling van installaties voor elektriciteitsproductie op aardgas vast.

2.7. Varia

• Vangnet

Het koninklijk besluit van 19 december 2014 (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014) heeft het mechanisme van het "vangnet" verlengd dat was ingevoerd door artikel 20*bis* van de elektriciteitswet en 15/10*bis* van de gaswet. Deze bepalingen die in de gas- en elektriciteitswetten werden ingevoegd door de wet van 8 januari 2012 bevatten verschillende maatregelen om de stijgingen van de energieprijzen die de leveranciers doorvoeren aan de residentiële klanten en

⁵ Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1348/2014 van de Commissie van 17 december 2014 inzake de informatieverstrekking overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 6, van Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de integriteit en transparantie van de groot-handelsmarkt voor energie (PBEU van 18 december 2014).

kmo's met een variabel contract te omkaderen, controleren en beperken.

Dit mechanisme werd oorspronkelijk ingevoerd tot 31 december 2014 maar de koning kan dit voor drie jaar verlengen op basis van een evaluatierapport van het mechanisme dat door de CREG en de nationale bank van België werd opgesteld.

Het koninklijk besluit van 19 december 2014 verlengt het vangnetmechanisme tot 31 december 2017 en gelast de CREG en de Nationale Bank een evaluatierapport over dit mechanisme op te stellen tegen uiterlijk 31 december 2015.

• Aanbestedingsprocedure

De wet van 15 mei 2014 (Belgisch Staatsblad van 2 juni 2014) wijzigt de elektriciteitswet wat betreft de procedure van offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie en de financiering van maatregelen betreffende de productie van elektriciteit.

Eenzijds bevat ze verduidelijkingen over de eventuele in de offerteaanvraag voorziene financiële stimuli: ze voorziet dat het bestek door de ministerraad dient te worden goedgekeurd indien het dergelijke stimuli bevat. Daarnaast wordt er uitdrukkelijk bepaald dat deze stimuli door de Rijksmiddelenbegroting dienen te worden gefinancierd indien ze niet worden gedekt door een specifieke toeslag of heffing conform artikel 21 van de elektriciteitswet. Tot slot verduidelijkt de wet dat dergelijke stimuli niet het voorwerp uitmaken van een belasting.

Anderzijds richt de wet van 15 mei 2014 twee organieke begrotingsfondsen op in de zin van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat: een fonds "flexibele elektriciteitsproductie" en een fonds "windkrachtenergie in de Noordzee". De middelen ervan worden gebruikt om de impact op de consumenten te verzachten van de maatregelen die nodig

zijn om enerzijds de capaciteiten inzake flexibele elektriciteitsproductie te behouden en/of te ontwikkelen en anderzijds de ontwikkeling van productiecapaciteiten uit windenergie in de Noordzee mogelijk te maken. Deze twee fondsen worden gespijsd door de vergoeding voorzien in artikel 4/1 van de wet van 31 januari 2003 houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie die de eigenaars van de kerncentrale Tihange 1 dienen te storten bij wijze van tegenprestatie voor de verlenging van de exploitatieduur van de centrale tot 30 september 2025.

• Btw op elektriciteit

Het koninklijk besluit van 21 maart 2014 tot wijziging van de koninklijke besluiten nrs. 4 en 20 met betrekking tot de belasting over de toegevoegde waarde (Belgisch Staatsblad van 27 maart 2014) voorziet de toepassing, vanaf 1 april 2014, van het verlaagd btw-tarief van 6% voor de levering van elektriciteit aan huishoudelijke afnemers.

Er wordt voorzien dat de ministerraad de impact van deze maatregel tegen ten laatste 1 september 2015 zal evalueren.

• Noodplan van de aardgasbevoorrading

Op 14 februari 2014 werd het ministerieel besluit van 18 december 2013 tot vaststelling van het federaal noodplan voor de aardgasbevoorrading gepubliceerd.

Het doel van het noodplan is om de impact van een mogelijke verstoring van de aardgasbevoorrading op de aardgasconsumptie te beperken, om duidelijkheid te scheppen in de verantwoordelijkheden van alle belanghebbenden en concrete procedures op te leggen die gevolgd dienen te worden in geval van een verstoring van de aardgasbevoorrading. Het voornaamste doel is de bescherming van de aardgaslevering aan beschermde afnemers.

Het besluit bepaalt dat de CREG bijstand verleent aan de Federale instantie voor de bevoorrading inzake aardgas in de uitvoering van haar opdrachten als bevoegde overheid. Ten

behoefte van de Federale instantie stelt ze maatregelen voor die kunnen genomen worden in geval van een noodsituatie op de aardgasmarkt. Zij kan ook de nodige voorbereidingen treffen voor de uitwerking van de noodmaatregelen en deze maatregelen analyseren en evalueren, en, op vraag van de Algemene Directie Energie, elementen aanreiken die als basis kunnen dienen voor een preventief actieplan en een noodplan.

3. De elektriciteits- markt

3.1. Regulering

3.1.1. Elektriciteitsproductie

3.1.1.1. Vergunningen voor elektriciteitsproductie

• Wettelijk kader

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de elektriciteitswet, moet het koninklijk besluit van 11 oktober 2000 betreffende de toekenning van individuele vergunningen voor de bouw van installaties voor elektriciteitsproductie nog worden herzien. In afwachting daarvan onderzoekt de Algemene Directie Energie van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie de nieuwe aanvraagdossiers en formuleert de CREG adviezen op basis van het geldende koninklijk besluit van 11 oktober 2000.

• Bij de CREG ingediende aanvragen

In het kader van haar adviesbevoegdheid inzake productievergunningen, heeft de CREG in 2014 twee adviezen uitgebracht.

Het eerste advies⁶ van de CREG betreft de productievergunningsaanvraag van Electrabel voor de bouw van een park van twaalf windmolens met een totaalvermogen van 38 MWe op het grondgebied van de gemeenten Neufchâteau en Léglise.

Het tweede advies⁷ van de CREG betreft de bouw door Eni Power Generation van een elektriciteitsproductie-installatie

van het type stoom- en gasturbine (STEG) met een vermogen van 450 MWe op het grondgebied van de gemeente Manage. De productievergunning werd toegekend bij ministerieel besluit van 14 juli 2014 (Belgisch Staatsblad van 31 juli 2014).

In 2014 werden geen kennisgevingen ontvangen betreffende controlewijzigingen in het aandeelhouderschap van houders van een productievergunning.

3.1.1.2. Energieproductie in de Noordzee

A. Domeinconcessies voor offshore windenergie

• Wettelijk kader

De domeinconcessieaanvragen voor de bouw en exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden in de zeegebieden waar België rechtsmacht kan uitoefenen, worden ingediend bij de afgevaardigde van de minister van Energie. Deze laatste maakt de aanvraag aan de betrokken besturen en aan de CREG over die het bij de aanvraag gevoegde technische dossier bestuderen en advies uitbrengen. Na raadpleging van de transmissienetbeheerder maakt hij zijn voorstel tot toekenning of weigering van de domeinvergunning aan de minister over.

Op 20 maart 2014 werd een koninklijk besluit afgekondigd tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan (Belgisch Staatsblad van 28 maart 2014 + erratum van 7 april 2014)⁸.

Voorts heeft de wet van 8 mei 2014 een mechanisme ingesteld voor de toekenning van domeinconcessies – uitsluitend

ten gunste van de transmissienetbeheerder – voor de bouw en exploitatie van installaties in de Noordzee voor de transmissie van elektriciteit (zie punt 2.3. van dit verslag).

• Bij de CREG ingediende aanvragen

Op 13 februari 2014 heeft de CREG een gunstig advies⁹ uitgebracht over de aanvraag door de tijdelijke handelsvennootschap Seastar tot overdracht van de domeinconcessie toegekend bij ministerieel besluit van 1 juni 2012, aan de naamloze vennootschap Seastar. Het advies stelt als voorwaarde dat de aanvrager moet aantonen dat hij over een geldige dekking beschikt van zijn burgerlijk aansprakelijkheidsrisico wat de installatie betreft of zich verbinden tot het sluiten van een dergelijke verzekering.

Op 30 juli 2014 heeft de CREG een advies¹⁰ uitgebracht aan de Algemene Directie Energie over de aanvraag tot wijziging van de domeinconcessie toegekend aan de tijdelijke handelsvennootschap Mermaid. De aanvraag van Mermaid had betrekking op de samenstelling van een ontmantelingsprovisie voor het offshore windpark, rekening houdend met de hypothesen die aan de basis liggen van de hervorming van het steunmechanisme voor de offshore productie van windenergie. De CREG heeft een positief advies uitgebracht onder voorbehoud dat het oorspronkelijk vastgestelde bedrag voor de ontmanteling effectief behouden blijft.

Op 20 november 2014 heeft de CREG aan de Algemene Directie Energie haar opmerkingen overgemaakt betreffende de vergunningsaanvraag van de tijdelijke handelsvennootschap Mermaid voor de aanleg van elektriciteitskabels in de Belgische Noordzee voor de aansluiting van windmolens op

⁶ Advies (E)140130-CDC-1308 over de toekenning van een individuele vergunning voor de uitbreiding van een installatie voor elektriciteitsproductie (windpark) in Neufchâteau-Léglise door de NV Electrabel.

⁷ Advies (A)140123-CDC-1301 over de toekenning van een individuele vergunning voor de bouw van een installatie voor elektriciteitsproductie in Manage door de NV Eni Power Generation.

⁸ In oktober 2013 had de CREG een advies uitgebracht over een aantal bepalingen van het ontwerp van koninklijk besluit (zie het jaarverslag 2013, p. 13).

⁹ Advies (A)140213-CDC-1313 over de aanvraag tot overdracht door de tijdelijke handelsvennootschap Seastar van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden, haar toegekend bij ministerieel besluit van 1 juni 2012, aan de NV Seastar.

¹⁰ Advies (A)140730-CDC-1357 over de aanvraag tot wijziging van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden toegekend aan de tijdelijke handelsvennootschap Mermaid bij ministerieel besluit van 20 juli 2012.

het offshore-knooppunt alpha van de netbeheerder of op het onshore net.

Ten slotte heeft de CREG op 10 december 2014 een negatief advies¹¹ uitgebracht over de aanvraag tot verlenging van de domeinconcessie toegekend aan Belwind bij ministerieel besluit van 5 juni 2007 (gewijzigd in 2009 en 2012) voor de lancering van de tweede fase van het offshore windpark. De CREG staat echter positief tegenover een beperkte verlenging van de domeinconcessie die onder meer de voordelige financiering zal toelaten van de tweede fase van het project.

B. Groenstroomcertificaten

• Wettelijk kader

Zie punt 2.3. van dit verslag betreffende de wijziging van het wettelijk kader voor offshore elektriciteitsproductie.

• Bij de CREG ingediende aanvragen

Northwind heeft in 2013 twee aanvragen en in 2014 zeven aanvragen ingediend voor het verkrijgen van groenestroomcertificaten voor de geproduceerde elektriciteit door tweeënzeventig extra windmolens in de Noordzee. De CREG heeft in dit kader vijf beslissingen¹² genomen, alle positief.

De CREG heeft voorts in maart 2014 een voorstel goedgekeurd¹³ tot aanpassing van het contract gesloten tussen Elia en Belwind voor de aankoop van groencertificaten voor de geproduceerde elektriciteit met behulp van de offshore windenergie.

• Ontwikkeling van het geïnstalleerde vermogen offshore windenergie en van de geproduceerde groene elektriciteit

Het totale geïnstalleerde vermogen aan offshore windturbines is in 2014, ten opzicht van 2013, toegenomen met 141 MW

tot een totaal van 707,1 MW. Deze stijging is het gevolg van de ingebruikname door Northwind van 47 windturbines van 3 MW in de eerste helft van 2014. Bovendien werd er eind 2013 ook een demonstratieturbine van Alstom (Haliade 150 van 6 MW) geïnstalleerd binnen de domeinconcessie van Belwind, maar deze was op 31 december 2014 nog niet operationeel.

Tabel 1 geeft een overzicht van het nominale vermogen van de bestaande en in aanbouw zijnde offshore windparken.

In 2014 hebben alle offshore windparken samen 2.155 GWh geïnjecteerd in het onshore transmissienet. De nettoproductie (vóór transformatie) van alle gecertificeerde offshore windmolens bedroeg 2.221,311 GWh voor het jaar 2014.

Tabel 1: Nominale vermogen van de bestaande en in aanbouw zijnde offshore windparken in 2014 (Bron: CREG)

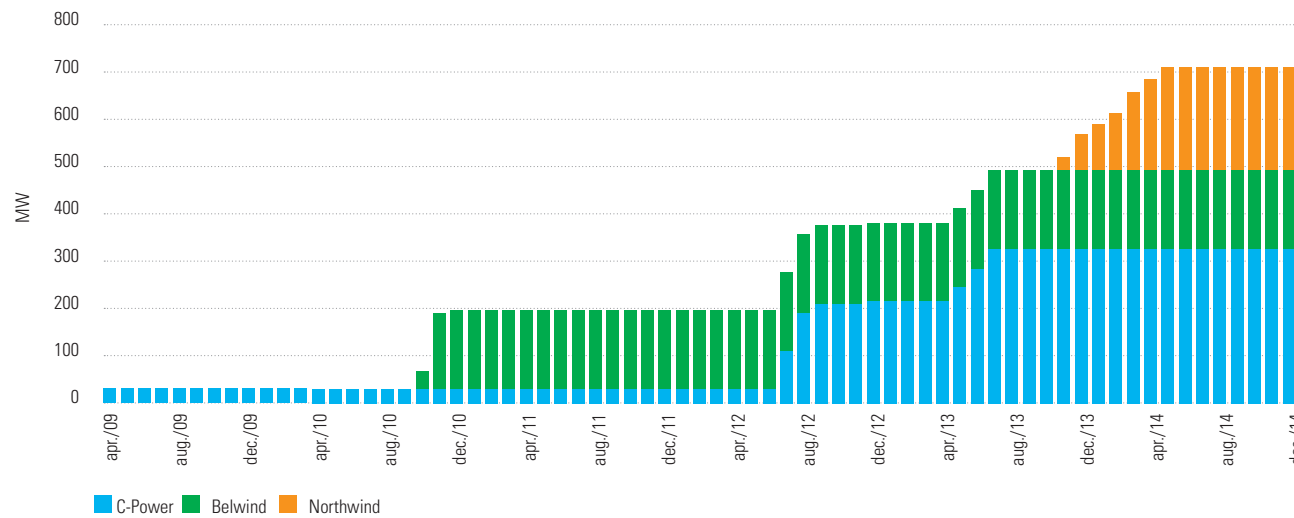
Naam van het park	Vermogen begin 2014	Vermogen eind 2014	Totale vermogen van het park
Belwind	165,0 MW	165,0 MW	336,0 MW
C-Power	326,1 MW	326,1 MW	326,1 MW
Northwind	75,0 MW	216,0 MW	216,0 MW
Totaal	566,1 MW	707,1 MW	878,1 MW

11 Advies (A)141210-CDC-1391 over de aanvraag tot verlenging van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden (Bligh Bank) toegekend aan de NV Belwind bij ministerieel besluit van 5 juni 2007 en gewijzigd bij ministeriële besluiten van 5 februari 2009 en van 10 september 2012.

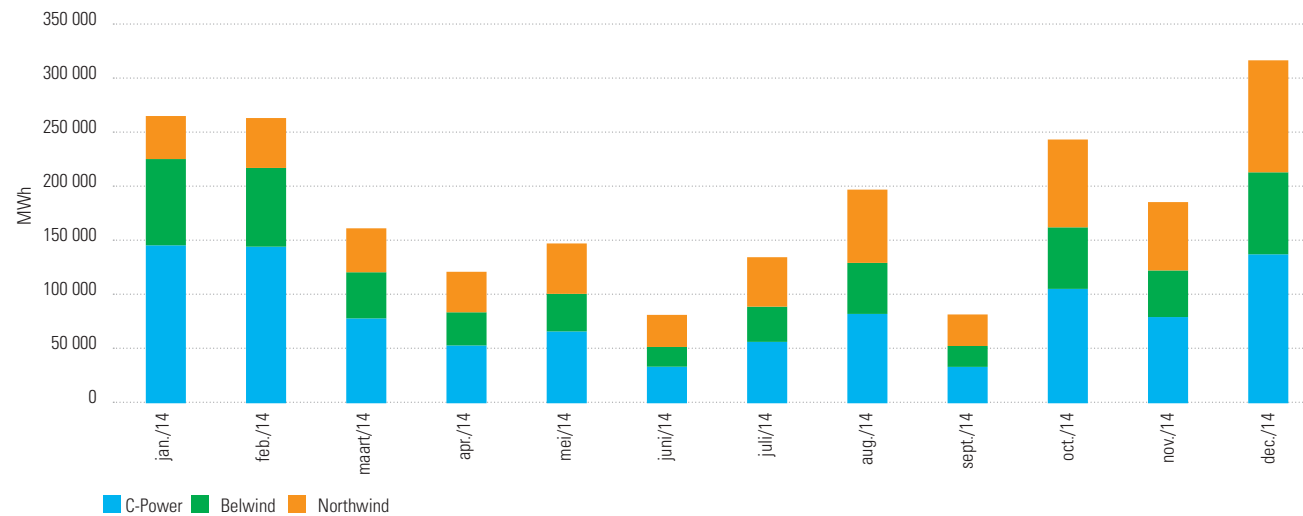
12 Eindbeslissing (B)140213-CDC-1302 betreffende de aanvraag van Northwind voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit geproduceerd door de windmolens A01, A02, A03, A04, A05, A06, A07, A08, A09, C01, C02, C03, C04, C05, C06, C07, C08, C09 en C10; Eindbeslissing (B)140313-CDC-1314 betreffende de aanvraag van Northwind voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit geproduceerd door de windmolens B01, B02, B03, B05, B06, B07, D01, D02, D03, D04, D05, D06, D07, D08 en D09; Eindbeslissing (B)140430-CDC-1320 betreffende de aanvraag van Northwind voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit geproduceerd door de windmolens E01, E02, E03, E04, E05, E06, E07, E08, E09, F01, F02, F03, F04, F05, F06, F07, F08, F09 en F10; Eindbeslissing (B)140619-CDC-1333 betreffende de aanvraag van Northwind voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit geproduceerd door de windmolens G01, G02, G03, G05, G06, G07, G08 en G09; Eindbeslissing (B)140717-CDC-1340 betreffende de aanvraag van Northwind voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit geproduceerd door de windmolens B04, G04, H01, H02, H03, H04, H05, H06, H07, H08 en H09.

13 Eindbeslissing (B)140327-CDC-1282 betreffende het verzoek tot goedkeuring van het voorstel van contract voor het aankopen van groenestroomcertificaten tussen NV Elia System Operator en NV Belwind.

Figuur 1: Evolutie van het geïnstalleerde vermogen offshore windenergie tussen april 2009 en december 2014 (Bron: CREG)

Figuur 2: Offshore nettoproductie van groene stroom per park op maandbasis in 2014 (Bron: CREG)

Figuur 2 toont per domeinconcessiehouder de netto geproduceerde energie en het aantal groenestroomcertificaten toegekend door de CREG voor de desbetreffende productie tussen januari 2014 en december 2014, wetende dat de houder van een domeinconcessie één groenestroomcertificaat ontvangt per geproduceerde MWh. De drie offshore windparken hebben in 2014 samen een nettoproductie bereikt van 2.221.311 MWh, waarvoor groenestroomcertificaten zijn toegekend voor een waarde van 231.557.300 euro.

- Richtlijnen over de procedure voor de vastlegging van de waarden die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van de minimumprijs per groenestroomcertificaat voor offshore windenergie

Na bilateraal overleg in september 2014 met het *Belgian Offshore Platform* (BOP), heeft de CREG richtlijnen¹⁴ opgesteld over de procedure voor de vastlegging van de waarden die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van de minimumprijs per groenestroomcertificaat voor offshore windenergie. Deze richtlijnen bevatten de procedures voor de indiening van het dossier, het onderzoek van het dossier door de CREG en de bepaling van de minimumprijs per domeinconcessie.

De richtlijnen werden opgesteld in het kader van de steun aan offshore windenergie geproduceerd door installaties die het voorwerp zijn van een domeinconcessie bedoeld in artikel 6 van de elektriciteitswet maar die hun *financial close* na 1 mei 2014 uitvoeren. Het nieuwe steunmechanisme beschreven in het koninklijk besluit van 16 juli 2002 zoals gewijzigd op 4 april 2014, wordt in punt 2.3. van dit verslag toegelicht.

14 Richtlijnen (R)141023-CDC-1371 over de procedure voor de vastlegging van de waarden die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van de minimumprijs per groenestroomcertificaat voor offshore windenergie.

C. Garanties van oorsprong

Bij koninklijk besluit van 30 juli 2013 is de CREG belast met het uitreiken van garanties van oorsprong aan offshore geproduceerde elektriciteit. Voorts moet de CREG een databank beheren waarin alle informatie met betrekking tot de garanties – en de transacties waarvan ze het voorwerp zijn – wordt verzameld. Aangezien er geen leveranciers of verbruikers actief zijn in het Belgische offshoregebied, zijn de federale garanties van oorsprong niet “lokaal” bruikbaar voor informatieverstrekking aan consumenten over de herkomst van hun elektriciteit (hierna: “disclosure”). De CREG heeft daarom van bij het begin bijzondere aandacht besteed aan de erkenning van de federale garanties van oorsprong, zodat ze gebruikt kunnen worden voor de brandstofmix van de drie gewesten en van andere Europese landen.

De CREG heeft een lidmaatschapsaanvraag ingediend bij de Association of Issuing Bodies (AIB). Dit is een vereniging die een hub organiseert voor de uitwisseling van garanties van oorsprong en soortgelijke certificaten volgens gestandaardiseerde procedures. De vlotte uitwisseling berust op een stel gedetailleerde regels, de *EECS Rules*, die maximale betrouwbaarheid moeten waarborgen en een aanvulling vormen op de nationale en Europese regelgeving. Na haar aanvraag moet de CREG een aantal documenten opstellen (*Domain Protocol, Standard Terms & Conditions*) om deze regels te implementeren op een wijze die verenigbaar is met het bestaande regelgevend kader. Deze documenten zullen door de marktpartijen moeten worden onderschreven om via de CREG toegang te krijgen tot de hub. In september 2014 heeft de CREG een eerste versie van deze documenten ingediend, doch bij het jaareinde was het *review process* nog niet afgerond.

Gelet op het vrij langdurige implementatietraject van volwaardig AIB-lidmaatschap, is de CREG daarnaast rechtstreeks in dialoog getreden met de gewestregulators om ervoor te zorgen dat de federale garanties van oorsprong binnen België zouden kunnen circuleren. Het resultaat van dit constructieve overleg is meegenomen in de algemene voorwaarden voor het gebruik van de databank garanties van oorsprong. In december 2014 heeft de CREG twee aanvragen tot registratie ontvangen, waarvan er een nog in 2014 kon worden goedgekeurd. Via op de website van de CREG ter beschikking gestelde formulieren kon de uitreiking en annulering van garanties van oorsprong worden aangevraagd. De eigenlijke operaties worden geregistreerd in het IT-platform, dat eveneens in de loop van 2014 operationeel is geworden.

D. Studie van de CREG over de offshore

In april 2014 heeft de CREG een studie¹⁵ uitgevoerd over de technisch-economische aspecten en de eindkost voor de Belgische elektriciteitsconsument voor de aansluiting van de resterende domeinconcessies toegekend aan Norther, Rentel, Seastar en Mermaid/Northwester II.

E. Opslag van waterkrachtenergie

Het koninklijk besluit van 8 mei 2014 betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor hydro-elektrische energieopslag in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht (Belgisch Staatsblad van 6 juni 2014)¹⁶ verleent de CREG adviesbevoegdheid voor de beoordeling van het technisch dossier opgesteld in het kader van de aanvraag van de domeinconcessie. Dit advies kan

voorstellen om technische voorwaarden op te leggen. De CREG heeft eveneens adviesbevoegdheid voor elke aanvraag tot de verkoop, de gehele of gedeeltelijke overdracht, de deling en de verhuur van de domeinconcessie, maar ook in geval van afloop of intrekking ten gevolge van verval of afstand ervan (zie punt 2.3. van dit verslag).

Het onderzoek van de aanvraag van de domeinconcessie van de tijdelijke handelsvennootschap iLand voor de bouw en exploitatie van opslaginstallaties voor waterkrachtenergie op de Wenduinebank was op 31 december 2014 nog aan de gang.

F. Belgian Offshore Grid en PLUG AT SEA

In 2014 heeft de CREG verschillende vergaderingen bijgewoond over het *Belgian Offshore Grid* (vermaasd net in de Noordzee) en PLUG AT SEA (onderneming die de actoren van de offshore windenergie verenigt). In het laatste kwartaal van 2014 werden er op initiatief van de CREG twee vergaderingen gehouden met de betrokken partijen (Elia en de offshore parken) om de komende evoluties in het dossier te bespreken.

3.1.1.3. Offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie

De lezer wordt eveneens verwezen naar punt 3.4.5.2 van dit verslag.

¹⁵ Studie (F)140430-CDC-1321 over de aansluiting van de offshore windparken gepland in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht.

¹⁶ In juli 2013 had de CREG een advies uitgebracht over de bepaling van beide zones om de bouw van dergelijke opslaginstallaties toe te laten (zie het jaarverslag 2013, p. 12-13).

3.1.2. Elektriciteitslevering

3.1.2.1. Levering aan afnemers aangesloten op het transmissienet

De volgende tabel toont het marktaandeel van Electrabel en de overige leveranciers inzake netto-elektriciteitslevering¹⁷ aan de grote industriële afnemers aangesloten op het federaal transmissienet (net met een spanning hoger dan 70 kV).

Volgens een eerste raming bedroeg het marktaandeel van Electrabel 62,6% in 2014, wat een stijging vormt van 14,9% ten opzichte van 2013. Deze evolutie staat in schril contrast met de snelle daling van haar marktaandeel tussen 2011 en 2013. Ten opzichte van 2013 is het totale volume aan energie dat door de eindafnemers van het transmissienet werd afgenomen in 2014 gestegen met 5,57% (724 GWh), dit is meer dan alle vorige jaren van de bestudeerde periode, met uitzondering van 2007.

De federale leveringsvergunningen voor elektriciteit om de klanten te bevoorraden die rechtstreeks op het transmissienet zijn aangesloten, worden door de minister van Energie op voorstel van de CREG toegekend voor een periode van vijf jaar.

In 2014 ontving de CREG zeven vergunningsaanvragen, namelijk van Electrabel, Eni, Total Gas & Power Belgium, EDF Luminus, RWE Supply & Trading, E.ON Belgium en Marcinnelle Energie waarvan er vijf hebben geleid tot een positief voorstel¹⁸ van de CREG.

Tabel 2: Energie afgenomen door afnemers aangesloten op het federale transmissienet voor de jaren 2007 tot en met 2014 (Bronnen: Elia, CREG)

Leveranciers		Electrabel nv		Andere leveranciers		Totaal
Toegangspunten op	1/01/2014	49		40		85*
	31/12/2014	47		41		84*
Afgenomen energie (GWh)	2007	12.469	(87,7%)	1.743	(12,3%)	14.211
	2008	11.470	(84,0%)	2.183	(16,0%)	13.654
	2009	10.807	(87,6%)	1.526	(12,4%)	12.333
	2010	12.163	(88,7%)	1.551	(11,3%)	13.714
	2011	11.693	(90,2%)	1.265	(9,8%)	12.958
	2012	8.247	(67,0%)	4.069	(33,0%)	12.316
	2013	7.484	(57,6%)	5.519	(42,4%)	13.004
2014	8.598	(62,6%)	5.130	(37,4%)	13.728	

* Aangezien vier toegangspunten gedurende het jaar 2014 door twee leveranciers tegelijk beleverd werden, ligt het totaal aantal toegangspunten globaal genomen vier eenheden lager dan het totaal van het aantal toegangspunten voor alle leveranciers samen.

In 2014 heeft de staatssecretaris voor Energie een individuele vergunning voor de levering van elektriciteit toegekend aan GETEC Energie AG, Electrabel NV, Eni S.p.A., EDF Luminus NV, Total Gas & Power Belgium NV, RWE Supply & Trading GmbH.¹⁹

3.1.2.2. Maximumprijzen

•Voor niet-beschermde klanten waarvan het leveringscontract werd opgezegd

De maximumprijzen die de distributienetbeheerders dienen toe te passen voor niet-beschermde klanten waarvan het leveringscontract werd opgezegd (ook "gedropte klanten" genoemd) worden door de CREG halfjaarlijks berekend en gecontroleerd als volgt: energieprijs + transmissie + distributie + marge. De CREG dient de modaliteiten voor de

berekening van de marge vast te leggen (sinds hun laatste herziening in mei 2013 werden die niet meer gewijzigd, zie pagina 17 van het verslag 2013).

Om de consument duidelijke informatie te verschaffen waarmee hij zijn facturen kan controleren en beter begrijpen, heeft de CREG in 2014 voor de eerste keer op haar website voor elke distributienetbeheerder de energieprijzen, de nettarieven en de toepasselijke toeslagen voor gedropte klanten gepubliceerd.

•Voor beschermde residentiële klanten met een bescheiden inkomen of in een kwetsbare situatie

Overeenkomstig de geldende wetgeving, heeft de CREG de sociale tarieven en de referentietarieven berekend en gepubliceerd die van 1 februari 2014 tot 31 juli 2014 en van 1 augustus 2014 tot 31 januari 2015 van toepassing zijn voor de

¹⁷ Deze cijfers houden geen rekening met de energie die rechtstreeks door lokale productie wordt geleverd noch met de afnemers die in het Groothertogdom Luxemburg gelegen zijn.

¹⁸ Voorstel (E)140515-CDC-1332 over de toekenning van een vergunning voor de levering van elektriciteit aan de NV Electrabel; Voorstel (E)140710-CDC-1347 over de toekenning van een vergunning voor de levering van elektriciteit aan Eni S.p.A.; Voorstel (C)140717-CDC-1354 over de toekenning van een vergunning voor de levering van elektriciteit aan Total Gas & Power Belgium SA; Voorstel (C)140717-CDC-1353 over de hernieuwing van de vergunning voor de levering van elektriciteit van EDF Luminus; Voorstel (E)140918-CDC-1364 betreffende de toekenning aan RWE Supply & Trading GmbH van een vergunning voor de levering van elektriciteit.

¹⁹ Respectievelijk bij ministerieel besluit van 14 januari 2014 (Belgisch Staatsblad van 29 januari 2014), 26 juni 2014 (Belgisch Staatsblad van 14 juli 2014), 18 juli 2014 (Belgisch Staatsblad van 1 augustus 2014), 25 augustus 2014 (Belgisch Staatsblad van 15 september 2014) en 1 december 2014 (Belgisch Staatsblad van 11 december 2014).

levering van elektriciteit aan beschermde residentiële klanten met een bescheiden inkomen of in een kwetsbare situatie.

De CREG heeft eveneens het bedrag geraamd dat nodig was voor de spijziging van het fonds beschermde klanten elektriciteit dat de basis vormt voor de berekening van de component beschermde klanten van de federale bijdrage (zie punt 5.9.2.E van dit verslag).

3.1.2.3. Evolutie en fundamentals van de elektriciteitsprijs

Ook in 2014 heeft de CREG maandelijks de boordtabel gepubliceerd, waarmee ze was gestart in september 2012. Deze publicatie heeft tot doel alle betrokken spelers te informeren over de belangrijke evoluties van factoren die de elektriciteitsprijs beïnvloeden.

Voor de groothandelsmarkt volgt de CREG hoofdzakelijk de evolutie van een bepaald aantal parameters die fundamenteel zijn voor de vorming van de elektriciteits- en aardgasprijzen op de Belgische beurzen en op de beurzen in de buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Nederland).

Voor de kleinhandelsmarkt geeft de CREG per gewest de evolutie weer van de *all-in* elektriciteits- en aardgasprijzen in België voor:

- residentiële Dc-klanten elektriciteit (3.500 kWh/jaar, enkelvoudig)
- residentiële T2-klanten gas (23.260 kWh/jaar)
- sociale klanten
- gedropte klanten en
- kmo's.

Daarnaast vergelijkt de CREG de gemiddelde *all-in* elektriciteits- en aardgasprijzen die in België en in de buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) aan residentiële Dc-klanten elektriciteit, T2-klanten gas en kmo's worden gefactureerd.

Hierna volgen een aantal ontwikkelingen die vastgesteld werden in 2014:

- Vanaf april 2014 wordt de btw op alle componenten van de energiefactuur voor residentiële klanten elektriciteit verlaagd van 21% naar 6% en wordt de federale bijdrage (elektriciteit en aardgas) bij residentiële klanten vrijgesteld van btw-heffing;
- Met ingang van september 2014 werd de federale bijdrage voor aardgas verhoogd;
- Vanaf april 2014 is in Frankrijk de "Taxe Intérieure de Consommation sur le Gaz Naturel" (TICGN) gestegen en werden de residentiële klanten er niet langer van vrijgesteld;
- In Duitsland werd begin 2014 een nieuwe elektriciteitsheffing toegepast.

3.1.3. Regulering van transmissie en distributie

3.1.3.1. Ontvlechting en certificering van de transmissieoperator

In 2014 werden verdere wijzigingen aangebracht aan de regelgevende bepalingen inzake de certificeringsprocedure door de wet van 8 mei 2014 (Belgisch Staatsblad van 4 juni 2014) (zie punt 2.3. van dit verslag).

In het kader van haar bevoegdheid inzake de monitoring van de voortdurende naleving van de ontvlechtingseisen (of "unbundling") door de transmissieoperator, heeft de CREG in 2014 de benoemingen van tien nieuwe leden van de directiecomités van Elia System Operator en Elia Asset geverifieerd (zie ook punt 3.1.3.2. hierna). De CREG heeft bovendien de benoemingen van drie nieuwe onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset geverifieerd (zie ook punt 3.1.3.2. hierna), evenals de benoeming van twee nieuwe niet-onafhankelijke bestuurders in deze raden van bestuur.

In het kader van dezelfde bevoegdheid heeft de CREG diverse brieven verzonden aan Elia System Operator betreffende

haar nieuwe filiaal Elia Grid International NV ("EGI"), opgericht in 2014. Zo heeft de CREG vragen opgeworpen met betrekking tot tarieven en de monitoring van de permanente naleving van de eisen van het eigendomsontvlechtigingsmodel door de transmissieoperator. De CREG heeft Elia onder andere schriftelijk verzocht een reeks documenten en informatie aan haar over te maken. Bovendien hebben er diverse werkvergaderingen plaatsgevonden met Elia over dit onderwerp.

Tot slot heeft de CREG een algemene "unbundling monitoring" ontwikkeld met toepassing van het artikel 23, § 1, 31° van de elektriciteitswet. Zij heeft daartoe begin 2015 een brief verstuurd naar Elia System Operator, teneinde inlichtingen te verkrijgen over de wijzigingen die zijn opgetreden na de initiële certificering als transmissieoperator in december 2012 en daarop een invloed kunnen hebben. De CREG probeert op deze wijze een systematische en algemene jaarlijkse *unbundling monitoring* te implementeren die in overleg met de transmissieoperator en gebaseerd op de opgedane ervaring zal worden ontwikkeld.

3.1.3.2. Corporate governance

De CREG heeft kennis genomen van het activiteitenverslag 2013 van het corporate governance comité van Elia System Operator en Elia Asset voor het jaar 2013 (toezicht op de toepassing van artikelen 9 en 9ter van de elektriciteitswet en evaluatie van de doeltreffendheid ervan ten aanzien van de eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het transmissieoperator).

Voorts heeft de CREG kennis genomen van het verslag van de *Compliance Officer* over de naleving van het verbintissenprogramma door de personeelsleden van Elia System Operator en Elia Asset in 2013. Dit verbintissenprogramma ziet erop toe dat elke discriminatoire behandeling van de netgebruikers en/of van de netgebruikerscategorieën uitgesloten is.

In juni 2014 heeft de CREG de benoeming gecontroleerd van twee nieuwe leden van de directiecomités van Elia System Operator en Elia Asset, enerzijds in het kader van haar monitoringbevoegdheid van de voortdurende naleving door de netbeheerder van de unbundling-eisen, en anderzijds in het kader van haar algemene toezichtsbevoegdheid op de naleving door de netbeheerder van zijn verplichtingen krachtens de elektriciteitswet en zijn uitvoeringsbesluiten.

In juli 2014 heeft de CREG eensluidende adviezen uitgebracht over de onafhankelijkheid van drie nieuwe onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset.

In het kader van haar monitoringbevoegdheid van de voortdurende naleving door de netbeheerder van de unbundling-eisen, heeft de CREG in september 2014 ook de benoeming gecontroleerd van twee nieuwe niet-onafhankelijk bestuurders in de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset.

3.1.3.3. Technische werking

A. Aansluiting en toegang

Op 29 augustus 2014 heeft de CREG de aanvraag goedgekeurd²⁰ van Elia tot aanpassing van de algemene voorwaarden van de contracten van toegangsverantwoordelijke om ze in overeenstemming te brengen met het mechanisme van de strategische reserve ingevoerd door de wet van 26 maart 2014 tot wijziging van de elektriciteitswet. De aanpassingen blijven beperkt tot het strikt noodzakelijke in het kader van de strategische reserve (zie ook punt 3.4.5.1. van dit verslag). De wijzigingen zijn het voorwerp geweest van een openbare raadpleging door Elia.

B. Balancerings- en ondersteunende diensten

• Reservevermogen

Elia dient over te gaan tot de evaluatie en de bepaling van het primair, secundair en tertiair reservevermogen dat bijdraagt tot het waarborgen van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet in de regelzone. Zij moet haar evaluatiemethode en het resultaat ervan ter goedkeuring voorleggen aan de CREG.

In mei 2014 heeft de CREG een ontwerpbeslissing ter raadpleging voorgelegd betreffende de aanvraag van Elia tot goedkeuring van de evaluatiemethode voor en de bepaling van het primair, secundair en tertiair reservevermogen voor 2015. In juni 2014 heeft de CREG Elia's voorstel goedgekeurd²¹, maar heeft er een aantal overwegingen aan gekoppeld, onder meer over de door Elia ter beschikking gestelde informatie aan de markt, over de voorafgaande kennis van de beschikbaarheid en de prijzen van de reserve tussen de transmissienetbeheerders, over de deelname van de vraag aan de verschillende reservetypes, over de noodzaak om de kerneenheden te laten deelnemen aan de regelingen, en over de noodzaak van verder overleg met de andere marktdeelnemers over het design van de producten en de werkingsregels van de markt.

• Aangeboden prijzen en volumes voor de ondersteunende diensten

Om de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet te verzekeren, moet Elia permanent over een aantal ondersteunende diensten kunnen beschikken waarvan de modaliteiten opgenomen zijn in het technisch reglement van 19 december 2002 voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe.

Sinds het begin van de regulering blijkt de aanschaf van een aantal van deze diensten moeilijk te zijn, in het bijzonder de aanschaf tegen een redelijke prijs van een voldoende volume reservevermogen nodig voor het verzekeren van de primaire en secundaire regeling, gezien er in België slechts één koper is (Elia) en een zeer beperkt aantal verkopers. De afkondiging van een koninklijk besluit inzake prijs- en volumevoorwaarden voor het primair en secundair reservevermogen, is dus diverse keren nodig gebleken (zie onder meer het jaarverslag 2012, p. 46).

Onder impuls van onder meer de CREG heeft Elia grote inspanningen geleverd om de markt van de ondersteunende diensten te ontwikkelen, in het bijzonder voor de reservevermogens, door onder andere meer marktdeelnemers aan de veilingprocedures te laten deelnemen om op die manier de prijzen te verminderen.

Een belangrijke ontwikkeling in 2014 was een gedeeltelijke verschuiving van de horizon (jaarlijks naar maandelijks) van de offerteaanvragen voor primaire en secundaire regelvermogens: bij wijze van proef kon een volume van 20% tot 30% van deze regelvermogens op maandbasis worden aangeboden. Naar aanleiding van het succes van deze gedeeltelijke verschuiving in 2014 van de horizon van de offerteaanvragen voor primaire en secundaire reservevermogens, heeft de CREG een voorstel van Elia goedgekeurd²² om vanaf 1 januari 2015 100% van het volume van de primaire en secundaire regelvermogens via maandelijks offerteaanvragen aan te schaffen.

Een andere belangrijke ontwikkeling van de markt van de ondersteunende diensten die de CREG heeft goedgekeurd²³ en die in werking treedt op 1 januari 2015, is de verhoging

20 Eindbeslissing (B)140829-CDC-1360 over de wijzigingen van de algemene voorwaarden van de contracten van toegangsverantwoordelijke, voorgesteld door de netbeheerder.

21 Eindbeslissing (B)140626-CDC-1328 over de aanvraag tot goedkeuring van de evaluatiemethode voor en de bepaling van het primair, secundair en tertiair reservevermogen voor 2015.

22 Beslissing (B)140515-CDC-1331 over het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten - inwerkingtreding op 1 januari 2015.

23 *Ibidem*.

van 50 MW tot 100 MW van de maximale tertiaire reserve dynamisch profiel, via het R3 Dynamic Profile, waarmee eindklanten en aggregatoren²⁴ vanaf bronnen aangesloten op zowel het Elia-net als op de transmissienetten, tertiair reservevermogen kunnen leveren, met inbegrip van de afschakelbronnen.

Om de voornoemde kostenstijgingen op een redelijk niveau te handhaven, is Elia krachtens de elektriciteitswet verplicht om jaarlijks bij de CREG een verslag in te dienen over de prijzen die zij aangeboden krijgt voor de levering van ondersteunende diensten. Vervolgens oordeelt en motiveert de CREG op basis van zes criteria of de voorgestelde prijzen al dan niet manifest onredelijk zijn. Zo heeft de CREG op 2 juli 2014 Elia's verslag ontvangen over de prijzen aangeboden door de productie-eenheden (R3-productie) voor de tertiaire reserve en heeft op 11 september 2014 haar eigen verslag²⁵ opgesteld. Hierin heeft de CREG geoordeeld dat de prijzen van de geselecteerde offertes niet manifest onredelijk waren, gezien de combinatie van de door Elia geselecteerde offertes aan het geheel van de evaluatiecriteria voldeed. Op 3 oktober 2014, heeft de CREG Elia's verslag ontvangen over de aangeboden prijzen voor de levering van de tertiaire reserve dynamisch profiel (R3 Dynamic Profile) en via onderbreekbare afnames (R3 ICH) voor het exploitatiejaar 2015. In haar verslag van 16 oktober 2014²⁶, heeft de CREG besloten dat de prijzen van de offertes van R3 ICH en van R3 Dynamic Profile niet manifest onredelijk waren.

De resultaten van de offerteaanvragen in 2014 voor R3-productie en R3 Dynamic profile hebben geleid tot de

contractualisering van 60 MW R3 Dynamic Profile waarmee een totale kostvermindering van de R3 van 550.548,48 euro kon worden opgetekend.

Op 18 december 2014 heeft de CREG aan de minister van Energie een positief advies²⁷ uitgebracht betreffende het ontwerp van koninklijk besluit houdende het opleggen van prijs- en leveringsvoorwaarden voor het leveren in 2015 van de tertiaire regeling door verschillende producenten.

• *Balancing*

De taak van de transmissienetbeheerder bestaat erin het evenwicht tussen vraag en aanbod van elektrisch vermogen in de regelzone te bewaken, te handhaven en desgewenst te herstellen, onder meer ten gevolge van eventuele individuele onevenwichtigheden veroorzaakt door de verschillende toegangsverantwoordelijken. Elia moet aan de CREG een voorstel van marktwerkingsregels voor de compensatie van de kwartieronevenwichtigheden ter goedkeuring voorleggen.

In januari 2014 heeft Elia een voorstel ingediend tot aanpassing van de marktwerkingsregels voor de compensatie van de kwartieronevenwichtigheden. Uitgezonderd enkele niet noemenswaardige aspecten, bestaat de belangrijkste wijziging ten opzichte van de vorige versie in de verlaging van de drempelwaarde van 5 MW tot 1 MW voor het in aanmerking nemen van offertes in de kortetermijnveilingen van reservevermogens. Na raadpleging van de markt, heeft de CREG dit voorstel van Elia bij beslissing van 28 februari 2014 goedgekeurd²⁸. De nieuwe regels zijn op 1 april 2014 in werking getreden.

In mei 2014 heeft Elia een tweede voorstel ingediend tot aanpassing van de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichtigheden. Elia heeft dit voorstel ingediend na een uitgebreide raadpleging van de marktdeelnemers in het kader van Elia's Users' Group. Elia's voorstel was hoofdzakelijk rond drie krachtlijnen opgebouwd: de overschakeling op kortetermijnveilingen voor alle primaire en secundaire reserveproducten, de verlaging van de drempelwaarde van 5 MW (huidige waarde) tot 1 MW (nieuwe voorgestelde waarde) voor het in aanmerking nemen van offertes betreffende langetermijnproducten, en de evolutie van het product tertiaire reserve dynamisch profiel. De CREG heeft dit voorstel van Elia bij beslissing van 15 mei 2014 goedgekeurd²⁹. De nieuwe regels treden op 1 januari 2015 in werking.

Ten slotte heeft Elia in augustus en in september 2014 een derde voorstel ingediend tot aanpassing van de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichtigheden. Dit voorstel had hoofdzakelijk betrekking op drie punten: de deelname van de Belgische regelzone aan de IGCC, (*International Grid Control Cooperation*), de afstemming op de werkingsregels van de strategische reserve en de invoering van een maximumwaarde die de prijs van de activeringsoffertes van bepaalde tertiaire reserves beperkt. Na raadpleging van de markt, heeft de CREG dit voorstel van Elia bij beslissing van 23 oktober 2014 goedgekeurd³⁰. De nieuwe regels zijn gedeeltelijk in werking getreden in 2014 en volledig op 1 januari 2015.

24 Marktspelers die verschillende toegangspunten (injectie en/of afname) samenvoegen en (aggregeren) om te genieten van een cumulatieve-effect nodig voor de deelname aan sommige markten, in het bijzonder energie (*commodity*), reserves of flexibiliteit.

25 Verslag (RA)140911-CDC-1361 over het al dan niet manifest onredelijk karakter van de aan de NV Elia System Operator aangeboden prijzen voor de levering van ondersteunende diensten voor het exploitatiejaar 2015.

26 Verslag (A)141016-CDC-1380 over het al dan niet manifest onredelijk karakter van de aan de NV Elia System Operator aangeboden prijzen voor de levering van ondersteunende diensten, in casu het tertiair regelvermogen dynamisch profiel en via onderbreekbare afnames voor het exploitatiejaar 2015.

27 Advies (A)141218-CDC-1394 betreffende het ontwerp van koninklijk besluit houdende het opleggen van prijs- en leveringsvoorwaarden voor het leveren in 2015 van de tertiaire regeling door verschillende producenten.

28 Eindbeslissing (B)140228-CDC-1310 over het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten.

29 Beslissing (B)140515-CDC-1331 over het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten - inwerkingtreding op 1 januari 2015.

30 Eindbeslissing (B)141023-CDC-1372 over het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de aanpassing van de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten.

• Geactiveerde volumes en concentratie van de offertes

In 2014 zijn de activeringen ter compensatie van de onevenwichten van de regelzone met 11,6% gedaald in vergelijking met 2013 en bedroegen ze 984 GWh³¹. Het aandeel van de secundaire reserves in deze activeringen bedroeg 51,2% in 2014, tegenover 54,8% in 2013 en 56,9% in 2012. Deze daling is hoofdzakelijk het gevolg van de duidelijke stijging van de compensatie van de onevenwichten in het kader van de IGCC, die voor 2014 met 80,1% (317 GWh) is gestegen in vergelijking met 2013 (176 GWh).

In 2014 was er geen activering van buitenlandse reserves door transmissienetbeheerders terwijl deze activeringen voor Elia 0,3% vertegenwoordigden van de activeringen ter compensatie van de onevenwichten van de regelzone in 2013 (door de compensatie in het kader van de IGCC fictief op te nemen in het totaal van de activeringen). (Bron: gegevens Elia)

De HHI-index betreffende de aangeboden secundaire en tertiaire reserves op de productie-eenheden bedroeg 4.251 in 2014, tegenover 3.266 in 2013 en 2.974 in 2012. De activeringen betreffende deze middelen vertegenwoordigden 100,0% van de totale energie die in 2014 ter compensatie van de onevenwichten van de regelzone werd geactiveerd, terwijl deze 99,6% vertegenwoordigden in 2013 en 98,0% in 2012. De stijging van de HHI-index is toe te schrijven aan de aanzienlijke stijging van het relatieve aandeel van Electrabel en de sterke relatieve daling van de deelnames van EDF Luminus op de markt voor productiereserves.

• Prijs ter compensatie van de individuele onevenwichten

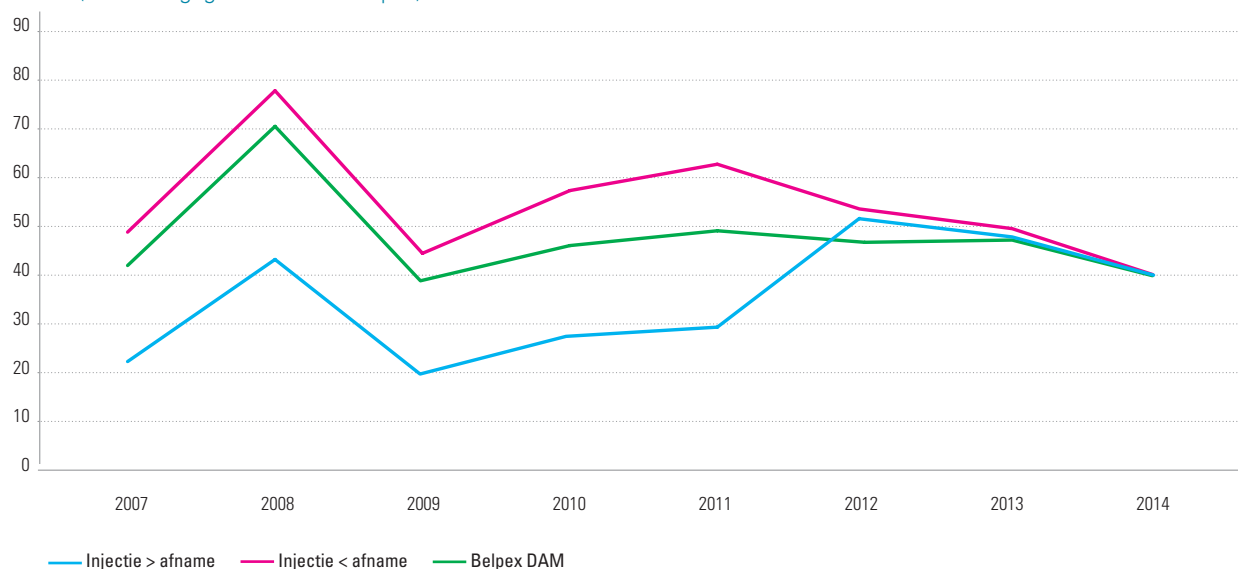
Het onevenwichtstarief is gebaseerd op een eenprijzensysteem dat rekening houdt met de richting van het onevenwicht van de toegangsverantwoordelijke en de richting van het onevenwicht van de regelzone.

Tabel 3 biedt een overzicht van de evolutie van het gemiddeld (niet-gewogen) tarief van positieve onevenwichten (injectie > afname) en van negatieve onevenwichten (injectie < afname) van de toegangsverantwoordelijke en de richting van het onevenwicht van de regelzone.

Tabel 3: Niet-gewogen gemiddeld onevenwichtstarief voor de periode 2007-2014 (Bron: gegevens Elia)

euro/MWh	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Injectie > afname	22,09	43,24	19,86	27,76	29,22	51,84	47,91	40,33
Injectie < afname	48,64	77,92	44,25	57,24	62,70	54,05	49,36	41,07

Figuur 3: Niet-gewogen gemiddeld onevenwichtstarief en prijs Belpex DAM voor de periode 2007-2014 (in euro/MWh) (Bronnen: gegevens Elia en Belpex)

afname) van de toegangsverantwoordelijken voor de periode 2007–2014.

Figuur 3 laat toe om deze gemiddelde tarieven over dezelfde periode te vergelijken met de evolutie van de gemiddelde tarieven van de *day ahead*-markt van Belpex. De overgang van een tweeprijzentarief (*dual pricing* in het Engels) tot 2011 naar een eenprijzentarief (*single pricing* in het Engels) vanaf 2012 is merkbaar, met een klein verschil tussen het tarief

31 Door de activeringen in tegengestelde richting van de secundaire reserve binnen eenzelfde kwartier te synthetiseren, ter wille van de coherentie met de gegevens van voorgaande jaren.

voor negatief onevenwicht en dat voor positief onevenwicht, opgevat als een incentive dat gaming moet ontraden. Deze twee prijzen lagen in 2012 en 2013 zeer dicht bij elkaar en waren gemiddeld hoger dan de gemiddelde prijs van Belpex DAM, maar het verschil met de prijs van Belpex DAM is gedaald van 2012 tot 2013. In 2014 lagen deze twee prijzen aan weerskanten van de prijs van de Belpex DAM.

C. Regels voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net en normen inzake de diensten- en leveringskwaliteit

In 2014 heeft de CREG initiatieven genomen met betrekking tot de veiligheid en betrouwbaarheid van het net.

De CREG heeft Elia aangemoedigd om de Coo-Tihange tests voort te zetten. De CREG heeft eveneens met Elia overlegd over de mogelijke verbeteringen van de *Black-Start* contracten bij hun hernieuwing eind 2015.

D. Tijd door de transmissienetbeheerder genomen om aansluitingen en herstellingen uit te voeren

Op het federale transmissienet was de AIT (*Average Interruption Time*) 3 minuten 12 seconden (2 minuten 45 seconden in 2013) en de AID (*Average Interruption Duration*) 59 minuten 25 seconden (19 minuten 48 seconden in 2013).

In 2014 waren er 66 incidenten op het transmissienet (61 in 2013). Aangezien dit net vermaasd is, zorgen deze incidenten over het algemeen niet voor een onderbreking van de klant. In 52% van de gevallen was er een poging tot automatische wederinschakeling. Deze pogingen tot automatische wederinschakeling waren voor de netten 380kV en 220 kV in 91% van de gevallen succesvol en voor het net 150 kV in 83% van de gevallen.

Voor 17 gevallen was een verbinding van het federale transmissienet meer dan 24 uur onbeschikbaar. Deze verbindingen waren 24 tot 198 uur onbeschikbaar.

E. Beschermingsmaatregelen

De lezer wordt uitgenodigd kennis te nemen van punt 3.4.5. van dit verslag dat onder meer handelt over het afschakelplan en de strategische reserve die deel uitmaken van de maatregelen die in het kader van het noodplan kunnen worden genomen.

3.1.3.4. Nettarieven

A. Transmissienet

a) Tariefmethodologie

Zoals aangekondigd in haar jaarverslag 2013 (p. 22), heeft de CREG op 18 december 2014 het besluit aangenomen³² tot vaststelling van een tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie, zoals bepaald in artikel 12, § 2 van de elektriciteitswet met het oog op de toepassing ervan voor de regulatoire periode 2016-2019.

Deze tariefmethodologie bevat de regels die de transmissienetbeheerder Elia System Operator bij de voorbereiding, opstelling en indiening van zijn tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 moet naleven en die de CREG zal toepassen voor de goedkeuring van de eruit voortvloeiende tarieven. Het tariefbesluit bevat eveneens drie bijlagen, namelijk de door de netbeheerder te gebruiken modelverslagen, een beschrijving van de diensten en transmissietarieven en de tariefmethodologie NEMO.

De nieuwe tariefmethodologie bevat een aantal bepalingen die in de vorige regulatoire perioden hun efficiëntie al hebben bewezen. Daarnaast werden een aantal aanpassingen doorgevoerd en nieuwe elementen toegevoegd, waaronder:

- 1) een aantal stimulansen met het oog op de marktintegratie (nuttig volume van de interconnectiecapaciteit en een gemeten verhoging van de economische welvaart), de kwaliteitsverbetering (efficiënte investeringen en de tijdige uitvoering van investeringen), de gewaarborgde transmissie (minimale onderbrekingen) en technologisch onderzoek en ontwikkeling (zie art. 20 tot en met 28);
- 2) de verdere overschakeling op tarieven die direct gekoppeld zijn aan de door de netbeheerder geleverde diensten (zie deel IV);
- 3) de overgang van voor de volledige regulatoire periode vastgestelde en nominaal identieke tarieven naar voor de volledige regulatoire periode vastgestelde tarieven die echter elk jaar kunnen verschillen (zie artikel 4, § 5).

Voorafgaand aan dit besluit, heeft de CREG diverse stappen ondernomen.

In januari 2014³³ heeft de CREG met Elia een overeenkomst gesloten voor de goedkeuringsprocedure van de tariefmethodologie voor het beheer van de elektriciteitstransmissienetten, en een tweede overeenkomst voor de indienings- en goedkeuringsprocedure van tariefvoorstellen en tariefwijzigingen.

In augustus 2014 heeft de CREG overeenkomstig de elektriciteitswet (en de gaswet) en na raadpleging van de betrokken bedrijven³⁴, richtsnoeren³⁵ gepubliceerd over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan. Met betrekking tot commercieel gevoelige informatie, past de CREG de algemene criteria toe bepaald in artikel 39.2 van

³² Besluit (Z)141218-CDC-1109/7 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie.

³³ In juni 2014 werd een aanhangsel bij de overeenkomst gevoegd waarbij de afsluitingsdatum van het overleg over de modelverslagen van 30 juni 2014 tot 31 augustus 2014 werd verlengd.

³⁴ Eind mei 2014 heeft de CREG een openbare raadpleging georganiseerd over het ontwerp van richtsnoeren inzake tarieven (R)140528-CDC-1336 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

³⁵ Richtsnoeren inzake tarieven (R)140828-CDC-1336 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

het TRIPs-akkoord³⁶ over de handelsgerelateerde aspecten van de intellectuele eigendomsrechten, op hun beurt opgenomen in een recent voorstel van richtlijn van de Europese Commissie. Met betrekking tot informatie met een persoonlijk karakter, verwijst de CREG naar de definitie die daaraan wordt gegeven in artikel 1 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Vervolgens heeft de CREG over haar ontwerp van besluit³⁷ tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie, van 1 tot 30 september 2014 een openbare raadpleging georganiseerd. Een raadplegingsverslag werd opgesteld.

Ten slotte heeft de CREG van 31 oktober tot 17 november 2014 een openbare raadpleging georganiseerd over haar ontwerp van bijlage 3 aan de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet met betrekking tot het specifieke tarifaire regulatoire kader voor NEMO, een interconnectie op gelijkstroom van ongeveer 1.000 MW die tegen 2018 tussen het Verenigd Koninkrijk en België operationeel zou moeten zijn (zie ook punt 3.4.4. van dit verslag).

De ontwerp teksten alsook alle bij het dossier behorende documenten werden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers overgemaakt, op de website van de CREG gepubliceerd en in het Belgisch Staatsblad vermeld. Zo rondt de CREG

overeenkomstig de wettelijke voorschriften een lange procedure van vrijwel 1 jaar af.

b) Evolutie van de tarieven

In 2014 waren alleen de toepassingsvoorwaarden van een tarief van de transmissienetbeheerder Elia het voorwerp van een aanpassing.

Bij beslissing van 16 oktober 2014³⁸, heeft de CREG Elia's voorstel van 7 oktober 2014 goedgekeurd tot aanpassing van de toepassingsmodaliteiten van het tarief voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken voor de winterperiode 2014/2015. Met het oog op de overeenstemming met de werkingsregels van de strategische reserve, heeft Elia namelijk voorgesteld om zijn tariefvoorstel ingediend op 30 juni 2011 (aangepast op 13 december 2011 en herzien op 2 april 2013) als volgt aan te passen (zie punt 3.4.5.1. van dit verslag). Het voorstel van Elia voldoet aan de voorwaarden van evenredigheid en non-discriminatie die het tarief voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken in acht moet nemen, voor zover het toelaat een duidelijk onderscheid te maken tussen het tarief toegepast in geval van een onevenwicht van de toegangsverantwoordelijke (ARP) in een normale situatie en het tarief toegepast in een risicosituatie voor de bevoorradingszekerheid van het land. Bovendien bieden de vooraanpassingen van de tariefkaart de gebruikers meer duidelijkheid en transparantie.

De evolutie van de tarieflast voor de gebruikers van het transmissienet wordt in de onderstaande tabel weergegeven.

Deze evolutie is grafisch ook duidelijk weergegeven in figuur 4 en laat onder meer toe om gemakkelijk de tarieflast 2012-2015 te vergelijken met die van de vorige regulatoire periode 2008-2011.

Wat de toepasselijke tarieven voor 2015 betreft, heeft de CREG op 18 december 2014 enerzijds Elia's voorstel van 25 november 2014 goedgekeurd tot aanpassing vanaf 1 januari 2015 van de tarieven voor openbare dienstverplichtingen en van toeslagen en heffingen³⁹, en anderzijds Elia's voorstel voor de overgang naar twee nieuwe diensten met ingang van 1 januari 2015⁴⁰ (de nieuwe dienstverlening heeft betrekking op respectievelijk de aansluiting op en de toegang tot het plaatselijk vervoersnet voor een distributienet met een exploitatiespanning op 36 kV).

36 Overeenkomst inzake de handelsgerelateerde aspecten van de intellectuele eigendomsrechten.

37 Ontwerp van besluit (Z)140626-CDC-1109/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie.

38 Beslissing (A)141016-CDC-1381 betreffende het voorstel tot aanpassing van de toepassingsmodaliteiten van het tarief voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken.

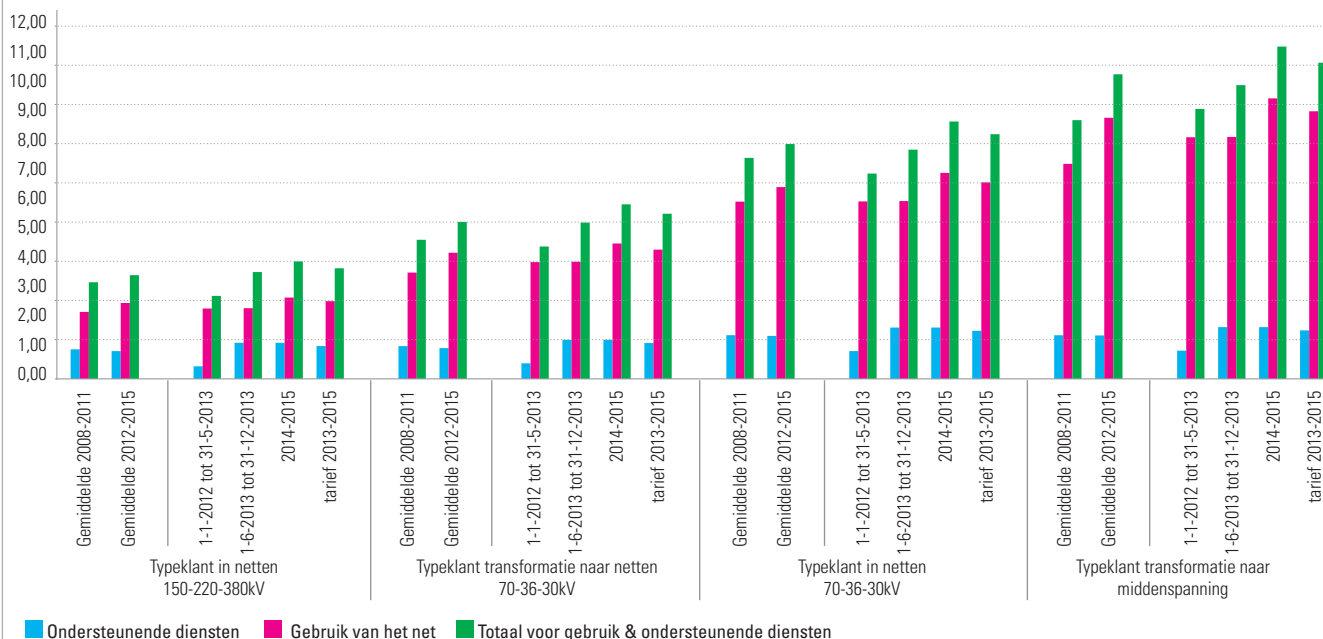
39 Beslissing (B)141218-CDC-658E/30 over het voorstel van 25 november 2014 van de NV Elia System Operator tot aanpassing vanaf 1 januari 2015 van de tarieven voor openbare dienstverplichtingen en van toeslagen en heffingen.

40 Beslissing (B)141218-CDC-658E/31 over het geactualiseerd tariefvoorstel, ingediend door de NV Elia System Operator voor de overgang naar twee nieuwe diensten met ingang van 1 januari 2015.

Tabel 4: Tariefvast van de transmissienetgebruikers over de perioden 2008-2011 en 2012-2015 (euro/MWh, excl. btw) (Bron: CREG)

NETKOST (GEBRUIK EN ONDERSTEUNEN-DE DIENSTEN) typeklanten (in euro/MWh)	Tarieven 2008-2011 (1)	Tarieven 1-1-2012 tot 31-5-2013 (2)	Tarieven 1-6-2013 tot 31-12-2013 (3)	Tarieven 2014-2015 (4)	Gemiddelde tarieven 2012-2015 (5)	Gemiddelde tarieven 2013-2015 (6)	2013-2015 t.o.v. 2012 (7) = (6)/(2)%	2012-2015 t.o.v. 2008-2011 (8) = (5)/(1)%	2012 t.o.v. 2008-2011 (9) = (2) / (1)%	2012-2015 t.o.v. 2012 (10) = (5) / (2)%
Volgens beslissing CREG d.d.	658E/09 13-12-2007	658E/19a26 22-12-2011	658E/26 16-5-2013	658E/26 16-5-2013	658E/26 16-5-2013					
TYPEKLANT IN NETTEN 150-220-380 kV										
GEBRUIK VAN HET NET										
Onderschreven vermogen	1,7423	1,8443	1,8443	2,2063	2,0253	2,0856	13%	16%	6%	10%
Systeembeheer	0,5419	0,5542	0,5646	0,5646	0,5609	0,5632	2%	4%	2%	1%
Totaal gebruik net	2,2842	2,3985	2,4089	2,7709	2,5862	2,6488	10%	13%	5%	8%
ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1,0088	0,4301	1,2317	1,2317	0,9478	1,1204	160%	-6%	-57%	120%
TOTAAL	3,2930	2,8286	3,6406	4,0026	3,5340	3,7692	33%	7%	-14%	25%
TYPEKLANT TRANSFORMATIE NAAR NETTEN 70-36-30 kV										
GEBRUIK VAN HET NET										
Onderschreven vermogen	2,8442	3,1695	3,1695	3,7916	3,4806	3,5842	13%	22%	11%	10%
Systeembeheer	0,7774	0,8094	0,8213	0,8213	0,8171	0,8196	1%	5%	4%	1%
Totaal gebruik net	3,6216	3,9789	3,9908	4,6129	4,2976	4,4039	11%	19%	10%	8%
ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1,1175	0,5323	1,3339	1,3339	1,0500	1,2226	130%	-6%	-52%	97%
TOTAAL	4,7391	4,5112	5,3247	5,9468	5,3476	5,6264	25%	13%	-5%	19%
TYPEKLANT IN NETTEN 70-36-30 kV										
GEBRUIK VAN HET NET										
Onderschreven vermogen	4,8453	4,8855	4,8855	5,8445	5,3650	5,5248	13%	11%	1%	10%
Systeembeheer	1,1933	1,1606	1,1724	1,1724	1,1682	1,1708	1%	-2%	-3%	1%
Totaal gebruik net	6,0386	6,0461	6,0579	7,0169	6,5332	6,6956	11%	8%	0%	8%
ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1,4892	0,9489	1,7505	1,7505	1,4666	1,6392	73%	-2%	-36%	55%
TOTAAL	7,5278	6,9950	7,8084	8,7674	7,9998	8,3348	19%	6%	-7%	14%
TYPEKLANT TRANSFORMATIE NAAR MIDDENSPANNING										
GEBRUIK VAN HET NET										
Onderschreven vermogen	6,0346	6,6918	6,6918	8,0053	7,3486	7,5675	13%	22%	11%	10%
Systeembeheer	1,2910	1,5393	1,5495	1,5495	1,5459	1,5481	1%	20%	19%	0%
Totaal gebruik net	7,3256	8,2311	8,2413	9,5548	8,8944	9,1156	11%	21%	12%	8%
ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	1,4877	0,9634	1,7650	1,7650	1,4811	1,6537	72%	-0%	-35%	54%
TOTAAL	8,8133	9,1945	10,0063	11,3198	10,3755	10,7692	17%	18%	4%	13%

Figuur 4: Totale netkosten per typeklant (in euro/MWh, excl. btw) (Bron: CREG)

• Offshore-toeslag

Eind januari 2014 heeft de staatssecretaris van Energie de CREG verzocht een voorstel van koninklijk besluit te formuleren tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen, rekening houdend met de beslissing van de Ministerraad van 20 december 2013.

Op 7 februari 2014 heeft de CREG haar voorstel van koninklijk besluit⁴¹ opgesteld. Dit voorstel beoogt eveneens in het koninklijk besluit van 16 juli 2002 wijzigingen op te nemen die voortvloeien uit de wijziging van het degressiviteitsmechanisme van de offshore-toeslag ten gevolge van de programmawet I van 26 december 2013 (zie het jaarverslag 2013, p. 6).

Het koninklijk besluit tot wijziging werd afgekondigd op 4 april 2014⁴². De belangrijkste wijzigingen worden in punt 2.3. van dit verslag toegelicht.

In deze context heeft Elia op 15 september 2014 aan de CREG de ramingen overgemaakt voor:

- 1) de verwachte Kt-aankopen en Vt-verkopen van groenestroomcertificaten voor 2015;
- 2) de kostenraming van de financiële lasten Ct verbonden aan het uitstaand bedrag van de aankoop- en/of verkooptransacties van groenestroomcertificaten in 2015;
- 3) de kost van de administratieve kosten Dt verbonden aan de aankoop en verkoop van groenestroomcertificaten in 2015;
- 4) het bedrag van de regularisatie Zt-2 voor 2013;
- 5) de geraamde nettohoeveelheid afgenomen energie voor 2015.

De CREG besluit, voor het jaar 2015, dat het geraamde bedrag te dekken door de toeslag bedoeld in hoofdstuk III van het voornoemde koninklijk besluit van 16 juli 2002 en het geschatte volume netto afgenomen energie respectievelijk 283.502.086 euro en 70.044.000 MWh bedragen. De CREG heeft voorgesteld⁴³ om het bedrag van de offshore-toeslag voor 2015 vast te leggen op 4,0475 euro/MWh.

c) Saldi

De beslissing⁴⁴ van de CREG betreffende de tariefsaldi van Elia voor het exploitatiejaar 2013 werd genomen met toepassing van artikelen 12^{quater}, § 2, en 12, § 5, van de elektriciteitswet en van het besluit van de CREG van 24 november 2011, gewijzigd op 28 maart 2013 (zie het jaarverslag 2013, p.

41 Voorstel (C)140207-CDC-1307 van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen.

42 Koninklijk besluit van 4 april 2014 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen.

43 Voorstel (C)141127-CDC-1388 betreffende de berekening van de toeslag bestemd ter compensatie van de door de netbeheerder opgelopen netto reële kost ten gevolge van zijn aan- en verkoopverplichting van groenestroomcertificaten in 2015.

44 Beslissing (B)140724-CDC-658E/29-1 betreffende het tariefverslag met de tariefsaldi ingediend door de NV Elia System Operator voor het exploitatiejaar 2013 zoals gewijzigd door het aangepaste tariefverslag.

22) tot vaststelling van de voorlopige methoden voor het berekenen en het vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnet met een transmissiefunctie.

De CREG heeft beslist dat het totaal exploitatiesaldo 2013 van Elia 40.654.775,22 euro bedroeg, namelijk het bedrag van het door Elia gerapporteerde saldo (74.205.763,60 euro), vermeerderd met het overgeboekte bedrag (1.821.433,32 euro) en verminderd met het tarieftekort (35.372.421,70 euro). Dit bedrag heeft het karakter van een regulatorische schuld van Elia ten aanzien van de netgebruikers.

B. Distributienetten

a) Tariefmethodologie

De wet van 8 januari 2012 die de Europese richtlijn 2009/72/EG in Belgisch recht omzet, bepaalt dat het vaststellen van een nieuwe tariefmethodologie tot de taken van de CREG behoort. De publicatie van deze wet vormde een hinderpaal voor de procedure tot vaststelling van een tariefmethodologie waarmee de CREG eind 2011 was gestart.

De CREG ging namelijk uit van het principe dat de procedure om tot een goedgekeurde tariefmethodologie te komen minstens twaalf maanden in beslag zou nemen. Met haar beslissingen van 26 april 2012 heeft de CREG de toepassing van de tarieven voor 2012 verlengd tot en met 31 december 2014. Bijgevolg worden de distributienettarieven in 2012, 2013 en 2014 op hetzelfde peil gehandhaafd.

De kosten die door de distributienetbeheerder worden beschouwd als een loutere trapsgewijze doorrekening (bijvoorbeeld de facturering van de gebruikskost van het transmissienet, heffingen en taksen) werden in 2014 echter aangepast aan de werkelijk te factureren bedragen.

Met het oog op een vlotte kennisoverdracht betreffende de distributienettarieven, werkt de CREG sinds 2012 samen met de drie gewestelijke regulatoren en heeft zij deze samenwerking ook in 2014 voortgezet. In het federaal regeerakkoord van 1 december 2011 maakte de overdracht naar de gewesten van de tarifaire bevoegdheid voor de distributienettarieven immers deel uit van de zesde staats hervorming. De bevoegdheidsoverdracht van de CREG naar de gewestelijke regulatoren, met inbegrip van de vaststelling van een nieuwe tariefmethodologie voor de distributie, is sinds 1 juli 2014 van kracht (zie ook punt 2.1. van dit verslag).

b) Evolutie van de tarieven

De drie onderstaande tabellen geven de evolutie weer van de tarieven tussen 2008 en 2014.

In april 2012 heeft de CREG de toepassing van de goedgekeurde tarieven voor 2012, verlengd tot 31 december 2014. Bijgevolg zijn de distributienettarieven in 2014 ongewijzigd gebleven.

De nietigverklaring van elf beslissingen van de CREG bij arrest van het hof van beroep van Brussel van 27 november 2013 (zie het jaarverslag 2013, p. 31), had de vernietiging tot gevolg van de door de CREG in december 2012 goedgekeurde waarde van het nettatarief voor de decentrale productie-eenheden in Vlaanderen met een vermogen gelijk aan of kleiner dan 10 kW en uitgerust met een terugdraaiende teller.

Tabel 5: Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

euro/kWh	Residentieel laagspanning 3.500 kWh/jaar (1.600 normale uren, 1.900 daluren)														
	2008	Δ 2009/2008	2009	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2011/2011	2011 ¹	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB															
AGEM ²	0,0449	0,00%	0,0449	0,00%	0,0449	0,00%	0,0449			84,46%	0,0829	0,00%	0,0829	0,00%	0,0829
AIEG	0,0360	21,53%	0,0437	3,26%	0,0452	-1,55%	0,0445			0,18%	0,0445	0,00%	0,0445	0,00%	0,0445
AIESH	0,0574	18,67%	0,0681	2,22%	0,0696	1,15%	0,0704			-0,18%	0,0703	0,00%	0,0703	0,00%	0,0703
DNB BA	niet van toepassing: geen residentiële klanten										3				
EV/GHA ⁴	0,0881	0,00%	0,0881	0,00%	0,0881	0,00%	0,0881			-5,90%	0,0829	0,00%	0,0829	0,00%	0,0829
GASELWEST	0,0558	14,91%	0,0641	1,98%	0,0653	5,12%	0,0687	46,38%	0,1005	1,78%	0,1023	0,00%	0,1023	0,00%	0,1023
GASELWEST WA	0,0506	26,04%	0,0638	-5,53%	0,0602	4,02%	0,0626	0,00%	0,0626	3,42%	0,0648	0,00%	0,0648	0,00%	0,0648
IDEG	0,0576	9,47%	0,0630	0,22%	0,0632	0,66%	0,0636			0,57%	0,0639	0,00%	0,0639	0,00%	0,0639
IEH	0,0481	17,92%	0,0567	-0,04%	0,0567	0,28%	0,0569			0,26%	0,0570	0,00%	0,0570	0,00%	0,0570
IMEA	0,0461	1,43%	0,0468	1,87%	0,0477	1,76%	0,0485	26,02%	0,0611	0,98%	0,0617	0,00%	0,0617	0,00%	0,0617
IMEWO	0,0460	13,96%	0,0524	1,74%	0,0533	4,76%	0,0558	40,97%	0,0787	2,18%	0,0804	0,00%	0,0804	0,00%	0,0804
INFRA WEST	0,0628	0,00%	0,0628	0,00%	0,0628	8,70%	0,0682			3,96%	0,0709	0,00%	0,0709	0,00%	0,0709
INTER-ENERGA	0,0607	0,00%	0,0607	0,00%	0,0607	3,46%	0,0628	9,32%	0,0687	2,02%	0,0701	0,00%	0,0701	0,00%	0,0701
INTEREST	0,0697	11,22%	0,0775	-0,44%	0,0771	1,15%	0,0780			0,44%	0,0784	0,00%	0,0784	0,00%	0,0784
INTERGEM	0,0470	13,43%	0,0533	2,04%	0,0544	3,01%	0,0561	62,23%	0,0910	1,42%	0,0922	0,00%	0,0922	0,00%	0,0922
INTERLUX	0,0676	8,82%	0,0736	1,39%	0,0746	0,68%	0,0751			1,17%	0,0760	0,00%	0,0760	0,00%	0,0760
INTERMOSANE	0,0602	15,01%	0,0693	0,24%	0,0694	1,12%	0,0702			0,64%	0,0707	0,00%	0,0707	0,00%	0,0707
INTERMOSANE VL	0,0602	30,85%	0,0788	0,09%	0,0789	0,86%	0,0796			0,45%	0,0799	0,00%	0,0799	0,00%	0,0799
IVEG	0,0541	0,00%	0,0541	0,00%	0,0541	-21,13%	0,0427	85,58%	0,0792	4,70%	0,0829	0,00%	0,0829	0,00%	0,0829
IVEKA	0,0427	12,92%	0,0482	1,59%	0,0490	2,44%	0,0501	48,14%	0,0743	1,50%	0,0754	0,00%	0,0754	0,00%	0,0754
IVERLEK	0,0496	9,44%	0,0543	1,62%	0,0552	3,99%	0,0574	39,73%	0,0801	1,85%	0,0816	0,00%	0,0816	0,00%	0,0816
PBE	0,0592	0,00%	0,0592	0,00%	0,0592	27,08%	0,0753			5,97%	0,0798	0,00%	0,0798	0,00%	0,0798
PBE W	0,0500	0,00%	0,0500	0,00%	0,0500	11,22%	0,0556			3,62%	0,0576	0,00%	0,0576	0,00%	0,0576
RESA Electricité ⁵	0,0431	0,00%	0,0431	34,62%	0,0581	-0,96%	0,0575			9,02%	0,0627	-8,17%	0,0576	0,00%	0,0576
SEDILEC	0,0505	10,05%	0,0555	-0,24%	0,0554	0,00%	0,0554			-0,02%	0,0554	0,00%	0,0554	0,00%	0,0554
SIBELGA	0,0452	11,51%	0,0505	10,18%	0,0556	4,73%	0,0582			2,39%	0,0596	0,00%	0,0596	0,00%	0,0596
SIBELGAS	0,0478	9,33%	0,0523	1,13%	0,0529	2,77%	0,0543	35,55%	0,0736	-1,19%	0,0728	0,00%	0,0728	0,00%	0,0728
SIMOGEL	0,0415	13,42%	0,0471	0,56%	0,0473	1,34%	0,0480			1,63%	0,0487	0,00%	0,0487	0,00%	0,0487
WAVRE ⁶	0,0345	0,00%	0,0345	0,00%	0,0345	0,00%	0,0345			66,07%	0,0573	0,00%	0,0573	0,00%	0,0573
Gemiddelde	0,0528	9,64%	0,0577	2,09%	0,0587	2,38%	0,0601	19,99%	0,0676	6,91%	0,0708	-0,26%	0,0706	0,00%	0,0706

Groene cijfers: goedgekeurde tarieven.

Rode cijfers: opgelegde tarieven.

Tarieven exclusief btw, Elia-heffing in het Vlaams Gewest en exclusief weginisretributie.

- Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: vanaf 1 april.
- Tarieven Interenerga en Iveg: vanaf 1 mei.
- AGEM werd op 1 januari 2012 overgenomen door IVEG.
- DNB BA is een gesloten distributienet sedert 1 januari 2012.
- EV/GHA werd op 1 juli 2011 overgenomen door IVEG.
- Tarieven RESA Electricité 2010 geldig vanaf 1 oktober, voordien: opgelegde tarieven van 2008.
- Geldig sinds 1 mei 2012, voordien: opgelegde tarieven van 2008.

Tabel 6: Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

euro/kWh	Industrieel middenspanning 30.000 kWh/jaar (normale uren)														
	2008	Δ 2009/2008	2009	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2011/2011	2011 ¹	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB															
AGEM ²	0,0376	0,00%	0,0376	0,00%	0,0376	0,00%	0,0376			0,32%	0,0377	0,00%	0,0377	0,00%	0,0377
AIEG	0,0458	31,29%	0,0601	12,69%	0,0678	-0,77%	0,0672			1,24%	0,0681	0,00%	0,0681	0,00%	0,0681
AIESH	0,0601	-0,05%	0,0601	2,56%	0,0616	1,82%	0,0627			0,03%	0,0627	0,00%	0,0627	0,00%	0,0627
DNB BA	0,0809	0,00%	0,0809	0,00%	0,0809	0,00%	0,0809				3				
EV/GHA ⁴	0,0650	0,00%	0,0650	0,00%	0,0650	0,00%	0,0650			-42,02%	0,0377	0,00%	0,0377	0,00%	0,0377
GASELWEST	0,0462	-3,48%	0,0446	3,24%	0,0461	4,06%	0,0479	5,36%	0,0505	4,80%	0,0529	0,00%	0,0529	0,00%	0,0529
GASELWEST WA	0,0462	-3,48%	0,0446	3,24%	0,0461	5,17%	0,0484	0,00%	0,0484	5,01%	0,0509	0,00%	0,0509	0,00%	0,0509
IDEG	0,0441	-5,27%	0,0418	0,81%	0,0421	1,18%	0,0426			0,11%	0,0427	0,00%	0,0427	0,00%	0,0427
IEH	0,0440	6,45%	0,0468	4,51%	0,0489	-2,48%	0,0477			0,23%	0,0478	0,00%	0,0478	0,00%	0,0478
IMEA	0,0419	-2,63%	0,0408	2,15%	0,0417	1,79%	0,0424	6,06%	0,0450	-0,14%	0,0449	0,00%	0,0449	0,00%	0,0449
IMEWO	0,0392	-2,80%	0,0381	2,04%	0,0389	4,92%	0,0408	6,31%	0,0433	3,70%	0,0449	0,00%	0,0449	0,00%	0,0449
INFRA WEST	0,0436	0,00%	0,0436	0,00%	0,0436	-20,02%	0,0349			1,34%	0,0354	0,00%	0,0354	0,00%	0,0354
INTER-ENERGA	0,0320	0,00%	0,0320	0,00%	0,0320	6,27%	0,0340	4,98%	0,0357	3,79%	0,0371	0,00%	0,0371	0,00%	0,0371
INTEREST	0,0531	0,89%	0,0536	2,43%	0,0549	3,13%	0,0566			-0,25%	0,0565	0,00%	0,0565	0,00%	0,0565
INTERGEM	0,0382	6,04%	0,0405	3,11%	0,0418	4,14%	0,0435	5,91%	0,0461	4,04%	0,0479	0,00%	0,0479	0,00%	0,0479
INTERLUX	0,0486	-4,09%	0,0466	6,41%	0,0496	0,84%	0,0500			1,20%	0,0506	0,00%	0,0506	0,00%	0,0506
INTERMOSANE	0,0537	2,45%	0,0550	0,71%	0,0554	0,54%	0,0557			0,01%	0,0557	0,00%	0,0557	0,00%	0,0557
INTERMOSANE VL	0,0537	2,45%	0,0550	0,71%	0,0554	0,54%	0,0557			0,01%	0,0557	0,00%	0,0557	0,00%	0,0557
IVEG	0,0420	0,00%	0,0420	0,00%	0,0420	-26,17%	0,0310	11,80%	0,0347	8,63%	0,0377	0,00%	0,0377	0,00%	0,0377
IVEKA	0,0373	5,05%	0,0392	2,07%	0,0400	3,73%	0,0415	5,03%	0,0435	4,27%	0,0454	0,00%	0,0454	0,00%	0,0454
IVERLEK	0,0386	2,84%	0,0397	2,15%	0,0406	4,65%	0,0425	4,68%	0,0445	3,33%	0,0459	0,00%	0,0459	0,00%	0,0459
PBE	0,0347	0,00%	0,0347	0,00%	0,0347	29,35%	0,0449			4,92%	0,0471	0,00%	0,0471	0,00%	0,0471
PBE W	0,0333	0,00%	0,0333	0,00%	0,0333	9,75%	0,0366			2,09%	0,0373	0,00%	0,0373	0,00%	0,0373
RESA Electricité ⁵	0,0511	0,00%	0,0511	26,50%	0,0647	3,99%	0,0672			13,24%	0,0761	-8,75%	0,0695	0,00%	0,0695
SEDILEC	0,0399	3,96%	0,0415	1,83%	0,0423	1,28%	0,0428			0,35%	0,0430	0,00%	0,0430	0,00%	0,0430
SIBELGA	0,0588	-17,82%	0,0483	9,95%	0,0531	6,75%	0,0567			4,43%	0,0592	0,00%	0,0592	0,00%	0,0592
SIBELGAS	0,0348	32,86%	0,0462	4,38%	0,0482	5,73%	0,0510	1,43%	0,0517	6,87%	0,0553	0,00%	0,0553	0,00%	0,0553
SIMOGEL	0,0427	4,73%	0,0447	0,31%	0,0448	2,05%	0,0457			-0,17%	0,0457	0,00%	0,0457	0,00%	0,0457
WAVRE ⁶	0,0463	0,00%	0,0463	0,00%	0,0463	0,00%	0,0463			5,30%	0,0488	0,00%	0,0488	0,00%	0,0488
Gemiddelde	0,0460	2,05%	0,0467	3,17%	0,0483	1,80%	0,0490	1,22%	0,0497	1,31%	0,0490	-0,49%	0,0487	0,00%	0,0487

Groene cijfers: goedgekeurde tarieven.

Rode cijfers: opgelegde tarieven.

Tarieven exclusief btw, Elia-heffing in het Vlaams Gewest en exclusief wegenisretributie.

(1) Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: vanaf 1 april.

Tarieven Interenerga en Iveg: vanaf 1 mei.

(2) AGEM werd op 1 januari 2012 overgenomen door IVEG.

(3) DNB BA is een gesloten distributienet sedert 1 januari 2012.

(4) EV/GHA werd op 1 juli 2011 overgenomen door IVEG.

(5) Tarieven RESA Electricité 2010 geldig vanaf 1 oktober, voordien: opgelegde tarieven van 2008.

(6) Geldig sinds 1 mei 2012, voordien: opgelegde tarieven van 2008.

Tabel 7: Tarieven voor het gebruik van het distributienet voor de jaren 2008 t.e.m. 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

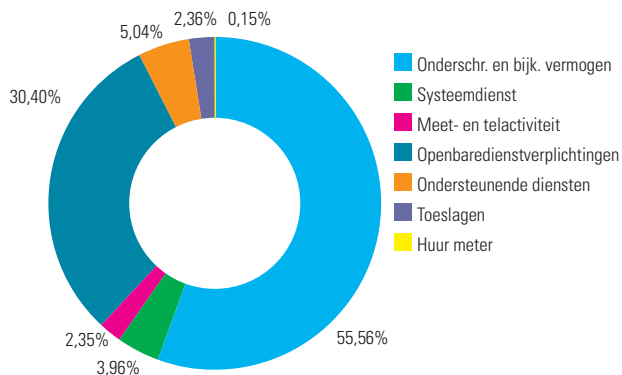
euro/kWh	Industrieel middenspanning 1.250.000 kWh/jaar (normale uren)														
	2008	Δ 2009/2008	2009	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2011/2011	2011 ¹	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB															
AGEM ²	0,0142	0,00%	0,0142	0,00%	0,0142	0,00%	0,0142			27,14%	0,0181	0,00%	0,0181	0,00%	0,0181
AIEG	0,0154	76,09%	0,0271	3,14%	0,0279	-1,75%	0,0274			0,73%	0,0276	0,00%	0,0276	0,00%	0,0276
AIESH	0,0237	0,68%	0,0239	2,65%	0,0245	1,98%	0,0250			0,22%	0,0250	0,00%	0,0250	0,00%	0,0250
DNB BA	0,0300	0,00%	0,0300	0,00%	0,0300	0,00%	0,0300								
EV/GHA ⁴	0,0160	0,00%	0,0160	0,00%	0,0160	0,00%	0,0160			13,03%	0,0181	0,00%	0,0181	0,00%	0,0181
GASELWEST	0,0158	-0,92%	0,0157	3,07%	0,0161	1,46%	0,0164	15,71%	0,0189	4,07%	0,0197	0,00%	0,0197	0,00%	0,0197
GASELWEST WA	0,0158	-0,92%	0,0157	3,07%	0,0161	4,61%	0,0169	0,00%	0,0169	4,56%	0,0176	0,00%	0,0176	0,00%	0,0176
IDEG	0,0164	-4,85%	0,0156	0,13%	0,0156	0,43%	0,0157			-0,53%	0,0156	0,00%	0,0156	0,00%	0,0156
IEH	0,0162	5,32%	0,0171	9,67%	0,0188	-8,29%	0,0172			-0,38%	0,0171	0,00%	0,0171	0,00%	0,0171
IMEA	0,0148	0,13%	0,0148	1,43%	0,0150	1,38%	0,0152	16,88%	0,0178	-5,91%	0,0168	0,00%	0,0168	0,00%	0,0168
IMEWO	0,0140	-0,22%	0,0140	1,88%	0,0143	4,12%	0,0149	17,29%	0,0174	1,92%	0,0178	0,00%	0,0178	0,00%	0,0178
INFRAX WEST	0,0160	0,00%	0,0160	0,00%	0,0160	19,66%	0,0192			8,14%	0,0207	0,00%	0,0207	0,00%	0,0207
INTER-ENERGA	0,0116	0,00%	0,0116	0,00%	0,0116	35,57%	0,0157	10,82%	0,0174	5,42%	0,0183	0,00%	0,0183	0,00%	0,0183
INTEREST	0,0192	2,83%	0,0197	1,53%	0,0200	2,14%	0,0205			-0,90%	0,0203	0,00%	0,0203	0,00%	0,0203
INTERGEM	0,0135	5,52%	0,0142	2,61%	0,0146	3,63%	0,0151	17,03%	0,0177	3,35%	0,0183	0,00%	0,0183	0,00%	0,0183
INTERLUX	0,0176	-5,47%	0,0166	5,24%	0,0175	-0,04%	0,0175			0,88%	0,0177	0,00%	0,0177	0,00%	0,0177
INTERMOSANE	0,0202	3,72%	0,0209	-0,14%	0,0209	-0,25%	0,0209			-0,81%	0,0207	0,00%	0,0207	0,00%	0,0207
INTERMOSANE VL	0,0202	3,72%	0,0209	-0,14%	0,0209	-0,25%	0,0209			-0,81%	0,0207	0,00%	0,0207	0,00%	0,0207
IVEG	0,0151	0,00%	0,0151	0,00%	0,0151	-14,39%	0,0129	28,30%	0,0166	8,82%	0,0181	0,00%	0,0181	0,00%	0,0181
IVEKA	0,0126	8,91%	0,0137	1,91%	0,0140	3,47%	0,0144	14,44%	0,0165	3,84%	0,0172	0,00%	0,0172	0,00%	0,0172
IVERLEK	0,0137	3,97%	0,0143	1,52%	0,0145	3,92%	0,0151	13,19%	0,0171	2,54%	0,0175	0,00%	0,0175	0,00%	0,0175
PBE	0,0142	0,00%	0,0142	0,00%	0,0142	86,86%	0,0265			7,50%	0,0285	0,00%	0,0285	0,00%	0,0285
PBE W	0,0133	0,00%	0,0133	0,00%	0,0133	37,48%	0,0182			3,00%	0,0188	0,00%	0,0188	0,00%	0,0188
RESA Electricité ⁵	0,0169	0,00%	0,0169	38,23%	0,0234	4,44%	0,0244			9,25%	0,0267	-5,53%	0,0252	0,00%	0,0252
SEDILEC	0,0147	2,11%	0,0150	1,13%	0,0152	0,65%	0,0153			-0,15%	0,0153	0,00%	0,0153	0,00%	0,0153
SIBELGA	0,0175	-15,58%	0,0147	7,50%	0,0158	5,78%	0,0168			4,43%	0,0175	0,00%	0,0175	0,00%	0,0175
SIBELGAS	0,0124	33,19%	0,0165	3,94%	0,0172	4,30%	0,0179	4,08%	0,0186	5,66%	0,0197	0,00%	0,0197	0,00%	0,0197
SIMOGEL	0,0143	4,63%	0,0150	-0,09%	0,0150	1,56%	0,0152			-0,53%	0,0151	0,00%	0,0151	0,00%	0,0151
WAVRE ⁶	0,0184	0,00%	0,0184	0,00%	0,0184	0,00%	0,0184			2,58%	0,0189	0,00%	0,0189	0,00%	0,0189
Gemiddelde	0,0163	4,24%	0,0169	3,04%	0,0175	6,84%	0,0184	7,30%	0,0191	3,82%	0,0194	-0,27%	0,0194	0,00%	0,0194

- Groene cijfers: goedgekeurde tarieven.
Rode cijfers: opgelegde tarieven.
Tarieven exclusief btw, Elia-heffing in het Vlaams Gewest en exclusief wegenisretributie.
- (1) Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: vanaf 1 april.
Tarieven Interenerga en Iveg: vanaf 1 mei.
- (2) AGEM werd op 1 januari 2012 overgenomen door IVEG.
- (3) DNB BA is een gesloten distributienet sedert 1 januari 2012.
- (4) EV/GHA werd op 1 juli 2011 overgenomen door IVEG.
- (5) Tarieven RESA Electricité 2010 geldig vanaf 1 oktober, voordien: opgelegde tarieven van 2008.
- (6) Geldig sinds 1 mei 2012, voordien: opgelegde tarieven van 2008.

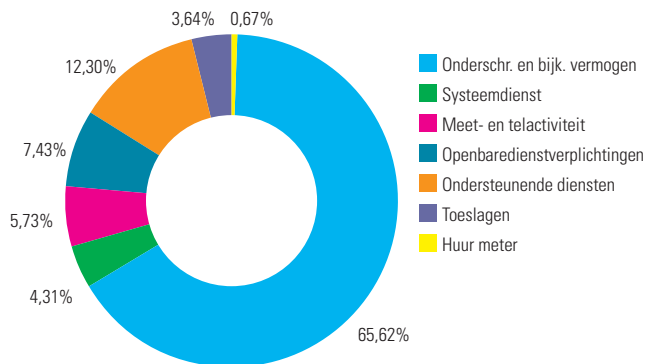
Tussen de verschillende distributienetbeheerders kunnen aanzienlijke tariefverschillen worden vastgesteld. Deze verschillen worden enerzijds gerechtvaardigd door topografische en technische factoren die eigen zijn aan de bevoorradde gebieden, en anderzijds door de omvang van de openbare dienstverplichtingen en het feit of de wegenisretributie al dan niet in rekening is gebracht in de tarieven. Andere factoren, zoals de overdracht van saldi van de voorgaande jaren (bonus/malus), dragen eveneens bij tot deze tariefverschillen.

De drie hiernavolgende figuren geven de gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten weer in Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

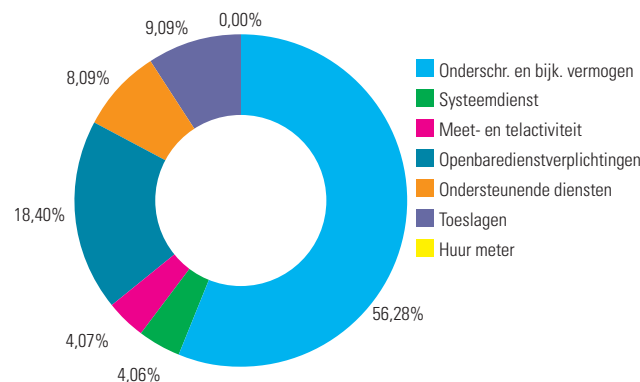
Figuur 5: Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Vlaanderen in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar (1.600 normale uren, 1.900 daluren) (Bron: CREG)

Figuur 6: Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Wallonië in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar (1.600 normale uren, 1.900 daluren) (Bron: CREG)

Figuur 7: Gemiddelde samenstelling van de distributienetkosten in Brussel in 2014 voor een Dc-klant = 3.500 kWh/jaar (1.600 normale uren, 1.900 daluren) (Bron: CREG)

c) Saldi

Begin 2011, 2012, 2013 en 2014 hebben de distributienetbeheerders aan de CREG hun verslag overgemaakt over de toepassing van hun tarieven in respectievelijk 2010, 2011, 2012 en 2013. De CREG heeft betreffende de gerapporteerde saldi geen enkele beslissing genomen en wel om de volgende redenen:

- De wet van 8 januari 2012 heeft het koninklijk besluit van 2 september 2008 "betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van distributienetten voor elektriciteit" opgeheven (dat onder meer de procedure bepaalde voor de vaststelling van de saldi), en sindsdien werd nog geen enkele tariefmethodologie vastgesteld;

- Begin januari 2012 heeft de CREG zowel van de gewestelijke regulatoren als van alle distributienetbeheerders brieven ontvangen met het verzoek om voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 de voor 2012 goedgekeurde tarieven te verlengen en inzake regulatorie saldi dus geen andere beslissingen meer te nemen;

- Bij gebrek aan een toepasselijke tariefmethodologie kan de CREG zich niet uitspreken over een door een distributienetbeheerder ingediende saldi-aanvraag.

d) Rechtspraak

In 2014 heeft het vrederegerecht van Deurne, in de zaak "Dolor", de zaak bij vonnis van 31 januari 2014 naar het hof van beroep van Brussel verwezen dat voor de beslissingen van de CREG het bevoegde beroepsorgaan is. In deze zaak beroepen meerdere netgebruikers, verenigd op initiatief van de vzw Dolor, zich op juridische problemen verbonden aan

de oude tariefreglementering om de terugbetaling van de betaalde distributietarieven te vorderen alsook het verbod om dergelijke distributietarieven in de toekomst in rekening te brengen.

3.1.4. Grensoverschrijdende kwesties

3.1.4.1. Toegang tot grensoverschrijdende infrastructuur

Ook in 2014 bleef de bruto elektriciteitsimport toenemen. De bruto fysische import bedroeg in 2014 ongeveer 23,4 TWh tegenover 17,2 TWh in 2013 en de bruto fysische export bedroeg in 2014 ongeveer 4,7 TWh, tegenover 7,6 TWh in 2013.

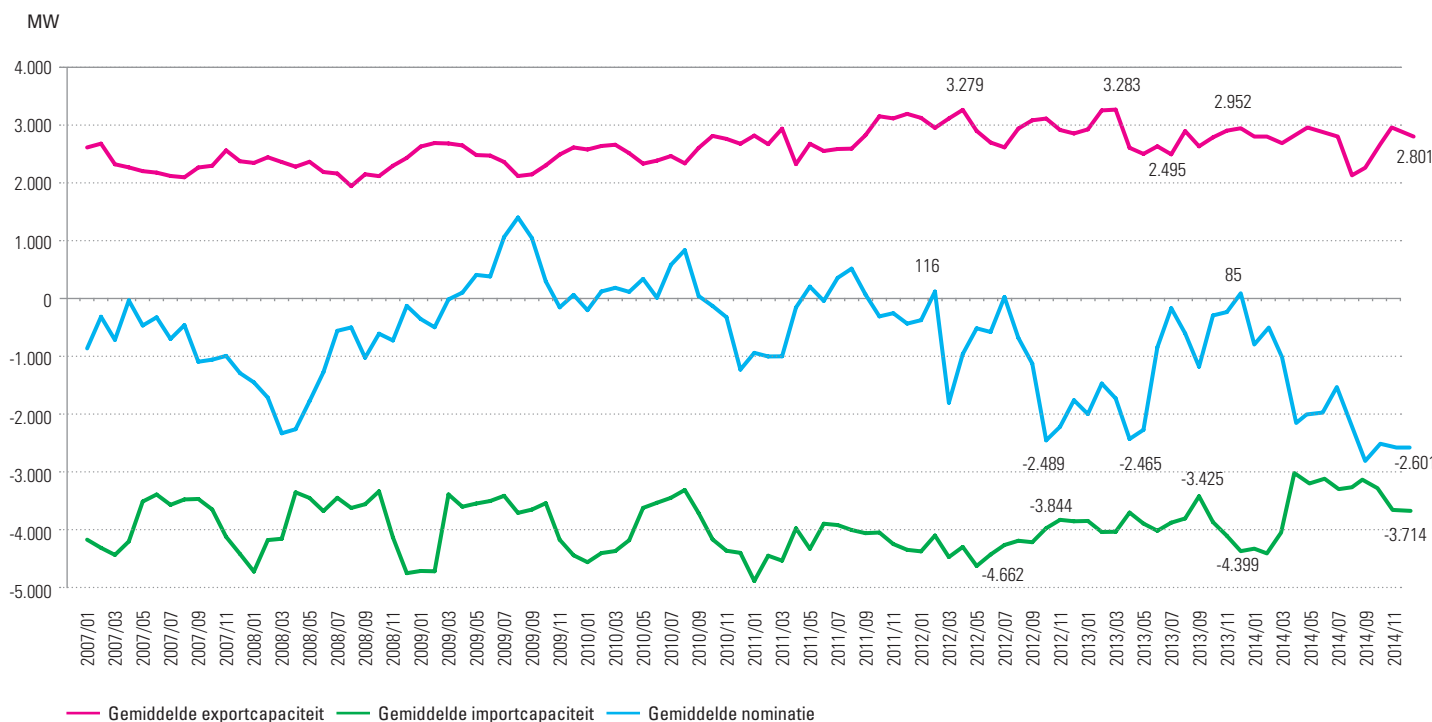
De netto fysische import is in 2014 bijna verdubbeld tot ongeveer 18,7 TWh, tegenover 9,6 TWh het jaar ervoor.

De volgende figuur geeft de evolutie weer van de (gemiddelde maandelijkse) import- en exportcapaciteit die ter beschikking wordt gesteld van de *day ahead*-markt, evenals het totale nettogebruik ervan. Uit deze figuur blijkt dat 2014 net zoals 2012 en 2013 extreme evoluties heeft gekend inzake het gebruik (nominatie) van de interconnectiecapaciteit: het gemiddelde maandelijkse maximumgebruik voor import was meer dan 2.000 MW tussen oktober 2012 en mei 2013, tussen april 2014 en mei 2014 en tussen augustus 2014 en december 2014 met een importrecord van 2.852 MW in september 2014. Als we de gemiddelden bekijken dan was de invoer in september 2014 (2.852 MW) hoger dan

in oktober 2012 (2.489 MW) en april 2013 (2.465 MW). De netto-invoer in het jaar 2014 was gemiddeld duidelijk hoger dan in 2013. Deze situatie is voornamelijk het gevolg van de onbeschikbaarheid van drie kernreactoren, Doel 3 en Tihange 2 waren onbeschikbaar vanaf 25 maart 2014 en Doel 4 van 8 augustus tot 19 december 2014 terwijl Doel 3 en Tihange 2 in 2013 zes maanden waren stilgelegd.

De gemiddelde importcapaciteit daalt sinds 2011, want in afwezigheid van verschillende kerncentrales en het eraan verbonden reactieve vermogen heeft Elia de totale invoer moeten beperken. Het seizoensgebonden karakter van de importcapaciteit (meer capaciteit in de winter en minder in de zomer) was tussen 2011 en 2013 minder uitgesproken. In 2014 was dit seizoensgebonden karakter wel terug zichtbaar.

Figuur 8: Beschikbaarheid en gebruik van de interconnectiecapaciteit van 2007 tot 2014 (Bron: CREG)

Uit de onderstaande tabel blijkt dat de gemiddelde exportcapaciteit in 2014 125 MW is gedaald in vergelijking met 2013. De gemiddelde importcapaciteit is eveneens gedaald. De gemiddelde nominatie (gebruik) is in 2014, net zoals sinds 2011, daarentegen negatief gebleven (wat wijst op een commerciële import), vergeleken met de positieve nominaties in 2009 en 2010 (wat wijst op een commerciële export). In 2014 voerde de Belgische regelzone dus nog meer netto-energie in dan in 2013.

Tabel 8: Gemiddelde export- en importcapaciteit en gemiddelde nominatie per jaar (MW) (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

Jaar	Gemiddelde exportcapaciteit	Gemiddelde importcapaciteit	Gemiddelde nominatie netto-export
2007	2.320	-3.911	-707
2008	2.243	-3.882	-1.217
2009	2.462	-3.883	309
2010	2.559	-4.026	23
2011	2.789	-4.250	-258
2012	2.971	-4.244	-1.045
2013	2.823	-3.933	-1.113
2014	2.698	-3.566	-1.904
Gemiddelde	2.608	-3.962	-739

De volgende tabel geeft de evolutie weer van de jaarlijkse opbrengsten van de import- en exportcapaciteiten die door de marktspelers worden verworven in het kader van expliciete veilingen, die geldig zijn voor het volgende jaar of de volgende maand. Uit deze tabel blijkt dat de marktspelers in 2014 jaarlijkse en maandelijkse capaciteit hebben kunnen verkrijgen voor een bedrag dat bijna 9,2 miljoen euro meer bedraagt dan het voorgaande jaar, een jaar waarin er al een duidelijke stijging was in vergelijking met 2012.

De marktspelers verwachtten voor 2014 dan ook, net zoals in 2013, grotere prijsverschillen met Nederland en Frankrijk dan in 2013.

Tabel 9: Jaarlijkse opbrengst van de geveilde capaciteit (in miljoen euro) (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

Jaar	Jaarlijkse veilingen	Maandelijke veilingen	Totaal
2007	38,9	16,0	54,9
2008	27,1	11,6	38,7
2009	30,9	12,3	43,2
2010	25,5	8,1	33,6
2011	10,1	5,2	15,3
2012	15,6	8,5	24,1
2013	36,7	20,7	57,4
2014	42,6	24,1	66,6

Ondanks de implementatie in november 2010 van de koppeling van de markten van vijf landen van de CWE-regio (Luxemburg, België, Nederland, Frankrijk en Duitsland), worden er nog steeds prijsverschillen tussen de *day ahead*-beurzen vastgesteld. Deze verschillen wijzen op een verzadiging van de commerciële interconnectiecapaciteit tussen twee markten. De congestierentes zijn gelijk aan de som - voor alle uren van een jaar - van het product van het prijsverschil tussen beurzen en het volume commerciële capaciteit. Deze rentes geven een beeld van de ernst van de vastgestelde congesties op de twee grenzen van België op D-1.

De evolutie van de commerciële congestierentes op D-1 op de interconnecties in de periode 2007-2014 wordt getoond in figuur 9 hieronder. Deze figuur toont dat de stijging t.o.v. 2013 is gestopt. In een jaar was er een daling van 24,4%. Voor de bestudeerde periode bereikten de congestierentes het op één na hoogste niveau.

De congestierentes werden hoofdzakelijk gegenereerd door import vanuit Frankrijk (76,9%) en export naar Nederland (16,3%).

Hoewel de congestierentes over het algemeen dalen, zijn de congestierentes tussen de Franse en Belgische grens sterk gestegen vanaf 2012 (23,68 miljoen euro) om 74,6 miljoen euro te bereiken in 2014. De congestierentes voor de enige Frans-Belgische grens vertegenwoordigen 76,9% van het totaal van de rentes terwijl ze in 2012 slechts 34,8% van het totaal vertegenwoordigden.

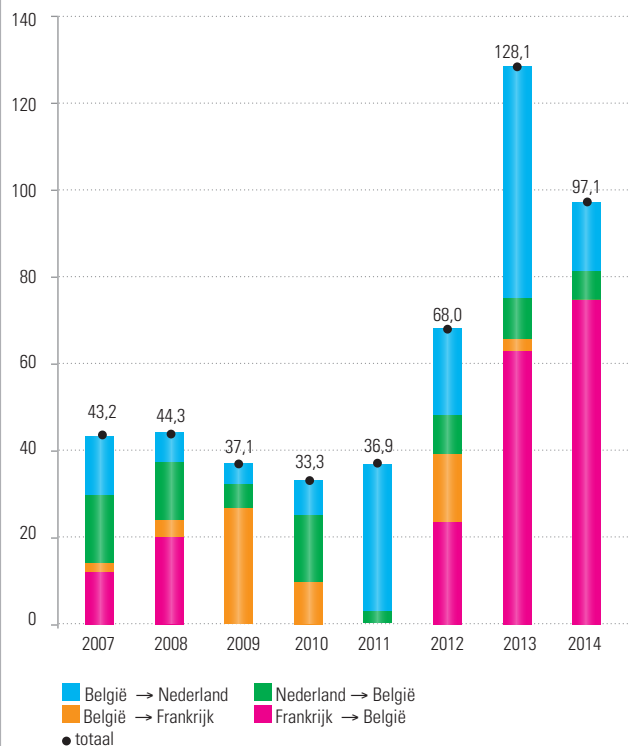
Tussen april en december bleef het renteniveau hoog. Het varieerde van 4,1 (oktober) tot 14,7 (augustus) miljoen euro; deze periode stemde overeen met de stillegging van eerst twee kerncentrales (vanaf 25 maart) en daarna een derde kerncentrale (van 5 augustus tot 19 december). Deze stilleggingen verklaren, in 2014, het grootste deel van de congestierente voor invoer vanuit Frankrijk.

Voor 2014 zijn er geen congestierentes tussen België en Frankrijk; ze zijn blijven dalen sinds 2012, het jaar waarin België problemen heeft ondervonden met twee kerncentrales.

In 2014 zijn de congestierentes tussen België en Nederland globaal genomen met 64,1% gedaald in vergelijking met 2013. De congestierentes van de export vertegenwoordigen 70,6% van het totaal van de rentes van deze twee landen. De congestierentes waren het grootst in de drie eerste maanden van 2014 (64,4% van het totaal van België en Nederland) terwijl ze het laagste waren tussen Frankrijk en België (5,41% van het totaal van deze twee landen).

Deze evoluties bevestigen de zwakkere prijsconvergentie - in 2014 ten opzichte van 2013 - tussen de Belgische en Franse beurs en een verbetering van de convergentie tussen de Belgische en Nederlandse beurzen voor dezelfde periode.

Figuur 9: Dagelijkse congestierentes van de marktkoppeling (in miljoen euro) (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

3.1.4.2. Analyse van het investeringsplan van de transmissie-netbeheerder op zijn overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie

De lezer wordt uitgenodigd kennis te nemen van punt 3.4.2. van dit verslag.

3.1.4.3. Samenwerking van de CREG (met inbegrip van de capaciteitstoewijzingsprocedures en het congestiebeheer) met de andere regulatoren en met het ACER

In 2014 heeft de CREG over diverse thema's nauw samengewerkt met de regulatoren van andere Lidstaten. Meestal ging het om een voortzetting van de werkzaamheden uitgevoerd tijdens voorgaande jaren. Dit omvat de follow-up van de lancering in februari 2014 van de marktkoppeling in de regio Noordwest-Europa (NWE) en de latere geografische uitbreiding (naar Spanje en Portugal). De CREG heeft eveneens de besprekingen voortgezet over de langetermijnmarkt en het *intraday* tradingplatform.

In 2014 heeft de CREG de dialoog met Elia voortgezet over de berekeningsmethode van de interconnectiecapaciteit. In juli en oktober 2013 heeft Elia respectievelijk een voorstel en vervolgens een aangepast voorstel ingediend voor de berekeningsmethode van de *day ahead* interconnectiecapaciteit op deze interconnectie. In oktober 2014, heeft de CREG beslist⁴⁵ om Elia's voorstel betreffende het algemene model voor de berekening van de totale overdrachtcapaciteit en de transportbetrouwbaarheidsmarge, voor een periode van twaalf maanden en mits inachtneming van een aantal voorwaarden, goed te keuren. Deze methode is van toepassing op de Belgische grenzen voor de dagcapaciteiten. Eveneens

in het kader van de berekening van de interconnectiecapaciteit, werden de besprekingen over de marktkoppeling op basis van de stromen (*flow based market coupling*) tussen de regulatoren van de regio Centraal- en West-Europa (CWE) en de transmissie-netbeheerders en de betrokken beurzen voortgezet.

De beslissing⁴⁶ van 18 december 2014 (zie punt 3.4.5.3. van dit verslag) is eveneens het resultaat van een samenwerking tussen de regulatoren van de regio Centraal- en West-Europa (CWE).

Zoals hierna in punt 3.1.4.4. wordt toegelicht, heeft de CREG eveneens nauw samengewerkt met ACM (de *Autoriteit Consument & Markt* in Nederland) wat betreft de methode voor de verdeling van de capaciteiten tussen de verschillende tijdshorizonten.

De lezer wordt uitgenodigd kennis te nemen van punt 5.8.2. van dit verslag voor het detail van de werkzaamheden van de CREG binnen het ACER.

3.1.4.4. Verdeling van de capaciteiten tussen België en Nederland

In mei 2014 heeft de CREG beslist⁴⁷ om Elia's voorstel betreffende de methode voor de verdeling van de capaciteiten tussen de verschillende tijdshorizonten (jaar, maand, dag) op de koppelverbinding België en Nederland niet goed te keuren.

De CREG heeft Elia verzocht om uiterlijk op 1 juli 2014 een nieuw voorstel van verdeelmethode in te dienen.

45 Eindbeslissing (B)141009-CDC-1296 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende het algemene model voor de berekening van de totale overdrachtcapaciteit en de transportbetrouwbaarheidsmarge; methode van toepassing op de Belgische grenzen voor dagcapaciteiten.

46 Eindbeslissing (B)141218-CDC-1390 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de uitzonderlijke procedure voor de berekening van de overdrachtscapaciteiten naar aanleiding van de stroomschaarste in België.

47 Eindbeslissing (B)140508-CDC-1306 over de methode voor de verdeling van de capaciteiten tussen de verschillende tijdshorizonten op de koppelverbinding België-Nederland.

3.2. Mededinging

3.2.1. Prijsmonitoring op groot- en kleinhandelsniveau

3.2.1.1. In 2014 door de CREG uitgevoerde studies

• Opvallende evoluties op de groothandelsmarkten elektriciteit en gas in 2013

Op 9 januari 2014 had de CREG al een eerste korte nota⁴⁸ opgesteld met een overzicht van de opvallende prijs- en verbruiksevoluties op de Belgische groothandelsmarkten elektriciteit en gas in 2013.

De eerste conclusies van de CREG voor het jaar 2013 waren de volgende:

- het totale Belgische elektriciteitsverbruik zoals door de netbeheerder gemeten, bedroeg 79,3 TWh;
- de al in 2012 lagere nucleaire elektriciteitsproductie werd in 2013 voornamelijk gecompenseerd door een grotere invoer uit het buitenland (9,4 TWh in 2012 en 9,7 TWh in 2013) en niet door de Belgische gasgestookte eenheden;
- de elektriciteitsprijs op de kortetermijnmarkt bedroeg gemiddeld 47,5 euro/MWh, nagenoeg onveranderd ten opzichte van 2012 maar 2 euro/MWh lager dan in 2011;
- zowel op de kortetermijnmarkt als op de langetermijnmarkt is de kloof tussen de elektriciteitsprijzen op de groothandelsmarkten in België, Nederland, Frankrijk en Duitsland verbreed, waarbij Duitsland de laagste en Nederland de hoogste prijzen optekent;
- het gasverbruik bedroeg 183 TWh, wat een lichte daling betekende ten opzichte van 2012 doch nagenoeg onveranderd was ten opzichte van 2011;

- sinds 2009 tekent de gasprijs op de kortetermijnmarkt een jaarlijkse stijging op en bereikt in 2013 een gemiddelde van 27,1 euro/MWh. Op de langetermijnmarkt echter is de gasprijs ten opzichte van 2012 nagenoeg onveranderd gebleven.

• Werking van en prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit in 2013

Zoals elk jaar sinds 2007 heeft de CREG de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit tijdens het afgelopen jaar onderzocht⁴⁹. Deze studie beoogt informatie te geven over een aantal belangrijke aspecten van de Belgische elektriciteitsmarkt en onder meer over de productie, het verbruik, de verhandeling van elektriciteit op de elektriciteitsbeurzen, de interconnecties met het buitenland en de *balancing*.

Hierna een samenvatting van deze studie.

De CREG raamt de totale productie in 2013 in de Elia-regelzone op 70,6 TWh, tegenover 71,7 TWh in 2012 en 80,1 TWh in 2011. Dit betekent een daling van 1,5% ten opzichte van 2012 en van 11,9% ten opzichte van 2011.

Ondanks de onbeschikbaarheid van twee kerncentrales gedurende één jaar (tussen 2012 en 2013), bereikt het aandeel van de nucleaire productie in de totale productie 57,9% in 2013, wat onder meer toe te schrijven is aan de daling van de productie in België. De productie van de gas- en de steenkoolcentrales tekenen voor de periode 2007-2013 hun laagste peil op.

De elektriciteitsafname in de Elia-regelzone bedroeg 80,6 TWh in 2013, of een daling van 1,4% ten opzichte van 2012. De maximale afname bedroeg 13.446 MW, wat net iets

meer is dan in 2012. De weersomstandigheden lijken het elektriciteitsverbruik in 2013, gemiddeld, niet noemenswaardig te hebben beïnvloed.

De impact van de productie door zonnepanelen op het verbruik wordt steeds belangrijker, maar blijft alsnog marginaal. De gemiddelde productie rond 13 uur bedroeg 880 MW, ten opzichte van een schatting van 620 MW in 2012. In 2013 hebben alle offshore windmolenparken samen 1,5 TWh in het transmissienet geïnjecteerd, wat een stijging is van 75,5% ten opzichte van 2012. De *onshore* en *offshore* productie samengeteld, bedraagt de windenergieproductie 1,8 TWh in 2013, of een stijging van 61,0% ten opzichte van 2012.

De gemiddelde jaarprijs van elektriciteit op de Belpex *day ahead* kortetermijnmarkt in 2013, bedroeg 47,45 euro/MWh, of 0,47 euro/MWh meer dan het jaar ervoor. Met 51,95 euro/MWh tekent Nederland de hoogste prijzen op, terwijl Frankrijk (43,24 euro/MWh) en vooral Duitsland (37,78 euro/MWh) ten opzichte van de voorgaande jaren lagere prijzen optekenen. Ondanks de toenemende marktkoppeling laat de prijsconvergentie in de CWE-regio⁵⁰ duidelijk op zich wachten, vooral in de afgelopen twee jaar. Verschillende factoren kunnen deze vaststelling verklaren. De stillegging bijvoorbeeld van twee Belgische kerncentrales gedurende bijna één jaar en het gebrek aan integratie van hernieuwbare energie ten gevolge van onvoldoende interconnecties tussen de vier landen. Op de Belpex DAM werd 17,1 TWh verhandeld, wat overeenstemt met 21% van de jaarlijkse elektriciteitsafname van het Elia-net en een nieuw record betekent.

In de periode 2007-2013, waren de *month ahead*, de *quarter ahead* en de *year ahead contracten* respectievelijk 5,2%, 8,6% en 10,6% duurder dan de Belpex DAM. Deze verschillen over zeven jaar laten vermoeden dat hoe vroeger een prijs wordt vastgelegd hoe hoger de gemiddelde prijs zal zijn,

48 Nota (Z)140109-CDC-1299 over de opvallende evoluties op de Belgische groothandelsmarkten elektriciteit en gas in 2013.

49 Studie (F)140430-CDC-1319 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit – monitoringrapport 2013.

50 De CWE-regio omvat Frankrijk, België, Nederland en Duitsland.

en meer nog wanneer de contractuele periode langer is. Uit de analyse per jaar blijkt dat alleen in 2013 een *day ahead* contract gemiddeld duurder was dan een langetermijncontract. Deze bijzondere situatie is vermoedelijk te wijten aan het probleem van de verlengde stillegging van meerdere kerncentrales in 2013.

Uit de vergelijking van de prijzen op de *year ahead* langetermijnmarkt in België, Frankrijk, Nederland en Duitsland, blijkt dat de prijzen in de vier landen dicht bij elkaar bleven tot het derde trimester van 2012. Vanaf deze periode zijn de prijsverschillen toegenomen. Terwijl in België de prijzen zijn gedaald van 50,5 euro/MWh in december 2012 tot 43,6 euro/MWh in december 2013, is het prijsverschil met Duitsland gestegen van 1,2 euro/MWh tot 4,5 euro/MWh.

De gemiddelde Belgische commerciële invoercapaciteit en uitvoercapaciteit in 2013 bedroegen respectievelijk 3.932 MW en -2.821 MW. Deze cijfers bevestigen dat België een sterk geïnterconnecteerd land is. De gemiddelde invoercapaciteit stemt overeen met iets meer dan 40% van het gemiddelde verbruik en met iets minder dan 30% van het piekverbruik in de Elia-regelzone.

In 2013 bedroeg de commerciële netto-invoer naar de Elia-regelzone gemiddeld 1.124 MW en in totaal 9,8 TWh, of 11% van de totale elektriciteitsafname. In de CWE-regio, heeft België via de *day ahead* markt 4,9 TWh netto ingevoerd, ten opzichte van 18,0 TWh voor Nederland en 2,1 TWh voor Frankrijk. Duitsland heeft als enige 25,0 TWh netto uitgevoerd.

Van september 2012 tot juni 2013 bedroeg de gemiddelde fysische invoer meer dan 2.000 MW, met een piek van 4.028 MW in november 2012.

De volledige onbeschikbaarheid van 2.000 MW nucleaire capaciteit vanaf augustus 2012 tot juni 2013 heeft een belangrijke impact gehad op het commerciële gebruik van de invoerinterconnecties. De CREG schat dat ongeveer 75% van de onbeschikbare nucleaire capaciteit door meer invoer wordt gecompenseerd. Tijdens de sluiting van de twee kerncentrales is dit cijfer tot 100% gestegen.

Wat de *balancing* betreft, het evenwicht tussen de afnamen van en de injecties in het net, heeft Elia het evenwicht geregeld voor 1,2 TWh, of een lichte stijging ten opzichte van het jaar ervoor (1,1 TWh). Sinds een paar jaar tekent het afregelvolumen een stijging op terwijl het gemiddelde opregelvolume ten opzichte van 2012 licht is gedaald.

• Groepsaankopen binnen de energiemarkt

Groepsaankopen van energie krijgen heel wat media-aandacht waardoor de consumenten zowel geïnteresseerd als vertrouwd raken met het complexe gegeven van de aankoop van energie. In een studie⁵¹ uitgevoerd in juni 2014, heeft de CREG deze economische activiteit wensen toe te lichten.

• Elektriciteitslevering aan grote industriële afnemers in België

In oktober 2014, heeft de CREG een studie⁵² uitgevoerd over de elektriciteitslevering door Electrabel aan verbruikers met een afnamepunt in België waarvan het jaarlijks verbruik hoger is dan 10 GWh.

De CREG maakt er de stand van zaken op van de mechanismen voor de vastlegging van de "energieprijs" op basis waarvan de grote Belgische industriële afnemers in 2013

werden gefactureerd. Deze stand van zaken steunt op een analyse van de verschillende bestanddelen van de energieprijzen opgenomen in de actieve leveringscontracten van Electrabel in 2013 in dit marktsegment. Deze studie beoogt de belangrijkste factoren te identificeren die een impact hebben gehad - en nog zullen hebben - op de "energieprijs" gefactureerd aan de grote Belgische industriële afnemers.

Daarnaast heeft de CREG in november 2014 een studie uitgevoerd⁵³ met het oog op een grotere transparantie inzake de elektriciteitslevering aan grote industriële afnemers. Hierin worden zowel de leveringscontracten als het afnameprofiel van de grote industriële afnemers geanalyseerd. Wat de energieprijzen betreft die in de loop van eenzelfde jaar wordt gefactureerd, heeft de CREG tussen de industriële afnemers grote prijsverschillen vastgesteld die zich niet alleen door de verbruiksvolumes laten verklaren. Volgens de CREG kunnen deze prijsverschillen worden toegeschreven aan de specifieke kenmerken van elke afnemer zoals het verbruiksprofiel.

3.2.1.2. Vangnet

Het vangnetmechanisme dat sinds 1 januari 2013 volledig wordt tenuitvoergelegd, heeft hoofdzakelijk tot doel de door de leveranciers aan de particulieren en bedrijven aangeboden energieprijzen binnen het gemiddelde van onze buurlanden te brengen (Duitsland, Frankrijk, Nederland). Hiertoe werden de volgende maatregelen ingevoerd:

- de oprichting binnen de CREG van een databank met een overzicht van alle prijsformules aangeboden door de leveranciers aan de huishoudelijke afnemers en kmo's. Deze databank moet de CREG toelaten de berekeningsmethodologie van de energieprijzen te registreren en een inzicht te krijgen in de toegepaste parameters en indexeringsformules;

51 Studie (F)140619-CDC-1337 over de organisatie van groepsaankopen binnen de energiemarkt.

52 Studie (F)141002-CDC-1363 over de mechanismen voor de vastlegging van de in 2013 geldende energieprijzen binnen de leveringscontracten voor elektriciteit van grote industriële afnemers van de NV Electrabel.

53 Studie (F)141127-CDC-1384 over de elektriciteitsbelevering van grote industriële klanten in België.

- de beperking van de indexering van de variabele prijsformules tot vier keer per jaar (altijd aan het begin van een trimester) in plaats van maandelijkse indexeringen. Deze indexering is onderworpen aan de controle van de CREG;
- de toetsing van de door de leveranciers toegepaste indexeringsformules aan de hand van een lijst van criteria vastgesteld bij koninklijk besluit met het oog op de invoering van transparante en beursgerelateerde parameters in plaats van parameters die de leveranciers zelf, in grote mate op basis van hun eigen productie- en exploitatiecriteria, hebben ontwikkeld;
- een permanente vergelijking van de Belgische energieprijzen met die van onze buurlanden. De CREG voert deze vergelijking uit en gebruikt die bij de analyse van een aangekondigde prijsverhoging door de leveranciers.

Het vangnetmechanisme loopt tot 31 december 2014. Op basis van een verslag opgesteld door de CREG en de Nationale Bank van België (NBB), kan de Koning dit echter met een nieuwe periode van drie jaar verlengen. Mocht blijken dat het mechanisme belangrijke marktversturende effecten heeft, kan de Koning eveneens op elk moment beslissen om een einde te stellen aan het mechanisme. In dit opzicht zijn de CREG en de NBB belast met een permanente monitoring van dit vangnetmechanisme.

In het kader van dit permanent toezicht, heeft de CREG een verslag opgesteld⁵⁴ over de mogelijke marktversturende effecten. Hierin heeft de CREG zich toegespitst op de analyse van de marktconcentratie, de toetredings- en uitredingsdrempels, de transparantie, het productaanbod en de prijs-evolutie. Zij heeft geen enkel marktversturend effect kunnen vaststellen. In de loop van de geanalyseerde periode heeft

de invoering van het vangnetmechanisme geleid tot een grotere kwaliteit, duidelijkheid en transparantie van de informatie aan de verschillende marktdeelnemers. Sinds de invoering van het vangnetmechanisme, is de beschikbaarheid van relevante informatie zowel voor de bidders als de vragers aanzienlijk verbeterd. De evolutie van de marktaandeelen, het aantal leverancierswissels en de marktconcentratie-indexen, bieden samen een sterke indicator van de ontwikkeling van een steeds sterkere concurrentie op de Belgische energiemarkten. De door de CREG uitgevoerde prijsanalyses wijzen erop dat de Belgische elektriciteits- en gasprijzen - voor huishoudelijke afnemers en kmo's - geëvolueerd zijn naar het gemiddelde prijsniveau van de buurlanden.

Overigens heeft de CREG in juni 2014 een evaluatieverslag⁵⁵ opgesteld over het vangnetmechanisme met een analyse van de gevolgen van zijn tenuitvoerlegging in de loop van de afgelopen achttien maanden. Hieruit blijkt dat het vangnetmechanisme: (i) duidelijk heeft gewezen op de ontwikkeling van een steeds sterkere concurrentie op de Belgische energiemarkten; (ii) de CREG heeft toegelaten om op basis van haar uitgebreide monitoringopdrachten diverse publicaties uit te geven voor een betere informatie van de energieconsument, wat duidelijk heeft bijgedragen tot de grotere transparantie van de energiemarkt; (iii) ervoor zorgt dat de gebruikte indexeringsparameters in de prijsformules van elektriciteit en gas duidelijk naar de energiebeurzen verwijzen; (iv) de energieprijzen in België doet evolueren naar het gemiddelde prijsniveau van de buurlanden.

De CREG is ervan overtuigd dat de vastgestelde ontwikkelingen en dynamiek in de toekomst verder moeten worden gevolgd en bevorderd, onder meer door de verlenging van het vangnetmechanisme voor een nieuwe periode van drie jaar.

In augustus 2014 heeft de CREG overeenkomstig haar wettelijke verplichtingen aan de staatssecretaris van Energie en aan de federale minister van Economie, Consumenten en de Noordzee haar verslag⁵⁶ overgemaakt over de evolutie van de indexeringsparameters van de leveranciers. Dit verslag legt de nadruk op de samenstelling en de evolutie van de indexeringsparameters.

Op basis van onder meer het voornoemde verslag van de CREG van juni 2014 heeft de regering besloten⁵⁷ om het vangnetmechanisme voor een periode van drie jaar tot 31 december 2017 te verlengen. De tekst voorziet er eveneens in dat de CREG en de Nationale Bank van België uiterlijk drie maanden vóór 31 december 2015 een evaluatieverslag over het vangnetmechanisme opstellen.

• Databanken van de energieprijzen

Sinds 2012 legt de CREG voor elke leverancier die in België actief is en in onderling overleg, voor elk variabel contracttype alsook voor elk nieuw contracttype, een databank aan voor de registratie van de methodologie voor de berekening van de variabele energieprijzen, waaronder de gehanteerde indexeringsformules en parameters. Hiertoe en om deze databank bij te werken, baseert de CREG zich op de gegevens die publiek beschikbaar zijn (websites van de leveranciers) alsook op de gegevens die de leveranciers elke maand aan de CREG moeten overmaken.

Deze databank bevat naast de variabele gegevens ook alle producten met een vaste energiecomponent.

Alle bestanddelen van de prijsformule van de energiecomponent (abonnement, indexeringsparameters en bijhorende coëfficiënten, bijdragen hernieuwbare energie en

54 Verslag (Z)140327-CDC-1318 over de monitoring van mogelijke marktversturende effecten in het kader van het vangnetmechanisme ingevoerd via artikel 20bis, §§1 tot 5 van de elektriciteitswet en artikel 15/10bis, §§1 tot 5 van de gaswet.

55 Rapport (RA)140626-CDC-1341 over het vangnetmechanisme ingevoerd via artikel 20bis, §§1 tot 5 van de elektriciteitswet en artikel 15/10bis, §§1 tot 5 van de gaswet.

56 Verslag (Z)140828-CDC-1359 over de evolutie van de indexeringsparameters van de leveranciers.

57 Koninklijk besluit van 19 december 2014 tot verlenging van het mechanisme ingesteld door artikel 20bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en ingesteld door artikel 15/10bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014).

warmtekrachtkoppeling) worden afzonderlijk in de databank geregistreerd. Vervolgens wordt de energiecomponent van de jaarfactuur voor bepaalde typeafnemers⁵⁸ berekend aan de hand van relevante jaarverbruiken.

Aan de hand van steekproeven worden de resultaten vervolgens vergeleken met de resultaten van de berekeningsmodules van de leveranciers en van de bestaande prijsvergelijkingsmodules.

De CREG voert eveneens een permanente vergelijking uit van de energiecomponent voor de levering van elektriciteit en aardgas aan huishoudelijke eindafnemers en kmo's, met de gemiddelde energiecomponent in de buurlanden.

In het kader van haar algemene controletaken en in het bijzonder van de regulering van het vangnet, heeft de CREG in 2012 bovendien een permanente databank ontwikkeld van de energieprijzen in de buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Nederland) en het Verenigd Koninkrijk.

Zo volgt de CREG behalve de energiecomponent, sinds 2012 maandelijks de *all-in* prijzen (totaalfactuur) in België en in de buurlanden.

Daarnaast worden de resultaten bekomen door de CREG per land gecontroleerd door ze te vergelijken met de resultaten bekomen door middel van de prijssimulatoren van de buurlanden.

De belangrijkste vaststellingen en evoluties voor 2014 werden geïllustreerd en toegelicht in de maandelijkse publicatie

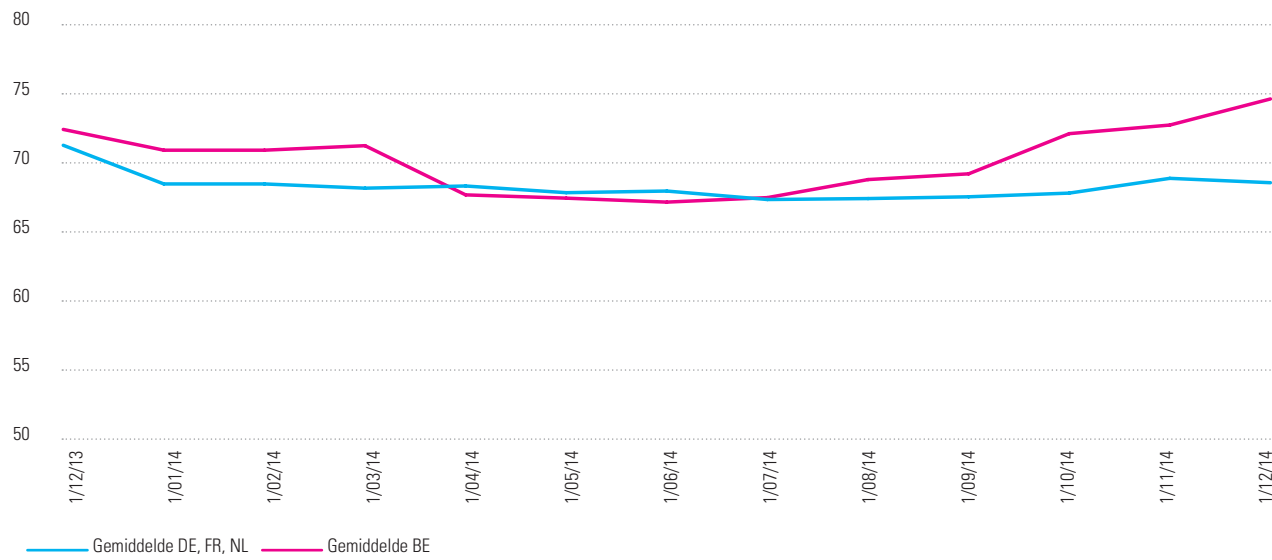
getiteld "Overzicht en evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de huishoudelijke afnemers en kmo's".

Tussen januari en december 2014 tekent de Belgische elektriciteits- en gasmarkt voor de huishoudelijke verbruikers de volgende evolutie op:

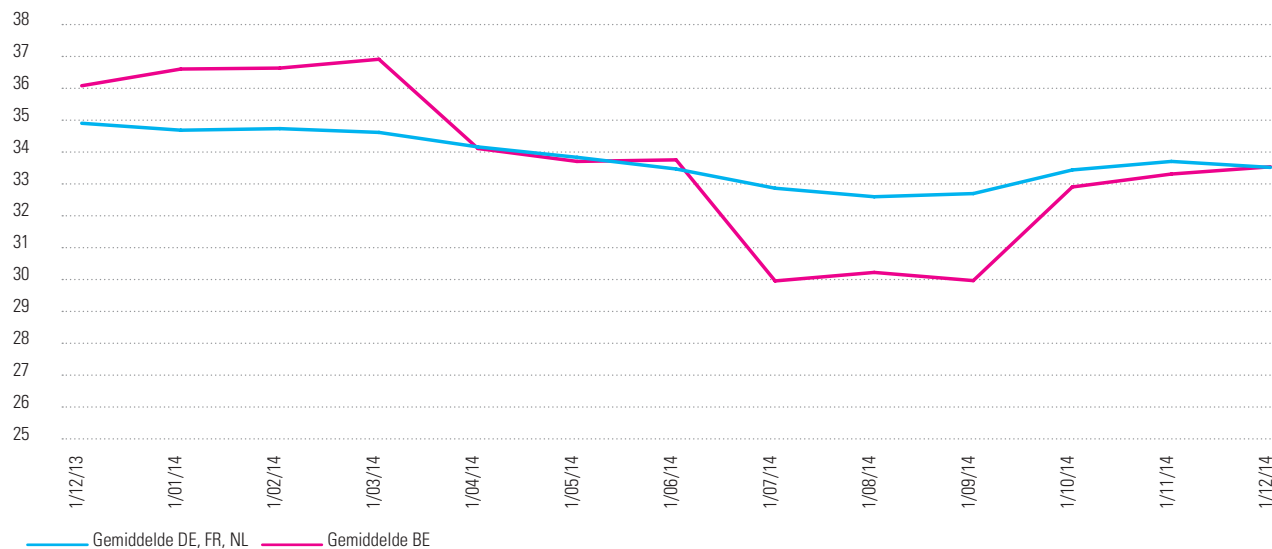
- over de volledige periode waren zes leveranciers actief in Brussel (één meer dan in 2013), tien in Wallonië (twee meer dan in 2013) en dertien in Vlaanderen (één meer dan in 2013);
- in december 2014 bieden de actieve leveranciers de volgende producten aan:
  - Elektriciteit: negenendertig producten in Vlaanderen, vierendertig in Wallonië en vijftien in Brussel;
  - Aardgas: dertig producten in Vlaanderen, achtentwintig in Wallonië en dertien in Brussel.
- het elektriciteitsaanbod bestaat voor 30% tot 40% uit variabele producten, terwijl dit voor aardgas meer dan 50% van het aanbod bedraagt.

Uit de analyse van de energiecomponent en de permanente vergelijking van de prijzen tussen België en de buurlanden zoals geïllustreerd in de hiernavolgende figuren, blijkt dat de tenuitvoerlegging van het vangnetmechanisme de convergentie van de energieprijzen in België en in de buurlanden heeft bevorderd. Een verdere follow-up blijft echter noodzakelijk.

Figuur 10: Maandelijkse evolutie van de elektriciteitsprijs in 2014 voor een huishoudelijke typeafnemer = 3.500 kWh/jaar (energiecomponent) (Bron: CREG)

Figuur 11: Maandelijkse evolutie van de aardgasprijs in 2014 voor een huishoudelijke typeafnemer = 23.260 kWh/ jaar (energiecomponent) (Bron: CREG)

• Controle van de criteria van de prijsindexering

Per trimester en per leverancier neemt de CREG een beslissing waarin ze vaststelt of de indexeringsformule van de energiecomponent in contracttypes met variabele energieprijzen aangeboden aan huishoudelijke eindafnemers en kmo's correct werd toegepast. Bovendien bepaalt de CREG of de voornoemde indexeringsformule voldoet aan de exhaustieve lijst van de criteria toegelaten bij koninklijk besluit van 21 december 2012.

Op 31 december 2014 pasten de leveranciers twaalf verschillende indexeringsparameters toe. Deze twaalf indexeringsparameters werden gebruikt in contracttypes met variabele energieprijzen van twaalf leveranciers die via het vangnetmechanisme allemaal bij de CREG aangifte hebben gedaan van contracttypes met variabele energieprijzen.

Na analyse heeft de CREG vastgesteld dat de voornoemde indexeringsparameters en ook de eruit resulterende indexeringsformules op de tarieffiches werden opgenomen overeenkomstig de exhaustieve lijst van de toegelaten criteria.

De CREG heeft de evolutie van de indexeringsparameters geanalyseerd en de correctheid van de gegevens gecontroleerd. De door de CREG berekende waarden stemden overeen met de waarden gebruikt door de leveranciers op de tarieffiches.

Ten slotte heeft de CREG deze waarden op de bijbehorende prijsformules toegepast en vergeleken met de prijzen vermeld op de tarieffiches. Voor elke leverancier heeft de CREG vastgesteld dat de prijzen vermeld op hun tarieffiches voor de energiecomponent een correcte weergave waren van de toepassing van de prijsformules met de bijbehorende indexeringsparameters.

De leveranciers hebben de indexeringsformules van de contracttypes met variabele energiecomponent dus correct toegepast.

3.2.2. Monitoring van de transparantie en openstelling van de markt

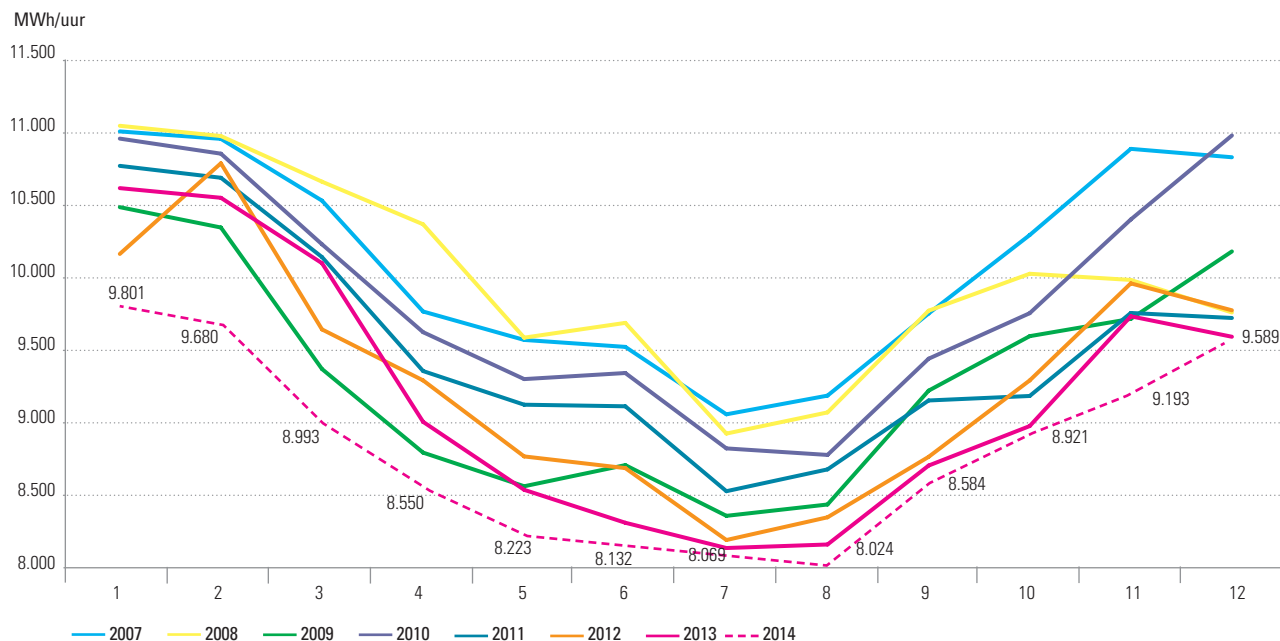
3.2.2.1. Opgevraagde elektrische energie

Volgens de aan de CREG overgemaakte gegevens is de belasting⁵⁹ van het Elia-net⁶⁰ – zonder pompverbruik door de pompcentrales, met andere woorden de nettoafname plus de netverliezen – geraamd op 77.161 GWh in 2014, tegenover 80.534 GWh in 2013. Dit betekent voor het derde opeenvolgende jaar een vermindering van de jaarlijkse belasting met ongeveer 4,2% in vergelijking met 2013. Deze belasting stemt overeen met het laagst geobserveerde niveau van de acht laatste jaren. Het piekvermogen op kwartierbasis wordt geschat op 12.736 MW voor 2014, tegen 13.385 MW in 2013 (Bron: Elia, voor 2014: voorlopige gegevens, februari 2015).

Figuur 12 geeft per jaar een overzicht voor de jaren 2007 tot 2014 van de gemiddelde belasting op maandbasis in de regelzone van Elia. Na een scherpe terugval van de belasting vanaf oktober 2008 ten gevolge van de economische crisis, die zich heeft verdergezet in 2009, had deze zich begin 2010 hersteld. Sinds mei 2013 wordt de laagste gemiddelde maandelijkse belasting van de bekeken periode opgetekend. De gemiddelde jaarlijkse belasting van 2014 is, in alle maanden van het jaar, ook lager dan de zes vorige boekjaren. Deze cijfers zijn niet gewogen naar meteorologische gegevens.

In deze gegevens wordt er niet helemaal rekening gehouden met de lokale productie van sites aangesloten op het Elia-net. Synergrid heeft deze lokale productie op 8,5 TWh geschat in 2014 (9,0 TWh voor 2013), zijnde een daling van 5,6% vergeleken met 2013.

Figuur 12: Gemiddelde belasting op maandbasis op het Elia-net van 2007 tot 2014 (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

3.2.2.2. Marktaandeel van de productiegroothandel

De volgende tabel geeft een raming, zowel in absolute waarde (GW) als relatieve waarde van het Belgische marktaandeel in de productiecapaciteit van elektriciteit op het einde van ieder jaar.

Uit de tabel blijkt dat Electrabel nog steeds een groot marktaandeel (66,4%) van de totale productie bezit, hoewel ze haar marktaandeel de voorbije jaren heeft zien krimpen.

De tweede belangrijkste speler is EDF Luminus, met een marktaandeel van 12,4% in productiecapaciteit. De derde belangrijkste marktspeeler in België is de onderneming E.ON, die 6,77% van de productiecapaciteit heeft verworven. De vierde en vijfde spelers zijn T-Power en Enel die elk over een stoom- en gasturbine (STEG) met een capaciteit van iets meer dan 400 MW beschikken. Een STEG van deze omvang vertegenwoordigt iets minder dan 3% van de productiecapaciteit in België.

59 De belasting van het Elia-net is gebaseerd op de injecties van elektrische energie in het Elia-net. Ze omvat de nettoproductie van de (lokale) centrales die injecteren aan een spanning van minstens 30 kV en de balans van de invoer en uitvoer. De productie-installaties die aangesloten zijn op een spanning van minder dan 30 kV in de distributienetten, worden enkel meegerekend voor zover een netto-injectie op het Elia-net wordt gemeten. De energie die nodig is voor het oppompen van water in de opslagbassins van de pompcentrales aangesloten op het Elia-net, wordt afgetrokken. De injecties van de decentrale productie-eenheden aangesloten op een spanning lager dan 30 kV in de distributienetten zijn niet opgenomen in de belasting van het Elia-net.

60 Het Elia-net omvat de netten op een spanning van minstens 30 kV in België, alsook het net van Sotel/Twinerg in het zuiden van het Groothertogdom Luxemburg.

De HHI, een vaak gebruikte concentratie-index, is in 2014 nog licht gedaald, maar blijft met een waarde van 4.640 zeer hoog. Ter vergelijking: een markt wordt beschouwd als zeer geconcentreerd wanneer de HHI gelijk is aan 2.000 of meer.

Tabel 11 geeft dezelfde raming weer, maar op het vlak van effectief geproduceerde energie. Globaal hebben de eenheden

die op het net van Elia zijn aangesloten in 2014 bijna 59,6 TWh opgewekt, wat een sterke terugval vormt in vergelijking met 2013.

Alle grote producenten zien hun marktaandeel dalen, met uitzondering van de kleinere producenten. De onbeschikbaarheid van de kerncentrales Doel 3 en Doel 4 en Tihange

2 is hiervan de belangrijkste oorzaak. EDF Luminus onderzocht ook gevolgen van de onbeschikbaarheid van deze drie kerncentrales.

Hoewel ze heel sterk blijft, is de dominante positie van Electrabel in 2014 nog licht verminderd op het vlak van geproduceerde energie.

Tabel 10: Marktaandelen van de groothandel in de productiecapaciteit voor elektriciteit (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

(GW)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Electrabel	13,1	13,6	12,0	11,5	11,2	10,9	10,0	9,7	85%	85%	74%	70%	68%	67%	66%	66%
EDF-Luminus*	1,9	2,0	2,3	2,4	2,4	2,3	2,2	1,8	12%	13%	14%	14%	14%	14%	15%	12%
E.ON	0,0	0,0	1,4	1,4	1,4	1,4	1,0	1,0	0%	0%	8%	8%	8%	8%	7%	7%
T-Power	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0%	0%	0%	3%	3%	3%	3%	3%
Enel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0%	0%	0%	0%	2%	2%	3%	3%
Andere (< 2%)	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	0,9	1,1	1,3	3%	3%	3%	4%	4%	6%	7%	9%
Totaal	15,3	16,0	16,1	16,3	16,4	16,3	15,0	14,7	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
									7.440	7.350	5.820	5.220	4.900	4.740	4.670	4.640
																HHI

* De aandelen van SPE en EDF Luminus werden vanaf 2010 samengevoegd wegens de overname van SPE door EDF.

Tabel 11: Marktaandelen van de groothandel in de geproduceerde energie (Bronnen: gegevens Elia, berekeningen CREG)

(TWh)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Electrabel	71,2	65,8	69,4	62,4	58,0	49,8	48,9	39,8	86%	85%	81%	72%	72%	70%	69%	67%
EDF-Luminus*	9,3	9,4	12,2	12,2	9,3	8,5	8,8	7,8	11%	12%	14%	14%	12%	12%	13%	13%
Eneltrade	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	1,3	1,4	0,7	0%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	1%
E.ON	0,0	0,0	1,3	8,8	8,5	7,8	6,9	6,3	0%	0%	2%	10%	11%	11%	10%	11%
Andere (<2%)	2,1	2,2	2,6	3,0	4,3	4,1	4,4	5,0	3%	3%	3%	3%	5%	6%	6%	8%
Totaal	82,6	77,4	85,5	86,5	80,1	71,5	70,3	59,6	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
									7.570	7.370	6.800	5.520	5.490	5.120	5.090	4.750
																HHI

* De aandelen van SPE en EDF Luminus werden vanaf 2010 samengevoegd wegens de overname van SPE door EDF.

3.2.2.3. Uitwisseling van energie

• Marktreglement van Belpex

Belpex werd in januari 2006 aangeduid om de Belgische elektriciteitsbeurs te organiseren, een platform waarop transacties worden afgesloten met betrekking tot de verhandeling van elektriciteit die te leveren is door middel van injecties en/of afnames in de Belgische regelzone. Tegelijkertijd werd de eerste marktkoppeling tussen Nederland, België en Frankrijk gelanceerd.

Op 15 juli 2014 heeft de CREG een vraag om advies ontvangen van de staatssecretaris voor Energie over het voorstel van Belpex tot wijziging van het marktreglement van Belpex.

Dit voorstel werd ingediend naar aanleiding van het opzetten van een mechanisme van strategische reserve (zie eveneens punt 3.4.5.1 van dit verslag) waarbij deze strategische reserve (of een gedeelte ervan) kan worden toegewezen aan Belpex Spot Market teneinde, in de mate van het mogelijke, de afnameorders te dekken die niet zijn bediend terwijl er een maximumprijs gold.

De wijzigingen aan het marktreglement omvatten hoofdzakelijk de creatie van een marktsegment Belpex SRM en van een statuut van "Strategische Reserve Deelnemer"; alsook nog een aantal verduidelijkingen en verbeteringen aan het huidige marktreglement.

De CREG heeft het dossier dat door Belpex werd ingediend, gunstig beoordeeld⁶¹ en geadviseerd om de voorgestelde wijzigingen aan het marktreglement van Belpex goed te keuren.

• CWE-marktkoppeling

Ondanks de progressieve marktkoppeling is er terug geen prijsconvergentie in de Centraal-West-Europese (CWE) regio, vooral de drie voorbije jaren. Dit kan verklaard worden door verschillende factoren zoals bijvoorbeeld de opeenvolgende stillegging van verschillende Belgische kerncentrales de laatste jaren (zie punt 3.2.2.2 van dit verslag).

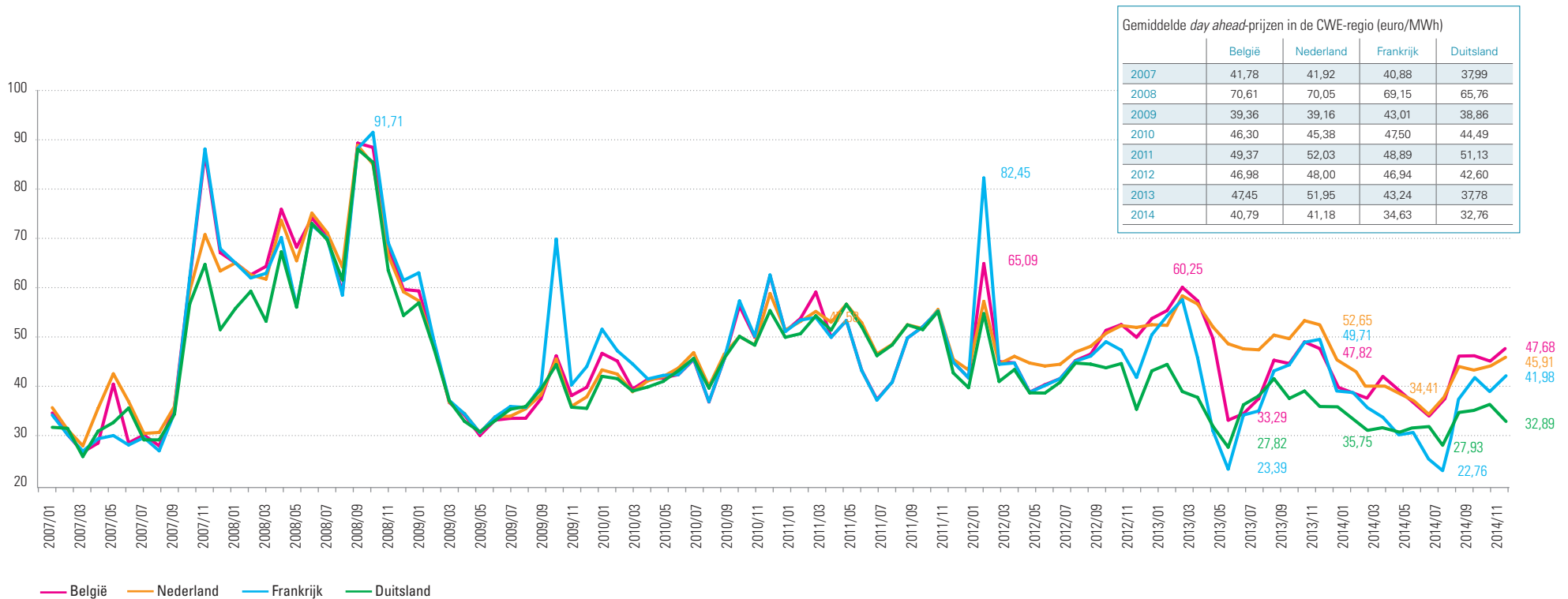
In de bestudeerde periode (2007-2014) werden de hoogste gemiddelde prijzen in de CWE-regio opgetekend in 2008, een jaar waarin de tarieven de pan uit sprongen, maar ook het eerste jaar van de financiële en economische crisis. Vervolgens zijn de gemiddelde prijzen gedaald en ze bereikten hun laagste niveau in augustus 2014, een maand waarin de prijzen voor Frankrijk het laagst waren. In 2014 is de gemiddelde prijsconvergentie tussen België, Frankrijk en Duitsland verminderd. Tussen België en Nederland is ze echter wat verbeterd. De vier voorbije jaren was de gemiddelde jaarprijs van Nederland systematisch hoger dan die van België, Frankrijk en Duitsland. In Duitsland is de gemiddelde jaarprijs sterk gedaald en in 2014 bereikte hij het laagste niveau van de beschouwde periode. De gemiddelde groothandelsprijzen op de kortetermijnmarkt zijn in de vier landen heel sterk gedaald; Nederland kende de grootste daling, nl. 20,7%.

Met uitzondering van de maand februari 2012 waarin het zeer koud was, was er vanaf juli 2010 twee jaar lang een sterke convergentie tussen de Belgische en Franse prijzen. Vanaf augustus 2012 daalde de convergentie van de tarieven echter maand na maand, in het bijzonder als gevolg van de sluiting van verschillende Belgische kerncentrales. Deze tendens is in 2014 versterkt en zelfs versneld. Van de vier bestudeerde landen is de prijsconvergentie tussen België en Duitsland het zwakst. De dalende prijsconvergentie treedt op in 2012 en gaat verder in 2014 wanneer de convergentie tussen Duitsland en Frankrijk sterk daalt, terwijl de convergentie met Nederland stijgt. Deze dalende prijsconvergentie is waarschijnlijk grotendeels het gevolg van de onbeschikbaarheid van een aanzienlijk deel van de Belgische nucleaire capaciteit sinds augustus 2012.

De hoge prijsspiek van februari 2012 die het gevolg was van de koudegolf, werd noch in 2013, noch in 2014 vastgesteld ondanks de onbeschikbaarheid van verschillende Belgische nucleaire centrales. De Belgische kortetermijnprijzen hebben dankzij de koppeling met de buitenlandse markten de algemene dalende tendens gevolgd, maar in mindere mate.

61 Advies (A)140819-CDC-1351 over de aanvraag tot goedkeuring van de door BELPEX voorgestelde wijzigingen aan het BELPEX marktreglement Het ministerieel besluit tot goedkeuring van de wijzigingen van het marktreglement voor de uitwisseling van energieblokken werd afgekondigd op 7 juli 2014 (Belgisch Staatsblad van 12 september 2014).

Figuur 13: Gemiddelde maandprijzen op de beurzen Belpex, APX, EPEX FR en EPEX GE tussen 2007 en 2014 (euro/MWh) (Bronnen: CREG, Elia, APX, Powernext, EEX)

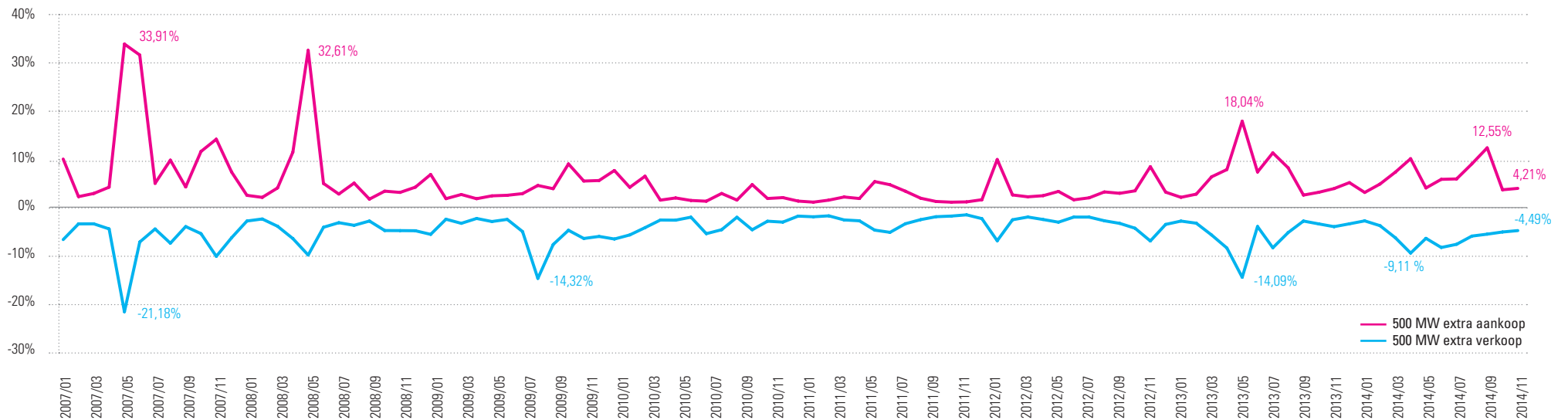
Het totale verhandelde volume op de Belpex DAM bedroeg in 2014 19,8 TWh, tegenover 17,1 TWh in 2013; dit is een bevestiging van de sterke stijging die sinds 2009 werd vastgesteld. Het verhandelde volume van Belpex komt dus overeen met ongeveer 25,6% van de totale afname van het Elia-net. Deze sterke stijging van het onderhandelde volume vindt plaats terwijl verschillende kerncentrales sinds 2012 langdurige periodes stilliggen.

Eind 2014 telde de Belpex DAM 42 marktspelers, zijnde evenveel als in 2013.

De gevoeligheid van de elektriciteitsprijs ten opzichte van aankopen van bijkomend volume (de marktdiepte) is een belangrijk gegeven. Figuur 14 geeft de gevoeligheid van de prijs van Belpex DAM weer, namelijk de maandelijkse gemiddelde relatieve stijging of daling van de prijs indien 500 MW extra wordt gekocht of verkocht. Hoe groter de gevoeligheid van de prijs,

hoe gemakkelijker de prijs kan worden gemanipuleerd. Uit deze figuur blijkt dat de grote prijsgevoeligheid uit 2007 en begin 2008 tot op het einde van het jaar 2012 sterk verminderd is (met uitzondering van februari). Dit toont dat de markt veel beter in staat was om het hoofd te bieden aan een bijkomend aanbod en een bijkomende vraag. In 2013 vertoonde de markt, net zoals in 2014, maar dan in mindere mate, een sterkere prijsgevoeligheid door het lagere aanbod in België als gevolg van de onbeschikbaarheid van drie nucleaire centrales.

Figuur 14: Gemiddelde maandelijkse robuustheid van de Belpex-markt tussen 2007 en 2014 (Bronnen: Belpex, CREG)

Sinds maart 2008 organiseert Belpex ook een *intraday*-beurs waarop marktpelers overdag energie kunnen uitwisselen. Uit de onderstaande tabel blijkt dat het verhandelde volume jaar na jaar stijgt. Het feit dat de Belpex *intraday*-beurs in 2011 impliciet werd gekoppeld aan de Nederlandse beurs heeft misschien een positieve invloed gehad op de verhandelde volumes.

De tabel toont ook aan dat de gemiddelde prijs in 2014 op de *intraday*-markt gedaald is tot 42,5 euro/MWh, hetzij tot een niveau vergelijkbaar aan dat van 2009. De *intraday*-prijzen zijn hoger dan de *day ahead*-prijzen, voornamelijk door het feit dat er meer *intraday*-transacties plaatsvinden tijdens de piekuren waarin de prijzen van nature hoger zijn.

Figuur 15 vergelijkt de groothandelsprijs voor de contracten op korte en op lange termijn. De contracten op lange termijn die worden beschouwd, zijn contracten voor de volgende maand (M+1), het volgende kwartaal (Q+1) en het volgende jaar (Y+1). De figuur geeft de gemiddelde transactieprijs per kalenderjaar en per product weer. Hieruit blijkt dat de langetermijnprijzen anders evolueren dan de kortetermijnprijzen (D+1). Behalve in 2013 waren de langetermijnprijzen (Y+1) gemiddeld hoger dan de kortetermijnprijzen (D+1) voor eenzelfde transactieperiode. In 2014 werd een MWh elektriciteit die de volgende maand moest worden geleverd, gemiddeld 12,1% duurder verkocht dan een MWh die de volgende dag moest worden geleverd. Voor de leveringen die in de loop

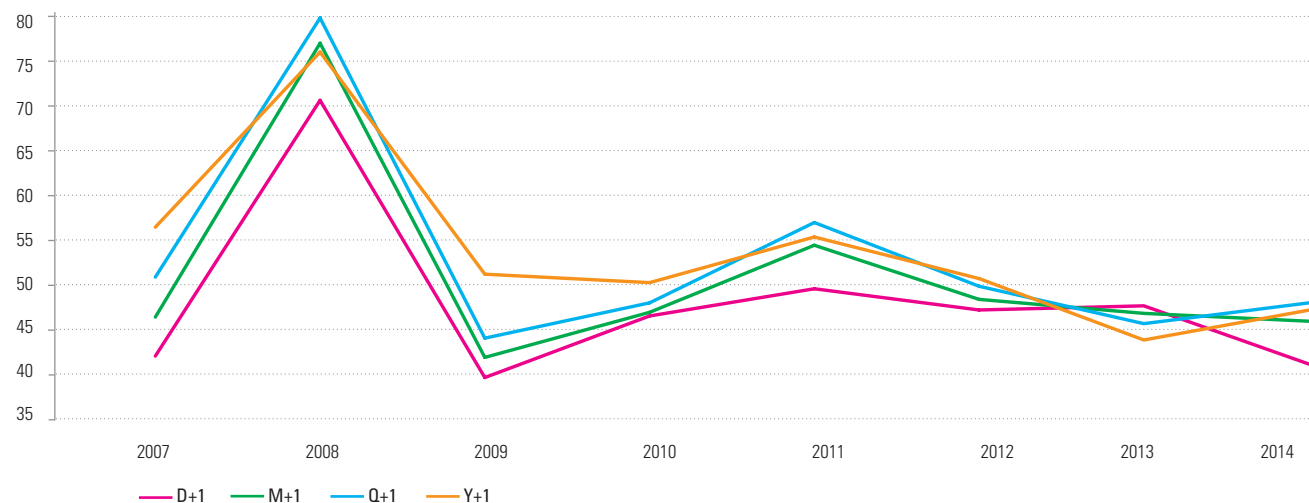
van het volgende kwartaal en het volgende jaar moesten plaatsvinden, bedroeg dit percentage respectievelijk 17,2% en 15,0%. In vergelijking met 2013 zijn de gemiddelde prijzen D+1 en M+1 gedaald en de gemiddelde prijzen Q+1 en Y+1 gestegen. Voor de vier periodes zijn de gemiddelde Q+1-prijzen in 2014 het hoogst. Voor de hele periode 2007-2014 werd een MWh voor de volgende maand, het volgende kwartaal en het volgende jaar gemiddeld 6,2%, 10,2% en 12,2% duurder verkocht dan in het kader van een contract voor de volgende dag.

Tabel 12: Uitgewisselde energie en gemiddelde prijs op de *intraday*-beurs (Bron: gegevens Belpex)

Belpex Intraday	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Market Price (euro/MWh)	84,5	41,8	49,9	55,6	51,7	52,4	42,5
Volume (GWh)	89,2	187,2	275,5	363,5	513,2	651,0	768,2

Figuur 15: Vergelijking van de groothandelsprijs voor de contracten op korte en op lange termijn (euro/MWh)
(Bronnen: gegevens Belpex, EEX, APX, berekeningen CREG)

• Studie betreffende het beheer van de energiebeurzen

Het beheer van de *day ahead* en *intraday* markten is een sleutelement van de tenuitvoerlegging van het Europese *Target Model*. De afronding van de Europese regelgeving betreffende de capaciteitstoeiwijzing en het congestiebeheer (CACM) (zie punt 5.7.5. van dit verslag) heeft heel wat discussies op gang gebracht over de mogelijke opties voor deze governance. De CREG heeft haar standpunt over deze belangrijke problematiek in een studie⁶² uiteengezet. Met het oog op de vlotte invoering van het Europese *Target Model*, pleit deze studie eveneens voor de oprichting van een entiteit voor de marktkoppeling. In plaats van een verplichte mededinging tussen een aantal elektriciteitsbeurzen binnen dezelfde biedzones, beveelt de studie aan dat de nationale

EU-regelinstaties de nationale elektriciteitsbeurzen reguleren in lijn met de bepalingen van het derde Europese energiepakket.

3.2.2.4. REMIT

De REMIT-verordening (*Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency*) stelt een aantal voorschriften vast om misbruik op de groothandelsmarkt voor energie te voorkomen en te bestraffen. Sinds 28 december 2011 moeten de marktdeelnemers de inhoudelijke regels van de REMIT-verordening naleven, maar de oprichting van gecoördineerde toezichtstructuren (registratie van marktdeelnemers, gegevensverzameling, monitoring, sancties) zal pas begin 2015 operationeel zijn.

Op Europees niveau heeft de Europese Commissie op 17 december 2014 via een comitéprocedure uitvoeringshandelingen aangenomen om te bepalen welke gegevens precies moeten worden gerapporteerd (onder meer de orders en transacties). Na de publicatie in oktober 2012 van de aanbevelingen van het ACER ter zake, heeft de Europese Commissie in het najaar 2013 in het kader van een *workshop* in Brussel een eerste ontwerp voorgesteld. De goedgekeurde teksten werden in het Publicatieblad van de Europese Unie van 18 december 2014 bekendgemaakt⁶³. De effectieve inwerkingtreding van de registratie- en rapportageverplichting gaat in twintig dagen na de publicatie van de verordening in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Het ACER heeft op zijn beurt voor de marktdeelnemers verschillende handleidingen uitgegeven, onder meer over de uitwisseling van informatie en de bekendmaking van informatie uit het Europees register van marktdeelnemers.

Op Belgisch niveau moest het wettelijk kader aan de eisen van de REMIT-verordening worden aangepast⁶⁴. Hoewel de voorbereidende handelingen in 2013 werden opgevat, heeft het nog tot 2014 geduurd voordat de uitvoering van de verordening op 8 mei 2014 bij wet werd aangenomen (zie punt 2.5. van dit verslag).

In 2014 heeft de CREG de tests voortgezet van de CEREMP-registratiemodule (*Central European Registry for Energy Market Participants*) van het ACER die door de CREG zal worden gebruikt. In 2014 heeft de CREG eveneens de nodige aanpassingen aan de IT-infrastructuur, firewall en VPN uitgevoerd. Thans worden in samenwerking met het ACER de definitieve tests uitgevoerd. Op 11 juni 2014 heeft de CREG de *Service Level Agreement* (SLA) ondertekend.

62 Studie (F)140130-CDC-1289 over het beheer van de energiebeurzen: mededinging of regulering?

63 Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1348/2014 van de Commissie van 17 december 2014 inzake de informatieverstrekking overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 6, van Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (PBEU van 18 december 2014).

64 Zie de studie (F)120906-CDC-1168 toegelicht in het jaarverslag 2012, p. 27.

3.2.2.5. Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas

Het charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas, voltooid in juli 2013 (zie het jaarverslag 2013, p. 44), bevat een aantal voorschriften gebaseerd op de criteria waaraan een kwaliteitsvolle prijsvergelijker moet voldoen. De dienstverleners van deze prijsvergelijkingswebsites kunnen dit charter op vrijwillige basis ondertekenen en zich zodoende verbinden tot de naleving van goede praktijken. De ondertekenaars van het charter die de bepalingen ervan niet mochten naleven, kunnen sancties oplopen voorzien in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming.

In 2014 heeft de CREG toezicht gehouden op de inachtneming van het charter door de ondertekenende dienstverleners. Na controle van de inachtneming van de bepalingen van het charter, heeft de CREG in maart 2014 het kwaliteitslabel toegekend aan BRUSIM, CWAPE, AANBIEDERS.BE, MIJN ENERGIE en TEST-AANKOOP, in mei 2014 aan de VREG en in december 2014 aan ENERGIE-VERGELIJKER.BE. Voortaan voldoen zeven vergelijkingswebsites van elektriciteits- en gasprijzen aan de voorschriften van het charter.

3.2.3. Aanbevelingen inzake leveringsprijzen

In een persbericht van 11 december 2014 wijst de CREG Belgische zelfstandigen en kmo's op het aanzienlijke besparingspotentieel op hun energiefactuur en spoort hen aan de prijzen van de verschillende leveranciers te vergelijken.

Uit een analyse van de energiefacturen van kmo's, voorgesteld door de CREG op 11 december 2014 tijdens een workshop (zie ook punt 5.7. van dit verslag) in haar lokalen, blijkt dat het besparingspotentieel voor zelfstandigen en kmo's in België aanzienlijk is, maar dat deze doelgroep zich daar nog te weinig van bewust is. Berekeningen uitgevoerd op de productportefeuille elektriciteit van november 2014 tonen aan

dat 76% van deze doelgroep een minimaal besparingspotentieel heeft van 500 euro op jaarbasis. Bij 8,5% bereikt dit besparingspotentieel zelfs 1.000 euro. Voor aardgas bedraagt dit minimaal besparingspotentieel voor 78,5% van de zelfstandigen en kmo's 400 euro/jaar en voor 12% ervan zelfs 600 euro/jaar.

3.3. Consumentenbescherming

In het kader van haar werkzaamheden heeft de CREG ook in 2014 de nadruk gelegd op consumentenbescherming.

Zo heeft de CREG op vrijwillige basis vragen en klachten van consumenten behandeld en heeft in het kader van de klachten met de federale en gewestelijke ombudsdiensten voor energie samengewerkt (zie punt 5.4. van dit verslag).

Overigens heeft de CREG op haar website de publicatie voortgezet van "Overzicht en evolutie van de elektriciteits- en gasprijzen voor residentiële klanten en kmo's" waarin de nadruk wordt gelegd op de energiegcomponent en de vergelijking van de Belgische *all-in* prijzen (totale factuur) met die van de buurlanden (Nederland, Duitsland en Frankrijk) en het Verenigd Koninkrijk (punt 3.2.1.2. van dit verslag); en van de "Maandelijkse boardtabel voor elektriciteit en gas" (punt 3.1.2.3. van dit verslag).

Daarnaast publiceert de CREG maandelijks de gasnoteringen TTF101 en TTF103 en elk kwartaal de indexeringsparameters op de variabele producten toegepast door de leveranciers en gecontroleerd door de CREG.

Rekening houdend met haar rol van marktfacilitator en om het risico van onnauwkeurigheden in de publicaties van de leveranciers te vermijden, heeft de CREG de vanaf januari 2014 toepasselijke transmissie- en distributietarieven van elektriciteit en aardgas gegroepeerd. Zo publiceert de CREG sinds januari 2014 tabellen waarmee de elektriciteitsafnemers aangesloten op het laagspanningsnet en de gasklanten met een meter die

jaarlijks moet worden opgenomen, over duidelijke informatie beschikken om hun energiefacturen te controleren en beter te begrijpen.

In februari 2014 heeft de CREG deze tabellen aangevuld met de toepasselijke federale en gewestelijke heffingen.

In 2014 heeft de CREG eveneens een studie over gegroepeerde aankopen uitgevoerd en gepubliceerd (zie punt 3.2.1.1. van dit verslag) waarin de gevolgen van dergelijke aankopen voor de deelnemende consumenten worden toegelicht.

Al deze publicaties beogen de consument beter te informeren over de geldende prijzen op de kleinhandelsmarkt en hun evolutie.

Ten slotte verwijzen wij de lezer naar de punten 5.8.2. en 5.8.3. van dit verslag die de werkzaamheden toelichten van de CREG in het kader van de werkgroepen van het ACER, van de CEER en van de Europese Commissie over aspecten van consumentenbescherming inzake energie.

3.4. Bevoorradingszekerheid

3.4.1. Monitoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod

• Vraag⁶⁵

De belasting van het Elia-net bedroeg 77,2 TWh in 2014, tegenover 80,6 TWh in 2013, wat overeenstemt met een daling van 4,2% tussen 2013 en 2014.

Tabel 13: Belasting (energie en piekvermogen) van het Elia-net voor de periode 2007-2014 (Bron: Elia, 2014: voorlopige gegevens)

	Energie (GWh)	Piekvermogen (MW)
2007	86.619	14.033
2008	87.760	13.431
2009	81.575	13.513
2010	86.501	13.845
2011	83.350	13.201
2012	81.717	13.369
2013	80.534	13.446
2014	77.161	12.736

• Productie

■ Geïnstalleerd vermogen en geproduceerde energie

In de loop van 2014 is het geïnstalleerde vermogen dat aangesloten was op het net van Elia gedaald in vergelijking met 2013: van 15.325 MW naar 14.591 MW. In 2014 werd slechts een beperkt vermogen aan nieuwe eenheden in dienst gesteld (voornamelijk offshore windenergie – zie punt 3.1.1.2. van dit verslag). In 2014 werd 929 MW aan vermogen buiten dienst gesteld (hoofdzakelijk de STEG-centrales van Vilvoorde en Seraing, die gedeeltelijk gerecupereerd zijn in de strategische reserve).

Tabel 14: Opdeling per soort centrale van het in België geïnstalleerde vermogen aangesloten op het Elia-net op 31 december 2014 (Bron: Elia)

Soort centrale	Geïnstalleerde vermogen	
	MW	%
Kerncentrales	5.926	40,6
STEG en gasturbines	3.927	26,9
Klassieke centrales	785	5,4
Warmtekrachtkoppeling	837	5,7
Verbrandingsovens	230	1,6
Dieselmotoren	5	0,0
Turbojets	219	1,5
Hydro (zonder pompcentrales)	86	0,6
Pompcentrales	1.308	9,0
Onshore windmolens	176	1,2
Offshore windmolens	707	4,8
Biomassa	385	2,6
Totaal	14.591	100,0

Tabel 15: Opdeling per soort primaire energie van de elektriciteit geproduceerd in 2014 door centrales gelegen op sites die zijn aangesloten op het Elia-net

Primaire energie	Geproduceerde energie	
	GWh	%
Kernenergie ¹	32.094	52,5
Aardgas ¹	16.320	26,7
Steenkool ¹	3.172	5,2
Stookolie ¹	0	0,0
Andere lokaal verbruikte autoproduktie ³	1.519	2,5
Hydro (incl. pompcentrales) ¹	1.347	2,2
Andere ¹	6.648	10,9
Totaal²	61.100	100,0

1 Bron: Elia, voorlopige gegevens
 2 Bron: Synergrid, voorlopige gegevens
 3 Bron: berekeningen CREG (waarden niet meegedeeld door Elia)

65 De hier beschouwde vraag is de belasting van het Elia-net, berekend als de balans van de nettoproductie geïnjecteerd in het Elia-net, de in- en uitvoer, waarvan de door de pompcentrales gepompte energie wordt afgetrokken. Het is derhalve de som van de nettoafnames en de verliezen.

3.4.2. Toezicht op de investeringsplannen van de transmissienetbeheerder

De transmissienetbeheerder moet in samenwerking met de Algemene Directie Energie van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie en het Federaal Planbureau een ontwikkelingsplan van het transmissienet voor elektriciteit opstellen. Het ontwikkelingsplan moet voor advies aan de CREG worden voorgelegd.

Het plan heeft een looptijd van tien jaar en moet om de vier jaar worden herzien. Het plan bevat een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit. Daarnaast bepaalt het ontwikkelingsplan het investeringsprogramma dat de transmissienetbeheerder moet uitvoeren en houdt rekening met de nood aan een adequate reservecapaciteit en met de projecten inzake trans-Europese netten, door de instellingen van de Europese Unie aangeduid als zijnde van algemeen belang.

In deze context werd de recentste versie, opgesteld in 2010, in oktober van dat jaar voor advies aan de CREG voorgelegd (zie het jaarverslag 2011, p. 41). De definitieve versie van het ontwikkelingsplan 2010-2020 werd door de minister van Energie op 14 november 2011 goedgekeurd.

Aangezien Elia in 2014 geen nieuwe versie van het ontwikkelingsplan heeft voorgelegd, heeft de CREG in 2014 geen enkel advies over een nieuw ontwikkelingsplan uitgebracht.

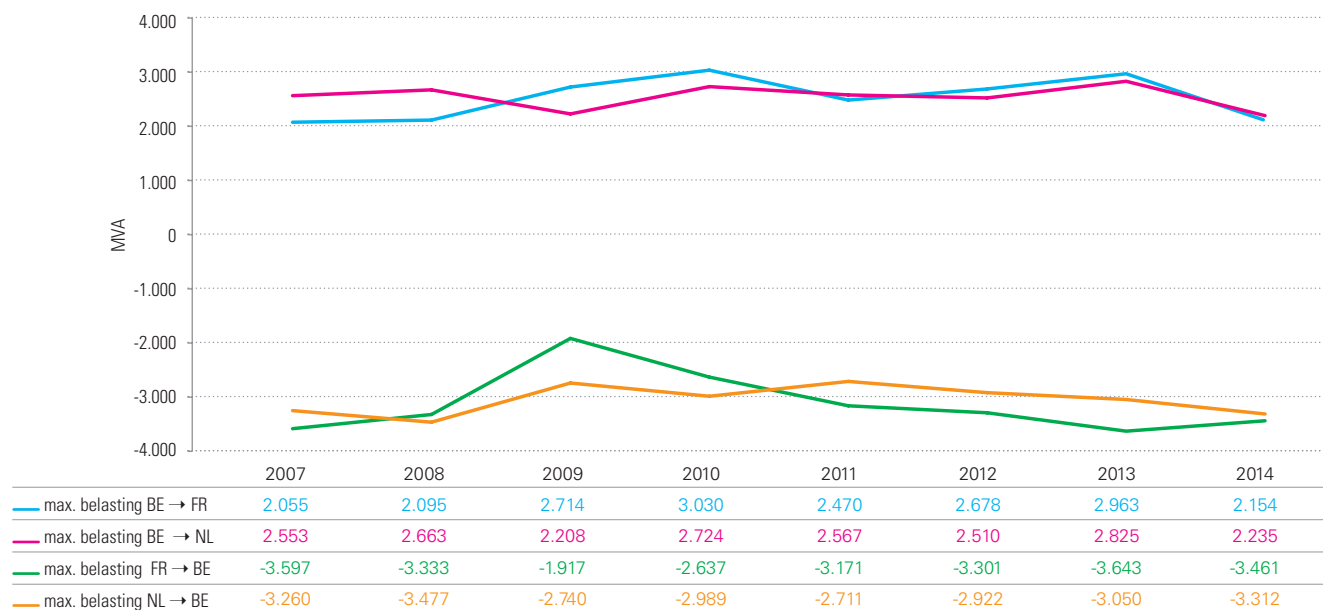
In 2014 heeft de CREG de uitvoering van de geplande investeringen in de netinfrastructuur evenwel verder gevolgd.

3.4.3. Operationele netveiligheid

Een belangrijk deel van de fysische energiestromen wordt veroorzaakt door de grensoverschrijdende elektriciteitsdoorvoer doorheen het Belgische net. Volgens Elia bedroeg de fysische doorvoer ongeveer 3,9 TWh in 2014, wat een daling is van 2,3 TWh ten opzichte van 2013.

Onderstaande figuur geeft de evolutie weer van de hoogste fysische belasting van de interconnecties met Frankrijk en Nederland.

Figuur 16: Evolutie tussen 2007 en 2014 van de maximale fysische belasting van de interconnecties met Frankrijk en Nederland (Bron: CREG, op basis van gegevens van Elia)

Zowel voor de Franse als voor de Nederlandse grens treden de hoogste stroompieken op wanneer de stromen vanuit de buurlanden naar België vloeien.

De fysische stroompieken vanuit Frankrijk nemen de laatste jaren opnieuw toe nadat ze duidelijk afgenomen waren in 2009, het jaar waarin de dwarsregeltransformatoren op de Nederlandse grens voor het eerst volledig in dienst waren. De stroompiek vanuit Frankrijk is in 2014 gedaald tot 3.461 MVA. Dit is lager dan in 2013, toen deze piek 3.643 MVA bedroeg. De frequentie van de hoge stroompieken vanuit Frankrijk neemt af. Zo was er in 2014 geen stroompiek op de verbindingen met Frankrijk die hoger was dan de piekwaarde van 2013.

De stroompieken met Nederland zijn daarentegen opnieuw toegenomen en liepen in 2014 op tot 3.312 MVA. Hierbij werd de piekwaarde van 2013, nl. 3.050 MVA, 32 keer overschreden.

Om het hoofd te kunnen bieden aan moeilijke situaties blijkt de coördinatie met de naburige transmissienetbeheerders eens te meer onontbeerlijk. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor Coreso, het eerste centrum voor regionale technische coördinatie voor verschillende transmissienetbeheerders dat op 19 december 2008 werd opgericht door de Franse transmissienetbeheerder (RTE) en de Belgische transmissienetbeheerder (Elia). National Grid (de Britse transportnetbeheerder) is midden 2009 lid geworden van Coreso en Terna (de Italiaanse transmissienetbeheerder) en 50 Hertz (de transmissienetbeheerder voor het noorden en het oosten van Duitsland) zijn sinds eind 2010 lid.

3.4.4. Investerings in grensoverschrijdende interconnecties

Elia heeft de ambitie om op korte en middellange termijn de bestaande interconnecties met Nederland en Frankrijk te versterken en nieuwe interconnecties met het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en het Groothertogdom Luxemburg te ontwikkelen.

• Voorziene versterking van de Noordgrens (BRABO-project)

Om in te spelen op de huidige context van de bevoorradingzekerheid, werden er in eerste instantie naar aanloop van de winter 2014/2015 Ampacimon-modules geïnstalleerd op bestaande verbindingen met Nederland. De plaatsing van deze modules zorgt voor een monitoring van de reële capaciteit van de transmissielijnen via een thermisch beeld van de geleiders en laat Elia toe om deze verbindingen ten volle te exploiteren tot hun effectieve limiet.

Daarnaast wordt er op korte termijn een bijkomende dwarsregeltransformator geplaatst in Zandvliet. Het totaal aantal dwarsregeltransformatoren op de verbindingen met Nederland wordt zo op vier gebracht (twee in het onderstation Van Eyck te Kinrooi en twee in het onderstation Zandvliet). Dit zal een meer symmetrische uitbating van de verbindingen toelaten.

Daarenboven wordt ook een tweede 380 kV-draadstel tussen de onderstations van Doel en Zandvliet gerealiseerd via een upgrade van de bestaande 150 kV-verbinding.

Deze versterkingen worden in de loop van 2016 gerealiseerd en zullen toelaten om ongeveer 1000 MW meer vanuit de richting van Nederland te importeren.

• Voorziene versterking van de Zuidgrens

Om in te spelen op de huidige context van de bevoorradingzekerheid, werden naar aanloop van de winter 2014/2015 eveneens Ampacimon-modules geïnstalleerd op bestaande verbindingen met Frankrijk.

Op middellange termijn (2020) vereisen de verbindingen met Frankrijk echter meer structurele versterkingen om de marktwerking te blijven faciliteren. De beoogde versterking bestaat uit het vervangen van de bestaande geleiders op bovenvermelde verbinding door zogenaamde "hoogperformantiegeleiders"⁶⁶, met de intentie om de capaciteit van de Zuidgrens op die manier met ongeveer 1000 MW te verhogen.

• Voorziene interconnectie tussen België en het Verenigd Koninkrijk (NEMO-project)

Het NEMO-project houdt de realisatie in van een onderzeese kabelverbinding van 1000 MW op gelijkstroom met een lengte van ongeveer 135 km. Door dit project zal er een verbinding gemaakt worden tussen Richborough in het Verenigd Koninkrijk en het onderstation "Gezelle" dat als onderdeel van het STEVIN-project in Brugge wordt opgericht.

Het project werd opgenomen in de lijst van "Projects of Common Interest" (PCI)⁶⁷ van de Europese Commissie, wat diens maatschappelijk belang in het kader van het Europese beleid inzake energie en de daaruit volgende nodige versterking van de elektrische infrastructuur, bevestigt.

⁶⁶ Hoogperformantie- of HTLS- (*high-temperature low-sag*) geleiders zijn geleiders die minder uitzetten dan klassieke geleiders bij uitbating op hogere temperaturen. Hierdoor kan er meer stroom doorheen de geleiders worden getransporteerd en vergroot aldus de capaciteit van de verbinding.

⁶⁷ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1391/2013 van de Commissie van 14 oktober 2013 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, wat de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang betreft.

Voor België betekent dit dat er op een rechtstreekse wijze energie kan worden uitgewisseld met het Verenigd Koninkrijk, wat tot een verhoogde bevoorradingszekerheid moet leiden gezien de diversificatie die een nieuwe interconnectie met zich meebrengt.

Elia voorziet om in 2016 van start te gaan met de werken, waardoor de nieuwe verbinding eind 2018 technisch kan opgeleverd worden en de commerciële uitbating vanaf 2019 van start kan gaan.

• **Voorziene interconnectie tussen België en Duitsland (ALEGrO-project)**

Bij dit project, dat ALEGrO (Aachen Liège Electric Grid Overlay) werd gedoopt, zal een gelijkstroomkabel met een vermogen van ongeveer 1000 MW worden aangelegd over een afstand van ongeveer 100 km tussen de onderstations Lixhe (Visé) in België en Oberzier in Duitsland. Dit project werd eveneens opgenomen in de lijst van "Projects of Common Interest" van de Europese Commissie.

Deze nieuwe interconnectie zal voornamelijk via de marktdiversificatie die het biedt door de rechtstreekse energie-uitwisseling tussen België en Duitsland, bijdragen tot een verhoogde bevoorradingszekerheid en zal eveneens de verdere marktintegratie faciliteren, resulterend in verdere prijsconvergentie binnen de CWE regio. Daarnaast kan ALEGrO ook een belangrijke rol spelen bij de integratie van een steeds groter aandeel aan hernieuwbare energiebronnen.

Momenteel bevindt dit project zich in de ontwikkelingsfase. De opstart van de realisatiefase is eind 2015 gepland. Elia voorziet om in 2016 de resterende vergunningen te verkrijgen

om in 2017 van start te gaan met de werken, waardoor een commerciële uitbating vanaf 2019 van start kan gaan.

• **Voorziene interconnectie tussen België en het Groothertogdom Luxemburg**

Het transmissienet van het Groothertogdom Luxemburg bestaat vandaag uit twee delen: het ene deel (Sotel) is op het Belgische net (Elia) en het Franse net (RTE) aangesloten, het andere deel (Creos) is op het Duitse net (Amprion) aangesloten. Tussen deze twee delen is vandaag in normale netuitbating geen rechtstreekse verbinding.

Deze structuur dient te worden aangepast en uitgebreid om het Luxemburgse transmissienet beter te integreren in het Europese net. Door deze integratie zal de bevoorradingszekerheid in het Groothertogdom Luxemburg verbeterd worden en de interconnectiecapaciteit in die regio tussen Duitsland, Luxemburg en België vergroten.

Tegen eind 2015 zal door Creos een dwarsregeltransformator worden geplaatst in het Luxemburgse net ter hoogte van het onderstation Schiffflange (LU). Dit om een directe verbinding te creëren tussen de onderstations Aubange (BE) en Schiffflange (LU). Deze dwarsregeltransformator zal niettemin deel uitmaken van de Belgische regelzone tot minstens 31 december 2020 en zal zolang door Elia beheerd worden.

De dwarsregeltransformator laat toe om de transitfluxen te controleren tussen België, Luxemburg en Duitsland en hiermee een eerste interconnectie uit te baten tussen België en Luxemburg, met een beoogde interconnectiecapaciteit van 300 à 400 MW.

De eerste studieresultaten tonen volgens Elia aan dat een verdere toename van de interconnectiecapaciteit tussen België en Luxemburg op termijn enkel mogelijk is mits het realiseren van een bijkomende verbinding. Momenteel wordt hiervoor gedacht aan installatie van twee 220 kV-kabels tussen de onderstations van Aubange (BE) en Bascharage (LU), met optioneel dwarsregeltransformatoren om de totale flux te controleren. Hierdoor zou de interconnectiecapaciteit tot 700 MW kunnen toenemen.

3.4.5. Maatregelen om de vraagpieken te dekken en het hoofd te bieden aan bevoorradingstekorten

3.4.5.1. Strategische reserve

De wet van 26 maart 2014⁶⁸ heeft de elektriciteitswet gewijzigd door de toevoeging van een hoofdstuk over de strategische reserve. Deze wet wordt toegelicht in punt 2.2. van dit jaarverslag.

In dit kader hebben de Algemene Directie Energie, de transmissienetbeheerder voor elektriciteit (Elia) en de CREG op 21 maart 2014 een akkoord ondertekend over de uitvoeringsplanning van de strategische reserves voor het jaar 2014.

Op basis van onder meer deze planning en overeenkomstig de wet van 26 maart 2014, werd op 3 april 2014 het ministerieel besluit afgekondigd dat instructie geeft aan Elia om vanaf 1 november 2014 een strategische reserve aan te leggen (overigens vermeld onder punt 2.2. van dit verslag).

Op 24 april 2014 heeft de CREG zich uitgesproken⁶⁹ over het ontwerp van de proceduremodaliteiten voor de aanleg van strategische reserves, opgesteld door Elia voor de winterperiode 2014-2015.

Overigens heeft Elia de werkingsregels van de strategische reserve ter goedkeuring aan de CREG voorgelegd die, na een openbare raadpleging⁷⁰, op 5 juni 2014 heeft beslist⁷¹ om Elia's voorstel betreffende de werkingsregels van de strategische reserve voor de winterperiode 2014-2015 mits een aantal aanpassingen goed te keuren.

Op 25 juli 2014 heeft de CREG Elia's rapport over de offertes ontvangen in het kader van de offerteaanvraag van juni 2014 voor de samenstelling van de strategische reserve. Dit rapport bevat gegevens over de aangeboden prijzen en volumes alsook een technisch-economische selectie van de offertes. Overeenkomstig de wet heeft de CREG een advies uitgebracht⁷² waarin zij aangeeft of de prijzen van de voorgestelde combinatie van offertes voor de levering van de strategische reserves al dan niet manifest onredelijk zijn.

Naar aanleiding van dit advies werden bij koninklijk besluit van 11 september 2014 (Belgisch Staatsblad van 26 september 2014) aan E.On Generation Belgium de prijs- en volumevoorwaarden opgelegd voor de levering van de strategische reserve vanaf 1 december 2014 voor een periode van drie jaar.

De algemene voorwaarden van de contracten van toegangsverantwoordelijke werden overigens aangepast om ze in overeenstemming te brengen met het mechanisme van de strategische reserve (zie punt 3.1.3.3.A.b) van dit verslag).

3.4.5.2. Offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor de productie van elektriciteit

De offerteaanvraag en het bestek voor de bouw van nieuwe installaties voor de productie van elektriciteit van het type open cyclus of het type stoom- en gascyclus in België om de bevoorradingszekerheid te verzekeren, geven gevolg aan het ministerieel besluit van 18 november 2013 over het beroep op de procedure krachtens artikel 5, § 2, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, dat de noodzaak vaststelt om beroep te doen op de procedure van offerteaanvraag om het deficit van de bevoorradingszekerheid tegen te gaan.

Dit ministerieel besluit heeft vastgesteld dat de bestaande productiecapaciteit, de productie-eenheden in aanbouw, de inspanningen op het gebied van het beheer van de energievraag, energie-efficiëntie en de ontwikkeling van interconnecties, de bevoorradingszekerheid in elektriciteit van België niet langer kunnen garanderen.

Op grond hiervan heeft de Algemene Directie Energie een bestek opgesteld om de nodige investeringen aan te trekken die de bevoorradingszekerheid van België moeten garanderen, met inachtneming van de doelstellingen van het Belgisch energiebeleid en overeenkomstig het koninklijk besluit van 8 december 2013 betreffende de modaliteiten van de procedure van offerteaanvragen aangenomen met toepassing van artikel 5 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt⁷³. De Algemene Directie Energie is belast met de selectie van de kandidaten die hebben ingeschreven op de offerteaanvraag voor de bouw

van nieuwe installaties voor de productie van elektriciteit om de bevoorradingszekerheid te garanderen.⁷⁴

Het bestek voorziet in vier gewogen gunningscriteria:

- maximaal bedrag van de verzochte jaarlijkse financiële steun (70%);
- datum van de industriële inbedrijfstelling (15%);
- bijdrage aan de concurrentiële werking van de Belgische productiemarkt (10%);
- technische kwaliteit van het project (5%).

De beoordeling van het criterium van de bijdrage aan een concurrentiële werking van de Belgische productiemarkt steunt op de productiecapaciteiten waarover elke kandidaat al beschikt. Om de productiecapaciteit te beoordelen waarover de kandidaten in België al beschikken, heeft de Algemene Directie Energie de CREG verzocht hierover een studie⁷⁵ uit te voeren.

De wet van 15 mei 2014 tot wijziging van de elektriciteitswet wat betreft de procedure van offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie en de financiering van maatregelen betreffende de productie van elektriciteit en tot wijziging van de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen, wordt toegelicht in punt 2.7 van dit verslag.

69 Nota (Z)140424-CDC-1327 over het ontwerp van de proceduremodaliteiten voor de aanleg van strategische reserves.

70 Ontwerpbeslissing (B)140512-CDC-1330 over het voorstel van NV Elia System Operator betreffende de werkingsregels van de strategische reserve.

71 Eindbeslissing (B)140605-CDC-1330 over het voorstel van NV Elia System Operator betreffende de werkingsregels van de strategische reserve.

72 Advies (A)140828-CDC-1358 over het al dan niet manifest onredelijk karakter van de prijzen aangeboden aan de NV Elia System Operator voor de levering van de strategische reserve naar aanleiding van de offerteaanvraag van 10 juni 2014. De CREG heeft een analyse uitgevoerd van het al dan niet manifest onredelijk karakter van de offertes alsook van de door Elia geselecteerde offertes na afloop van de procedure van de offerteaanvraag van 10 juni 2014 met het oog op de samenstelling van een strategische reserve van 800 MW gedurende de drie volgende winterseizoenen (ministerieel besluit van 3 april 2014), na de afsluiting van de offerteaanvraag vermeerderd met 400 MW (ministerieel besluit van 16 juli 2014) voor de volgende winter vanwege de vermoedelijke onbeschikbaarheid van de kerncentrales Doel 3 en Tihange 2.

73 In 2013 had de CREG een advies uitgebracht over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de modaliteiten van de procedure van offerteaanvragen (zie het jaarverslag 2013, p. 8).

74 http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/energie/elektriciteit/Liberalisering_elektriciteitsmarkt/Elektriciteitsproductie/procedure_nieuwe_installaties/#VOjYluHcplA.

75 Studie (F)140828-CDC-1355 over de bepaling van de marktaandeelen van de kandidaten die hebben ingeschreven op de offerteaanvraag voor de bouw van nieuwe installaties voor de productie van elektriciteit.

3.4.5.3. Elektriciteitsschaarste en afschakelplan

- **Studie over de Belgische groothandelsmarkt bij stroomschaarste en stroomtekort**

De CREG heeft geen expliciete wettelijke bevoegdheid om maatregelen te nemen die rechtstreeks bedoeld zijn om de bevoorradingszekerheid van België te garanderen. De CREG is onder meer bevoegd voor het toezicht op en de controle van de transmissienetbeheerders en voor de marktwerking. De studie⁷⁶ die de CREG in september 2014 heeft uitgevoerd, moet dan ook in dit kader worden gezien en heeft tot doel de markt te informeren en aanbevelingen te doen zodanig dat de markt de bevoorradingszekerheid in de mate van het mogelijke kan garanderen.

De studie besluit dat bij problemen van bevoorradingszekerheid een efficiënte netbeheerder en een goed functionerende markt een groot deel van de oplossing bieden.

De transmissienetbeheerder moet de markt een maximale interconnectiecapaciteit bieden; de maximale commerciële invoercapaciteit van 3.500 MW biedt *a priori* geen garantie voor het optimale gebruik van de interconnectie. Overigens moet de netbeheerder elke dag oordelen over de noodzaak om extra capaciteit aan de *intraday* markt toe te kennen.

De marktdeelnemers moeten de juiste prijsprikkels krijgen: een onevenwichtstarief van 4.500 euro/MWh in geval van de activering van de strategische reserves en van een structurele stroomschaarste, alsook de evolutie naar een gedeeltelijke niet-gedwongen en selectieve afschakeling.

- **Uitzonderlijke procedure voor de berekening van de overdrachtcapaciteiten naar aanleiding van de stroomschaarste in België**

Bij beslissing⁷⁷ van 8 december 2014 heeft de CREG Elia's voorstel goedgekeurd voor de aanpassing van het algemeen plan voor de berekening van de totale overdrachtcapaciteit ingediend in het kader van de marktkoppeling van de CWE-regio. Deze aanpassing betreft de optimalisatie van de NTC-capaciteit op de verschillende grenzen van de CWE-regio in geval van een afschakelrisico in België.

De goedkeuring van de CREG is echter maar van toepassing gedurende een overgangperiode, namelijk van 14 december 2014 tot 31 maart 2015, op voorwaarde dat Elia alles in het werk stelt om aan de door CREG opgesomde voorwaarden te voldoen.

- **Hoorzittingen van de CREG**

Op 24 september 2014 en op 23 oktober 2014 werd de CREG door respectievelijk de Commissie voor het Bedrijfsleven van

de Kamer van Volksvertegenwoordigers⁷⁸ en door het Waals Parlement⁷⁹ gehoord over de problematiek van de elektriciteitsbevoorrading en het afschakelplan.

Tijdens de hoorzitting door de Commissie voor het Bedrijfsleven werden vragen gesteld over de gevolgen op niveau van de verantwoordelijkheden van een eventuele gerichte afschakeling van bepaalde zones. Bij die gelegenheid heeft de CREG gewezen op het "bijzonder complex" karakter van de situatie, te wijten aan het aantal tussenpersonen in de keten tot aan de consument, en op de diversiteit van de contracten - gereguleerde en niet-gereguleerde - waarmee rekening moet worden gehouden. Overigens heeft de CREG het idee voorgesteld om samen met de actoren van de sector een werkgroep op te richten die belast zou zijn met de analyse, vanuit het oogpunt van burgerlijke aansprakelijkheid, van de interactie tussen de verschillende contracten.

De CREG heeft aan de leden van de Commissie voor het Bedrijfsleven eveneens voorgesteld om hun een juridische nota te bezorgen over de wijze waarop de "gereguleerde contracten" de kwestie van de aansprakelijkheid regelen. Het Directiecomité heeft deze juridische nota die de bepalingen analyseert van de gereguleerde contracten in geval van de toepassing van het afschakelplan bij stroomschaarste, tijdens zijn vergadering van 21 oktober 2014 goedgekeurd en aan de voornoemde Commissie overgemaakt.

76 Studie (F)140908-CDC-1352 over de Belgische groothandelsmarkt bij stroomschaarste en stroomtekort.

77 Eindbeslissing (B)141218-CDC-1390 over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV Elia System Operator betreffende de uitzonderlijke procedure voor de berekening van de overdrachtscapaciteiten naar aanleiding van de stroomschaarste in België.

78 Het verslag is beschikbaar op <http://www.lachambre.be/doc/CCRI/pdf/54/ic008.pdf>.

79 Het verslag is beschikbaar op http://nautilus.parlement-wallon.be/Archives/2014_2015/CRAC/crac25.pdf.

4. De aardgasmarkt

4.1. Regulering

4.1.1. Levering van aardgas

4.1.1.1. Federale vergunningen voor aardgaslevering

De levering van aardgas aan in België gevestigde afnemers (distributieondernemingen of eindafnemers aan wie de aardgasafname op elke leveringsaansluiting bestendig minimum één miljoen m³ per jaar bedraagt) is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een individuele vergunning door de minister van Energie (behalve indien zij wordt vericht door een distributieonderneming binnen haar eigen distributienet).

De dossiers voor het aanvragen van een leveringsvergunning worden gericht aan de CREG. Zij maakt, na onderzoek van de criteria, haar advies over aan de minister van Energie.

In dit kader heeft de CREG in 2014 tien adviezen geformuleerd, allen positief, naar aanleiding van aanvragen ingediend door Lampiris⁸⁰, Eni gas & power⁸¹, Electrabel Customer Solutions⁸², Electrabel⁸³, Eni⁸⁴, E.On Global Commodities⁸⁵, Statoil⁸⁶, Vattenfall Energy Trading Netherlands⁸⁷, GasTerra⁸⁸, Wintershall Holding⁸⁹. De aanvragen van Lampiris NV en Eni gas & power NV waren nog in behandeling op 31 december 2013.

In 2014 bedroeg het totale aardgasverbruik⁹⁰ 160,4 TWh, wat een aanzienlijke daling is van 12,5% ten opzichte van het verbruik in 2013 (183,2 TWh). Deze daling is het resultaat van een vermindering van de gasconsumptie in alle verbruikerssegmenten. Er was een aanzienlijk lager verbruik van de eindafnemers aangesloten op de distributienetten (-18,7%), een sterke daling van het verbruik voor de productie van elektriciteit (eventueel in combinatie met de productie van warmte) (-6,7%) en een beperkte daling van het verbruik van de industriële afnemers (-3,8%).

In 2014 hebben twee bijkomende ondernemingen leveringsactiviteiten opgestart op de groothandelsmarkt voor aardgas: Direct Energie Belgium en Enel Trade S.p.A. Indien men rekening houdt de overname of integratie van vervoersactiviteiten binnen een onderneming van dezelfde groep waren vorig jaar 22 ondernemingen actief op de Belgische vervoersmarkt.

De top 3 van de leveringsondernemingen blijft in 2014 ongewijzigd, evenals hun respectieve plaats, maar elk van deze ondernemingen ziet zijn marktaandeel teruglopen. GdF Suez behoudt de eerste plaats met een marktaandeel van 30,8% (-1,9%). Eni bezet de tweede plaats en ziet zijn marktaandeel dalen met 2,5% tot 28,9%. EDF Luminus slaagt er niet in het succes van de vorige jaren waarbij telkens een beperkte groei gerealiseerd werd, te bestendigen en verliest 1,3% tot 9,6%.

Statoil bekleedt de vierde plaats. Statoil is de sterkste stijger in 2014 en slaagt erin zijn marktaandeel nagenoeg te verdubbelen tot 6,6%.

Wingas realiseert een volumegroei met 1,4% tot 5,7%.

In 2014 zijn er voor het eerst 5 partijen met een marktaandeel hoger dan 5%. RWE Supply & Trading komt op de zesde plaats met 4,5% (+0,3%). Lampiris lijdt voor de eerste maal sinds zijn deelname aan de markt een verlies (-0,8%) en valt van de vierde plaats terug tot de zevende plaats, onder de 5% drempel (4,4%).

Gas Natural Fenosa gaat opnieuw vooruit (+0,8%) tot 3,2%. SEGE (Société européenne de Gestion de l'Énergie) verhoogt zijn marktaandeel (+0,3%) tot 1,7%. Verder haalt Eneco België ondanks een terugval met 0,3% een marktaandeel van 1,5% en wordt zo de laatste speler met een marktaandeel boven 1%.

E.ON Global Commodities is na Eni gas & power de tweede grootste verliezer (-1,8%) en ziet zijn marktaandeel nagenoeg terugvallen tot ongeveer een vijfde van vorig jaar (0,5%).

Vattenfall Energy Trading Netherlands heeft zijn activiteiten op het Belgisch vervoersnet in de loop van 2013 volledig afgebouwd en verdwijnt van de markt (-1,1% tot 0,00%).

80 Advies (A)140130-CDC-1305 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan Lampiris SA; ministerieel besluit tot toekenning van 10 maart 2014 (Belgisch Staatsblad van 20 maart 2014).

81 Advies (A)140206-CDC-1309 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan SA Eni gas & power; ministerieel besluit tot toekenning van 28 februari 2014 (Belgisch Staatsblad van 18 maart 2014).

82 Advies (A)140528-CDC-1324 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan SA Electrabel Customer Solutions; ministerieel besluit tot toekenning van 25 augustus 2014 (Belgisch Staatsblad van 15 september 2014).

83 Advies (A)140619-CDC-1339 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan SA Electrabel; ministerieel besluit tot toekenning van 5 september 2014 (Belgisch Staatsblad van 19 september 2014).

84 Advies (A)140710-CDC-1346 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan Eni S.p.A.; ministerieel besluit tot toekenning van 18 juli 2014 (Belgisch Staatsblad van 1 augustus 2014).

85 Advies (A)140724-CDC-1356 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan E.On Global Commodities SE; ministerieel besluit tot toekenning van 25 augustus 2014 (Belgisch Staatsblad van 15 september 2014).

86 Advies (A)140918-CDC-1365 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan Statoil ASA; ministerieel besluit tot toekenning van 9 oktober 2014.

87 Advies (A)141009-CDC-1376 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan SA Vattenfall Energy Trading Netherlands; ministerieel besluit tot toekenning van 9 december 2014 (Belgisch Staatsblad van 22 december 2014).

88 Advies (A)141120-CDC-1387 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan GasTerra BV; ministerieel besluit tot toekenning van 30 december 2014 (Belgisch Staatsblad van 14 januari 2015).

89 Advies (A)141204-CDC-1389 over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan Wintershall Holding GmbH; ministerieel besluit tot toekenning van 30 december 2014 (Belgisch Staatsblad van 14 januari 2015).

90 Hieromtrent dient te worden gemeld dat de evaluatie berust op cijfers in verband met de shipping-activiteiten op het vervoersnet zoals ze werden meegedeeld door de vervoersnetbeheerder.

De overige actieve netgebruikers zijn Antargaz, Belgian Eco Energy, Direct Energie Belgium, E.ON Global Commodities, Enovos Luxembourg, Enel Trade, European Energy Pooling, GETEC Energie, natGas, Progress Energy Services, Total Gas & Power, en Vattenfall Energy Trading Netherlands. Al deze partijen hebben elk een marktaandeel dat lager ligt dan 1%. Samen hebben ze een marktaandeel van 3,0%.

Op 31 december 2014 waren 35 netgebruikers in het bezit van een leveringsvergunning. Tweeëntwintig onder hen hebben in de loop van 2014 activiteiten uitgevoerd op het vervoersnet voor de shipping van aardgas ten behoeve van Belgische eindklanten. Ter vergelijking: eind 2007 waren er op het vervoersnet van Fluxys Belgium voor leveringen aan Belgische eindklanten slechts zes netgebruikers actief.

4.1.1.2. Maximumprijzen

De lezer wordt doorverwezen naar het punt 3.1.2.2 van dit verslag, dat *mutatis mutandis* van toepassing is voor het aardgas.

4.1.1.3. Evolutie en fundamentals van de aardgasprijs

De lezer wordt doorverwezen naar het punt 3.1.2.3 van dit verslag, dat ook van toepassing is voor aardgas.

Tabel 16: Ondernemingen die in 2014 actief waren op het vlak van shipping van aardgas op de Belgische markt – Evolutie tegenover 2013 (Bron: CREG)

Volume vervoerd in België (in TWh)* Marktaandeel in België (in %)	2013		2014		Δ2014/2013	
	TWh	%	TWh	%	(%) **	(%-punt) ***
Antargaz SA	0,01	0,006	0,09	0,06	779,6	0,05
Belgian Eco Energy NV	0,01	0,008	0,04	0,03	192,3	0,02
Direct Energie			0,00	0,00		0,00
E.ON Global Commodities SE	0,95	0,5	0,77	0,48	-18,5	-0,04
EDF Luminus	20,14	11,0	15,47	9,6	-23,2	-1,34
Eneco België BV	3,26	1,8	2,37	1,5	-27,4	-0,30
Enel Trade S.p.A			0,28	0,18		0,18
Eni S.p.A.	57,50	31,4	46,33	28,9	-19,4	-2,50
Enovos Luxembourg SA	0,90	0,5	0,62	0,39	-31,3	-0,11
European Energy Pooling	0,03	0,0	0,20	0,12	532,0	0,11
Gas Natural Europe	4,36	2,4	5,16	3,2	18,3	0,84
GDF Suez	59,97	32,7	49,46	30,8	-17,5	-1,89
GETEC Energie AG	0,25	0,1	0,27	0,17	4,7	0,03
Lampiris SA	9,64	5,3	7,13	4,4	-26,1	-0,82
natGAS Aktiengesellschaft	0,82	0,4	0,99	0,62	20,3	0,17
Progress Energy Services	0,11	0,1	0,09	0,06	-20,4	-0,01
RWE Supply & Trading GmbH	7,72	4,2	7,16	4,5	-7,2	0,25
Soc. Europ. de Gestion de l'Energie SA	2,56	1,4	2,68	1,7	4,8	0,28
Statoil ASA	5,98	3,3	10,66	6,6	78,3	3,38
Total Gas & Power Ltd	1,03	0,6	1,42	0,88	37,9	0,32
Vattenfall Energy Trading Netherlands NV	0,00	0,0	0,00	0,00	-83,4	-0,00
Wingas GmbH	7,98	4,4	9,21	5,7	15,4	1,39
Eindtotaal	183,2	100,0	160,4	100,0	-12,5	

* Deze cijfers slaan alleen op de leveringen aan klanten aangesloten op het vervoersnet en op de afnamepunten van de distributienetten. Voor afzonderlijke statistieken over de levering aan klanten aangesloten op de vervoers- en distributienetten, wordt de lezer verzocht de gezamenlijke publicatie van de vier energieregulators te raadplegen op de website van de CREG (www.creg.be).

** Relatieve evolutie 2014 in vergelijking met 2013 (de basis is 2013).

*** Absolute evolutie van het marktaandeel.

4.1.2. Regulering van vervoer en distributie

4.1.2.1. Ontvlechting en certificering van netbeheerders

■ Fluxys Belgium

Het aandeelhouderschap van Fluxys Belgium NV heeft in 2014 geen wijzigingen ondergaan. Hetzelfde geldt op het niveau van de dochtervennootschappen Fluxys LNG NV en Flux Re NV en op het niveau van de participatie in Prisma GmbH. De dochtervennootschap Fluxys & Co werd in 2013 vereffend naar aanleiding van de verkoop van het LNG-schip "BW GDF Suez Boston" aan GDF Suez.

Ingevolge de lichte van de aankoopoptie op 15 december 2011 is Fluxys Belgium met ingang op 15 december 2015 voor 100% eigenaar geworden van de Troll pijpleiding. Inzake de VTN-leiding zal de aankoopoptie door Fluxys Belgium NV gelicht worden in de loop van het jaar 2015.

In de raad van bestuur en de raadgevende comités van Fluxys Belgium werd in september 2014 de heer Eric Lachance gecoöpteerd als bestuurder van de Caisse de Dépôt et Placement du Québec. Hij is tevens lid van het strategisch comité en het auditcomité. Daarnaast werd de heer Renaud Moens gecoöpteerd als bestuurder van Publigas. Hij is ook lid van het auditcomité. Met ingang van 1 oktober 2014 heeft de heer Aart Geens als regeringscommissaris zijn ontslag ingediend. Op 31 december 2014 was hij nog niet vervangen.

Sinds 1 februari 2014 is de heer Paul Tummers lid geworden van het directiecomité van Fluxys Belgium waarin hij de functie van CFO waarneemt. De heer Pascal De Buck is met ingang van 1 januari 2015 voorzitter van het directiecomité en oefent de functie CEO uit in vervanging van de heer Walter Peeraer.

Met toepassing van artikel 15/14, §1, 26°, van de gaswet verzekert de CREG een permanente "unbundling monitoring". Begin 2015 heeft zij daartoe een schrijven gericht aan Fluxys Belgium om inlichtingen te bekomen over de wijzigingen die zich hebben voorgedaan sinds haar initiële certificering van 27 september 2012. Hiermee beoogt de CREG een jaarlijkse algemene en systematische "unbundling monitoring" op te zetten, die verder uitgewerkt zal worden in overleg met de netbeheerder en in functie van de opgedane ervaringen.

■ Interconnector (UK) Limited

Op 11 juli 2013 heeft de CREG de aanvraag tot certificering van Interconnector (UK) Limited (hierna: IUK) goedgekeurd. In haar eindbeslissing had de CREG een aantal voorwaarden opgelegd aan IUK die moeten worden vervuld tegen ten laatste 3 maart 2015. De CREG is de implementatie van deze voorwaarden in 2014 samen met de Britse regulator Ofgem blijven opvolgen aan de hand van een driemaandelijks rapport dat IUK overmaakt aan beide regulatoren.

Op 19 december 2014 heeft CDP Investissements Inc. zijn belangen in IUK overgedragen naar CDP Groupe Infrastructure Inc., een andere dochteronderneming van Caisse de Dépôt et Placement du Québec.

De heer Roger Cornish werd met ingang van 1 april 2014 als niet-uitvoerend voorzitter van IUK vervangen door de heer Paul Trimmer. De heer Olivier Renault heeft met ingang van 24 januari 2014 ontslag genomen als directeur van CDPQ en werd vervangen door de heer Eric Lachance met ingang van 29 januari 2014. Op 16 december 2014 heeft de heer Pascal de Buck (directeur van Fluxys Europe BV) zijn ontslag ingediend en werd hij vervangen door de heer Erik Vennekens.

4.1.2.2. Corporate governance

In het kader van het toezicht op de toepassing van artikel 8/3 van de gaswet en de evaluatie van de doeltreffendheid ervan ten aanzien van de doelstellingen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de beheerders, heeft de CREG in maart 2014 kennis genomen van het activiteitenverslag van het corporate governance-comité van Fluxys Belgium en Fluxys LNG voor het jaar 2013.

De CREG heeft in juni 2014 een eensluidend advies uitgebracht betreffende de verlenging van het mandaat van een onafhankelijke bestuurder van Fluxys Belgium.

Voorts heeft de CREG in maart 2014 kennis genomen van het verslag van de *Compliance Officer* betreffende de naleving in 2013 door de medewerkers van Fluxys Belgium en Fluxys LNG van het verbintenisprogramma. Dit programma moet waarborgen dat elke discriminatoire behandeling van de netgebruikers en/of netgebruikerscategorieën uitgesloten is.

4.1.2.3. Technische werking

A. Vervoersvergunningen voor aardgas

Om zijn aardgasinstallaties te bouwen en uit te baten moet de vervoersnetbeheerder, Fluxys Belgium, een aanvraag tot vervoersvergunning indienen bij de Administratie Energie van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

De CREG beschikt over adviesbevoegdheid met betrekking tot dergelijke aanvragen. Voor de aanvraagdossiers die een invloed hebben op de distributienetten, overlegt de CREG met de betrokken gewestelijke regulator.

In 2014 heeft de CREG in het kader van vergunningsaanvragen of van bijvoegsels bij bestaande vergunningen, veertien gunstige adviezen⁹¹ uitgebracht. In 2014 heeft de CREG van Fluxys Belgium kennisgevingen van de start van werken ontvangen die overeenstemmen met drie uitgebrachte adviezen.

B. Het balanceringsmodel

Bij beslissing van 16 oktober 2014⁹² heeft de CREG de door Fluxys Belgium in april 2014 ingediende aanvraag tot goedkeuring van de bestaande binnen-de-dag-verplichtingen voor gasbalancing goedgekeurd.

De CREG heeft namelijk geoordeeld dat de terbeschikkingstelling van informatie op uurbasis aan de netgebruikers hen toelaat hun positie bij te sturen via nominaties op uurbasis zodat het marktgestuurde balanceringsstelsel beter zou functioneren. Bovendien heeft de CREG geoordeeld dat deze verplichtingen de rol van de beheerder van het aardgasvervoersnet inzake balancing tot een minimum beperken en de netgebruikers maximaal responsabiliseren. Ten slotte voldeden de bestaande binnen-de-dag-verplichtingen aan de criteria bedoeld in de netcode inzake gasbalancing.

De ontwikkelingen betreffende het nieuwe marktgestuurde balanceringsmodel dat sinds 1 oktober 2012 van kracht is en opgenomen in het jaarverslag 2013 (p. 55-56) blijven in 2014 actueel.

C. Regels voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net en de normen en vereisten inzake de kwaliteit van de diensten en levering

Overeenkomstig artikel 133 van de gedragscode implementeert de beheerder van het aardgasvervoersnet een zorgstelsel dat toeziet op de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de werking van zijn vervoersnet en de geleverde aardgasvervoerdiensten.

Dit zorgstelsel laat onder meer toe de kwaliteitsparameters te bepalen op het vlak van:

- de frequentie van de onderbrekingen en/of reducties;
- de gemiddelde duur van de onderbrekingen en/of reducties;
- de oorzaak van en de oplossing voor deze onderbrekingen en/of reducties;
- de portefeuille van de aangeboden aardgasvervoerdiensten.

In 2014 werd geen enkele dienst onderbroken of gereduceerd. Met de invoering van het nieuwe *Entry/Exit*-model dat van start ging op 1 oktober 2012, werd een nieuwe dienstenportefeuille samengesteld die na overleg met de betrokken markspelers in het aardgasvervoersprogramma werd opgenomen. De aangeboden dienstenportefeuille werd in de loop van 2013 in samenspraak met de markspelers geëvalueerd. In 2014 heeft de beheerder van het aardgasvervoersnet nieuwe vervoerdiensten van aardgas van *Interruptible Peak Load* (IPL) op de markt gebracht, hoofdzakelijk bestemd voor de elektrische centrales. Naar aanleiding van de raadpleging georganiseerd door de voornoemde beheerder van het aardgasvervoersnet, blijkt dat de markt geen interesse heeft getoond voor deze diensten.

D. Tijd door de vervoersnetbeheerder genomen om aansluitingen en herstellingen uit te voeren

Overeenkomstig de gaswet van 1965 is de CREG belast met het toezicht op de tijd die de beheerder van het aardgasvervoersnet nodig heeft om de aansluitingen en herstellingen uit te voeren.

91 Advies (A)140116-CDC-1303 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een aanhangsel bij de vervoersvergunning A322-548 voor de vervanging van een leidingvak DN300 door een leidingvak DN400 in een recreatiezone dicht bij de Chaussée de France in Neufchâteau; Advies (A)140123-CDC-1304 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning voor de vervoersinstallaties DN900 HD te Ravels en Oud-Turnhout. Betrokken gasvervoersinstallaties: Ravels (Poppel) – Ravels (Weelde) III – A322-886 van 4/03/1976 / Ravels (Weelde) – Herent (Winksele) I – A322-54 van 18/10/1967 / Ravels (Weelde) – Herent (Winksele) II – A322-627 van 21/09/1973; Advies (A)140213-CDC-1312 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3931 voor de bouw van een ondergrondse afsluitersknooppunt en een leidingdeel te Zwijndrecht; Advies (A)140227-CDC-1315 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3905 voor de bouw van een aardgasleiding Alveringem-Maldegem met aftakking naar Langemark-Poelkapelle. Betrokken gasvervoersinstallaties: DN900 HD Alveringem - Houthulst DN900 HD Houthulst - Lichtervelde DN900 HD Lichtervelde - Maldegem DN250 HD Houthulst - Langemark-Poelkappelle Alveringem Station Maldegem Station; Advies (A)140403-CDC-1322 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een bijvoegsel bij de vervoersvergunning A322-44 van 19 september 1967 voor de vervanging en verplaatsing van de aardgasvervoerleiding onder de Robert Orlentvijver te Nazareth; Advies (A)140508-CDC-1329 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3900 voor de herstructurering van aardgasvervoerleidingen in de regio Gent (deel Zuid). Betrokken gasvervoersinstallaties: DN300 LD Gent (Sint-Amandsberg) – Destelbergen (Scheldekant) DN300 LD Gent (Zwijnaarde – Gentbrugge) DN200 LD Gent – Transpac; Advies (A)140626-CDC-1342 over de aanvraag van de NV Fluxys LNG voor de toekenning van een bijvoegsel bij de vervoersvergunning A322-1355 van 8 augustus 1977 voor de bouw van een 5de tank met procesinstallaties en van een 2de trucklaadstation te Zeebrugge; Advies (A)140626-CDC-1343 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3930 voor de aanleg van nieuwe ondergrondse aardgasvervoerleidingen en hun toebehoren op het grondgebied van Virton; Advies (A)140626-CDC-1344 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3937 voor de bouw van een nieuw ontspanningsstation voor aardgas in de Groenstraat te Herne; Advies (A)141002-CDC-1373 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een bijvoegsel bij de vervoersvergunning A322-548 voor de bouw van een nieuwe ontspanning in het station van Libramont-Chevigny (Bras); Advies (A)141002-CDC-1374 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3871 voor de regeling van de leiding DN150 BP Saint-Ghislain (Baudour); Advies (A)141016-CDC-1377 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3957 voor de aansluiting DN150 HD van Vopak Chemical Terminals Belgium NV te Antwerpen; Advies (A)141016-CDC-1378 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3960 voor de aansluiting DN150 HD van Praxair NV te Antwerpen; Advies (A)141120-CDC-1386 over de aanvraag van de NV Fluxys Belgium voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3941 voor de aanleg of aanpassing van aardgasvervoerleidingen DN250 en DN600 HD tussen Tessenderlo en Diest en nieuw te bouwen stations te Tessenderlo en Diest.

92 Beslissing (B)141016-CDC-1375 over de door de NV Fluxys Belgium ingediende aanvraag tot goedkeuring van de bestaande binnen-de-dag-verplichtingen om het gebruik ervan te kunnen voortzetten en tot aanwijzing als partij die de prognoses opstelt inzake gasbalancing van het aardgasvervoersnet.

In 2014 werd één nieuwe aansluiting gerealiseerd voor één eindklant. De realisatie van deze nieuwe aansluiting nam dertien maanden in beslag.

Wat onvoorziene herstellingen (na incident) betreft, heeft Fluxys Belgium in 2014 alle herstellingen binnen één dag tijd uitgevoerd, met uitzondering van Lanaken (zeven dagen), zonder impact op de *shippers* of eindgebruikers. Alle herstellingen hadden plaats na overleg met de eindgebruiker en/of *shipper* om een gastekort te voorkomen.

De herstellingen in het kader van geplande onderhoudsperiodes werden uitgevoerd om een impact op de levering van diensten te vermijden. Alle geplande interventies waren beperkt in de tijd (meestal een dag) en werden uitgevoerd met de medewerking van de eindklant en/of de betrokken *shippers*.

E. Gedragscode

• Aardgasvervoer

Op 10 mei 2012 heeft de CREG het standaard vervoerscontract voor aardgas, het toegangsreglement en het aardgasvervoersprogramma van Fluxys Belgium goedgekeurd en zo het licht op groen gezet voor de invoering van een nieuw vervoersmodel vanaf 1 oktober 2012. Dit nieuwe vervoersmodel, *Entry/Exit* genoemd, vereenvoudigt sterk de toegang tot het vervoersnet van Fluxys Belgium en schept voorwaarden om de liquiditeit van de aardgasmarkt te verbeteren. Het model voorziet onder meer in een eenvoudige toegang tot het aardgasvervoersnet voor alle marktspelers, de creatie van een handelsplaats waar, naast de bilaterale handel (*OTC*), een anonieme beurs (exchange) de marktspelers diensten aanbiedt, en een marktgestuurd balanceringsstelsel waar bij Fluxys Belgium op de anonieme beurs aardgas koopt of verkoopt om het net in evenwicht te houden.

De aangeboden diensten stemmen grotendeels overeen met de door de CREG vooropgestelde basisprincipes voor het nieuwe vervoersmodel, te weten:

- de marktspelers krijgen een brede portefeuille van vervoersdiensten aangeboden;
- de vervoersdiensten op de ingangspunten kunnen onafhankelijk van de vervoersdiensten op de afnamepunten worden gereserveerd;
- er wordt geen onderscheid gemaakt tussen doorvoer en binnenlands vervoer;
- de mogelijkheid om vervoersdiensten te reserveren voor een minimale duur van één dag;
- de maximale looptijd voor de reservering van vervoersdiensten op de ingangs- en afnamepunten van het vervoersnet is niet beperkt;
- het aanbod en de aard (vast, onderbreekbaar) van de vervoersdiensten werden door de overschakeling op het nieuwe vervoersmodel niet beperkt;
- de vervoersdiensten kunnen op eenvoudige wijze worden gereserveerd via een elektronisch reserveringssysteem dat 7 dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar is;
- een virtuele handelsplaats voor aardgas werd gecreëerd;
- alle marktspelers (dus ook de eindklanten) kunnen op deze handelsplaats op een zeer eenvoudige wijze aardgas verhandelen en vervolgens naar de door hen gewenste bestemming vervoeren;
- de toegang tot de vervoersmarkt en de markt voor de handel in aardgas werd sterk vereenvoudigd en structureel verbeterd.

Elke netgebruiker die vervoersdiensten wenst te reserveren of die toegang wenst tot de informatie en reserveringssystemen van Fluxys Belgium, tekent vooraf het standaardcontract voor aardgasvervoersdiensten. Dit standaardcontract is het toegangsticket tot het aardgasvervoersnet en de netten van Fluxys Belgium. De netgebruiker wordt geregistreerd als klant van Fluxys Belgium en kan vanaf de datum van inschrijving vervoersdiensten reserveren. Afhankelijk van zijn behoeften kan de netgebruiker vervoersdiensten reserveren

via een schriftelijke procedure of via het automatisch reserveringssysteem dat 7 dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar is. Behalve de bevrachters, *traders* en leveranciers, krijgt de eindafnemer die dat wenst op die manier ook toegang tot het aardgasvervoersnet en de aardgasbeurs.

De afnamecapaciteit van de eindafnemers aangesloten op het distributienet hoeft niet meer te worden gereserveerd, maar wordt door Fluxys Belgium op maandbasis toegewezen, wat de toegang tot de residentiële markt en de kleine en middelgrote bedrijven sterk vereenvoudigt. De leveranciers hoeven immers niet langer de afnamecapaciteit voor eindafnemers vooraf op het distributienet te reserveren, wat vroeger vooral voor nieuwkomers op de markt een complexe en tijdrovende technische aangelegenheid was. Bovendien wordt de afnamecapaciteit voor iedere bevrachter/leverancier op dezelfde wijze berekend en toegewezen waardoor een eerlijk speelveld wordt gecreëerd (*level playing field*) en mogelijke discriminatie wordt vermeden.

In 2014 heeft de CREG vier beslissingen genomen betreffende aanpassingen voorgesteld door Fluxys Belgium aan het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer en het aardgasvervoersprogramma:

- *Beslissing van 23 januari 2014 over de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van bijlagen A en B en van Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer*

Op 10 december en 23 december 2013 heeft Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag ingediend tot goedkeuring van de wijzigingen van bijlagen A en B en van Appendix 1 bij bijlage B van het toegangsreglement voor aardgasvervoer.

Behalve wijzigingen voor een betere leesbaarheid en stijl van het toegangsreglement voor aardgasvervoer, heeft Fluxys Belgium een wijziging aangebracht aan de definitie van de aardgasprijs (bijlage A). Zo werd vanaf 14 september 2013 de

ZIG Day-Ahead zoals gepubliceerd door de S&P Dow Jones Indices, als referentie vervangen door de Zeebrugge Day-Ahead Flow Date Price zoals gepubliceerd door Platt's.

De wijzigingen van bijlage B hadden betrekking op de aanpassing van de regels voor de toewijzing van exitcapaciteit op de GOS (erkend gasontvangststation) voor S32-eindafnemers, voortaan op basis van de gemiddelde energieafname in de maanden januari en februari.

Ten slotte, past de aanpassing van Appendix 1 van bijlage B in het kader van de fasegewijze invoering tegen 1 november 2015 van de CAM-netwerkcode⁹³ die erin voorziet dat de vervoerscapaciteit op de interconnectiepunten tussen de entry- en exitzones binnen de Europese Unie wordt toegekend op basis van veilingen met gestandaardiseerde looptijden (jaar, kwartaal, maand, dag en binnen-de-dag) en met een gemeenschappelijke veilingkalender. De CAM-netwerkcode voorziet eveneens in de oprichting van elektronische platformen voor de veiling van capaciteiten onder het gemeenschappelijke beheer van de netbeheerders. De CAM-netwerkcode voorziet voor deze gemeenschappelijke reserveringsplatforms niet alleen in het aanbod van capaciteit op de primaire markt, maar ook van functionaliteiten voor bevrachters om secundaire capaciteit te verhandelen.

Steunend op hun ervaring met dergelijke platforms, heeft een groot aantal netbeheerders, waaronder Fluxys Belgium, het door PRISMA beheerde gemeenschappelijk platform opgericht voor de veiling van vervoerscapaciteit op de interconnectiepunten. Dit veilingplatform is sinds 1 april 2013 operationeel en biedt op de interconnectiepunten tussen de entry- en exitzones van de netbeheerders die het project

steunen, gebundelde en in de tijd gefaseerde vervoerscapaciteit aan overeenkomstig de CAM-netwerkcode. Aangezien de CAM-netwerkcode nog niet bij verordening was vastgesteld, was dit initiatief een pilootproject. Om het aanbod van vervoerscapaciteit via PRISMA mogelijk te maken, werden eerder dit jaar aan het standaard aardgasvervoerscontract, het toegangsreglement voor aardgasvervoer en het aardgasvervoersprogramma diverse wijzigingen aangebracht. De CREG heeft het initiatief van de beheerders van het gasvervoersnet betrokken bij het PRISMA-project om vanaf 1 januari 2014 op het PRISMA-platform secundaire marktfunctionaliteiten aan te bieden, positief verwelkomd. Wat de Belgische interconnectiepunten betreft, vervangt PRISMA vanaf 1 april 2014 de huidige capsquare.

Al deze wijzigingen zijn het voorwerp geweest van een uitgebreide raadpleging van de markt door Fluxys Belgium.

De CREG heeft beslist⁹⁴ om alle voorgestelde wijzigingen goed te keuren - met inwerkingtreding op 31 januari 2014 - omdat zij het vervoersmodel optimaliseren en aan de behoeften van de netgebruikers tegemoet komen.

- Beslissing van 15 mei 2014 over de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3 en G van het Toegangsreglement voor aardgasvervoer

Op 11 april 2014 heeft Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag ingediend tot goedkeuring van de wijzigingen van het aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

De voorgestelde wijzigingen hebben tot doel:

- een "reshuffling"-dienst toe te voegen die de netgebruikers de mogelijkheid biedt om in het kader van de toekomstige toepassing van de Europese netwerkcode "Capacity Allocation Mechanism" hun verschillende contracten aan te passen en hun portefeuille voor te bereiden;
- de balanceringsregels aan te passen om H-gas te kunnen aan- of verkopen daar waar geen tegenprestatie op de Lmarkt wordt gevonden;
- voor de secundaire markt de overschakeling uitvoeren van het capsquare-platform naar het Europese capaciteitsplatform PRISMA;
- de (her)nominatieprocedures wijzigen om ze in overeenstemming te brengen met de nieuwe regels opgenomen in de netwerkcode inzake gasbalancing.

Al deze wijzigingen zijn het voorwerp geweest van een uitgebreide raadpleging van de markt door Fluxys Belgium.

De CREG heeft beslist⁹⁵ om alle voorgestelde wijzigingen goed te keuren - met inwerkingtreding op 15 mei 2014 - omdat zij het vervoersmodel optimaliseren en aan de behoeften van de netgebruikers tegemoet komen.

93 Verordening (EU) nr. 984/2013 van de Commissie van 14 oktober 2013 tot vaststelling van een netcode met betrekking tot capaciteitstoeiwijzingsmechanismen in gastransmissiesystemen en tot aanvulling van Verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad.

94 Beslissing (B)140123-CDC-1300 over de door de NV Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van bijlagen A en B en Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

95 Beslissing (B)140515-CDC-1326 over de door de NV Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

- Beslissing van 18 september 2014 over de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B en C3 en van Appendix 1 van bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer

Op 21 augustus en 1 september 2014 heeft Fluxys Belgium bij de CREG een aanvraag ingediend tot goedkeuring van de wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B en C en van Appendix 1 van bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

De voorgestelde wijzigingen hebben tot doel:

- 1) de introductie van twee nieuwe kwaliteitsconversiediensten, "Base Load" en "Seasonal Load" die vanaf 1 januari 2015 het ganse jaar beschikbaar zijn;
- 2) de introductie van een nieuwe "Peak Load" H->L kwaliteitsconversiedienst, vanaf 1 november 2014 beschikbaar tussen 1 november en 31 maart van het volgende jaar;
- 3) de aanpassing vanaf 1 oktober 2014 van de algemene gebruiksvoorwaarden van het PRISMA-capaciteitsplatform opgenomen in Appendix 1 van bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer. Deze aanpassingen betreffen hoofdzakelijk de mogelijkheid biedingen te doen in een andere munteenheid dan de basismunteenheid (indien ondersteund door de beheerder van het gasvervoersnet) en het verbod transacties uit te voeren in financiële instrumenten bedoeld in de MiFID-richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten.

De aangebrachte wijzigingen houden rekening met de feedback ontvangen naar aanleiding van de raadpleging van de markt, georganiseerd van 2 t/m 24 juni 2014 voor de wijzigingen bedoeld in punt 3) en van 24 juli t/m 6 augustus 2014 voor de wijzigingen bedoeld in de punten 1) en 2).

Bij beslissing⁹⁶ van 18 september 2014 heeft de CREG de voorgestelde wijzigingen goedgekeurd. De CREG heeft Fluxys Belgium overigens onder meer verzocht om aan PRISMA en haarzelf een aantal inlichtingen mee te delen.

• Opslag

Op 11 april 2014 heeft de NV Fluxys Belgium een aanvraag tot goedkeuring van de gewijzigde bijlagen B, C1, C2, D1, H1 en H2 van het Toegangsreglement voor Opslag, alsook van het Opslagprogramma en het glossarium van definities bij de CREG ingediend.

Dit voorstel tot wijziging betrof volgende aanpassingen:

- Enerzijds wijzigingen ter vereenvoudiging van de diensttermijnen voor opslag en ter vereenvoudiging van de wijze waarop deze diensten aangeboden en toegewezen worden.
- Uitbreiding van het dienstenaanbod met de dienst "Gas op Voorraad Overschrijding".
- Diensten voor de secundaire markt worden overgebracht van het *capsquare*-platform naar een elektronisch bulletin board.
- Een aantal technische wijzigingen die tot doel hebben het nominatie- en hernominatieproces in lijn te brengen met de meest recente EASEE-Gas CBP-standaard en terzelfdertijd de nominatiecyclus af te stemmen op de Net Code BAL die van toepassing zal zijn vanaf 1 oktober 2015. Tot slot houden de voorgestelde wijzigingen in dat de nominatieprocedure voor opslag wordt geharmoniseerd met de nominatieprocedure voor vervoer.
- De wijzigingen in het opslagprogramma bevatten geen nieuwe elementen en hebben enkel tot doel de consistentie met het Toegangsreglement voor Opslag te waarborgen.

- Er zijn eveneens enkele aanvullingen en correcties in bijlage 3 van het standaardcontract voor opslag, namelijk glossarium van definities, met als doel de lijst te actualiseren in functie van de voorgestelde wijzigingen van het toegangsreglement.

De voorgestelde wijzigingen werden voorgelegd aan de marktspelers.

Bij beslissing⁹⁷ van 28 mei 2014 heeft de CREG de door Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen goedgekeurd en heeft zij beslist dat deze in werking treden vanaf de datum van publicatie door Fluxys Belgium van de goedgekeurde belangrijkste voorwaarden voor opslag in een geïntegreerde versie op haar website. Vanaf die datum worden zij uitvoerbaar tegenover de opslaggebruikers.

Wat betreft de wijziging van de dienst Overschrijding van Gas op Voorraad ("GIS-overschrijding") heeft de CREG aan Fluxys Belgium gevraagd dat zij het gebruik van deze dienst zou opvolgen en dat zij meer bepaald zou nagaan of het gebruik ervan de effectieve beschikbaarheid van opslagdiensten voor de andere opslaggebruikers, in het kader van de hun toegevoerde contractuele rechten, niet negatief zou beïnvloeden.

Wat betreft het voorstel om het huidige elektronisch data-platform voor de verhandeling van opslagdiensten niet te behouden en in de plaats hiervan de secundaire markt te organiseren via een bulletin board, heeft de CREG het standpunt ingenomen dat zij het voorstel voorlopig kon aanvaarden, maar heeft zij Fluxys Belgium gevraagd de toekomstige ontwikkeling van een alternatief elektronisch platform voor de secundaire markt op te volgen en haar hierover te informeren. Een mogelijke kandidaat zou bijvoorbeeld PRISMA kunnen zijn. PRISMA is een platform dat opgericht werd door Europese vervoersnetbeheerders voor het commercialiseren van grensoverschrijdende vervoerscapaciteit.

⁹⁶ Beslissing (B)140918-CDC-1362 over de door de NV Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B, C3 en Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer.

⁹⁷ Beslissing (B)140528-CDC-1335 over de aanvraag tot goedkeuring van de gewijzigde bijlagen B, C1, C2, D1, H1 en H2 van het Toegangsreglement voor Opslag alsook het overeenkomstig gewijzigde Opslagprogramma en glossarium van definities van de NV FLUXYS BELGIUM

Algemeen waren de marktomstandigheden voor opslagdiensten in 2014 als gevolg van de lage zomer/winter spread aanvankelijk zeer ongunstig, zodat de commercialisatie zeer moeilijk verliep. In de loop van 2014 herstelde de markt vraag mede ten gevolge van een toenemende zomer/winter spread. Op middellange termijn wordt verwacht dat de spread laag zal blijven, zodat de marktomstandigheden voor de commercialisering van opslag moeilijk zullen blijven. De CREG dringt erop aan dat Fluxys Belgium actief zou onderzoeken hoe de opslagcapaciteit van Loenhout beter zou kunnen gecommmercialiseerd worden, onder meer bij het ontwikkelen van bijkomende flexibiliteitsdiensten ter ondersteuning van de ZTP als virtuele handelsplaats.

• LNG

De beheerder van de LNG-terminal (Fluxys LNG) moet zowel de standaardcontracten als de toegangsreglementen en de dienstenprogramma's aan de CREG ter goedkeuring voorleggen.

Op 2 september 2014 heeft Fluxys LNG een aanvraag aan de CREG voorgelegd tot goedkeuring van de belangrijkste voorwaarden voor de toegang tot de LNG-overslagdiensten op de LNG-terminal in België. De aanvraag bevatte drie documenten: het standaard LNG-contract – overeenkomst voor LNG-overslagdiensten (LTSA), het toegangsreglement voor LNG en het LNG-programma.

Deze aanvraag werd voorafgegaan door een raadpleging van de markt over de nieuwe overslagdiensten, georganiseerd door Fluxys LNG van 7 juli 2014 t/m 7 augustus 2014. Deze raadpleging betrof de drie voornoemde documenten.

Deze nieuwe overslagdiensten die Fluxys LNG zal ontwikkelen indien er voldoende vraag van de markt naar is, omvatten onder meer de mogelijkheid om grote vrachten LNG in een opslagtank te lossen en het LNG vervolgens in een LNG-tanker te herladen.

Bij beslissing⁹⁸ van 3 oktober 2014, heeft de CREG de drie voornoemde documenten goedgekeurd, met echter het verzoek aan Fluxys LNG om rekening te houden met de opmerkingen geformuleerd in haar beslissing.

F. Maatregelen ter garantie van de bevoorrading

De *Gas Coordination Group* van de Europese Commissie coördineert de toepassing van Verordening (EU) nr. 994/2010 die gericht is op het waarborgen van de aardgasbevoorrading in Europa. Naast de aangewezen bevoegde instantie, de Algemene Directie Energie, vertegenwoordigt de CREG mede België in deze Europese coördinatiegroep. In 2014 ging de aandacht vooral uit naar het beoordelen van de aardgasleveringsrisico's vanuit Rusland gezien de geopolitieke crisissituatie in de Oekraïne⁹⁹. De CREG levert bijstand aan de bevoegde instantie om Verordening (EU) nr. 994/2010 toe te passen in België. De aandacht van de CREG gaat hierbij vooral uit naar een maximale benutting van marktinstrumenten om de bevoorrading te waarborgen. Residuele risico's vragen een aangepast overheidsoptreden dat kan worden ingepast in de marktwerking. De CREG heeft op dit vlak nauw kunnen samenwerken met de Algemene Directie Energie om haar verantwoordelijkheid als bevoegdheidsinstantie in te vullen. De CREG heeft onder meer bijstand geleverd in de realisatie van het jaarlijks opvolgingsverslag

van de bevoorrading, de actualisatie van de risico-analyse¹⁰⁰, de actualisatie van het preventief actieplan en de actualisatie van het noodplan¹⁰¹. Verder is er samengewerkt aan een ontwerp van wettekst om een leveringsnorm toe te passen voor beschermde afnemers.

De Europese Commissie heeft in 2014 het initiatief genomen om Verordening (EU) nr. 994/2010 te herzien met het oog op de publicatie van een herwerkte verordening in het laatste kwartaal van 2015. In dit kader en in nauwe samenwerking met de Europese Commissie, heeft de CEER een *Task Force* samengesteld op 26 november 2014 om de Europese Commissie bijstand te leveren in deze actualisatie en een opinie betreffende bevoorrading te stellen namens de Europese energieregulators. De CREG is de vicevoorzitter van deze *Task Force*.

Trouw aan haar taken van algemeen toezicht en controle op de toepassing van de gedragscode, heeft de CREG de balancering op het vervoersnetwerk voor H-gas en L-gas opgevolgd. In 2014 heeft de CREG geen problemen vastgesteld die kritisch waren voor de beheersing van het netevenwicht. Het huidige netbalanceringsregime legt een grote verantwoordelijkheid bij de netgebruikers zelf, waardoor de netbeheerder nog enkel moet instaan voor een residuele balanceringsmechanisme wordt nauw opgevolgd en wordt door de CREG beoordeeld als een succesvol en een belangrijk mechanisme, dat tevens de continuïteit van aardgasleveringen aan alle eindverbruikers helpt te waarborgen.

98 Beslissing (B)141003-CDC-1370 over de aanvraag tot goedkeuring van de belangrijkste voorwaarden voor de toegang tot de LNG-overslagdiensten van de NV Fluxys LNG.

99 Zie in dit kader de Europese *stress test* <https://ec.europa.eu/energy/en/news/stress-tests-cooperation-key-coping-potential-gas-disruption>

100 http://economie.fgov.be/nl/binaries/Risk_Assessment_tcm325-179867.pdf

101 Zie ook het ministerieel besluit tot vaststelling van het federaal noodplan voor de aardgasbevoorrading van 18 december 2013 en gepubliceerd op 14 februari 2014.

4.1.2.4. Nettarieven en LNG-tarieven

A. Vervoersnet, opslag en LNG

a) Tariefmethodologie

Zoals aangekondigd in haar jaarverslag 2013 (p. 62), heeft de CREG op 18 december 2014 het besluit goedgekeurd¹⁰² tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie, zoals bepaald in artikel 15/5bis, § 2 van de gaswet, met het oog op de toepassing ervan voor de regulatoire periode 2016-2019 voor het aardgasvervoersnet en de opslaginstallatie voor aardgas¹⁰³.

Deze tariefmethodologie bevat de regels die de beheerder van het vervoersnet Fluxys Belgium bij de voorbereiding, opstelling en indiening van zijn tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 moet naleven en die de CREG zal toepassen voor de goedkeuring van de eruit voortvloeiende tarieven. Het tariefbesluit bevat eveneens een bijlage met de door de beheerders te gebruiken modelverslagen.

De nieuwe tariefmethodologie bevat een aantal bepalingen die in de vorige regulatoire perioden hun efficiëntie al hebben bewezen. Overigens werden een aantal aanpassingen uitgevoerd en nieuwe elementen toegevoegd, te weten:

- 1) een aantal incentives met het oog op een grotere efficiëntie;

- 2) een tariefstructuur die anticipeert op de toekomstige Europese netwerkcode en de goede praktijken op dat gebied opneemt.

Voorafgaande aan dit besluit, heeft de CREG diverse stappen ondernomen.

In februari 2014¹⁰⁴ heeft de CREG met Fluxys Belgium en Fluxys LNG¹⁰⁵ een overeenkomst gesloten betreffende de procedure voor de goedkeuring van de tariefmethodologie voor het beheer van het aardgasvervoersnet, het beheer van opslaginstallaties voor aardgas en het beheer van LNG-installaties, alsook een tweede overeenkomst betreffende de procedure voor de indiening en goedkeuring van tariefvoorstellen en tariefaanpassingen.

Van 1 t.e.m. 30 september 2014 heeft de CREG een publieke raadpleging georganiseerd over haar ontwerp van besluit¹⁰⁶ tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie. Een raadplegingsverslag werd opgesteld.

De ontwerp teksten alsook alle bij het dossier behorende documenten werden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers overgemaakt, op de website van de CREG gepubliceerd en in het Belgisch Staatsblad vermeld.

Ten slotte heeft de CREG in augustus 2014, in overeenstemming met de gaswet (en de elektriciteitswet) en na overleg

met de betrokken bedrijven¹⁰⁷, richtsnoeren¹⁰⁸ gepubliceerd betreffende informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan. Met betrekking tot commercieel gevoelige informatie, past de CREG de algemene criteria toe bepaald in artikel 39.2 van het ADPIC-akkoord¹⁰⁹ over de handelsgerelateerde aspecten van de intellectuele eigendomsrechten, op hun beurt opgenomen in een recent voorstel van richtlijn van de Europese Commissie. Met betrekking tot informatie met een persoonlijk karakter, verwijst de CREG naar de definitie van persoonsgegevens van artikel 1 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

b) Evolutie van de tarieven

■ Vervoers- en opslagtarieven

Op 15 mei 2014 heeft de CREG het aangepast tariefvoorstel goedgekeurd¹¹⁰ van Fluxys Belgium betreffende de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten voor de periode 2012-2015.

De goedgekeurde wijzigingen betreffen:

- de afschaffing van het vervoerstarief voor de uitgangscapaciteit naar Loenhout;
- de afschaffing van de tarieven "Additionele opstart - Transit" en "Additionele opstart - Verrijking" naar aanleiding van

¹⁰² Besluit (Z)141218-CDC-1110/7 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie.

¹⁰³ Wat de LNG-infrastructuur betreft, heeft de CREG ter zake overeenkomstig het koninklijk besluit van 15 december 2003, op 30 september 2004 al een beslissing aangenomen tot goedkeuring van het meerjarentariefvoorstel van de NV Fluxys LNG voor het gebruik van de capaciteit van de LNG-terminal van Zeebrugge na 2006 en die geldig is tot 2026. Op 29 november 2012 heeft de CREG de beslissing (B)121129-CDC-657G/06 aangenomen betreffende het geactualiseerde tariefvoorstel van de NV Fluxys LNG, waardoor de geldigheid van de tarieven tot 1 april 2027 wordt verlengd. Het nieuwe besluit doet geenszins afbreuk aan deze beslissing, integendeel, het biedt de beslissing een nieuwe wettelijke basis.

¹⁰⁴ In juni 2014 werd een aanhangsel bij de overeenkomst gevoegd waarbij de afsluitingsdatum van het overleg over de modelverslagen van 30 juni 2014 tot 31 augustus 2014 werd verlengd.

¹⁰⁵ In maart 2014 heeft de CREG eveneens met Interconnector (UK) Limited een overeenkomst gesloten betreffende de procedure voor de goedkeuring van de tariefmethodologie voor het beheer van het aardgasvervoersnet tussen Zeebrugge en Bacton.

¹⁰⁶ Ontwerp van besluit (Z)140618-CDC-1110/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie.

¹⁰⁷ Eind mei 2014 heeft de CREG een openbare raadpleging georganiseerd over het ontwerp van richtsnoeren inzake tarieven (R)140522-CDC-1336 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

¹⁰⁸ Richtsnoeren inzake tarieven (R)140828-CDC-1336 over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan.

¹⁰⁹ Zie Akkoord over de handelsgerelateerde aspecten van de intellectuele eigendomsrechten.

¹¹⁰ Beslissing (B)140515-CDC-656G/23 over het aangepast tariefvoorstel van de NV Fluxys Belgium voor de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten van Fluxys Belgium voor de jaren 2012-2015.

- het voorstel voor vereenvoudiging van de dienst kwaliteitsconversie gas;
- de toevoeging aan het tariefblad van het maximale terugkoopniveau van capaciteit in het kader van de toepassing van de regels van congestiebeheer;
- het tarief voor de nieuwe "reshuffling"-dienst waarmee de netgebruikers hun capaciteitsportefeuille kunnen aanpassen (via locatie of tijdschift van capaciteit).

Op 20 november 2014 heeft de CREG een nieuw aangepast tariefvoorstel goedgekeurd¹¹¹ van Fluxys Belgium betreffende de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten voor de periode 2012-2015, toepasselijk vanaf 1 januari 2015.

De goedgekeurde wijzigingen betreffen:

- het vervroegd gebruik van een gedeelte van de regularisatierekening die tussen 2010 en 2013 werd samengesteld, met als gevolg een algemene daling van alle tarieven;
- tarieven voor de nieuwe kwaliteitsconversiediensten: *Peak Load*, *Base Load* en *Seasonal Load*.

Voor het overige zijn de tarieven van Fluxys Belgium voor het vervoer en de opslag van aardgas in 2014 ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2013, uitgezonderd de toepassing van het inflatiecijfer. Bij beslissing van 13 september 2013 (zie het jaarverslag 2012, p. 18), had de CREG namelijk de tarieven van Fluxys Belgium voor 2012-2015 goedgekeurd.

■ Tarieven van de LNG-terminal

Op 2 oktober 2014 heeft de CREG plafondtarieven goedgekeurd voor het gebruik van de methaangasterminal van

Zeebrugge voor de periode van 1 april 2019 tot 31 maart 2039. Het geactualiseerde tariefvoorstel dat Fluxys in dit kader op 9 juli 2014 heeft ingediend, heeft tot doel nieuwe tarieven te bepalen voor de nieuwe transshipment diensten (ook overslagdiensten genoemd), te weten:

- het aanmeerrecht voor de overslag: het "*Transshipment Berthing Right*" en
- de opslag van overslag: de "*Transshipment Storage*".

De berekening van de tarieven voor de transshipment-diensten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op een hypothese van de investeringskosten voor de nieuwe uitbreiding van de terminal. De CREG heeft Fluxys LNG echter verzocht om een nieuw tariefvoorstel in te dienen binnen 12 maanden volgend op de definitieve investeringsbeslissing voor de bouw van een vijfde LNG-tank in de haven van Zeebrugge.

Voor het overige zijn de tarieven van Fluxys Belgium voor het gebruik van de LNG-terminal van Zeebrugge in 2014 ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2013, uitgezonderd de toepassing van het inflatiecijfer. Bij beslissing van 29 november 2012 (zie het jaarverslag 2012, p. 18-19) had de CREG namelijk een geactualiseerde versie van de tarieven goedgekeurd, toepasselijk van 1 januari 2013 tot 31 maart 2017, en bevestigde hiermee het reële tariefniveau goedgekeurd in haar beslissing van 30 september 2004.

c) Saldi

■ Fluxys Belgium NV

In haar ontwerp van beslissing van 28 mei 2014¹¹³ gebaseerd op het tariefverslag voor het exploitatiejaar 2013 dat Fluxys Belgium op 28 februari 2014 bij de CREG had ingediend, heeft

de CREG beslist dat Fluxys Belgium, voor de goedkeuring van zijn exploitatiesaldi 2013, zijn tariefverslag moest aanpassen.

Naar aanleiding van de aangepaste tariefafrekening die Fluxys Belgium op 16 juni 2014 aan de CREG voor controle van de tarieven 2013 heeft overgemaakt, heeft de CREG beslist¹¹⁴ dat de toepassing van de tarieven in 2013 in de volgende verrichtingen moest resulteren:

- een toewijzing van 82.118.609 euro aan de regularisatierekening van de vervoersactiviteit, wat het saldo op het passief van de balans ten bate van de futures-prijzen op 250.886.527 euro brengt;
- een toewijzing van 14.171.089 euro aan de regularisatierekening van de opslagactiviteit, wat het saldo op het actief van de balans te recupereren door de futures-prijzen op 18.070.162 euro brengt;
- voor beide activiteiten samen een globale efficiëntiewinst van 8.945.099 euro ten voordele van de billijke marge.

■ Fluxys LNG NV

In haar ontwerp van beslissing van 28 mei 2014¹¹⁵ gebaseerd op het tariefverslag voor het exploitatiejaar 2013 dat Fluxys LNG op 28 februari 2014 bij de CREG had ingediend, heeft de CREG beslist dat Fluxys LNG, voor de goedkeuring van zijn exploitatiesaldi 2013, zijn tariefverslag moest aanpassen.

Naar aanleiding van de aangepaste tariefafrekening die Fluxys Belgium op 16 juni 2014 aan de CREG voor controle van de tarieven 2013 heeft overgemaakt, heeft de CREG beslist¹¹⁶ dat de toepassing van de tarieven in 2013 resulteert in de toewijzing van 15.690.523 euro aan de regularisatierekening die zodoende op 31 december 2013 een saldo optekent van 111.492.438 euro.

111 Beslissing (B)141120-CDC-656G/26 over het aangepast tariefvoorstel van de NV Fluxys Belgium voor de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten van Fluxys Belgium voor de jaren 2012-2015.

112 Beslissing (B)141002-CDC-657G/10 over het tariefvoorstel van de NV Fluxys LNG voor het gebruik van de methaangasterminal van Zeebrugge.

113 Ontwerp van beslissing (B)140528-CDC-656G/24 betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi, ingediend door de NV Fluxys Belgium voor het exploitatiejaar 2013.

114 Beslissing (B)140626-CDC-656G/25 betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi, ingediend door de NV Fluxys Belgium voor het exploitatiejaar 2013.

115 Ontwerp van beslissing (B)140528-CDC-657G/08 betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi, ingediend door de NV Fluxys LNG voor het exploitatiejaar 2013.

116 Beslissing (B)140626-CDC-657G/09 betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi, ingediend door de NV Fluxys LNG voor het exploitatiejaar 2013.

B. Distributienetten

b) Evolutie van de tarieven

a) Tariefmethodologie

Zie punt 3.1.3.4.B.a van dit verslag.

De drie onderstaande tabellen geven de evolutie weer van de tarieven tussen 2008 en 2014.

In april 2012 heeft de CREG de toepassing van de goedgekeurde tarieven voor 2012 tot 31 december 2014 verlengd. Bijgevolg zijn de distributienettarieven van aardgas tussen 2013 en 2014 ongewijzigd gebleven.

Tabel 17: Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

euro/kWh	Huishoudelijke klant 23.260 kWh/jaar												
	2008	Δ 2009/2008	2009 ¹	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB	0,012008	11,46%	0,013384	1,39%	0,013570	4,77%	0,014217	2,36%	0,014553	0,00%	0,014553	0,00%	0,014553
GASELWEST	0,012890	8,98%	0,014048	5,06%	0,014758	3,25%	0,015237	2,71%	0,015651	0,00%	0,015651	0,00%	0,015651
IDEG	0,013181	11,60%	0,014710	1,41%	0,014918	1,40%	0,015127	0,71%	0,015233	0,00%	0,015233	0,00%	0,015233
IMEA	0,009203	-2,00%	0,009019	1,93%	0,009193	1,13%	0,009297	1,87%	0,009471	0,00%	0,009471	0,00%	0,009471
IMEWO	0,011538	10,94%	0,012800	0,84%	0,012908	6,05%	0,013688	2,88%	0,014083	0,00%	0,014083	0,00%	0,014083
INFRAX WEST	0,012204	0,00%	0,012204	0,00%	0,012204	9,13%	0,013318	3,73%	0,013814	0,00%	0,013814	0,00%	0,013814
INTER-ENERGA	0,014607	0,00%	0,014607	0,00%	0,014607	-11,40%	0,012943	-0,88%	0,012829	0,00%	0,012829	0,00%	0,012829
INTERGEM	0,009782	20,04%	0,011743	1,83%	0,011958	5,46%	0,012611	3,60%	0,013064	0,00%	0,013064	0,00%	0,013064
INTERLUX	0,013616	-0,76%	0,013512	7,86%	0,014575	6,11%	0,015466	5,08%	0,016251	0,00%	0,016251	0,00%	0,016251
IVEG	0,009798	0,00%	0,009798	0,00%	0,009798	-4,26%	0,009381	4,50%	0,009803	0,00%	0,009803	0,00%	0,009803
IVEKA	0,009901	17,33%	0,011617	-5,94%	0,010927	3,40%	0,011299	2,74%	0,011608	0,00%	0,011608	0,00%	0,011608
IVERLEK	0,010070	9,85%	0,011062	1,18%	0,011192	4,96%	0,011747	3,15%	0,012117	0,00%	0,012117	0,00%	0,012117
RESA Gaz	0,010018	0,00%	0,010018	0,00%	0,010018	0,00%	0,010018	81,81%	0,018212	0,00%	0,018212	0,00%	0,018212
SEDILEC	0,012382	10,56%	0,013690	2,64%	0,014052	2,62%	0,014420	2,32%	0,014755	0,00%	0,014755	0,00%	0,014755
SIBELGA	0,011761	-3,20%	0,011384	7,53%	0,012241	3,77%	0,012703	1,78%	0,012930	0,00%	0,012930	0,00%	0,012930
SIBELGAS	0,011288	21,60%	0,013726	-3,07%	0,013304	1,46%	0,013498	0,80%	0,013606	0,00%	0,013606	0,00%	0,013606
SIMOGEL	0,008501	31,00%	0,011136	3,20%	0,011493	1,00%	0,011607	0,89%	0,011711	0,00%	0,011711	0,00%	0,011711
Gemiddelde	0,011338	8,67%	0,012262	1,52%	0,012454	2,29%	0,012740	7,06%	0,013511	0,00%	0,013511	0,00%	0,013511

Groene cijfers: goedgekeurde tarieven – Rode cijfers: opgelegde tarieven

¹ Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: geldig vanaf 1 juli 2009 (voorheen: tarieven 2008)

Tarieven Ideg, IGH, Interlux, Sedilec, Sibelga, Simogel: geldig vanaf 1 oktober 2009 (voorheen: tarieven 2008)

Tabel 18: Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

euro/kWh	Professionele klant 2.300 MWh/jaar												
	2008	Δ 2009/2008	2009 ¹	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB													
GASELWEST	0,003206	2,83%	0,003297	1,32%	0,003340	4,82%	0,003501	2,35%	0,003584	0,00%	0,003584	0,00%	0,003584
IDEG	0,003606	-7,39%	0,003340	5,10%	0,003510	3,51%	0,003633	3,17%	0,003748	0,00%	0,003748	0,00%	0,003748
IGH	0,003685	-3,73%	0,003547	0,57%	0,003567	1,31%	0,003614	0,95%	0,003649	0,00%	0,003649	0,00%	0,003649
IMEA	0,001744	-11,46%	0,001544	1,34%	0,001565	1,25%	0,001585	1,74%	0,001612	0,00%	0,001612	0,00%	0,001612
IMEWO	0,002737	4,28%	0,002854	1,11%	0,002886	6,42%	0,003071	3,15%	0,003168	0,00%	0,003168	0,00%	0,003168
INFRA WEST	0,002341	0,00%	0,002341	0,00%	0,002341	10,78%	0,002593	0,29%	0,002601	0,00%	0,002601	0,00%	0,002601
INTER-ENERGA	0,003025	0,00%	0,003025	0,00%	0,003025	-11,02%	0,002692	2,51%	0,002760	0,00%	0,002760	0,00%	0,002760
INTERGEM	0,002388	14,01%	0,002722	2,18%	0,002782	5,69%	0,002940	3,73%	0,003050	0,00%	0,003050	0,00%	0,003050
INTERLUX	0,005081	-13,61%	0,004389	5,72%	0,004641	4,95%	0,004870	4,03%	0,005066	0,00%	0,005066	0,00%	0,005066
IVEG	0,002091	0,00%	0,002091	0,00%	0,002091	-8,58%	0,001911	2,32%	0,001955	0,00%	0,001955	0,00%	0,001955
IVEKA	0,002325	13,38%	0,002636	-6,23%	0,002472	3,58%	0,002560	2,96%	0,002636	0,00%	0,002636	0,00%	0,002636
IVERLEK	0,002374	4,86%	0,002490	1,15%	0,002518	4,91%	0,002642	3,11%	0,002724	0,00%	0,002724	0,00%	0,002724
RESA Gaz	0,002278	0,00%	0,002278	0,00%	0,002278	0,00%	0,002278	113,01%	0,004852	0,00%	0,004852	0,00%	0,004852
SEDILEC	0,003465	-2,52%	0,003377	2,34%	0,003456	2,82%	0,003554	2,39%	0,003639	0,00%	0,003639	0,00%	0,003639
SIBELGA	0,002666	20,32%	0,003207	6,23%	0,003407	11,63%	0,003803	7,73%	0,004097	0,00%	0,004097	0,00%	0,004097
SIBELGAS	0,003192	15,08%	0,003673	-2,09%	0,003596	1,72%	0,003658	1,02%	0,003695	0,00%	0,003695	0,00%	0,003695
SIMOGEL	0,001593	13,61%	0,001810	2,26%	0,001851	0,47%	0,001859	0,40%	0,001867	0,00%	0,001867	0,00%	0,001867
Gemiddelde	0,002812	2,92%	0,002860	1,24%	0,002901	2,60%	0,002986	9,11%	0,003218	0,00%	0,003218	0,00%	0,003218

Groene cijfers: goedgekeurde tarieven – Rode cijfers: opgelegde tarieven

¹ Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: geldig vanaf 1 juli 2009 (voorheen: tarieven 2008)

Tarieven Ideg, IGH, Interlux, Sedilec, Sibelga, Simogel: geldig vanaf 1 oktober 2009 (voorheen: tarieven 2008)

Tabel 19: Tarieven voor het gebruik van het distributienet, van 2008 tot 2014, exclusief btw (Bron: CREG)

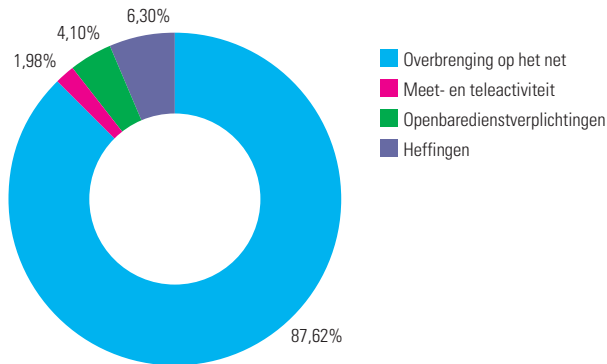
euro/kWh	Industriële klant 36.000 MWh/jaar												
	2008	Δ 2009/2008	2009 ¹	Δ 2010/2009	2010	Δ 2011/2010	2011	Δ 2012/2011	2012	Δ 2013/2012	2013	Δ 2014/2013	2014
DNB													
GASELWEST	0,000504	12,06%	0,000565	0,19%	0,000566	4,69%	0,000592	2,27%	0,000606	0,00%	0,000606	0,00%	0,000606
IDEG	0,000785	-6,97%	0,000730	3,66%	0,000757	4,41%	0,000791	2,54%	0,000811	0,00%	0,000811	0,00%	0,000811
IGH	0,000592	-4,75%	0,000564	1,79%	0,000574	0,59%	0,000577	0,59%	0,000581	0,00%	0,000581	0,00%	0,000581
IMEA	0,000267	-5,81%	0,000251	1,17%	0,000254	1,23%	0,000258	1,63%	0,000262	0,00%	0,000262	0,00%	0,000262
IMEWO	0,000624	11,39%	0,000695	0,88%	0,000701	6,15%	0,000744	3,00%	0,000766	0,00%	0,000766	0,00%	0,000766
INFRA WEST	0,001151	0,00%	0,001151	0,00%	0,001151	-26,34%	0,000848	0,56%	0,000853	0,00%	0,000853	0,00%	0,000853
INTER-ENERGA	0,001665	0,00%	0,001665	0,00%	0,001665	-27,16%	0,001213	0,05%	0,001213	0,00%	0,001213	0,00%	0,001213
INTERGEM	0,000439	8,30%	0,000475	1,94%	0,000484	5,49%	0,000511	3,62%	0,000530	0,00%	0,000530	0,00%	0,000530
INTERLUX	0,001128	-11,06%	0,001004	4,66%	0,001050	4,13%	0,001094	4,88%	0,001147	0,00%	0,001147	0,00%	0,001147
IVEG	0,001285	0,00%	0,001285	0,00%	0,001285	-26,62%	0,000943	0,08%	0,000944	0,00%	0,000944	0,00%	0,000944
IVEKA	0,000534	23,00%	0,000656	-6,09%	0,000616	3,48%	0,000638	2,90%	0,000656	0,00%	0,000656	0,00%	0,000656
IVERLEK	0,000239	15,64%	0,000277	1,38%	0,000280	4,81%	0,000294	3,12%	0,000303	0,00%	0,000303	0,00%	0,000303
RESA Gaz	0,000446	0,00%	0,000446	0,00%	0,000446	0,00%	0,000446	58,38%	0,000707	0,00%	0,000707	0,00%	0,000707
SEDILEC	0,000742	-0,64%	0,000737	1,82%	0,000750	2,67%	0,000771	0,44%	0,000774	0,00%	0,000774	0,00%	0,000774
SIBELGA	0,000785	68,05%	0,001319	13,80%	0,001501	6,13%	0,001593	6,90%	0,001703	0,00%	0,001703	0,00%	0,001703
SIBELGAS	0,000220	15,75%	0,000255	-3,03%	0,000247	1,23%	0,000250	0,71%	0,000252	0,00%	0,000252	0,00%	0,000252
SIMOGEL	0,000945	-1,56%	0,000930	2,52%	0,000954	0,01%	0,000954	1,06%	0,000964	0,00%	0,000964	0,00%	0,000964
Gemiddelde	0,000727	7,26%	0,000765	1,45%	0,000781	-2,06%	0,000736	5,46%	0,000769	0,00%	0,000769	0,00%	0,000769

Groene cijfers: goedgekeurde tarieven – Rode cijfers: opgelegde tarieven

¹ Tarieven Gaselwest, Sibelgas, Iverlek, Iveka, Imea, Imewo, Intergem: geldig vanaf 1 juli 2009 (voorheen: tarieven 2008)

Tarieven Ideg, IGH, Interlux, Sedilec, Sibelga, Simogel: geldig vanaf 1 oktober 2009 (voorheen: tarieven 2008)

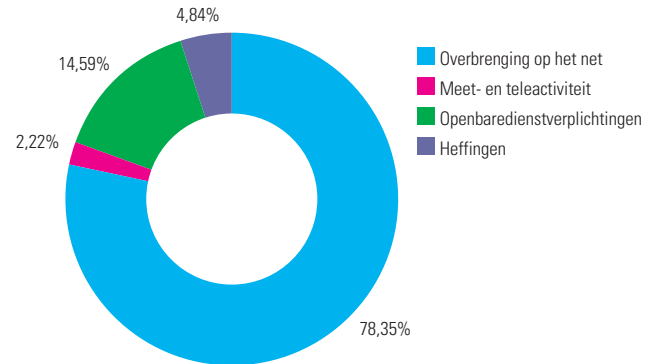
Figuur 17: Gemiddelde samenstelling van de distributiekost in Vlaanderen in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar (Bron: CREG)

De tarieven van de verschillende distributiekostbeheerders tekenen grote afwijkingen op. Deze tariefafwijkingen zijn enerzijds toe te schrijven aan specifieke topografische en technische factoren van de bediende gebieden, en anderzijds aan de omvang van de openbardienstverplichtingen in de tarieven. Andere factoren zoals de overdracht van saldi van voorgaande jaren (bonus/malus), spelen eveneens een rol in deze tariefafwijkingen.

De drie bovenstaande figuren geven de gemiddelde samenstelling weer van de distributiekost in Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

Figuur 18: Gemiddelde samenstelling van de distributiekost in Wallonië in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar (Bron: CREG)

c) Saldi

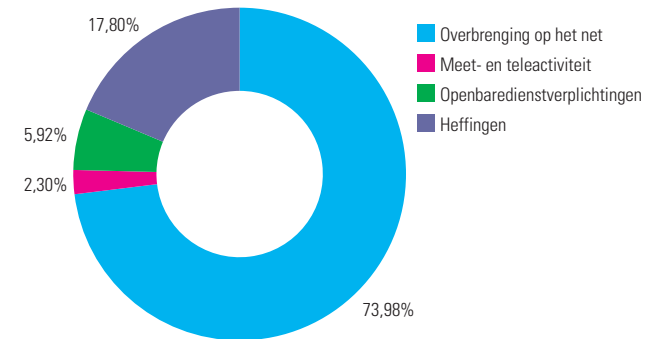
Begin 2011, 2012, 2013 en 2014 hebben de distributiekostbeheerders aan de CREG hun verslag overgemaakt over de toepassing van hun tarieven in respectievelijk 2010, 2011, 2012 en 2013. De CREG heeft met betrekking tot de gerapporteerde saldi geen enkele beslissing genomen om de redenen beschreven in punt 3.1.3.4.B.c van dit verslag die *mutatis mutandis* op het aardgas van toepassing zijn.

4.1.3. Grensoverschrijdende kwesties en marktintegratie

4.1.3.1. De toegang tot grensoverschrijdende installaties

In het kader van de Europese verordening TEN-E nr. 347/2013¹¹⁷ die op 25 april 2013 is verschenen en die op 15 mei 2013 in werking is getreden, kunnen projectpromotoren

Figuur 19: Gemiddelde samenstelling van de distributiekost in Brussel in 2014 voor een klant T2 = 23.260 kWh/jaar (Bron: CREG)

tijdens een tweejaarlijkse selectieronde investeringsprojecten indienen bij de Europese Commissie met het oog op het verkrijgen van de status van "project van algemeen belang" (hierna: PCI - *Project of Common Interest*). Enkel projecten die minstens één landsgrens binnen de Europese Unie overschrijden kunnen in aanmerking komen. Dankzij de PCI-status kan het project genieten van versnelde en meer doeltreffende procedures voor de toekenning van vergunningen, alsook van betere reguleringsvoorwaarden. Daarnaast wordt ook een kosten-/batenanalyse gemaakt van de PCI-projecten voor de verschillende landen die zich in de impactzone van deze projecten bevinden. Dit met het oog op eventuele grensoverschrijdende kostencompensaties indien projecten anders niet gerealiseerd zouden worden. Pas in laatste instantie kan er sprake zijn van subsidies van de Europese Commissie om de nodige werkzaamheden te helpen financieren, als de markt de financiering van de investeringskosten niet kan dragen en er toch belangrijke positieve

117 Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr. 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009.

externaliteiten aan het project verbonden zijn zoals marktintegratie, mededinging, aardgasbevoorradingszekerheid en duurzaamheid.

België heeft in de eerste lijst van PCI-projecten die de Europese Commissie heeft aangenomen op 14 oktober 2013¹¹⁸, drie aardgasprojecten op naam van promotor Fluxys Belgium/Fluxys LNG die in 2014 een volgend traject kenden:

- a) de nieuwe interconnectie tussen Frankrijk en België via het grenspunt te Alveringem. Dit project is in volle realisatie en wordt gefinancierd door Fluxys Belgium zonder aanspraak te maken op grensoverschrijdende kostencompensaties noch (Europese) subsidies. De ingebruikname is gepland voor oktober 2015;
- b) de versterking van de bevoorradingsas naar het Groothertogdom Luxemburg. Deze specifieke investering die Fluxys Belgium beoogde is echter niet meer opportuun gezien het integratieproject van de Belgische en de Luxemburgse markt (zie punt 4.1.3.4. van dit jaarverslag);
- c) de verdere uitbreiding van de LNG-terminal te Zeebrugge inclusief een tweede aanmeerpunt voor methaantankers. De bouw van het tweede aanmeerpunt in de haven van Zeebrugge is lopende met een voorziene ingebruikname in augustus 2015. Dit project wordt gefinancierd door Fluxys LNG zonder aanspraak te maken op grensoverschrijdende kostencompensaties noch (Europese) subsidies. Voor de bouw van een vijfde LNG-opslagtank door Fluxys LNG is evenwel nog geen investeringsbeslissing genomen en dit project is opnieuw ingediend als kandidaat voor de nieuwe lijst van Europese PCI-projecten in 2015.

De lijst van Europese PCI-projecten wordt tweejaarlijks geactualiseerd en gemonitord binnen de respectieve Europese regionale werkgroepen. Einde 2014 is gestart met de samenstelling van de lijst van nieuwe kandidaat-projecten die een PCI-status beogen. In oktober 2015 zou er vervolgens een nieuwe lijst van Europese PCI-projecten gepubliceerd worden. De CREG zal deze activiteiten opvolgen binnen de werkgroep voor onze regio (NSI Gas West)¹¹⁹. Naast de betrokkenheid van de CREG in het selectieproces en de monitoring van PCIs, is de CREG in nauw overleg met andere regulatoren en ACER om de uitvoering van de nieuwe TEN-E verordening nr. 347/2013 in goede banen te helpen leiden. Dit behelst onder meer de beoordeling van de kosten en baten voor België die eventueel worden opgenomen in PCI-projecten in het buitenland en de eventuele daaruit volgende kostencompensaties voor buitenlandse projecten. Tot op heden is België niet betrokken bij eventuele grensoverschrijdende kostencompensaties voor de realisatie van PCI-projecten.

4.1.3.2. Analyse van het investeringsplan van de beheerder van het vervoersnet op zijn overeenstemming met het ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie

Zie punt 4.4.2. van dit verslag.

4.1.3.3. Samenwerking van de CREG met de andere regulatoren en het ACER, onder meer inzake grensoverschrijdende kwesties

- BELUX-project

Zie punt 4.1.3.4. van dit verslag.

- Samenwerking tussen de CREG en het ACER inzake grensoverschrijdende kwesties

Zie punt 5.8.2. van dit verslag.

- Samenwerking tussen de CREG en de Griekse regulator inzake grensoverschrijdende kwesties

Op 25 november 2014 hebben de CREG en Fluxys met hun Griekse collega's een *memorandum of understanding* (MoU) ondertekend ter bevordering van de samenwerking tussen België en Griekenland in de aardgassector. Deze samenwerking beoogt de uitwisseling van goede praktijken en kennis inzake de marktregulering, met inbegrip van de ontwikkeling van gashubs.

- Samenwerking tussen de CREG en Ofgem inzake de Interconnector

Zie punt 4.1.2.1. van dit verslag.

¹¹⁸ http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/pci/pci_en.htm

¹¹⁹ *North-South gas interconnections in Western Europe.*

4.1.3.4. Marktintegratie

• Analyse door de CREG van de marktintegratie

Uit de analyse¹²⁰ van de marktintegratie uitgevoerd door de CREG in 2014 blijken de volgende bevindingen.

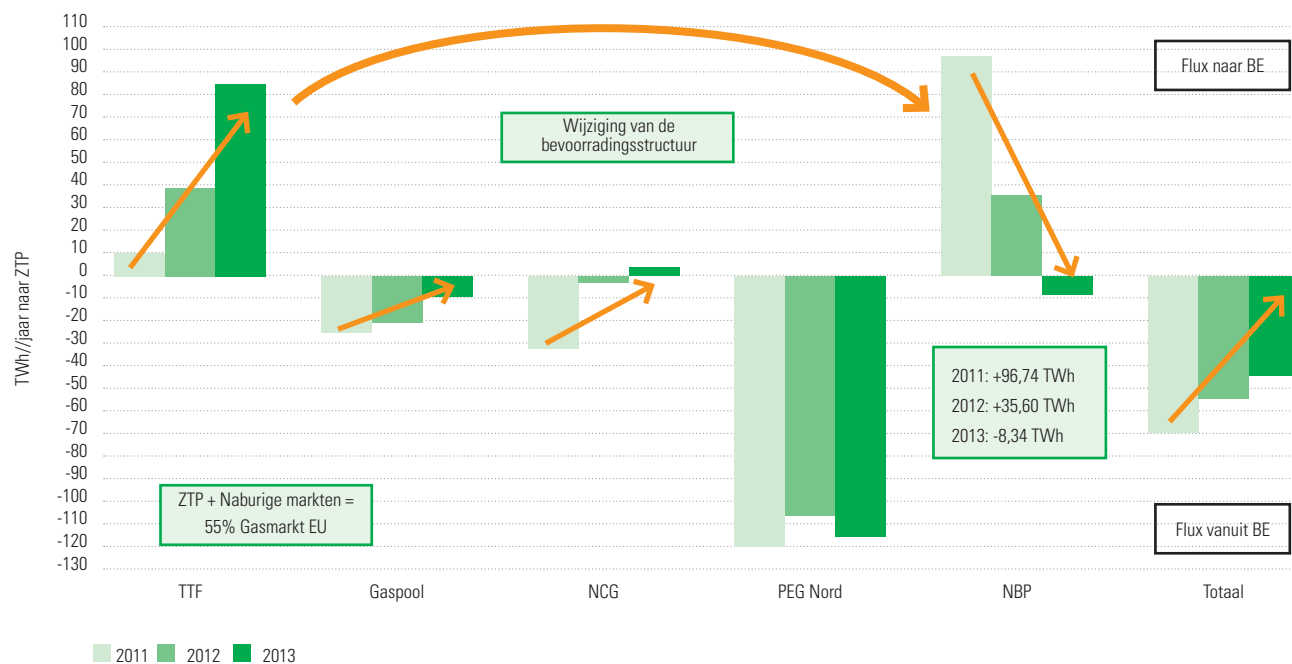
De Belgische aardgasmarkt (183 TWh in 2013) vertegenwoordigt samen met de aardgasmarkten van de buurlanden (2.747 TWh in 2013) meer dan 55% van het Europese aardgasverbruik (EU-28: 4.989 TWh). Via Nederland worden steeds aanzienlijkere aardgastransacties naar België verzekerd: van 109 TWh in 2011 tot 189 TWh in 2013. België is een belangrijke aardgasmarkt op dewelke vooral Frankrijk zich bevoorraadt. In 2013 bedroegen de netto aardgastransacties naar Frankrijk 165 TWh of ongeveer 35% van de Franse aardgasbehoefte. De aardgastransacties met Duitsland hebben in de periode 2011-2013 een kentering opgetekend, van een netto exit stroom naar Duitsland naar een netto entrystroom naar België (netto entrystroom van 4 TWh in 2013). Het Groothertogdom Luxemburg wordt voor ongeveer 45% via de Belgische aardgasmarkt bevoorraadt. De netto entrystroom uit het Verenigd Koninkrijk bedroeg in 2011 nog 97 TWh en tekent vervolgens een kentering op in een netto exit stroom naar de Britse markt voor een volume van 8 TWh.

De Belgische aardgasmarkt beschikt over een vervoersnet dat voldoende vervoerscapaciteit biedt voor grensoverschrijdende aardgastransacties in beide richtingen. Deze situatie zonder contractuele congestie op het vervoersnet bevordert de integratie met de markten in de buurlanden (TTF in Nederland, Gaspool en NCG in Duitsland, PEG in Frankrijk en NBP in Groot-Brittannië). De gemiddelde groothandelsprijs van aardgas (*day ahead*) in de periode 2011-2013, bedroeg 24,85 euro/MWh, waarmee de Belgische groothandelsprijs gemiddeld € 0,18/MWh lager ligt dan in de buurlanden. De prijsbewegingen in België volgen de koers van de aardgasprijs op

de markten in de buurlanden en hoofdzakelijk van de groothandelsprijzen in Nederland (correlatie van +0,99). Behalve de marktintegratie zijn de prijzen op het ZTP trading point en de trading points in de buurlanden geconvergeerd, waardoor de prijzen niet alleen gecorreleerd zijn maar prijsverschillen uitgevlakt zijn en zelfs geen transactiekosten meer weerspiegelen. Deze vaststelling wijst op een arbitrage van een zeer volwassen aardgasmarkt, op een sterke concurrentiepositie en op een economische efficiëntie. In Noordwest-Europa is sprake van een geïntegreerde groothandelsmarkt (*day ahead*) voor aardgas met een convergerende aardgasprijs.

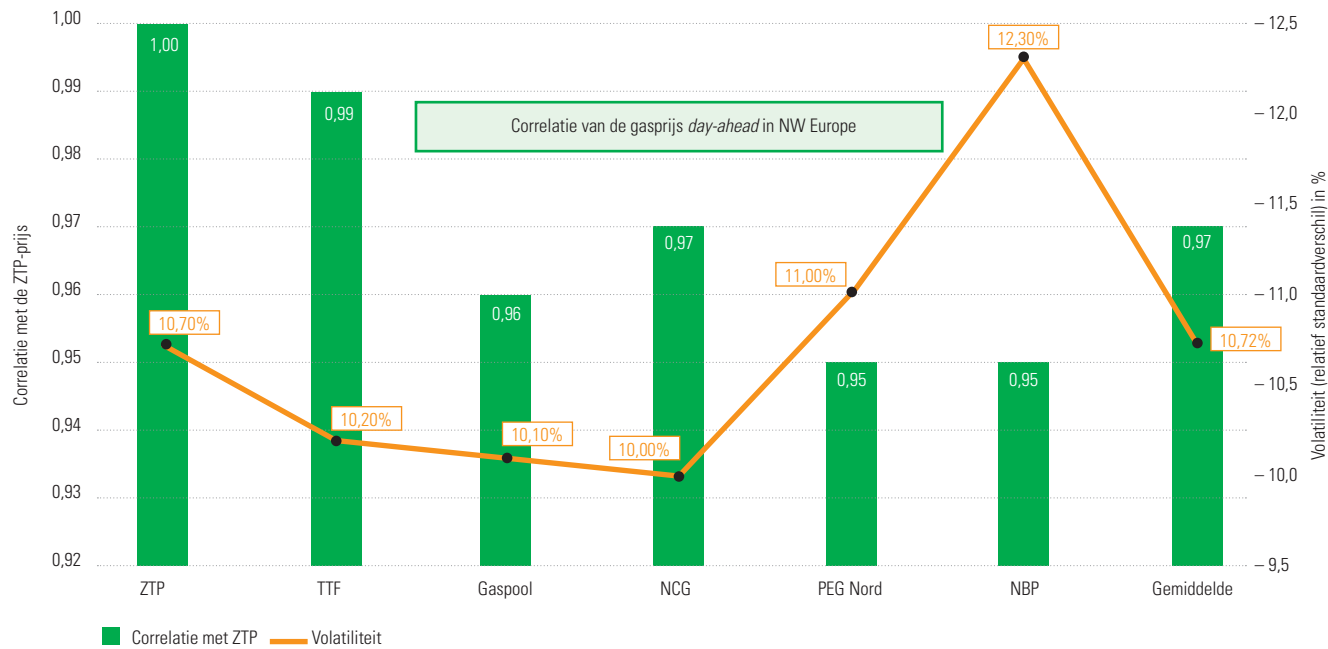
L-gas wordt in Nederland aangekocht voor zowel de Belgische markt als voor verdere transacties naar de Franse L-gasmarkt. De L-gastransacties vanuit het Nederlandse TTF trading point naar het Belgische ZTP trading point bedroegen 98,38 TWh in 2011, 103,68 TWh in 2012 en bereiken 104,47 TWh in 2013. Het gedeelte dat verder naar het Franse PEG trading point wordt verhandeld, bedroeg 48,68 TWh in 2011, 51,86 TWh in 2012 om vervolgens licht te dalen tot 50,7 TWh in 2013.

Figuur 20: Netto aardgastransacties (H-gas) tussen de ZTP-markt en de markten in de buurlanden in de periode 2011-2013 (in TWh/jaar) (Bronnen: CREG, gegevens gasdata.fluxys.com)

120 Studie (A)140925-CDC-1345 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas – monitoringrapport 2013. Zie ook punt 4.2.1.1. van dit verslag.

Figuur 21: Prijsschommelingen van aardgas en prijscorrelatie tussen de ZTP-markt en de markten in de buurlanden in de periode 2011-2013 (Bronnen: CREG, bewerkte gegevens van ICIS, ICE, EEX, Powernext)

• Illustratie: Marktintegratie Groothertogdom Luxemburg - België

Met de ambitie van de Europese Commissie om te groeien naar een eengemaakte Europese aardgasmarkt voor ogen, werken Fluxys Belgium en Creos Luxembourg aan een eerste integratie van de aardgasmarkten van twee lidstaten in de Europese Unie. Dit initiatief van de aardgasnetbeheerders kan rekenen op de medewerking en de steun van hun respectieve toezichthouders CREG en ILR.

De marktintegratie beoogt de oprichting van één entry/exit zone die België en het Groothertogdom Luxemburg bestrijkt. In deze eengemaakte handelszone zijn commercieel de

interconnectiepunten tussen België en het Groothertogdom Luxemburg verdwenen en zal het Zeebrugge Trading Point (ZTP) het transactiepunt worden voor aardgas. Er zal een eengemaakt regime gelden van de balancering van de aardgasinjecties en –afnamen en het beheer hiervan zal worden uitgevoerd door een afzonderlijke onderneming opgericht door beide aardgasnetbeheerders.

Deze eengemaakte handels- en balanceringszone zal de handelsplaats ZTP versterken en bijdragen tot liquiditeit en efficiënte prijssignalen. De markt zal dan nog vlotter kunnen deelnemen aan grensoverschrijdende aardgashandel met de omringende aardgasmarkten in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk. Vooral voor de leveranciers

die actief zijn in het Groothertogdom Luxemburg zullen zich vlotter kunnen bevoorraden en deelnemen aan de aardgas-handel in vergelijking met de huidige situatie waarin ze geen rechtstreekse toegang hebben tot ZTP, de LNG terminal te Zeebrugge en de ondergrondse opslag te Loenhout. Aardgasleveranciers actief in beide landen of industriële verbruikers en elektriciteitsproducenten met afnamepunten in beide landen gaan de mogelijkheid hebben om hun portefeuille gezamenlijk te beheren leidend tot een hogere efficiëntie. Vooral de bevoorradingszekerheid en de marktwerking van het Groothertogdom Luxemburg zal worden versterkt.

Het is belangrijk te onderlijnen dat het een fusie van markten betreft maar geen fusie van aardgasnetbeheerders die elk verantwoordelijk blijven voor hun netbeheer. Dit betekent bijvoorbeeld dat iedere netbeheerder moet instaan voor de systeemintegriteit in zijn netwerk en dat bevoorradingszekerheid op het niveau van de lidstaat blijft. Creos Luxembourg en Fluxys Belgium zullen hun eigen identiteit en organisatorische structuur behouden.

Het samenvoegen van twee markten van verschillende landen vraagt een nauwe samenwerking tussen de netbeheerders en hun toezichthouders omdat een reeks van zowel technische praktijken als regelgeving op elkaar moeten worden afgestemd binnen een kader van soevereiniteit van de landen. De CREG heeft in 2014 intens en nauw samengewerkt met de betrokken netbeheerders en haar Luxemburgse collega's van ILR waarbij ook gerekend kon worden op het opbouwend overleg met de overheden. Enkel door een gecoördineerde aanpak met een gemeenschappelijke intentie om het doel te bereiken kan een dergelijk grensoverschrijdend project kans maken op slagen. Het project kent nu een graad van maturiteit die toelaat te voorzien dat bij het begin van het volgende gasjaar op 1 oktober 2015 het lintje van de start van de eengemaakte markt kan worden doorgeknipt. Een publieke consultatie over het geheel van de herziene regulatoire documenten is gepland voor begin februari 2015.

4.2. Mededinging

4.2.1. Prijsmonitoring op groot- en kleinhandelsniveau

4.2.1.1. Studies uitgevoerd door de CREG in 2014

- **Studie over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas – monitoringrapport 2013**

In deze nieuwe studie¹²¹, die vanaf nu jaarlijks wordt bijgewerkt, onderzocht de CREG de werking en de evolutie van de prijs van de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas. Het doel is om alle belanghebbenden te informeren over een aantal belangrijke aspecten van de Belgische aardgasmarkt, onder meer de gasbevoorrading, de uitwisseling van gas, de gasconsumptie, de marktintegratie en de technische aspecten (LNG, opslag, balancing, enz.). De studie geeft een historiek over een periode van de laatste zeven jaar (2007-2013). Er werd geselecteerd om te starten in 2007 vermits dit jaar net voorafgaat aan de financiële en economische crisissen. Zo krijgt de lezer een beter begrip van de evolutie van de groothandelsmarkt voor aardgas.

De belangrijkste bevindingen van deze studie zijn:

- De ont koppeling van de aardolieprijs zet zich door. De bevoorradingcontracten voor aardgas worden steeds minder geïndexeerd op de aardolieprijs en steeds meer op de prijsindex die geldt op de aardgasbeurzen, en waar bovendien steeds meer aardgas op wordt verhandeld. Deze trend van meer gas-tot-gasconcurrentie is positief.

- De mededinging groeit in een stagnerende aardgasmarkt. Steeds meer groothandelaars gaan de concurrentie aan voor het verwerven van aardgasklanten op de Belgische markt. Er zijn 20 groothandelaars actief op de H-gasmarkt, waarvan 17 tevens L-gas leveren. Dit leidt tot een meer concurrentiële prijsvorming voor de eindverbruikers.

- De grensoverschrijdende marktintegratie is bereikt. Dankzij het wegwerken van congestie voor toegang tot capaciteit op de grens en de bevordering van een flexibele marktwerking is de Belgische markt geïntegreerd met de aangrenzende markten: zowel het prijsniveau als de prijsevoluties zijn gelijklopend. De evolutie naar eenzelfde groothandelsprijs voor aardgas over de grenzen heen leidt tot een grotere economische efficiëntie.

- De marktinteresse voor LNG en aardgasopslag neemt af. Onder invloed van de internationale concurrentie en de evolutie van de prijzen verliezen zowel het gebruik van de LNG-terminal te Zeebrugge als de ondergrondse aardgasopslaginstallatie te Loenhout terrein. De ontwikkeling van nieuwe diensten op maat van de marktbehoeften helpt deze evolutie om te buigen.

- De mededinging en marktintegratie zijn duidelijk zichtbaar op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas en zorgen voor een opeenvolging van marktherschikkingen. Deze volatiele marktontwikkelingen vergen een nauwlettend toezicht om, waar nodig, tijdig te kunnen optreden.

- **Studie over de verhouding tussen de kosten en de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2013**

Op 4 december 2014 heeft de CREG een vertrouwelijk rapport¹²² opgesteld over de verhouding tussen de kosten en de prijzen van aardgas in België in 2013 op het vlak van invoer, doorverkoop (resellers) en levering (residentiële verbruikers/kmo's, industrie, elektriciteitscentrales).

Uit dit rapport blijkt echter dat de invoerprijzen van de langetermijncontracten (70% van het volume in 2012) steeds meer een indexatie bevatten die gedeeltelijk of volledig op beursnoteringen is gebaseerd. In de bevoorradingcontracten wordt er jaar na jaar steeds meer een beroep gedaan op beursnoteringen en steeds minder op aardolienoteringen.

Op de kleinhandelsmarkt maken de leveranciers sinds oktober 2013 allemaal gebruik van een indexering op basis van beursnoteringen. Het prijsverschil tussen de verschillende leveranciers is gedaald als gevolg van het feit dat de historische leveranciers zijn afgestapt van de aardolie-indexering.

Op de industriële markt is er steeds meer concurrentie en zijn marges in dit segment vrij beperkt, in het bijzonder voor de grote ondernemingen die op het transportnet zijn aangesloten. De tariefformules die in deze markt worden gebruikt, zijn onderhandelbaar, in tegenstelling tot de standaardformules op de kleinhandelsmarkt.

Wat de levering van gas aan elektriciteitscentrales betreft, waren de prijzen nog lager door een indexering op basis van steenkoolnoteringen voor een deel van het volume.

121 *Ibidem* 120.

122 Rapport (F)141204-CDC-1383 over de verhouding tussen de kosten en de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2013.

In dit rapport werden ook de interne transferprijzen van multinationals op de gasmarkt geanalyseerd en werden aanbevelingen gemaakt inzake de transparantie van de facturen.

De CREG heeft dit rapport overgemaakt aan de minister van Energie en de Belgische Mededingingsautoriteit.

Op 18 december 2014 heeft de CREG een studie¹²³ uitgevoerd over de prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2013 op het vlak van invoer, doorverkoop (resellers) en levering (residentiële verbruikers/kmo's, industrie, elektriciteitscentrales). Het gaat om de niet-vertrouwelijke versie van het voormelde rapport dat aan de minister werd overgemaakt.

4.2.1.2. Vangnet

Zie punten 2.5 en 3.2.1.2. van dit verslag.

4.2.2. Monitoring van de transparantie en openstelling van de markt

- De REMIT-verordening

Zie punt 3.2.2.4. van dit verslag.

- Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites voor elektriciteit en gas

Zie punt 3.2.2.5. van dit verslag.

4.2.3. Aanbevelingen inzake leveringsprijzen

Zie punt 3.2.3. van dit verslag.

4.3. Consumentenbescherming

Zie punt 3.3. van dit verslag

4.4. Bevoorradingzekerheid

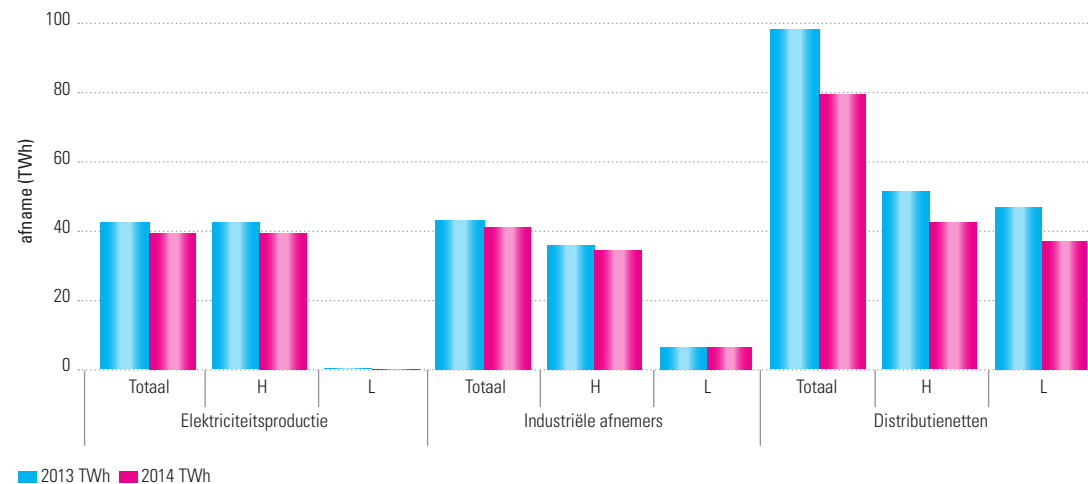
4.4.1. Monitoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod

A. De aardgasvraag

In 2014 bedroeg het totale aardgasverbruik 160,4 TWh, wat een forse daling (-12,5%) betekent tegenover het verbruik in 2013 (183,2 TWh). Alle verbruikerssegmenten kennen een daling van het aardgasverbruik. Het afnemend aardgasverbruik zet zich verder bij de grootverbruikers: het industriële aardgasverbruik daalt met 3,8% en het aardgasverbruik voor elektriciteitsproductie met 6,7%. Onder invloed van

de milde temperaturen in 2014 is er een aanzienlijke daling van de aardgasvraag op de distributienetten met 18,7%. De geraamde verwarmingsbehoeften in 2014 lagen 28% lager dan in 2013. Onder deze omstandigheden bedraagt het aandeel van de aardgasafname op de distributienetten 49,6% in 2014 (53,4% in 2013). Voor de verklaring van de aanhoudende daling van de gemiddelde aardgasvraag voor elektriciteitsproductie speelt het kleine verschil tussen de groothandelsprijzen voor elektriciteit en aardgas (er zijn zelfs periodes met een negatieve clean spark spread) een grote rol en is de invoer van elektriciteit een belangrijke bron voor de Belgische elektriciteitsvoorziening. De industriële aardgasvraag blijft lijden onder de economische toestand en slaagt er niet in om opnieuw groeicijfers voor te leggen voor het aardgasverbruik.

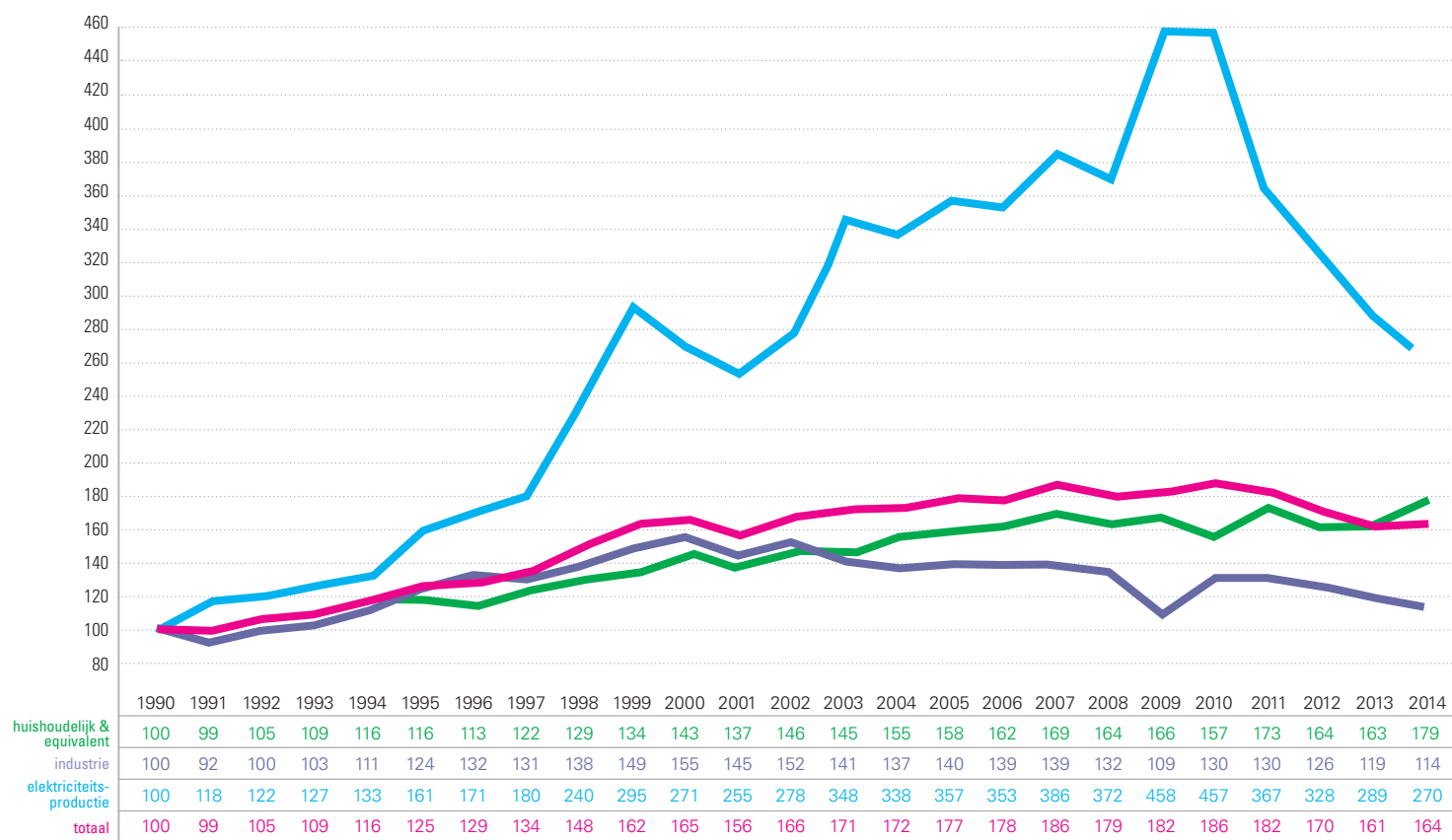
Figuur 22: Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische vraag naar H-gas en L-gas in 2013 en 2014 (Bron: CREG)

Tabel 20: Verdeling per gebruikerssegment van de Belgische aardgasvraag tussen 2002 en 2014 (in TWh) (Bron: CREG)

Gebruikerssegment	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014/2013
Distributie	78,3	83,1	88,3	87,2	88,3	82,6	88,5	87,6	101,2	82,5	91,9	97,9	79,6	-18,7
Industrie (rechtstreekse afnemers)	54,7	50,7	49,3	50,2	50,2	50,0	47,8	39,2	46,9	47,0	45,5	42,8	41,1	-3,8
Elektriciteitsproductie (gecentraliseerd park)	40,9	51,1	49,7	52,5	51,9	56,7	54,6	67,3	67,1	53,9	48,1	42,5	39,7	-6,7
Totaal	173,9	184,9	187,3	189,9	190,4	189,3	190,9	194,2	215,3	183,4	185,6	183,2	160,4	-12,5

Figuur 23: Evolutie van het aardgasverbruik per gebruikerssegment gedurende de periode 1990-2014 (1990=100), aangepast op basis van de klimaatveranderingen (Bron: CREG)

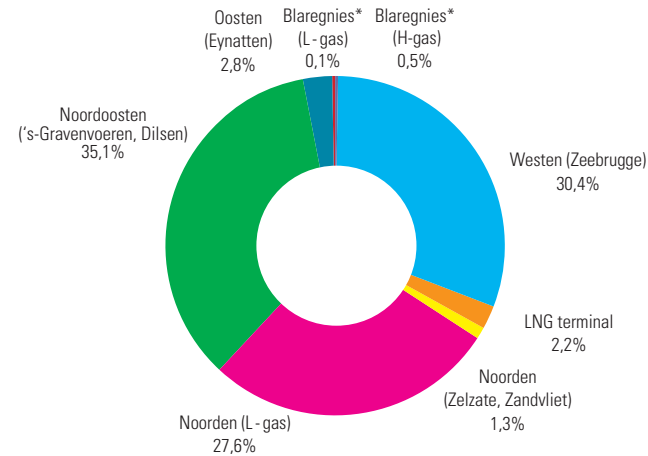

B. Aardgasbevoorrading

De aardgasleveranciers hebben de keuze uit een waaier van ingangspunten voor toegang tot het aardgasvervoersnet om zowel nationale als internationale aardgastransacties uit te voeren en hun Belgische klanten met H-gas te bevoorraden. De aardgasklanten die L-gas verbruiken worden rechtstreeks bevoorradt vanuit Nederland of onrechtstreeks, in tegenstroom, via het interconnectiepunt Blaregnies met Frankrijk. De invoer van LNG, hoofdzakelijk uit Qatar, via de terminal van Zeebrugge vertegenwoordigt in 2014 een aandeel van 2,2% van de gemiddelde invoerportefeuille. In 2014 wordt er een belangrijke verschuiving vastgesteld naar invoer via 's Gravenvoeren (35,1% tegenover 19,4% in 2013). Deze verschuiving werd reeds ingezet in 2013 en betekent voor 2014 dat 's Gravenvoeren meer aardgasstromen kent die door de aardgasleveranciers worden toegewezen aan de Belgische markt dan de toegangspoort van Zeebrugge (30,4% in 2014). Fysische aardgasinvoer vanuit Frankrijk is tot op heden niet mogelijk vanwege odorisatie van het aardgas dat in Frankrijk reeds plaatsvindt zodra het aardgas het land binnenkomt. Virtueel is er echter invoer op het interconnectiepunt te Blaregnies, zowel voor H-gas als voor L-gas, door nominaties in tegenstroom van grens-tot-grens aardgasstromen die initieel bedoeld zijn voor de Franse markt.

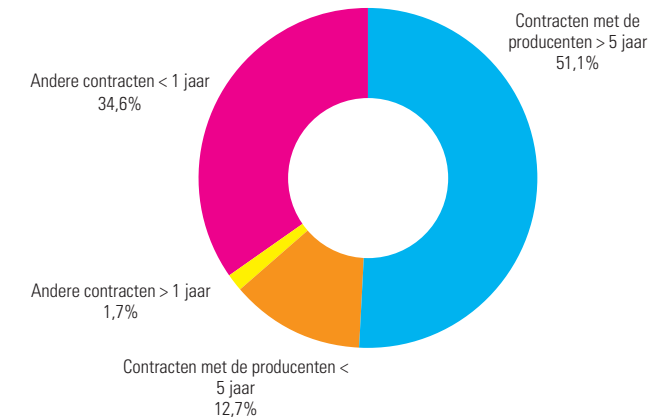
Globaal leiden de bevoorradingsportefeuilles van de individuele aardgasleveranciers tot een gespreide bevoorrading volgens contracttype. Het aandeel van de rechtstreeks met de aardgasproducenten afgesloten langetermijncontracten, met een resterende looptijd van meer dan 5 jaar, daalt verder (51,1% in 2014 tegenover 55,5% in 2013 en 61,9% in 2012) maar blijft de belangrijkste component. De totale bevoorrading via bevoorradingscontracten rechtstreeks afgesloten met aardgasproducenten groeit echter tot 63,8% in 2014 (60,5% in 2013) gezien het groter volume van contracten met een resterende looptijd van maximaal 5 jaar. De netto bevoorrading op de groothandelsmarkt kent een lichte daling in 2014 en dit vanwege kortlopende contracten van minder dan 1 jaar die een aandeel van 34,6% vertegenwoordigen (37,9% in 2013). Langetermijncontracten met aardgasproducenten

Figuur 24: Verdeling van de instroom van aardgas per ingangszone in 2014 (Bron: CREG)

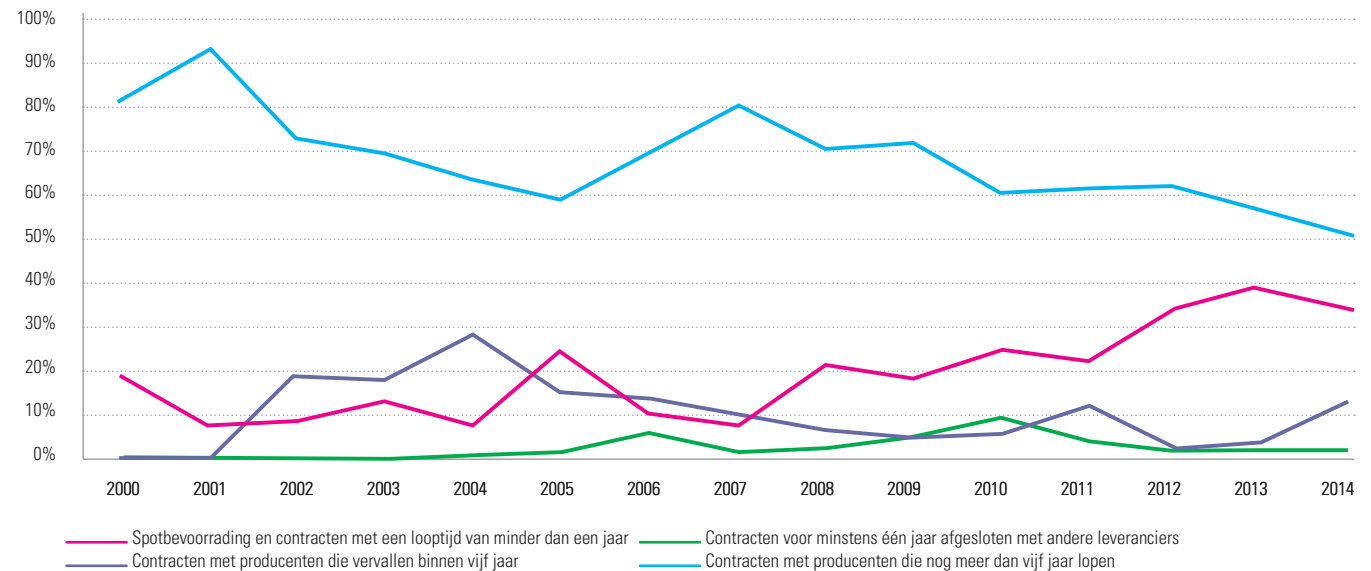

*De ingangspunten van Blaregnies worden "in tegenrichting" gebruikt van de fysieke stromen (reverse flow) door gebruik te maken van de op die punten overheersende doorvoerstroom.

Figuur 25: Samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille van de leveranciers die in 2014 in België actief waren (Bron: CREG)

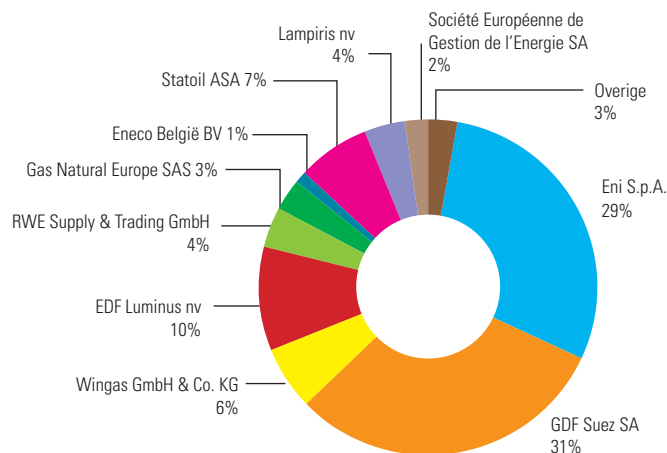

Figuur 26: Samenstelling van de gemiddelde bevoorradingsportefeuille voor de Belgische aardgasmarkt tussen 2000 en 2014 (aandelen in %) (Bron: CREG)

blijven de ruggengraat in de portefeuille van de belangrijkste leveranciers op de Belgische markt maar steeds meer leveranciers met een kleiner marktaandeel richten zich op de groothandelsmarkt om zich te bevoorraden.

Figuur 27: Marktaandelen van de leveringsondernemingen op het vervoersnet in 2014 (Bron: CREG)

* Overige: leveringsondernemingen met elk een marktaandeel van minder dan 1% (Progress Energy Services bvba, E.ON Global Commodities SE, natGAS AG, Total Gas & Power Ltd, Vattenfall Energy Trading Netherlands NV, Belgian Eco Energy NV, Enovos Luxembourg SA, European Energy Pooling bvba, Antargaz SA, Getec Energy AG, Direct Energie, Enel Trade S.p.A.)

In 2014 waren er in totaal 22 leveringsondernemingen actief op de Belgische markt (20 in 2013). GDF Suez 31% (33% in 2013) en ENI S.p.A. 29% (31% in 2013) beheersen samen 60% (64% in 2013) van de aardgasleveringen aan de grootverbruikers rechtstreeks aangesloten op het vervoersnetwerk en de distributienetten. De derde grootste leverancier is EDF Luminus met een aandeel van 10% (11% in 2013). De overige 19 leveringsondernemingen (samen een marktaandeel van 30%) beschikken elk over een marktaandeel van kleiner dan 10% waarvan 12 leveringsondernemingen met een aandeel van elk nog geen 1%. Hoewel de markt sterk geconcentreerd blijft, is er een druk aanwezig van opkomende ondernemingen die wedijveren met elkaar om een deel van de Belgische aardgasmarkt te verwerven.

4.4.2. Controle van de investeringsplannen van de vervoersnetbeheerder

Het aardgasnetwerk in beheer van Fluxys Belgium is uitgegroeid tot een belangrijk kruispunt van vervoersleidingen in Noordwest-Europa met een topscore als het gaat over koppelingen met naburige vervoersnetwerken. De invoercapaciteit bedraagt meer dan 10 miljoen kubieke meter aardgas per uur (100 GWh/uur), met aardgasstromen in twee richtingen en zonder congestieproblemen. Deze maturiteit verklaart dat grote uitbreidingsinvesteringen niet onmiddellijk op het programma staan. Daarnaast zal echter de noodzaak om delen van de vervoersinstallaties te vernieuwen toenemen.

Er zijn enkele ongunstige evoluties die nieuwe investeringen minder vanzelfsprekend maken. Er is een stagnatie tot daling van de aardgasvraag die verder gekenmerkt wordt door een grotere volatiliteit. Er wordt steeds meer vervoerscapaciteit besteld voor de korte termijn zonder zich nog te verbinden tot langlopende vervoerscontracten met de netbeheerder.

Fluxys Belgium heeft in 2014 een indicatief tienjarenplan voor de ontwikkeling van het net (2014-2024) opgesteld conform artikel 15/1, §5 van de gaswet. De CREG heeft dit plan geëvalueerd in samenhang met het Europees 10-jaren investeringsplan van ENTSOG (TYNDP) en het regionale investeringsplan (GRIP) van de netbeheerders van Noordwest-Europa zonder knelpunten vast te stellen. De belangrijkste uitdaging die zich aandient is de conversie van het gescheiden L-gasvervoersnetwerk opdat geëvolueerd kan worden naar een Belgische aardgasmarkt die uitsluitend bevoorrad wordt met H-gas. Deze conversie dringt zich op omdat er geen nieuwe lange-termijncontracten vanuit Nederland zullen worden afgesloten voor de levering van L-gas gezien het Nederlands beheer van de resterende L-gasvoorraden. Bovendien neemt de Nederlandse regering steeds ingrijpendere maatregelen om de winning van L-gas uit het Groningenveld aan banden te leggen wegens de risico's op aardbevingen in Noord-Nederland. In deze context is er dringend nood aan een uitgewerkt plan om L-gasverbruikers tijdig om te schakelen op H-gas.

Een belangrijk lopend investeringsproject is de Alveringem-Maldegem pijpleiding die de nieuwe LNG-terminal in Duinkerke zal verbinden met het Belgische vervoersnet. In België betekent dit de aanleg van een nieuwe aardgasleiding tussen Alveringem en Maldegem over 72 km met aftakkingen voor lokale aardgasbevoorrading. De indienststelling is voorzien voor december 2015.

Een tweede project betreft een uitbreiding van de LNG-terminal van Zeebrugge en behelst de bouw van een tweede aanlegsteiger voor LNG-schepen. De indienststelling is voorzien voor de tweede helft van 2015. Een derde investeringsproject is de bouw van een vijfde tank aan de LNG-terminal van Zeebrugge met een capaciteit van 180.000 m³ LNG (2015-2018).

Een beperkte jaarlijkse groei op de distributienetwerken van ongeveer 1% en de verwachte evolutie van industriële aardgasafnemers en elektriciteitscentrales leiden tot een aantal (lokale) versterkingen die aanzienlijk lager liggen dan in de voorbije jaren. Bovendien blijft de realisatie van deze investeringen afhankelijk van voldoende vergoeding van de capaciteit door de eindgebruikers.

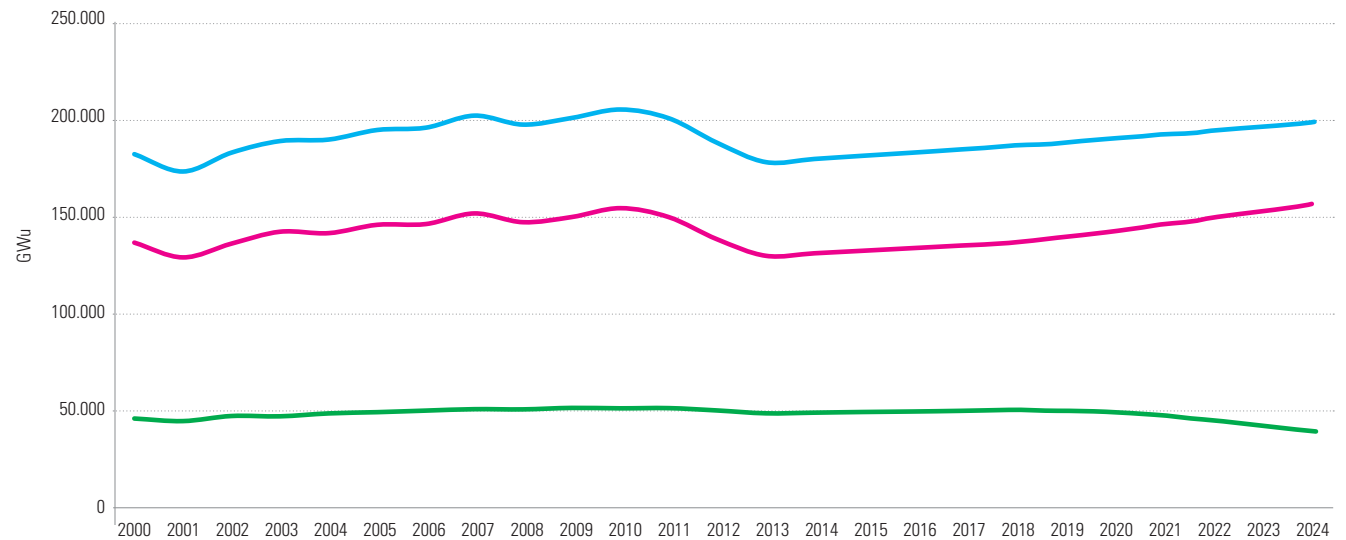
De Europese investeringscontext is in evolutie met enerzijds wijzigend gedrag aan de vraagzijde en anderzijds de grotere aandacht van de Europese regelgeving om trans-Europese gascorridors te realiseren niet enkel ten behoeve van fysieke bevoorradingen noodzaak maar tevens om de marktintegratie, de mededinging, de voorzieningszekerheid en de duurzaamheid te bevorderen. Kostenbewustzijn blijft evenwel van kernbelang voor de CREG en het is duidelijk dat er grotere aandacht zal uitgaan naar alternatieve oplossingen om gestrande investeringen te vermijden. Grensoverschrijdende investeringsbeslissingen worden meer en meer onderworpen aan nieuwe criteria die het nationaal belang overstijgen.

4.4.3. Verwachte toekomstige vraag, beschikbare voorraden en extra capaciteit

• Vraag

In de figuur hierna worden de vooruitzichten voorgesteld van de totale Belgische aardgasvraag volgens het referentiescenario van de CREG dat gehanteerd wordt voor de opvolging van de nodige investeringen op het netwerk van Fluxys Belgium. Deze totale aardgasvraag wordt bepaald door de som te maken van het verwachte verbruik door de residentiële sector, de tertiaire sector, de industrie en de elektriciteitsproductie. Het betreft hier de evolutie genormaliseerd voor de temperatuur. Er zijn momenteel een heel scala van onzekerheden waardoor deze vooruitzichten onvermijdelijk sterk hypothetisch zijn en op korte termijn kunnen wijzigen bij veranderende marktomstandigheden. Er is vooral een grote gevoeligheid met betrekking tot de aanwending van bestaande en de bouw van nieuwe aardgasgestookte elektriciteitscentrales, de concurrentiepositie van aardgas in de energiemix voor met name grootverbruikers, de economische vooruitzichten en de toekomst van de L-gasvoorziening vanuit Nederland. Er worden vanuit Nederland geen nieuwe langetermijncontracten voor L-gas meer afgesloten gezien de afnemende resterende reservevolumes in het Groningenveld. Bovendien neemt de Nederlandse regering, zoals hierboven reeds vermeld, onder invloed van de risico's op aardbevingen in het noorden van Nederland, steeds ingrijpendere maatregelen om de resterende winning van L-gas uit het Groningenveld aan banden te leggen. De uitbreiding van de Belgische L-gasmarkt is bijgevolg geen optie en zal er een koers moeten gevolgd worden om tijdig aardgasklanten over te schakelen van L-gas naar H-gas.

Figuur 28: Verwachtingen voor de vraag naar aardgas in België tot 2024 (GWh, genormaliseerde t°, H+L) (Bron: CREG)

• Bevoorrading

Het aantal invoerders van H-gas voor de Belgische markt groeit en bedraagt momenteel 22. Geaggregeerd over de invoerders is er een sterke graad van diversificatie, zowel in termen van bevoorradsingsbronnen als -routes. Er tekent zich een trend af van meer en meer aardgastransacties op korte termijn, een hogere intensiteit van de handel, een sterkere volatiliteit en een grotere internationale arbitrage en prijskoppeling van de Europese marktplaatsen. In België zijn de omstandigheden voor het aantrekken en verdelen van aardgasstromen gunstig. Het op peil houden van

de marktliquiditeit in België is essentieel voor zowel de Belgische bevoorradsingszekerheid als voor de "uitvoer" van bevoorradsingszekerheid naar andere afzetmarkten in Noordwest-Europa.

Voor de bevoorrading in L-gas zijn er momenteel 20 leveranciers die quasi uitsluitend aangewezen zijn op het interconnectiepunt Poppel/Hilvarenbeek voor de bevoorrading vanuit Nederland. Evoluties over de langere horizon zullen sterk bepaald worden door het energiebeleid in Nederland betreffende de winning en uitvoer van L-gas dat momenteel in Nederland op de agenda staat.

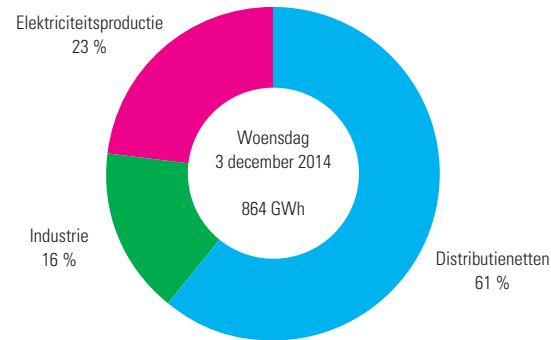

4.4.4. Dekking van de piekafnames

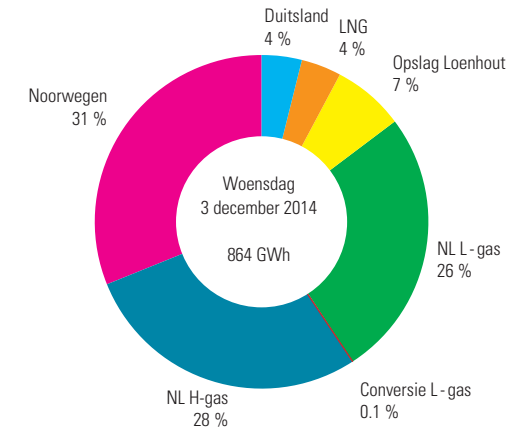
De piekafname van aardgas in 2014 werd genoteerd op woensdag 3 december. Het Belgisch aardgasverbruik bedroeg 864 GWh (1.068 GWh in 2013) ofwel 1,97 maal het gemiddeld dagverbruik. De distributienetten vertegenwoordigen 61% van de piekafname, 23% was bestemd voor elektriciteitsproductie en de resterende 16% werd afgenomen door de industrie.

Het piekdagverbruik van 864 GWh op woensdag 3 december 2014 werd gedekt door een waaier van aardgasbronnen. Via Nederland was er een aardgastoevoer die 54% van de piekvraag dekt (28% H-gas en 26% L-gas), 31% was rechtstreeks afkomstig van de Noorse aardgasvelden in de Noordzee via de Zeepipe die aanmeert te Zeebrugge en 4% was afkomstig uit Duitsland. Daarnaast stond de ondergrondse opslag van Loenhout voor 7% in, 4% was afkomstig van de LNG terminal van Zeebrugge en 0,1% was afkomstig van de omzetting van H-gas in L-gas door de toevoeging van stikstof via de conversiefaciliteiten van netbeheerder Fluxys Belgium.

Figuur 29: Verdeling van de piekafname per gebruikerssegment in 2014 (Bron: CREG)

Figuur 30: Verdeling van de aardgasbronnen voor de dekking van de piekafname in 2014 (Bron: CREG)

5. De CREG

5.1. Directiecomité en personeel van de CREG

Het directiecomité staat in voor het operationeel bestuur van de CREG en stelt alle handelingen die nodig of dienstig zijn voor de opdrachten die het door de elektriciteits- en gaswet worden toevertrouwd.

De voorzitter en de drie directeurs die het directiecomité vormen, worden benoemd bij een in ministerraad overlegd koninklijk besluit voor een eenmalig hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Zij vormen een college dat volgens de gewone regels van beraadslagende vergaderingen beraadslaagt.

Sinds 1 september 2013 wordt het voorzitterschap van het directiecomité, inclusief het management van de CREG, waargenomen door mevrouw Marie-Pierre FAUCONNIER. De drie directeurs zijn de heer Laurent JACQUET, directeur van de controle prijzen en rekeningen, de heer Koen LOCQUET, directeur van de administratieve directie en de heer Andreas TIREZ, directeur van de technische werking van de elektriciteits- en aardgasmarkten.

Op 31 december 2014 telde de CREG, buiten het directiecomité, 67 personeelsleden.

Tabel 21: Directie en personeel van de CREG op 31 december 2014

VOORZITTERSCHAP VAN HET DIRECTIECOMITÉ	
FAUCONNIER Marie-Pierre	Voorzitster van het directiecomité
DEVACHT Christiane	Directieassistente
FIERS Jan	Secretaris van het Directiecomité
DE VREESE Annemarie	Communicatieverantwoordelijke
VAN HAUWERMEIREN Geert	Europees strategisch adviseur
COZIGOU Liana	Adviseur
DIRECTIE TECHNISCHE WERKING VAN DE MARKTEN	
TIREZ Andreas	Directeur
GOOVAERTS Wendy	Directieassistente
VAN KELECOM Inge	Polyvalente secretaresse
GHEURY Jacques MARIEN Alain MEES Emmeric VAN ISTERDAEL Ivo WILBERZ Eric	Hoofdadviseurs
CLAUWAERT Geert CUIJPERS Christian DE WAELE Bart FONTAINE Christian PONCELET Yves	Eerstaanwezende adviseurs
FILS Jean-François LUICKX Patrick MAENHOUDT Marijn	Adviseurs
SCHOUTTEET Nico	Adjunct-adviseur
DIRECTIE CONTROLE PRIJZEN EN REKENINGEN	
JACQUET Laurent	Directeur
FELIX Kim	Directieassistente
CORNELIS Natalie de RUETTE Patrick LAERMANS Jan	Hoofdadviseurs
ALLONSIUS Johan BARZEELE Elke DEBRIGODE Patricia DUBOIS Frédéric HERNOT Kurt JOOS Benedikt MAES Tom SOFIAS Anastasio	Eerstaanwezende adviseurs
COBUT Christine DE MEYERE Francis LIBERT Brice PIECK An WILMART Gilles	Adviseurs

DIRECTIE ALGEMENE ZAKEN	
LOCQUET Koen	Directeur
SELLESLAGH Arlette	Directieassistente
Adviesraad Gas en Elektriciteit	
DE LEEUW Han HERREZEEL Marianne	Adviseurs
Algemene administratie	
DE PEUTER Caroline	HR & Office manager
SMEDTS Hilde	Eerstaanwendend juridisch adviseur
VAN MAELE Nele	Administratief assistente
BAUWENS Evi ESSER Mercédès VAN ZANDYCKE Benjamin	Vertalers
LOI Sofia	Coördinatrice
CEUPPENS Chris DE DONCKER Nadine WYNS Evelyne	Polyvalente bedienden
JUNCO Daniel	Logistiek medewerker
Dienst IT	
DAELEMEN Kurt	Systeem- en netwerkbeheerder
GORTS-HORLAY Pierre-Emmanuel	Adjunct-informaticus
Financiën	
SCIMAR Paul	Verantwoordelijke van de dienst Financiën
LECOCQ Nathalie	Boekhoudster
CROMBEZ Thomas	Boekhoudkundig en administratief medewerker
PINZAN Laurent	Administratief medewerker
Studiedienst, documentatie en archieven	
BOUCQUEY Pascal	Hoofdadviseur
CHICHAH Chorok DETAND Maria-Isabella GODDERIS Philip HEREMANS Barbara ROOBROUCK Myriam STEELANDT Laurence ZEGERS Laetitia	Eerstaanwezende adviseurs
HENGESCH Luc	Documentalist

5.2. Adviesraad Gas en Elektriciteit

De Adviesraad Gas en Elektriciteit¹²⁴ (vroeger Algemene Raad genoemd) is een adviesinstantie en een discussieforum opgericht bij de CREG en de federale minister bevoegd voor Energie.

Hij heeft als taak:

- op eigen initiatief of op verzoek van de minister richtsnoeren te bepalen voor de toepassing van de elektriciteitswet en de gaswet en de uitvoeringsbesluiten ervan;
- een advies te formuleren betreffende elke kwestie die hem door het directiecomité van de CREG wordt voorgelegd;
- een discussieforum te zijn over de doelstellingen en strategieën van het energiebeleid.

De Adviesraad is in 2014 zeven keer samengekomen.

Het voorzitterschap werd waargenomen door de heer Olivier Van der Maren en het vicevoorzitterschap door de heer Mathieu Verjans.

De regelmatige deelname van een vertegenwoordiger van de staatssecretaris voor Energie heeft het de Adviesraad mogelijk gemaakt zijn werk toe te spitsen op de meest dringende aspecten en periodiek op de hoogte gehouden te worden van de regeringsbekommernissen op het vlak van gas en elektriciteit. De talrijke vragen gesteld door de leden aan de vertegenwoordiger van de staatssecretaris maakten het mogelijk de staatssecretaris op de hoogte te houden van de bekommernissen van de Adviesraad.

De Adviesraad heeft in 2014 twee adviezen uitgebracht. De werkgroep “marktwerking elektriciteit” heeft ze opgesteld.

Advies nr. 60 over de studie 1319 over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit – monitoringrapport 2013:

De Adviesraad heeft het directiecomité van de CREG voor dit jaarlijks monitoringrapport bedankt. Het rapport levert een wezenlijke bijdrage tot de transparantie van de elektriciteitsmarkten in België en dus tot een verbetering van de marktwerking. De Adviesraad nodigde het directiecomité van de CREG uit om dit document te publiceren en hoopt dat andere regulatoren in de Europese Unie dit voorbeeld volgen.

De Adviesraad deelt in grote mate de analyse van het directiecomité en kan zich scharen achter de meeste geformuleerde aanbevelingen.¹²⁵

Advies nr. 61 over het advies 1266 van de CREG betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 december 2000 betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht (Atol):

De werkgroep “marktwerking elektriciteit” van de Adviesraad heeft over dit advies meermaals vergaderd en heeft experts van E.On, Re-Charge en Fluxys uitgenodigd. Hij dankte de CREG en de verschillende experts voor hun sterk gewaardeerde input.

Het toenemend aandeel van niet-leveringszekere productie-eenheden en het uitblijven van investeringen in

leveringszekere productie-eenheden doet de behoefte aan flexibilisering van het elektrisch systeem snel toenemen, al mag het duidelijk zijn dat deze flexibilisering economische en fysieke grenzen kent.

Flexibilisering kan bekomen worden via verschillende wegen die elk een rol kunnen spelen met het oog op het verzekeren van het evenwicht van het elektriciteitsnet, en die elkaar dus kunnen aanvullen.

Deze verschillende vormen van flexibiliteit hebben elk specifieke kosten en baten. De Adviesraad vraagt daarom dat door de bevoegde overheden een grondige kosten/batenanalyse wordt doorgevoerd van de verschillende mogelijke oplossingen. Bij voorkeur moeten de oplossingen aan bod komen die tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kost het beste antwoord bieden op de problematiek van de toegenomen behoefte aan flexibiliteit. Op basis van de standpunten van de ondervraagde experts, blijkt in dat verband opslag van elektriciteit bij de huidige stand van de technologie momenteel duurder te zijn dan vraagbeheersing.¹²⁶

¹²⁴ Zie ook punt 2.4. van dit jaarverslag.

¹²⁵ De volledige tekst van het advies is beschikbaar op <http://www.creg.be/arcg/nl/outputdb.asp>.

¹²⁶ De volledige tekst van het advies is beschikbaar op <http://www.creg.be/arcg/nl/outputdb.asp>.

Tabel 22: De leden van de Adviesraad op 31 december 2014 (Bron: Belgisch Staatsblad)¹²⁷

	EFFECTIEVE LEDEN	PLAATSVERVANGENDE LEDEN
Federale regering	VANEYCKEN Sven ROOBROUCK Nele CHAHID Ridouane ANNANE Jihane DORREKENS François DASGUPTA Jivan	JUSTAERT Arnout WAEYAERT Nicolas JOURDAIN Sigrid NIKOLIC Diana NICOLAS Stéphane DEMEYERE Frank
Gewestregeringen	BIESEMAN Wilfried AUTRIQUE Henri JACQUET Annabelle	TANGHE Martine BOHET Maurice DECROP Jehan
Representatieve werknemersorganisaties die zetelen in de Nationale Arbeidsraad	VERJANS Mathieu VERHUE Maureen VAN DAELE Daniel DE CROCK Bart	NICAISE Didier WIJNGAERDEN Jan VAN MOL Christiaan SKA Marie-Hélène JONCKHEERE Caroline
Representatieve werknemersorganisaties die zetelen in de Raad voor het Verbruik	DE WEL Bert STORME Sébastien	QUINTARD Christophe SPIESSENS Eric
Organisaties die de promotie en de bescherming van de algemene belangen van de kleine verbruikers tot doel hebben	ADRIAENSSENS Claude DOCHY Stéphane	RENSON Marie-Christine MOERS Jan
Representatieve organisaties van de industrie, het bank- en het verzekeringswezen die zetelen in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	VANCRONENBURG Geert BROUWERS Els VAN der MAREN Olivier	VANDERMARLIERE Frank CALOZET Michel AERTS Kristin
Representatieve organisaties van het ambacht, de kleine en middelgrote handelsondernemingen en de kleine nijverheid die zetelen in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	DE BUYSER Capucine VANDEN ABEELE Piet	DEPLAE Arnaud VAN GORP Michel
Grote elektriciteitsverbruikers	CLAES Peter	ELENS Claire
Grote aardgasverbruikers	BRAET Luc	de MUNCK Laurent
Elektriciteitsproducenten die behoren tot de Federatie van de Belgische elektriciteits- en gasbedrijven (FEBEG)	VAN DEN BOSCH Marc SCHOONACKER Frank	DE GROOF Christiaan de VILLENFAGNE Aude
Producenten van elektriciteit met behulp van hernieuwbare energie	LAUMONT Noémie	BODE Bart
Producenten van elektriciteit met behulp van warmtekrachtkoppelinginstallaties	BOYDENS Jean-Pierre	MARENNE Yves
Industriële die elektriciteit voor eigen behoefte produceren	BÉCRET Jean-Pierre	ZADORA Peter
Distributienetbeheerders - INTERMIXT	GRIFNEE Fernand HUJOEL Luc DE BRUYCKER Luc	DECLERCQ Christine DEBATISSE Jennifer VERSCHELDE Martin
- INTER-REGIES	DE BLOCK Gert	HOUGARDY Carine
Beheerder van het transmissienet voor elektriciteit	DAMILOT Julien	MERTENS Steven
Beheerder van het vervoersnet voor aardgas	GOSSUIN Luc	DESCHUYTENEER Thierry
Titularissen van een leveringsvergunning voor aardgas behorend tot FEBEG	VANDEN BORRE Tom VAN NUNEN Carlos	DE BUCK Hilde DEDECKER Gunnar
Milieuverenigingen	VAN DYCK Sara VANDE PUTTE Jan	TURF Jan DE SCHOUTHEETE Cécile
Titularissen van een leveringsvergunning voor elektriciteit behorend tot FEBEG	HEYVAERT Griet WYVERKENS Herman	GODTS Annemie VAN BOXELAER Kathleen
Marktbeheerder voor de uitwisseling van energieblokken voorgesteld door BELPEX	MATTHYS-DONNADIEU James	PIERREUX Nicolas

127 De lijst van de leden werd in 2014 niet gewijzigd.

5.3. Beleidsplan en vergelijkend verslag van doelstellingen en verwezenlijkingen van de CREG

Overeenkomstig de elektriciteitswet heeft het Directiecomité op 23 oktober 2014 het “Beleidsplan van de CREG voor het jaar 2015” opgesteld¹²⁸. In dat beleidsplan zet de CREG vijfendertig doelstellingen uiteen die ze op onafhankelijke wijze wil verwezenlijken met inachtneming van haar wettelijke taken, van de beleidslijnen die de federale regering en het federaal parlement op het vlak van energie hebben uitgestippeld, evenals met inachtneming van haar bevoegdheden en haar onafhankelijkheid. Dit beleidsplan voor het jaar 2015 sluit aan op wat sinds september 2013 door het Directiecomité ondernomen is en, in het bijzonder, op het strategisch plan 2013-2019 van de CREG.

Het beleidsplan vergezelt de ontwerpbegroting van de CREG voor het jaar 2015. Beide documenten werden overgemaakt aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de voorzitter van de Commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw (hierna: de “Commissie voor het Bedrijfsleven”) en voorgesteld op 9 december 2014 tijdens een hoorzitting van de CREG voor de Commissie voor het Bedrijfsleven.

Tevens werd er een vergelijkend verslag opgesteld van de in het beleidsplan voor 2013 vooropgestelde doelstellingen en de verwezenlijking ervan in 2013. Dit verslag¹²⁹ werd samen met het jaarverslag 2013 van de CREG op 25 april 2014 overgemaakt aan de staatssecretaris voor Energie, de vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de leden van de Commissie voor het Bedrijfsleven.

In haar beleidsplan voor 2013 identificeerde de CREG vijftien te bereiken doelstellingen. Deze doelstellingen werden opgesplitst in 133 acties die overeenstemden met te vervullen individuele taken. Eind 2013 stelde de CREG echter vast dat de teller van uitgevoerde acties in werkelijkheid op 146 stond. Deze dertien bijkomende acties hebben voornamelijk betrekking op studies en adviezen die de CREG heeft gerealiseerd op vraag van de staatssecretaris voor Energie en beslissingen die de CREG in 2013 heeft genomen over de nettarieven van Elia en Fluxys Belgium, bijdragen op Europees niveau (*Framework Guidelines on Harmonized Gas Transmission Tariff Structures*) en initiatieven zoals de maandelijkse publicatie van het “Overzicht en evolutie van de elektriciteits- en aardgasrijzen voor residentiële klanten en kmo's”.

5.4. Strategisch plan van de CREG 2013-2019

Het nieuwe directiecomité van de CREG, dat sinds september 2013 aan de slag is, heeft het strategisch plan van de CREG voor de jaren 2013-2019, de periode die overeenstemt met het mandaat van haar vier leden, in mei 2014 afgerond.

Het strategisch plan verstrekt in de eerste plaats de resultaten van een SWOT-analyse¹³⁰ van de instantie en vervolgens definieert het de waarden, de missie en de strategische assen die bepalend zullen zijn voor de toekomstige acties van de regulator de volgende zes jaar, met behulp van een actief beheer van de ondersteunende diensten van de CREG en een constructief beheer van de relaties van de regulator met alle betrokken partijen.

Tegenover de groeiende complexiteit van een energiesector in transitie, zal de missie van de CREG erin bestaan de flexibiliteit van het systeem en de doeltreffende en duurzame

werking van de elektriciteits- en de gasmarkt, met als einddoel het belang van de gebruiker van elke grootteorde, te verzekeren.

Hiervoor zal de CREG enerzijds, door actief samen te werken met de andere instanties, op een objectieve manier erop toezien dat de regels worden nageleefd. Anderzijds zal zij de markt verstaanbaarder en transparanter maken voor de gebruiker en de andere marktpelers en openbare overheden advies geven over de manier waarop de Belgische en Europese marktwerking kan verbeterd worden en dit voor elk activiteitensegment.

Deze missie hangt dus samen met de doelstellingen inzake:

1. de verbetering van de werking van de elektriciteits- en aardgasmarkt om haar efficiënter te maken;
2. de versterking van de regulering van de transportnetten om de ontwikkeling van de concurrentie en de optimale werking van de geliberaliseerde markten te verzekeren;
3. de begeleiding van de transitie naar een duurzamer energiesysteem dankzij de implementatie van een flexibel systeem.

Op 30 juli 2014 heeft de CREG daarnaast een document gepubliceerd met de titel “Raadgevende opdracht van de CREG ten behoeve van de overheid voor een coherente en evenwichtige energietransitie” waarin ze zich, als raadgever van de overheid, bereid toont om, op vraag van de politieke verantwoordelijken, haar expertise ter beschikking te stellen en waar nodig een voortrekkersrol te spelen. Daarnaast formuleert ze een aantal concrete voorstellen om enerzijds de belangen van de Belgische consumenten beter te beschermen en anderzijds het regulatorisch kader aan te passen en te versterken om de werking van de elektriciteits- en de aardgasmarkt te verbeteren.

128 Beleidsplan (Z)141023-CDC-1382 voor het jaar 2015.

129 Vergelijkend verslag (Z)140424-CDC-1325 van de doelstellingen geformuleerd in het beleidsplan van de CREG en van de verwezenlijkingen van het jaar 2013.

130 *Strengths* (sterkten), *Weaknesses* (zwakten), *Opportunities* (kansen), *Threats* (bedreigingen).

5.5. Behandeling van vragen en klachten

De CREG is in 2014 op vrijwillige basis doorgegaan met het behandelen van vragen en klachten (iets minder dan 700 in 2014) die zij van verbruikers, ondernemingen uit de sector, advocaten, consultants, onderzoekers, studenten, administraties of internationale instanties heeft ontvangen.

Daarnaast heeft de CREG in 2014 ook verder samengewerkt met de federale ombudsdienst voor energie en de drie regionale energieregulators. Deze samenwerking is het resultaat van een akkoord gesloten in 2011, waarbij de betrokken diensten het eens zijn geworden over de procedure voor de behandeling van vragen en klachten die niet onder de bevoegdheid vallen van de dienst die ze ontvangt.

Als gevolg van de overdracht van de tariefbevoegdheid voor de distributie van de federale naar de regionale overheid vanaf 1 juli 2014 heeft de CREG zich er eveneens toe verbonden om haar expertise ten dienste van de regionale overheden te stellen om de optimale overdracht van haar knowhow voor de vastlegging van de distributietarieven te verzekeren.

In maart 2014 heeft de CREG ook, op vraag van de federale ombudsdienst voor Energie, haar statistieken overgemaakt in verband met de klachten die ze in 2013 heeft ontvangen. Van de 918 brieven en mails die de CREG tussen 1 januari en 31 december 2013 heeft ontvangen, vielen 312 klachten (130 in het Frans en 182 in het Nederlands) onder de bevoegdheid van de CREG. De CREG beschouwt hier elke vorm van ontevredenheid als een klacht. De meeste klachten hadden betrekking op de hoogte van de toegepaste tarieven.

Tot slot werd in 2014 geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid waarbij eenieder die van mening is dat hij wordt benadeeld door een beslissing van de CREG, aan haar kan vragen om het dossier opnieuw te bestuderen. Anderzijds kon de Geschillenkamer¹³¹, een orgaan van de CREG, nog niet in werking treden in 2014, bij gebrek aan een uitvoeringsbesluit hiervoor.

5.6. Website van de CREG

De CREG is op haar website alle informatie blijven publiceren die nuttig is teneinde de elektriciteits- en aardgasverbruikers zo goed mogelijk te informeren.

Ze heeft ook een complete herinrichting van haar website ondernomen om hem nog toegankelijker te maken.

In 2014 bedroeg het aantal bezoekers op de website van de CREG 173.980.

Op een totaal van 564.117 geraadpleegde pagina's waren de meest bezochte (Nederlandse en Franse bijeen) de volgende:

Homepage	16,88%
Prijzen vergelijken	7,16%
Distributienettarieven Elektriciteit	6,44%
Omzetting m ³ /kWh	5,04%
Publicaties	4,64%

¹³¹ De Geschillenkamer dient zich uit te spreken over de geschillen tussen de beheerder en de gebruikers van het net op het vlak van verplichtingen opgelegd aan de netbeheerder, de distributienetbeheerders en de beheerders van gesloten industriële netten, met uitzondering van de geschillen inzake contractuele rechten en verbintenissen.

5.7. Deelname van de leden van de CREG als sprekers aan seminars

Tabel 23: Overzicht van de presentaties die de CREG in 2014 voor externen heeft gegeven¹³²

Organisator	Titel van het seminarie	Titel van de presentatie	Datum
FOD Economie	World Energy Outlook 2014	What are the main components of the price of energy and how can these be influenced	14/01
Premier Cercle	European Energy Forecast	Gas and electricity costs in an industrial competitive context	5-7/02
BNP PARIBAS	Belgische energiepolitiek voor onze klanten (institutionele investeerders)	The role of the market in keeping the Belgian grid balanced	6/02
Fluxys	Shippers Meeting	Cross border regulation in Europe	6-7/02
CEER	CEER Training for Senior Staff and Board Members	History and current state of play on key policy areas	17-18/02
Febeliec	Conseil d'Administration	Conseil d'Administration Febeliec	25/02
CEER	Training on EC Regulation on Energy Market Integrity and Transparency (REMIT)	Roles and challenges for NRAs under REMIT; Confidentiality & Professional Secrecy: Key Requirements of REMIT	10-12/03
CREG	Plan Stratégique 2013-2019 Strategisch plan 2013-2019	Plan Stratégique 2013-2019 Strategisch plan 2013-2019	14/03
Europ'Energies	Forum d'Europ'Energies	Perspectives de prix, d'offre et de demande sur le marché de l'électricité et du gaz	25/03
Florence School of Regulation and Federal Tariff Service (Russie)	Long-term sustainable development of power grids: national and international dimensions	Regulatory tools & powers to protect & support consumers	28/03
SPF Economie	Info-session Réforme de la cotisation fédérale gaz	La cotisation fédérale gaz 2014	31/03
Stibbe	Client Seminar - Grid tariffs and state reform - A shift of power?	Tarifaire methodologie van de CREG en overdracht van knowhow aan regionale regulatoren	24/04
CEER	CEER Training on Market Monitoring	Wholesale electricity market monitoring – two Belgian cases	27/05
EEM14 / Krakow	EEM14 / Krakow	A Continuous Intraday Trading Model in a CACM FG Compliant World	28/05
SPF Economie & IEA	Energy Demand-Side Management in Belgium in the context of the EU Energy Efficiency Directive and beyond: how can IEA DSM help defining our future energy system?	Integration of Demand Side Participation in the Market: a Federal Perspective	10/06
NautaDutilh	Energy Challenges of the 21st century	De CREG tegenover de energieuitdagingen van de 21 ^{ste} eeuw	12/06
10 th BIEE Conference	BIEE 10 th Conference	An investigation into the Gas Trades across the Interconnector Pipeline between the UK and Belgium: Do gas flows follow price spreads ?	17-18/09
Cercle de Lorraine	Déjeuner-débat	Conducting the market towards a succesfull energy transition	22/09
SRBE - KBVE	Nouveaux mécanismes de marché - Nieuwe marktmechanismen	De rol van de markt in het behoud van het netevenwicht	24/09
ACER	Board of Regulators	The role of the CREG with regard to the security of Supply	15/10
Koninklijke Militaire School	Séminaire 2 du 4 ^e cycle HESD de l'IRSD Seminarie 2 van de 4de cyclus HSVD van de KHID	Energy: a strategic factor in international relations	17/10
GRI - ACER	CMP Implementation Process and Interaction with CAM	CMP regime Belgium - Interaction with CAM	20/10
IAEE	14th IAEE European Energy Conference	Calculation of the Maximum Commercial Border Capacity in Interconnected Gas networks	28-31/10
CEER	General Assembly	Update on security of supply situation in Belgium and role of the NRA	17/11
ODE-Vlaanderen	Integratie van hernieuwbare energie – rol van flexibiliteit en aangepaste marktmechanismen voor een optimale integratie van hernieuwbare energiebronnen	De rol van hernieuwbare energiebronnen en van de markt in de Belgische energiebevoorrading: stand van zaken en recente evoluties van de marktplatformen, reserves en net ondersteunende diensten	20/11
Elia System Operator	Elia Stakeholders Day 2014	La CREG : gendarme du marché, mais encore... De CREG: een blik in de keuken...	21/11
Febeliec	Information Session: Market Design & Capacity Mechanisms: which way forward ?	Overview Capacity Remuneration Mechanisms (CRMs)	24/11
RAE-CREG	Belgium - Greece bilateral cooperation in the field of energy	Tasks, structure and powers of RAE and CREG; Regulating gas markets: the point of view of the regulators.	25/11
KULeuven	New Technologies in the Future Grid	The role of the market and of the TSO in the security of supply: not only physical drivers control flows	26/11
NordREG	NordREG Capacity Calculation WS	The CWE FBMC project: the concept and its challenges	11/12

¹³² Naast deze tussenkomsten, werd de CREG eveneens gehoord door de Commissie voor het Bedrijfsleven van de Kamer van Volksvertegenwoordigers in januari, september en december 2014 (over de rol van de CREG in de bevoorradingzekerheid, de begroting en het beleidsplan van de CREG voor 2015) en door het Waals Parlement in oktober 2014 (eveneens over de rol van de CREG in de bevoorradingzekerheid).

Verder richtte de CREG op 16 juni 2014 op eigen initiatief in haar lokalen een workshop in over de principes en de laatste ontwikkelingen van de techniek van de *flowbased* marktkoppeling. De bedoeling van de workshop was de marktspelers in te lichten, zodat ze zo geïnformeerd mogelijk zouden kunnen deelnemen aan de marktconsultatie over dit onderwerp die werd georganiseerd door de regulatoren van de centraal-West-Europese regio waarvan de CREG deel uitmaakt. De workshop was specifiek gericht op marktspelers die actief zijn in België en die geconfronteerd worden met de implementatie van het *flowbased* marktkoppelingsmechanisme.

Op 30 september 2014 heeft de CREG bovendien een conferentie gehouden rond het thema "15 jaar liberalisering van de energiemarkt" waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan de effecten van deze liberalisering voor alle consumenten, zowel particulieren als KMO's en industriële verbruikers. Voor deze gelegenheid nodigde de CREG internationale sprekers uit om de balans op te maken en de toekomstige uitdagingen van de energiemarkt te schetsen.

Op 11 december 2014 heeft de CREG in haar lokalen op eigen initiatief een workshop georganiseerd rond het thema "Energieprijzen voor kmo's en zelfstandigen: heeft u even tijd?". In haar strategisch plan (zie punt 5.4. van dit verslag) voorziet de CREG dan ook om kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en zelfstandigen meer en beter te informeren over de marktmogelijkheden. Met hun profiel dat zich situeert tussen residentiële en grote industriële gebruikers, vormen zelfstandigen en kmo's vaak een vergeten groep. Nochtans moeten ook zij genieten van een gelijkwaardige opvolging en monitoring voor wat prijszetting en contracten betreft. De workshop wilde dit doel nastreven (zie ook punt 3.2.3. van dit verslag).

Tot slot heeft de CREG in februari, maart en oktober 2014, op vraag van drie marktspelers, een powerpointpresentatie gegeven over de voorwaarden voor toegang tot het gasvervoersnet.

5.8. Samenwerking van de CREG met andere instanties

5.8.1. De CREG en de Europese Commissie

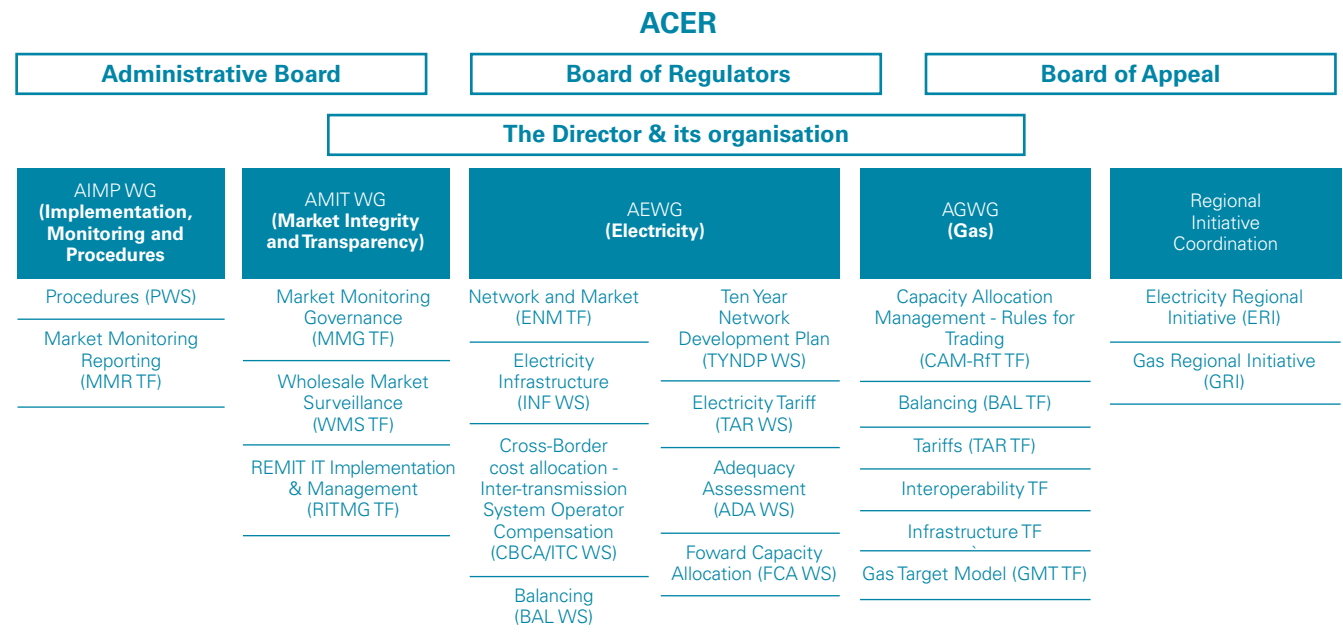
Op 30 juli 2014 heeft de CREG aan de Europese Commissie en aan het ACER het Nationaal verslag van België 2014¹³³, dat handelt over het jaar 2013, overgemaakt. Het werd opgesteld in nauwe samenwerking met de drie gewestelijke regulatoren (BRUGEL, CWaPE en VREG). Dit nationaal verslag, voorgeschreven door de elektriciteits- en gaswet, omvat de genomen maatregelen en de bereikte resultaten voor elk van de wettelijke opdrachten van de CREG en van de drie gewestelijke regulatoren.

Net als de voorgaande jaren heeft de CREG als lid van de CEER ook aan tal van andere raadplegingen en verslagen voor de Europese Commissie (zie punt 5.8.3. van dit verslag) haar medewerking verleend.

In het kader van haar raadgevende taak heeft de CREG de overheid bijgestaan tijdens de verschillende comitologievergaderingen voorgezeten door de Europese Commissie voor de goedkeuring van de Europese netwerkcodes (zie punt 5.8.2. van dit verslag).

5.8.2. De CREG binnen ACER

Figuur 31: Organigram van ACER per 31 december 2014 (Bron: CREG)

133 'NATIONAAL VERSLAG 2014 VAN BELGIË AAN DE EUROPESE COMMISSIE EN HET ACER'.

ACER (het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators), werd opgericht door het derde energiepakket om de voltooiing te bevorderen van de interne markt voor energie, zowel voor elektriciteit als voor aardgas. De drie doelstellingen die zij hiervoor geformuleerd heeft, op basis van de uitgewerkte wetgeving betreffen:

- een meer concurrerende geïntegreerde markt met meer keuze voor de consumenten¹³⁴;
- een efficiënte energie-infrastructuur waarop het vrije verkeer van energie over de grenzen en het transport van nieuwe energiebronnen gegarandeerd wordt, met een verbetering van de bevoorradingszekerheid voor EU-bedrijven en consumenten tot gevolg¹³⁵;
- een gecontroleerde en transparante energiemarkt waar consumenten gegarandeerd eerlijke en kostenreflectieve prijzen krijgen en waar misbruik wordt afgeschrikt¹³⁶.

Met betrekking tot de eerste doelstelling (de verwezenlijking van de geïntegreerde energiemarkt) heeft ACER zich in 2014 blijvend ingezet voor de uitwerking van netwerkcodes, die ontwikkeld worden door ENTSO-E en ENTSO-G op basis van leidraden (*framework guidelines*) door haarzelf opgesteld. In dit kader heeft de CREG intensief deelgenomen aan de implementatie en het uitwerken van de verschillende technische documenten.

Met betrekking tot gas kunnen de volgende punten opgesomd worden:

- a) In uitvoering van de eerste netwerkcode met betrekking tot de nieuwe allocatiemechanismen van capaciteit werd het PRISMA-platform verder uitgebreid, zowel vanuit geografisch oogpunt door de aansluiting van nieuwe vervoersnetbeheerders, als met betrekking tot het bijkomend aanbieden van extra soorten producten. De CREG geeft hier als co-voorzitter van de *Regulatory Advisory Group* het toezicht van regulators gestalte en zal dit naar de toekomst blijvend ondersteunen. Het PRISMA-platform zal verdere taken dienen uit te werken ten gevolge van het door ENTSO-G uitgewerkte amendement op de netwerkcode, voor de allocatie van incrementele en nieuwe capaciteit¹³⁷;
- b) Met betrekking tot de regels voor de harmonisatie van de tariefstructuren voor transmissie heeft ENTSO-G in 2014 een netwerkcode ontwikkeld op basis van de door ACER eerder uitgewerkte leidraden¹³⁸. Vanwege het belang voor de Belgische consument heeft de CREG op dit domein een vooraanstaande rol bekleed in de begeleiding van ENTSO-G. Zo kregen de argumenten vorm achter de beleidskeuzes ter ondersteuning van deze netwerkcode, door ACER uitgewerkt en gepubliceerd op 1 april 2014;
- c) Op 15 januari 2014 bracht ACER haar aanbeveling 01/2014 uit over de netwerkcode voor regels inzake interoperabiliteit en data-uitwisseling. Dit leidde op 4 november 2014 tot de goedkeuring in het Gascomité van Lidstaten bij de Europese Commissie.

Met betrekking tot **elektriciteit** kunnen de volgende punten opgesomd worden:

- a) Na jaren van discussie werd in 2014 zwaar ingezet om ook voor elektriciteit het eerste technische document door het netwerkcodeprogramma te krijgen. Op 5 december 2014 werd de goedkeuring bekomen van het Elektriciteitscomité van Lidstaten binnen de Europese Commissie voor de leidraad met betrekking tot de allocatie van capaciteit en congestiemanagement. Als bijkomende aanvulling op de elektriciteitsverordening wordt dit document gezien als een hoeksteen om Europa te voorzien van de grootste en de meest competitieve markt in de wereld;
- b) Op 26 mei 2014 raadde ACER de Europese Commissie aan om de netwerkcode over voorwaartse capaciteitsallocatie aan te nemen. Deze netwerkcode vult de bovenstaande regels voor capaciteitsallocatie aan. Het staat dan ook op de agenda van de Europese Commissie om te worden behandeld in het Elektriciteitscomité van Lidstaten in 2015;
- c) Het ganse jaar 2014 werd aandacht besteed aan de uitwerking door ENTSO-E van een netwerkcode voor elektriciteitsevenwicht. Op 3 december 2014 werd door ACER nog geconsulteerd over nieuw voorgestelde aanpassingen ten aanzien van een eerdere versie. Dit proces zal tijdens 2015 afgesloten kunnen worden.

134 Het betreft hier de richtlijnen en verordeningen van het derde energiepakket met in het bijzonder de Verordening (EG) 713/2009 tot oprichting van het Agentschap.

135 Het betreft hier de Verordening (EU) nr. 347/2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur.

136 Het betreft hier de Verordening (EU) nr. 1227/2011 van de groothandelsmarkt voor energie, integriteit en transparantie (REMIT).

137 Door ENTSO-G gepubliceerd en doorgestuurd naar ACER op 26 december 2014 (http://www.entsog.eu/public/uploads/files/publications/Tariffs/2014/PRO78-14_141226_ENTSOG%20submits%20INC%20and%20TAR%20NC%20to%20ACER.pdf)

138 Door ENTSO-G gepubliceerd en doorgestuurd naar ACER op 26 december 2014 (http://www.entsog.eu/public/uploads/files/publications/Tariffs/2014/PRO78-14_141226_ENTSOG%20submits%20INC%20and%20TAR%20NC%20to%20ACER.pdf)

Door de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit programma voor netwerkcodes ondersteunt ACER de Europese Commissie om de door het derde energiepakket opgelegde regels te implementeren. Dankzij de intense samenwerking van nationale regulatoren, zoals de CREG, is 2014 gekenmerkt door een sterke vooruitgang in de implementatie van de interne energiemarkt. Een sterk aanstuurmechanisme dat deze evolutie in de hand werkt, is de regionale samenwerking, waar de CREG als *lead regulator* binnen de Centraal-West-Europese regio (CWE) een sleutelpositie inneemt. Zo zijn in 2014 zeventien elektriciteitsmarkten in Europa gekoppeld voor de handel in dagcapaciteit. Elke uitbreiding van dit marktkoppelingssysteem, voor het eerst geïntroduceerd in onze regio, is een bijkomende stap in het tot stand brengen van een eengemaakte interne Europese markt.

De CREG kan rekenen op de samenwerking met haar collega-regulatoren om de toekomst verder voor te bereiden. Een toekomstvisie waarin alle Europese regulatoren hun meningen samenbrengen over de uitdagingen van de komende tien jaar werd op 23 september 2014 gelanceerd, onder de naam "*A Bridge to 2025*"¹³⁹. De conclusies van dit document omvatten een breed scala van aspecten en zijn voornamelijk gestructureerd langs sectoriële lijnen: de sectoren gas en elektriciteit, met inbegrip van de veranderingen in elektriciteitsproductie in de Europese Unie; de veranderende rol van de distributienetbeheerders; empowerment en bescherming van de consument; en het bereiken van competitieve kleinhandelsmarkten. Als onderdeel van deze strategische oefening heeft de CREG mee geholpen het *Gas Target Model* aan te passen aan de noden van de gasector. De voorstelling door ACER vond plaats op 8 januari 2015¹⁴⁰.

Zoals elk jaar heeft de CREG een schriftelijke bijdrage geleverd aan het "*Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity and Natural Gas Markets in 2014*"¹⁴¹. Dit is het jaarlijkse marktmonitoringsrapport dat gezamenlijk wordt opgesteld door ACER en CEER (*Council of European Energy Regulators*). Voortbouwend op de ervaring en het inzicht tijdens de voorbije jaren, focust dit rapport opnieuw op de kleinhandelsmarkten en haar consumenten, de recente evoluties in de elektriciteits- en gasgroothandelsmarkt en de toegang tot de infrastructuur. Bijkomend worden vermoedelijke drempels voor de toegang tot de handelsmarkten van nabij bekeken. Zo bracht de analyse in het jaar 2014 aan het licht dat, ondanks een dalende groothandelsprijs, de kleinhandelsprijzen voor gas en elektriciteit bleven stijgen. Het document belichtte ook de vicieuze cirkel in heel wat lidstaten, waarbij een lage "switch"-ratio noodzaakt tot extra regelgevende interventie die op haar beurt de mededinging hindert.

Naast de opvolging van de handelsmarkten blijft de CREG via ACER nauwlettend de ontwikkeling van de infrastructuur opvolgen. De uitwerking in 2014 van een eerste lijst van projecten van gemeenschappelijk belang heeft voor België geen concreet resultaat opgeleverd. Dit is echter een jaarlijks wederkerend proces, waarvoor goede contacten met de naburige regulatoren belangrijk kunnen zijn voor de ontwikkeling van *cross border* investeringsprojecten.

Extra monitoringtaken zullen voortvloeien uit de derde en laatste doelstelling binnen ACER, namelijk door de implementatie van de **REMIT-verordening**, kenbaar gemaakt sinds december 2011. Hiertoe werden op 18 december 2014 de *implementing acts* gepubliceerd. Door de inwerkingtreding

van deze akten zal ACER, in samenwerking met de nationale regulatoren, via de verkregen informatie over transacties in de groothandelsmarkten verdere marktanalyses kunnen uitvoeren. Verdachte transacties zullen overgedragen worden aan de nationale regulatoren zoals de CREG, die dan verantwoordelijk zijn voor het verdere onderzoek en om eventuele sancties op te leggen (zie ook punten 2.5 en 3.2.2.4 van dit verslag). De Europese *implementing acts*, die reeds gedetailleerd de rapportering door marktspelers specificeren, vereisen voorts dat ACER verschillende handboeken uitwerkt, die bovendien tegen eenzelfde ogenblik moeten worden uitgebracht. Deze documenten werden echter reeds in de loop van 2014 ontwikkeld. De documenten waren klaar en zijn op 9 december 2014 als werkdocument aan de markten voorgesteld. Marktspelers in België hebben als dusdanig alles ter beschikking om in de komende maanden te voldoen aan de rapporteringsvoorschriften. De onderliggende informaticasystemen zijn opgesteld en getest. 2015 kondigt zich aan als een jaar waar de REMIT-verordening in praktijk zal komen.

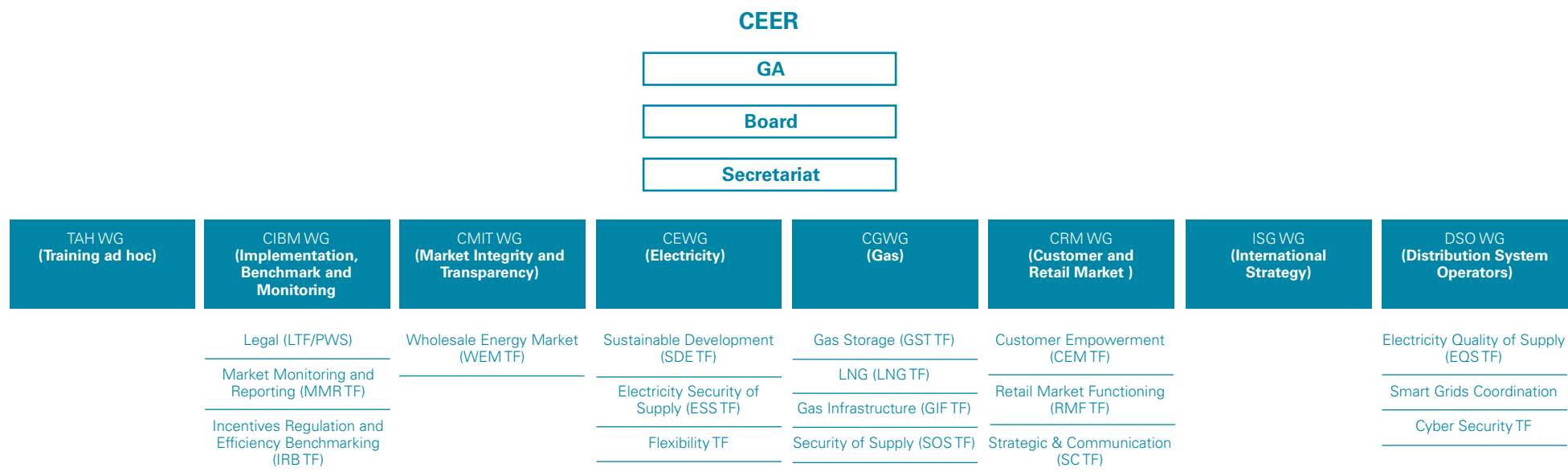
139 <http://www.acer.europa.eu/Media/News/Pages/A-Bridge-to-2025.aspx>.

140 <http://www.acer.europa.eu/Media/Press%20releases/ACER%20PR-02-15.pdf>.

141 http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2014.pdf

5.8.3. De CREG binnen de CEER

Figuur 32: Organigram van de CEER op 31 december 2014 (Bron: CREG)

Als stichtend lid van de CEER (*Council of European Energy Regulators*), opgericht op 7 maart 2000 door een *Memo-randum of Understanding*, heeft de CREG in 2014 actief deelgenomen aan de besprekingen, beraadslagingen en beslissingen van de *General Assembly* van de CEER, die in 2014 tien keer is bijeengekomen.

De CREG heeft ook actief deelgenomen aan de vergaderingen van de werkgroepen van de CEER (en aan de *taskforces* en *work streams* opgericht binnen deze verschillende werkgroepen), te weten:

■ *Electricity Working Group*:

De *Electricity Working Group* (EWG) behandelt kwesties die verband houden met de Europese elektriciteitsnetten, de bevoorradingszekerheid en duurzame ontwikkeling.

De EWG telt drie taskforces:

- de *Flexibility Task Force* (vroeger de *Electricity Quality of Supply and Smart Grids Task Force*) (EQS TF) behandelt aangelegenheden inzake de kwaliteit en regulatorie aspecten van de "smart grids".
- de *Sustainable Development Task Force* (SDE TF) is belast met kwesties inzake hernieuwbare energieën en energie-efficiëntie.
- de *Electricity Security of Supply Task Force* (ESS TF) benadert de uitdagingen van de bevoorradingszekerheid vanuit het oogpunt van de toereikendheid van de productiecapaciteiten.

In 2014 heeft de EWG de volgende thema's centraal gesteld in zijn werkzaamheden:

- De kwaliteit van de bevoorrading: een permanent thema voor de uitwisseling van goede praktijken en kennis tussen

regulatoren sinds de lancering van de Europese samenwerking, hetgeen heeft geleid tot de opstelling van het vijfde verslag van de vergelijkende kwaliteitsanalyse. In 2014 werd de activiteit van de vergelijkende bevoorradingskwaliteitsanalyse voortgezet met de tweede tussentijdse "lichtere" bijwerking van de voorgaande volledige verslagen. Tegelijkertijd werden intern gegevens verzameld voor de opstelling van het zesde volledige vergelijkend analyseverslag.

- Slimme meters: gedurende een aantal jaar was dit gegeven een absolute prioriteit voor de elektriciteitssector. Aangezien het een transversaal thema betreft voor de ontwikkeling van de infrastructuur, de strijd tegen klimaatverandering en de regulering van de netten, verdient het een blijvende belangstelling van de Europese energieregulatoren.
- Duurzame ontwikkeling: een domein dat in de vorm van energie-efficiëntie, hernieuwbare energieën en de verhandeling van emissiequota's een impact heeft op de

elektriciteitsmarkten en -netten en bijgevolg altijd een centrale plaats heeft ingenomen binnen de activiteiten van de Europese energieregulators. Dit was ook zo in 2014 met de publicatie van een document over het beheer van de vraag volgend op een openbare raadpleging gehouden in 2013. Bovendien zal de TF zijn regelmatig onderzoek van de steunregelingen aan de Europese SER updaten.

- De bevoorradingszekerheid: dit thema houdt verband met een aantal kwesties die de CEER resoluut ter harte neemt. De tot nu toe geleverde inspanningen op het gebied van bevoorradingszekerheid zullen in 2015 worden voortgezet met de nadruk op de toereikendheid van de productiecapaciteiten en de evaluatiestrategieën.

■ *Gas Working Group:*

De *Gas Working Group* (GWG) van de Europese energieregulators legt zicht toe op vragen over de Europese gasvervoersnetten en de gasmarkt van de Europese Unie. De CREG vervult de functie van ondervoorzitter.

De GWG telt vier *taskforces*: de *Gas Storage Task Force* (GST TF), de *Liquefied Natural Gas Task Force* (LNG TF), de *Gas Infrastructure Task Force* (GIF TF) en de *Security of Supply Task Force* (SoS TF).

De GWG werkt voor diverse aspecten nauw samen met ENTSO, GSE en GLE, alsook met andere marktspelers en met de andere CEER-werkgroepen.

De belangrijkste activiteit in 2014 bestond in bijdragen aan de werkzaamheden van het ACER.

Zo heeft de LNG TF in 2014 werkzaamheden uitgevoerd inzake LNG. De GWG heeft het voortgangsverslag van de CEER betreffende de monitoring van de toegang tot de LNG-terminals in de EU in de periode 2009-2013 gepubliceerd. Hierin brengen de regulators verslag uit over de evolutie van de werking van de LNG-terminals, rekening houdend met de nieuwe rol van LNG in termen van bevoorradingszekerheid

en het aanbod van nieuwe diensten voor nieuwe toepassingen van LNG.

Naar aanleiding van het verzoek van het 24ste Forum van Madrid in oktober 2013, zijn de CEER (GST TF) en *Gas Storage Europe* (GSE) begonnen met het uitwerken van een gemeenschappelijke visie op de toekomst van de opslagmarkt met de nadruk op de noodzaak om marktgestuurde oplossingen te zoeken. Tijdens het 25ste Forum van Madrid in mei 2014 hebben de CEER en GSE samen de rol voorgesteld van de opslag op de markt, van de opslag en de bevoorradingszekerheid in de context van de Oekraïense crisis. Om hun voorlopige werkzaamheden voor te stellen en feedback te verzamelen van de marktspelers, hebben de CEER en GSE in juni 2014 samen een workshop ingericht over de opslag van gas en de bevoorradingszekerheid. In het voorjaar 2014 werd beslist dat de CEER en GSE geen gemeenschappelijke visie zouden opstellen en heeft de CEER GWG een openbare raadpleging georganiseerd over het document *CEER Vision on Regulatory Arrangements for the Gas Storage Market* met als doel de mening te kennen van de marktspelers. De publicatie van het document is gepland voor begin 2015.

Eveneens in 2014 en naar aanleiding van de Oekraïense crisis, heeft de GWG zijn standpunt gepubliceerd over de energiezuikerheidsstrategie van de EU. Dit document, gepubliceerd op 28 mei 2014, weerspiegelt het standpunt van de CEER over de voorgestelde essentiële acties in het kader van de energiezuikerheidsstrategie van de EU.

■ *Market Integrity and Transparency Working Group:*

De *Market Integrity and Transparency Working Group* (MIT WG) behandelt materies die verband houden met transparantie en toezicht op de energiehandel, alsook met de correlatie tussen de wetgeving van de energiegroothandelsmarkt en die van de relevante financiële markt. Bijgevolg is de MIT WG belast met de follow-up van alle maatregelen betreffende de werking van de energiemarkten en het toezicht op de energiehandel in het algemeen. Inzonderheid omvat dit de

wetsvoorstellen en de kwesties die verband houden met de energiehandel, bijvoorbeeld de daling van btw-fraude op de energiemarkten.

De MIT telt één *taskforce*. De *Wholesale Energy Market Task Force* (WEMTF) behandelt alle vraagstukken die verband houden met de werking van de energiegroothandelsmarkten en het toezicht erop. De verzekering van het nodige transparantieniveau van de relevante marktgegevens (transactiegegevens en fundamentele gegevens) is essentieel in deze context en is één van de belangrijkste actiegebieden van de *taskforce*.

In 2014 heeft de MIT WG zijn aandacht hoofdzakelijk toegespitst op de uitvoeringshandelingen, op de *Transaction Reporting User Manual* (TRUM), op de *Registered Reporting Mechanisms* (RRM) en op de *User Manuals for the reporting of trade and fundamental data*.

■ *Implementation, Benchmarking and Monitoring Working Group:*

De *Implementation, Benchmarking and Monitoring Working Group* (IBM WG) neemt het roer over van zijn voorgangers, de *Implementation, Benchmarking and Policy Working Group* (IBP WG) en de *Energy Package Working Group* (ENP WG) in termen van de follow-up van het derde Europese energiepakket en de coördinatie van andere toezichts- en vergelijkende activiteiten.

De CREG vervult de functie van voorzitter.

De IBM WG telt drie *taskforces*:

- de *Incentives Regulation and Efficiency Benchmarking Task Force* (IRB TF) vervult diverse vergelijkende activiteiten binnen de CEER en spitst zich toe op de uitwisseling van essentiële informatie tussen de nationale regelgevende instanties (NRA) met het oog op de bevordering van coherente praktijken in heel Europa. Deze TF heette vroeger de *Efficiency Benchmarking TF*, maar eind 2013 werd zijn naam veranderd om zijn toekomstige taken beter te weerspiegelen.

- de *Market Monitoring and Reporting Task Force* (MMR TF). In 2014 heeft de MMR TF zijn nauwe samenwerking met het ACER en de CEER voortgezet voor de voorbereiding en opstelling van het gemeenschappelijk jaarverslag ACER-CEER over de resultaten van de monitoring van de interne elektriciteits- en aardgasmarkten.
- de *Legal Task Force* (LTF) werd in 2013 opnieuw als TF ingericht om verder advies te geven over de juridische en institutionele aspecten verbonden aan de tenuitvoerlegging van het derde energiepakket (bv. de certificering van de beheerders van de vervoersnetten) en over de verzoeken van de NRA. Deze TF verleent eveneens gerichte ondersteuning en juridisch advies aan de IBM WG of aan andere WG's in specifieke gevallen (bv. de vertrouwelijkheid van documenten van de CEER, de herziening van de statuten van de CEER).

De algemene vergadering van de CEER heeft deze WG belast met de inhoudelijke organisatie van het opleidingsprogramma dat in 2014 binnen de CEER werd gelanceerd. Tijdens dergelijke opleidingen kunnen de vertegenwoordigers van de nationale regelgevende instanties vrij van gedachten wisselen over thema's die hen specifiek aanbelangen. De opleidingen zijn in bepaalde gevallen ook toegankelijk (afhankelijk van het nut voor de CEER-leden) voor andere Europese regelgevende instanties (mededingingsinstanties, financiële regelgevende instanties, enz.) en voor energieregulators buiten de CEER.

■ *Customers and Retail Markets Working Group:*

De *Customers and Retail Markets WG* (CRM WG) wijdt zich aan het geven van prioriteit aan de belangen van de consument door de responsabilisering van de consument en de werking van de kleinhandelsmarkt te bevorderen met het oog op de ontwikkeling van de concurrentie in het belang van de energieconsumenten.

De CRM WG telt drie *taskforces*:

- de *Customer Empowerment Task Force* (CEM TF) buigt zich over aspecten die verband houden met de kleinhandelsmarkt zoals de facturatie, de behandeling van klachten, de

procedure voor de buitengerechtelijke geschillenbeslechting, de prijsvergelijkingstools, de bescherming van kwetsbare energieconsumenten, enz.

- de *Retail Market Functioning Task Force* (RMFTF) behandelt kwesties die verband houden met de kleinhandelsmarkt zoals slimme meters en de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkten. Deze TF spitst zich toe op de wijze van responsabilisering van de energieconsument, door de concurrentie tussen de marktspelers te verbeteren en door de consument een grotere keuze te bieden via het ontwerp van betrouwbare marktprocedures en meetdiensten.
- de *Strategy and Communication Task Force* (SCTF) zet zich in voor de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van de "*Vision 2020 for Europe's energy customers*". De SCTF ontwikkelt onder meer nieuwe vormen van communicatie, nieuwe benaderingen voor de toewijzing en versterking van de capaciteit.

Via zijn drie *taskforces* heeft de werkgroep in de loop van 2014 heel wat thema's behandeld, waaronder de betrokkenheid en deelname van de consumentenverenigingen aan het regulatorisch proces, groene stroom, de kwaliteit van de distributiediensten en het gegevensbeheer voor een betere werking van de kleinhandelsmarkt.

■ *International Strategy Group:*

De *International Strategy Group* (ISG) is belast met het aanknopen en onderhouden van betrekkingen met zijn collega's in derde landen op het gebied van de energieregelgeving. Het hoofddoel van het opzetten van een internationaal netwerk is gericht op de uitwisseling van goede regulatorische praktijken wereldwijd en het verstrekken van specifiek advies ter zake op verzoek.

In 2014, heeft de ISG met de regelgevende instanties van de Verenigde Staten en Rusland belangrijke internationale bijeenkomsten van hoog niveau georganiseerd. Als officiële partner van de Europese Commissie, onderhoudt de ISG eveneens een goed gevestigde dialoog met de regelgevende

instanties van de landen van de *EU's Eastern Partnership Initiative* (Azerbeidzjan, Armenië, Georgië, Oekraïne, Moldavië en Belarus). Tegelijkertijd tracht de ISG nauwere betrekkingen te onderhouden met het Internationaal Energieagentschap en met andere regelgevende instanties wereldwijd.

Naast deze activiteiten heeft de CREG ook rechtstreeks of onrechtstreeks, afhankelijk van het geval, via de CEER deelgenomen aan de vergaderingen van de verschillende werkgroepen opgericht door de Europese Commissie betreffende kwetsbare verbruikers, transparantie van de prijzen, de elektronische facturatie (e-billing), klachten van de consumenten en de *smart grids*.

Overigens heeft de CREG in het kader van de verdere harmonisatie en integratie van de Europese elektriciteits- en gasmarkten eveneens actief deelgenomen aan de opstelling en beantwoording van de vragenlijsten van de CEER. Deze hadden in 2014 onder meer betrekking op de volgende onderwerpen: *NRA VAT status*, *REMIT implementation on national level*, *Status review on monitoring access to EU LNG terminals*, *Changing technologies 2014*, *RES support schemes 2014*, *CEER benchmarking report 5.2 on continuity of electricity supply*, *poll for resources for the 2015 Working Program*, *Transparency template and guidelines of good practice for storage system operators monitoring and the update of the status of transition of the 3rd energy package in Belgium*, *the adaptations to the status of transposition of the 3rd energy package update and the figures for the National report 2014 for gas and electricity indicators*. Al deze vragenlijsten dienen als basis voor de opstelling van verslagen, *status reviews*, *position papers* en andere documenten van de CEER, het ACER of de Europese Commissie en geven niet alleen een gedetailleerde beschrijving van de verschillen en gelijkenissen tussen de lidstaten, maar informeren ook over de mate waarin de Europese wetgeving in elke lidstaat is ingevoerd. De Europese Commissie baseert zich op haar beurt op deze documenten voor het uitwerken van wetgevingsinitiatieven.

5.8.4. Het Forum van Madrid

Het *European Gas Regulatory Forum*, ook wel het Forum van Madrid genoemd, dient als overlegplatform voor de ontwikkeling van de interne aardgasmarkt in Europa. Onder het voorzitterschap van de Europese Commissie nemen zowel de lidstaten, de Europese regulatoren als alle andere Europese stakeholders eraan deel. De 25ste en 26ste vergadering van het Forum vonden plaats op 6 en 7 mei en op 15 en 16 oktober 2014¹⁴².

Een terugkerend thema op het Forum blijft de voorstelling van de ontwikkeling van de kaderrichtsnoeren (*Framework Guidelines*), op te stellen door ACER (zie ook punt 5.8.2. van dit verslag) en de netwerkcodes (*Network Codes*), op te stellen door ENTSO-G. Beide organisaties maken telkens van de gelegenheid gebruik om de vooruitgang op dit gebied toe te lichten. Het uitgetekende proces heeft geleid tot de publicatie op 27 maart 2014 van de tweede netwerkkode inzake gasbalancerings van transmissienetten¹⁴³.

Een nieuwe netwerkkode betreffende de interoperabiliteit en de uitwisseling van data op het aardgasvervoersnet werd ook reeds in 2014 uitgewerkt, maar de publicatie ervan wordt in het eerste semester van 2015 verwacht. Daarnaast werd door ENTSO-G, zoals voorzien, de netwerkkode over de harmonisatie van de structuur voor vervoerstarieven opgeleverd vóór 31 december 2014¹⁴⁴. Tezelfdertijd werd aan ACER ook een voorstel overhandigd tot aanpassing van de reeds gepubliceerde netwerkkode met betrekking tot capaciteitstoewijzingsmechanismen op aardgasvervoersnetten. Deze aanpassing houdt het toevoegen van een regeling in om nieuwe incrementele capaciteit op lange termijn toe te wijzen. ACER zal voor wat deze twee laatste documenten betreft, de finale analyse in 2015 kunnen aanvatten.

Hiermee zijn in 2014 de technisch fundamentele voor de verwezenlijking van de eengemaakte Europese aardgasmarkt gelegd. Het Forum van Madrid neemt zich voor om hiervan de implementatie verder op te volgen en de laatste evoluties te bespreken op basis van de door ACER en ENTSO-G opgeleverde monitoringsverslagen. De Europese Commissie heeft niettemin poolshoogte genomen via het Forum over de inhoud van de door deze laatste in 2014 gepubliceerde strategische documenten. In dit kader kwam de bespreking van de bevoorradingszekerheid in beide vergaderingen als prioritaire onderwerp naar voren, mede veroorzaakt door de tweede Oekraïense crisis. De publicatie van de resultaten van de *stress tests*¹⁴⁵ en de optie om mogelijks verbeteringen aan te brengen aan de bestaande Verordening nr. 994/2010 van 20 oktober 2010 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering, is hiervan het rechtstreekse gevolg.

De discussies die in 2014 op het Forum werden gehouden, hebben duidelijk aangetoond dat de verdere ontplooiing van de aardgasmarkt in Europa een pertinente opvolging vraagt. Hierbij hoorde de bespreking van nieuwe begrippen zoals de "Energie-Unie", de verdere begeleiding van de ondersteunende maatregelen voor een noodzakelijk investeringsbeleid (de projecten van gemeenschappelijk belang) en het opstellen van een nieuw kadermodel ("*Gas Target Model*"). De *stakeholders* zullen via het Forum van Madrid blijvend betrokken worden om een antwoord te geven op de nieuwe noden van de verdere marktconvergentie in Europa.

5.8.5. Het Forum van Firenze

Het *European Electricity Regulatory Forum*, ook wel het Forum van Firenze genoemd, dient als overlegplatform voor de ontwikkeling van de interne elektriciteitsmarkt waaraan

onder meer de Europese Commissie, de lidstaten en de Europese regulatoren (waaronder de CREG) deelnemen. De 26ste en 27ste vergadering van het Forum vonden plaats op 20 en 21 mei 2014 en op 27 en 28 november 2014¹⁴⁶.

De volgende thema's zijn tijdens deze twee vergaderingen aan bod gekomen: de interne elektriciteitsmarkt met onder meer de werkzaamheden met betrekking tot de verordeningen opgenomen in het derde Europese energiepakket en de verordening betreffende de capaciteitstoewijzing en het congestiebeheer, de projecten van de gevorderde implementatie van het Europese *target model* met onder meer de koppeling van de markten in D-1, het *intraday* mechanisme, de balancingprojecten, de langetermijnveilingregels, en ten slotte kwesties die verband houden met het algemeen design van de elektriciteitsmarkt waaronder het belang van flexibiliteit en de rol die de vraag op dit gebied kan spelen.

Wat betreft de netwerkkode in verband met de capaciteitstoewijzing en het congestiebeheer (*CACM Guideline*), heeft het Forum tijdens zijn laatste vergadering de geleverde inspanningen om voor de resterende omstreden kwesties aanvaardbare oplossingen te vinden, positief verwelkomd en heeft de lidstaten en de Europese Commissie aangemoedigd om de CACM-commissie vóór eind 2014 een positief advies te geven.

Tijdens de laatste vergadering heeft het Forum nota genomen van het uitstel van de uitvoering van de koppeling van de markten via de stromen in de CWE-regio (die Duitsland, de Benelux en Frankrijk groepeerd) en heeft aangedrongen op een invoering aan het begin van de lente 2015.

Het Forum heeft de deelnemende partijen van het project van de koppeling van de markten D-1 gefeliciteerd voor de

142 De conclusies van het Forum en alle daarbij horende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/gas/forum_gas_madrid_en.htm.

143 Verordening (EU) nr. 312/2014 van de Commissie van 26 maart 2014 tot vaststelling van een netcode inzake gasbalancerings van transmissienetten (Publicatieblad van de Europese Unie van 27 maart 2014).

144 ENTSO-G persmededeling van 26 december 2014: http://www.entsog.eu/public/uploads/files/publications/Tariffs/2014/PR078-14_141226_ENTSOG%20submits%20INC%20and%20TAR%20NC%20to%20ACER.pdf.

145 http://ec.europa.eu/energy/stress_tests_en.htm

146 De conclusies van het Forum en alle daarbij horende documenten zijn beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/forum_electricity_florence_en.htm.

geografische uitbreiding van dit mechanisme naar het Zuiden en het Oosten en in het bijzonder voor de koppeling van Roemenië aan het "4MMC"-project.

Wat het *intraday*-koppelingsmechanisme van de NWE-regio betreft, betreurt het Forum de weinige vooruitgang van dit project. Het Forum heeft er bij de projectpartijen op aangedrongen de resterende problemen op te lossen waaronder het gegeven van de performantie en van de non-discrimatoire en gelijke behandeling van de deelnemers aan het mechanisme. Het Forum heeft de projectpartijen eveneens verzocht om het contract uiterlijk eind februari 2015 te ondertekenen. Mocht dat niet het geval zijn, verzoekt het Forum de Europese Commissie om een structuur op te richten binnen dewelke alternatieve oplossingen kunnen worden onderhandeld en ontwikkeld.

Het Forum heeft nogmaals op het belang en op de aanzienlijke voordelen gewezen van de invoering van een geïntegreerd balanceringsmechanisme. In het bijzonder met betrekking tot het project van verordening betreffende balancing, heeft het Forum het ACER en ENTSO-E verzocht om een meer ambitieuze tekst op te stellen met een duidelijke deadline voor zijn uitvoering.

De evolutie op lange termijn van het design van de Europese elektriciteitsmarkt werd tijdens beide vergaderingen van het Forum besproken, waarbij dat de door het ACER voorgestelde visie in het document "*Bridge to 2025*" positief werd verwelkomd.

Tijdens beide vergaderingen heeft het Forum eveneens gewezen op het belang van de flexibiliteit van de elektriciteitsmarkten bij de benadering van realtime en van de rol van de vraag op dit gebied.

5.8.6. De CREG en de gewestelijke regulatoren

In 2014 heeft de CREG haar samenwerking met de drie gewestelijke regulatoren (BRUGEL, CWaPE en VREG), samen FORBEG, verdergezet. Er vonden zes plenaire vergaderingen plaats. Het voorzitterschap werd tijdens het eerste semester

door de CWaPE waargenomen en in het tweede semester door de CREG.

De CREG heeft verder opnieuw het voorzitterschap op zich genomen van de werkgroepen "gas", "informatie-uitwisseling" en "Europa".

In 2014 is de werkgroep "gas" zeven keer bijeengekomen en heeft de besprekingen voortgezet over onder meer de volgende thema's: het sluiten van het aansluitingscontract dat de modaliteiten regelt tussen Fluxys Belgium en de distributienetbeheerders; het onderzoek van de verslagen van de opsporing van gaslekken van de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de FOD Economie; de vaststelling van de investeringsplannen van de netbeheerders Fluxys Belgium, Eandis, Ores, Infrac, Resa en Sibelga; de opheldering over de wijziging van het koninklijk besluit voor de ontvangst van de federale bijdrage gas en het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de toekenning van leveringsvergunningen; het overzicht van de regelingen betreffende de noodleverancier voor aardgas, zowel op federaal als op gewestelijk niveau; informatie-uitwisseling over productieprojecten van biomethaan en hun aansluitingsvoorwaarden op het vervoers- en distributienet; de bespreking van het L/H-conversieproject en de eraan verbonden investeringen van de netbeheerders; de toelichting van de verschillende lopende vervoersdossiers zoals het nieuwe marktmodel betreffende de *Interconnector* met het Verenigd Koninkrijk, het marktintegratieproject België-Luxemburg en de follow-up van de Europese netcodes en richtlijnen.

In 2014 is de werkgroep "informatie-uitwisseling" drie keer samengekomen met als voornaamste doel de bevordering van het proces voor de gemeenschappelijk jaarlijkse publicatie van de vier regulatoren over de evolutie van de Belgische energiemarkt en meer bepaald de opstelling van het tekstgedeelte van de mededeling. Het opzet van deze publicatie blijft echter ongewijzigd: op basis van een statistisch overzicht van de elektriciteits- en aardgasmarkten de evolutie van deze markten en van de mededinging in België in kaart brengen. Een andere doelstelling bestond erin de voorbereiding van

het *Monitoring Report* van het ACER te optimaliseren. Meer bepaald werd een voorstel goedgekeurd waarin de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen werden bepaald, zodat bij de opstelling van de bestanden met de indicatoren dubbel werk kan vermeden worden. Dit voorstel zal worden toegepast voor de overdracht van de gegevens van 2014.

De werkgroep "Europa" werd begin 2014 opgericht en heeft reeds vier keer vergaderd. Deze werkgroep geeft invulling aan de wettelijke verplichting tot samenwerking in het kader van de Europese dossiers en waakt over de efficiënte en optimale doorstroming van Europese discussiepunten tussen de verschillende niveaus. Een formeel kader is aldus gecreëerd om de CREG toe te laten zijn taken als nationale regulator uit te voeren en de Belgische vertegenwoordiging binnen CEER en ACER waar te nemen. Een eerste verwezenlijking was het leveren van een Belgische bijdrage aan de "*Retail Market Consultation*" gehouden door de Europese Commissie. Deze consultatie eindigde op 17 april 2014. Daarnaast werden de Europese ontwikkelingen op de voet gevolgd. Dit betrof meer bepaald nadruk op de richtlijnen inzake staatsteun in de elektriciteitsmarkt, het 2030 kader voor klimaat en energie, de publicatie inzake subsidies en kosten van energie in de Europese Unie, de Fora van Madrid en Firenze en de CEER- en ACER-werkprogramma's inzake de distributienetbeheerders en de detailmarkt.

Verder werden in de andere FORBEG werkgroepen in het bijzonder de volgende thema's behandeld: het systeem van de federale bijdrage, de werking van de budgetmeters voor gas, het stelsel van voorafgaande leveringsvergunningen, het respecteren van de privacy in het kader van slimme meters, de inzameling van de gegevens nodig voor de opmaak van de nationale rapporten, de invloed van de afschakeling van decentrale productie in distributienetten op de frequentieproblematiek, netwerkcode balancing horende bij de elektriciteitssector, de compensatie van decentrale productie bij congestieproblemen, de procedure voor een aanpassing aan de gereguleerde contracten van Elia, bepalen van standpunt in verband met de overproductie van zonne-energie, de

opvolging van *R3 Dynamic Profile*, indicatoren voor slimme netten, de aanpassing van het ARP-contract voor de strategische reserve, de instelling van een mechanisme van garanties van oorsprong voor hernieuwbare energieproductie door offshore windparken, de kandidatuur voor lidmaatschap van de CREG bij AIB, de procedure voor groenrapportering voor Atrias en de fuelmix 2014.

Tot slot werd ingevolge de overdracht van tarifaire bevoegdheden naar de gewesten een nieuwe werkgroep opgericht zijnde de werkgroep "tarieven". In dit kader zette de CREG in 2014 haar in 2012 begonnen samenwerking met de gewestelijke regulatoren voort. Op analoge wijze heeft een verdere evaluatie van het beleid over de noodleveranciersregeling in de gewesten, tot de oprichting van een nieuwe werkgroep geleid met het oog op het op punt stellen van deze materie.

5.8.7. De CREG en de mededingingsautoriteiten

■ *Algemene samenwerking van de CREG en de (nieuwe) Belgische Mededingingsautoriteit*

Als gevolg van de eerste informele contacten tussen de CREG en de nieuwe Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) eind 2013 (zie jaarverslag 2013, pagina 97-98), met het oog op het bevorderen van een optimale samenwerking tussen beide instellingen, werd in 2014 door beiden tevens gewerkt aan het verder uitbouwen en formaliseren van hun samenwerking.

Met toepassing van artikel 43, tweede lid, van boek IV "Bescherming van de mededinging" van het Wetboek van economisch recht zal samenwerking tussen de CREG en de BMA geformaliseerd worden in de vorm van een koninklijk besluit.

Daarin zullen onder meer het overleg tussen beide instanties, de uitwisseling van hoofdzakelijk vertrouwelijke informatie en de samenwerkingsprocedures geregeld worden.

Met de wet van 8 mei 2014, waarbij een aantal bepalingen van de Europese "REMIT"-verordening (zie punten 2.5. en 3.2.2.4. van dit verslag) werden opgenomen in de Belgische gas- en elektriciteitswet, werden nog enkele specifieke bepalingen in deze wetten toegevoegd m.b.t. de samenwerkings- en uitwisselingsverplichtingen tussen de CREG en de BMA, die verband houden met de toepassing van de REMIT-regelgeving.

In de loop van 2014 werkten beide instanties nauw samen bij het opstellen van een tekstvoorstel voor een dergelijk koninklijk besluit tot het regelen van de samenwerking tussen de CREG en de BMA; er wordt beoogd dat dit begin 2015 zou leiden tot het aannemen van een koninklijk besluit.

■ *Beslissing van de Belgische Mededingingsautoriteit betreffende misbruikpraktijken door Electrabel op de Belgische markt voor de productie, de groothandel en de handel van elektriciteit – CREG studie 860*

In juli 2014 werd in deze belangrijke zaak uiteindelijk een beslissing genomen door het Mededingingscollege van de Belgische Mededingingsautoriteit, volgend op praktijken die door de CREG eerder gerapporteerd waren aan de mededingingsautoriteiten in de context van haar studie 860 over gedragingen op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit tijdens het jaar 2007 en het eerste semester van 2008.

Reeds in 2009 had de CREG op eigen initiatief een studie uitgevoerd waarin ze de abnormale prijsspieken¹⁴⁷ op de

Belgische elektriciteitsbeurs Belpex in 2007 en de eerste zes maanden van 2008 onderzocht. In deze studie, die aan de mededingingsautoriteiten werd overgemaakt, stelde de CREG, op basis van de beschikbare en verstrekte gegevens, vast dat Electrabel regelmatig een deel van haar productiecapaciteit niet had ingezet, terwijl ze op het zelfde moment op de Belpex DAM kooporders tegen zeer hoge prijzen had geplaatst (met daarbij de belangrijke vaststelling dat deze zeer hoge prijzen ver boven de marginale kosten van de beschikbare productiecapaciteit van Electrabel lagen en dat Electrabel hierdoor systematisch grote volumes productiecapaciteit niet benutte). Dit droeg bij tot abnormale, voor de markt onverklaarbare prijsspieken, die aldus het vertrouwen in de Belgische en aangrenzende elektriciteitsmarkten hebben ondermijnd, wat op lange termijn leidt tot minder liquiditeit en minder concurrentie op deze markten. Dit droeg eveneens bij tot een algemene prijsstijging op de Belpex DAM¹⁴⁸.

In het langdurige en complexe onderzoek dat in deze zaak door de mededingingsautoriteiten gevoerd werd¹⁴⁹, heeft de CREG haar medewerking verleend onder meer via het ter beschikking stellen van haar experts en het verstrekken van een zeer omvangrijk aantal gegevens en analyses.

In het gemotiveerd verslag dat door het Auditoraat in deze zaak werd neergelegd, werd het bestaan van misbruik van machtspositie door Electrabel (GDF Suez) aangevoerd; de misbruikpraktijken die daarbij door het Auditoraat lastens Electrabel weerhouden werden¹⁵⁰, hebben betrekking op, enerzijds, het inhouden van productiecapaciteit¹⁵¹ door Electrabel op de Belgische markt voor de productie, de groothandel en de handel van elektriciteit van 2007 tot 2010 en, anderzijds, fictieve verkopen¹⁵² en dubbel gebruik van tertiaire

147 Er werd op bepaalde ogenblikken een prijsstijging tot 2.500 €/MWh waargenomen terwijl de gemiddelde prijzen ongeveer 50 €/MWh bedroegen.

148 Naast het overmaken van deze studie aan de mededingingsautoriteiten had de CREG in deze studie zelf reeds een aantal maatregelen voorgesteld ter verbetering van de werking en de opvolging van de elektriciteitsmarkt.

149 Met inbegrip van huiszoekingen bij verschillende ondernemingen actief in de groothandel van elektriciteit in België.

150 Slechts een deel van de praktijken die door de CREG in haar studie 860 werden gerapporteerd, werden in het verslag van het Auditoraat als misbruik beschouwd. Het Auditoraat heeft immers onder meer kunnen vaststellen dat bepaalde essentiële gegevens, overgemaakt door Electrabel en gebruikt door de CREG om haar analyses door te voeren, niet correct waren. Anderzijds gaat het verslag van het Auditoraat in zijn analyse van de praktijken ook verder dan juni 2008 (de laatste maand geanalyseerd in de studie 860).

151 Het Auditoraat vermeldde in haar persbericht van 7 februari 2013 dat "geschat wordt dat de praktijken van het inhouden van productiecapaciteit een schade van 33 tot 49 miljoen euro tot gevolg konden hebben voor de consumenten/klanten in de periode 2007 tot 2010".

152 Voor wat betreft de praktijken van fictieve verkopen en dubbel gebruik van de tertiaire reserve werd door het Auditoraat een potentiële schade van 7 miljoen euro geraamd voor de consumenten/klanten in de periode 2006 tot 2007.

reserve op de Belgische markt voor de levering van tertiaire reservendiensten van 2006 tot 2007.

Ingevolge het door de CREG ingediende verzoek om toegang te krijgen tot het proceduredossier (verslag van de Auditeur), ontving de CREG eind januari 2014 van de Voorzitter van het Mededingingscollege een kopie van de niet-vertrouwelijke versie van de ontwerpbeslissing neergelegd door de Auditeur, met de uitnodiging haar observaties hierbij over te maken. Bij brief van 21 februari 2014 maakte de CREG haar schriftelijke observaties ter zake over aan de Voorzitter.

Overeenkomstig het verzoek van de CREG om in deze zaak gehoord te worden, werd de CREG opgeroepen om te verschijnen op de hoorzitting van het Mededingingscollege van 20 mei 2014, waarop zij naast het beantwoorden van vragen van het Mededingingscollege tevens een korte uiteenzetting gaf over enkele te benadrukken punten uit haar eigen onderzoek.

In zijn beslissing van 18 juli 2014¹⁵³ oordeelde het Mededingingscollege dat Electrabel in de jaren 2007 tot 2009 en in het eerste trimester van 2010 een inbreuk had gepleegd op het verbod van misbruik van machtspositie volgens de artikelen 3 van de wet tot bescherming van de economische mededinging en 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op de markt voor de productie, de groothandel en de handel van elektriciteit, door voor het verkopen van bepaalde volumes van de aangelegde reserve op de Belpex DAM-beurs, een prijschaal aan te nemen en toe te passen met een overdreven marge van 60 euro/MWh.

Daarbij werd door het Mededingingscollege aan Electrabel een boete opgelegd van 2 miljoen euro, met toepassing van artikel IV.70, §1 van het Wetboek Economisch Recht en de richtsnoeren betreffende de berekening van geldboeten van 19 december 2011 (die intussen herzien werden¹⁵⁴), gelet op een direct betrokken omzet geraamd op minder dan 5 miljoen euro.

In navolging van deze zaak onderzoekt de CREG, in samenwerking met de marktspelers, de opportuniteit van het opstellen van biedrichtlijnen en wat desgevallend de inhoud en structuur ervan zou moeten zijn. Indien de CREG het nuttig zou achten om over te gaan tot het aannemen en publiceren van biedrichtlijnen, zal de markt hierover nog officieel geconsulteerd worden.

■ *Beslissing van de Belgische Mededingingsautoriteit betreffende de overname door Tecteo Services Group van Editions de l'Avenir en l'Avenir Advertising*

De CREG ontving in januari 2014 van de Belgische mededingingsautoriteit een formeel verzoek tot inlichtingen betreffende de concentratiezaak ABC-2014-C/C-03. Deze concentratiezaak betrof de overname van de ondernemingen *Editions de l'Avenir SA* en *L'Avenir Advertising SA* door Tecteo Services Group SA.

De CREG heeft de gevraagde inlichtingen (aangaande de distributieactiviteiten en gerelateerde distributietarieven) aan de mededingingsautoriteit verstrekt bij elektronische post en brieven van respectievelijk 4 en 10 februari 2014.

Het Mededingingscollege van de Belgische mededingingsautoriteit keurde, bij beslissing van 26 maart 2014, de overname van de ondernemingen *Editions de l'Avenir SA* en *L'Avenir*

Advertising SA door Tecteo Services Group SA goed, onder voorbehoud van het vervullen van bepaalde verplichtingen.

■ *Rapport van CREG over de verhouding tussen de kosten en prijzen op de Belgische gasmarkt in 2013*

In het kader van haar taak tot permanente monitoring van de gasmarkt, heeft de CREG op 4 december 2014 een (vertrouwelijk) rapport gerealiseerd met betrekking tot "de verhouding tussen kosten en prijzen op de Belgische aardgasmarkt in 2013" (zie punt 4.2.1.1. van dit verslag). Op 4 december 2014 heeft de CREG dit rapport met toepassing van artikel 15/14ter, § 3, van de gaswet overgemaakt aan de Belgische Mededingingsautoriteit en de Minister.

■ *Rapport betreffende de veiling van grensoverschrijdende elektrische capaciteit*

In het kader van artikel 23bis van de elektriciteitswet, werd door de CREG tevens een (vertrouwelijk) rapport met betrekking tot de veiling van interconnectiecapaciteit overgemaakt aan de Belgische mededingingsautoriteit en de staatssecretaris voor Energie bij brief van 3 april 2014.

5.9. Financiën van de CREG

5.9.1. Federale bijdrage

De federale bijdrage is een toeslag die geheven wordt op de in België verbruikte hoeveelheid elektriciteit en aardgas¹⁵⁵. Met deze bijdrage worden verschillende fondsen gespijsd die door de CREG worden beheerd (zie punt 5.9.2 van dit verslag).

153 Beslissing nr. ABC-2014-I/O-15 van 18 juli 2014 in toepassing van IV.48, 1° CDE in de zaak CONC-I/O-09-0015 *Marché de gros de l'électricité*.

154 Op 26 augustus 2014 heeft het directiecomité van de Belgische Mededingingsautoriteit nieuwe richtlijnen aangenomen voor de berekening van boetes (in werking getreden op 1 november 2014). De voornaamste praktische wijziging in deze nieuwe richtlijnen is de zwaardere bestraffing van bedrijven die zich schuldig hebben gemaakt aan inbreuken van lange duur.

155 De internationale instellingen, die zowel Europese instellingen als diplomatische missies, consulaire posten, internationale organismen en strijdkrachten gevestigd in België omvatten, zijn hier helemaal van vrijgesteld.

Conform de regelgeving¹⁵⁶ heeft de CREG in december 2014 de eenheidstoelagen van de verschillende componenten van de federale bijdrage elektriciteit en aardgas berekend en gepubliceerd, zoals deze van toepassing zijn van 1 januari tot 31 december 2015.

A. Federale bijdrage aardgas

De heffingsmodaliteiten van de federale bijdrage aardgas zijn in 2014 ingrijpend herzien (lees hierover in punt 2.6. van dit jaarverslag)¹⁵⁷. Ze worden voortaan berekend volgens het watervalstelsel dat reeds wordt toegepast op de federale bijdrage elektriciteit.

Vanaf 1 april 2014 is het aan de transmissienetbeheerder voor aardgas (Fluxys Belgium) en de beheerders van een directe leiding¹⁵⁸ om de CREG elk kwartaal de federale bijdrage te storten die eerder aan hun afnemers is gefactureerd. Zo hebben deze bedrijven in 2014 rechtstreeks het CREG-fonds, het sociaal fonds voor energie en het fonds beschermde klanten gespijsd. De CREG factureert derhalve niet langer aan de houders van een leveringsvergunning voor aardgas die op het transmissienet van Fluxys Belgium actief zijn¹⁵⁹.

Vanaf 1 juli 2014 genieten de professionele afnemers, net als voor elektriciteit, een degressiviteit vergezeld van een plafonnering van de aangerekende federale bijdrage over de afgenomen aardgashoeveelheden van het net.

Teneinde de competitiviteit te waarborgen van centrales die elektriciteit produceren op basis van aardgas, wordt vanaf 1 juli

2014 eveneens de federale bijdrage verschuldigd over het verbruikte aardgas volledig vrijgesteld. Deze vrijstellingsmaatregel betreft ook de kwalitatieve warmtekoppelingssystemen, in verhouding tot de door deze installaties geproduceerde en in het net geïnjecteerde hoeveelheid elektriciteit.

Eveneens dient te worden opgemerkt dat de federale bijdrage aardgas vanaf 1 april 2014 niet meer onderworpen is aan btw¹⁶⁰.

Als gevolg van deze in de loop van het jaar ingevoerde wijzigingen, heeft de CREG de eenheidstoelagen van de federale bijdrage aardgas herberekend en gepubliceerd, teneinde de spijzing van verschillende fondsen onder haar beheer zoveel mogelijk te waarborgen. De nieuwe waarden werden eind juli 2014 gepubliceerd en waren van kracht van 1 september tot en met 31 december 2014.

■ *Spijzing van de fondsen*

De verwachte bedragen van federale bijdrage worden meestal samengesteld uit het basisbedrag van elk fonds voor het lopende jaar en uit een eventueel aanvullend bedrag om het tekort van voorgaande jaren te compenseren en de verschillende vrijstellingen te dekken.

Globaal gezien waren de opbrengsten van de federale bijdrage aardgas die in 2014 werden opgetekend lager dan de verwachte bedragen vanwege de wijziging van het heffingsstelsel gedurende het hiervoor genoemde jaar en in het bijzonder de aanzienlijke vermindering van de hoeveelheid aardgas waarop de federale bijdrage nog kan worden geïnd.

■ *Vrijstellingen en degressiviteit*

In het kader van het nieuwe 'watervalheffingsstelsel' werden de aardgasbedrijven in principe, stroomopwaarts van de waterval, de volledige federale bijdrage aangerekend terwijl ze het volledige bedrag niet op hun eindafnemers kunnen verhalen vanwege de toekenning van een vermindering (degressiviteit) of zelfs van een vrijstelling. Bijgevolg werd erin voorzien dat deze bedrijven ieder kwartaal bij de CREG de terugbetaling van deze maatregelen ter hulp van de eindafnemers kunnen eisen.

Zo heeft de CREG gedurende het jaar 2014 1.911.275 euro teruggestort aan aardgasbedrijven, wat overeenkomt met de vrijstelling van de federale bijdrage geheven over het aardgas bestemd voor de productie van in het net geïnjecteerde elektriciteit. De CREG heeft aan aardgasbedrijven eveneens 90.695 euro aan federale bijdragen die zij internationale instellingen niet in rekening konden brengen, teruggestort. Deze terugbetalingen werden rechtstreeks uitgevoerd via middelen beschikbaar in de verschillende fondsen.

Dezelfde aardgasbedrijven hebben eveneens aanvragen voor terugbetaling van degressiviteit ingediend die 1.096.531 euro bedroegen. Aangezien de CREG van de FOD Financiën niet de middelen heeft ontvangen die zij vroeg om deze ondernemingen terug te betalen, konden deze aanvragen niet gehonoreerd worden.

■ *Jaarlijkse regularisatie*

Tot 1 april 2014, wijzigingsdatum van de heffingsmodaliteiten, heeft een vergelijking tussen wat door de CREG werd

156 In het bijzonder het koninklijk besluit van 19 december 2014 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt en van het koninklijk besluit van 2 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels betreffende een federale bijdrage bestemd voor de financiering van bepaalde openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014) dat, voor 2015, het bedrag bestemd voor het broeikasgassenfonds terug vastlegt op 0 euro en de bevrozing van het bedrag bestemd voor het sociaal energiefonds verlengt; en het koninklijk besluit van 19 december 2014 tot vaststelling van de bedragen voor 2015 van de fondsen die bestemd zijn voor de financiering van de werkelijke kostprijs ingevolge de toepassing van maximumprijzen voor de levering van elektriciteit en aardgas aan beschermde residentiële afnemers (Belgisch Staatsblad van 30 december 2014).

157 De CREG heeft in dit kader een advies (A)140311-CDC-1316 uitgebracht betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de modaliteiten van de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt.

158 Op 31 december 2014 was slechts het bedrijf Wingas beheerder van een directe leiding in België.

159 Zie jaarverslag 2013, punt 5.8.1.A., pagina 99.

160 De wet van 15 mei 2014 houdende uitvoering van het pact voor competitiviteit, werkgelegenheid en relance (Belgisch Staatsblad van 22 mei 2014), van overeenkomstige toepassing op aardgas.

opgevraagd en wat de leveranciers het jaar ervoor werkelijk aan hun klanten konden factureren tot regularisaties geleid. Zo bedroegen in 2014 de regularisaties van het jaar 2013 +1.576.248 euro, -3.822.115 euro, -6.336.513 euro en -40.983 euro, voor respectievelijk het CREG-fonds, het sociaal fonds voor energie, het fonds beschermde klanten en het fonds verwarmingspremie. Deze aanzienlijke regularisaties ten voordele van de aardgasbedrijven vloeien voort uit de kleine hoeveelheid aardgas die in 2013 werkelijk werd verbruikt ten opzichte van de hoeveelheid aardgas gebruikt voor de berekening van de eenheidstoelagen van 2013. Dit heeft voor het sociaal fonds voor energie en het fonds beschermde klanten geleid tot belangrijke inkomstendervingen.

■ *Oninbare vorderingen*

Het mechanisme voor jaarlijkse regularisatie van het wettelijk forfait bestemd om aardgasbedrijven tegen hun oninbare vorderingen in te dekken, werd eveneens ingevoerd in 2014 door het voormelde koninklijk besluit van 2 april 2014. De eerste regularisaties zullen echter pas in 2015 doorgevoerd worden.

B. Federale bijdrage elektriciteit

De beheerder van het transmissienet voor elektriciteit, Elia System Operator, stort de CREG elk kwartaal de bijdrage die hij het kwartaal ervoor aan zijn afnemers heeft gefactureerd. Zo heeft Elia in 2014 rechtstreeks het CREG-fonds, het sociaal fonds voor energie, het denuclearisatiefonds en het fonds beschermde klanten gespijsd.

De federale bijdrage elektriciteit is, net als deze voor aardgas, vanaf 1 april 2014 niet meer onderworpen aan btw.

■ *Spijzing van de fondsen*

Zoals voorgaande jaren is het voor 2014 verwachte bedrag aan federale bijdrage samengesteld uit het basisbedrag van elk fonds voor het lopende jaar en uit een eventueel

aanvullend bedrag om het tekort van voorgaande jaren te compenseren en de voornoemde vrijstellingen te dekken die internationale instellingen genieten.

Globaal gezien zijn de opbrengsten van de federale bijdrage elektriciteit die in 2014 werden opgetekend lager dan de verwachte bedragen vanwege de voortdurende vermindering van de hoeveelheid energie waarop de federale bijdrage wordt geïnd.

Omwille van de afschaffing van het fonds verwarmingspremie en het op nul stellen van het fonds broeikasgassen (zie punt 5.9.2.D. hierna), zijn deze sedert 2014 niet meer regelmatig gespijsd. Er werden uitsluitend regularisaties betreffende hoeveelheden energie uit het verleden opgetekend.

■ *Vrijstellingen en degressiviteit*

In het kader van het 'watervalheffingssysteem' werden de elektriciteitsondernemingen in principe, stroomopwaarts van de waterval, de volledige federale bijdrage aangerekend terwijl ze het volledige bedrag niet op hun eindafnemers kunnen verhalen. In voorkomend geval moeten zij de vrijstelling en degressiviteit ervan aftrekken. Bijgevolg werd erin voorzien dat deze bedrijven ieder kwartaal bij de CREG de terugbetaling van deze maatregelen ten gunste van de eindafnemers kunnen eisen.

In 2014 heeft de CREG zo 279.247 euro en 768.325 euro teruggestort. Deze bedragen komen respectievelijk overeen met de laatste vrijstellingen voor de broeikasgassen en denuclearisatiebijdragen. De CREG heeft elektriciteitsondernemingen eveneens 914.509 euro aan federale bijdragen teruggestort die zij internationale instellingen niet in rekening konden brengen. Deze terugbetalingen werden rechtstreeks uitgevoerd via middelen beschikbaar in de verschillende fondsen.

In diezelfde periode heeft de FOD Financiën een voorschot van 40.000.000 euro ter beschikking gesteld van de CREG teneinde de degressiviteit te dekken die werd terugbetaald aan de leveranciers. Omdat de degressiviteit geattesteerd voor heel het jaar 2014 32.835.333 euro bedroeg, zal een

bedrag van 7.164.667 euro in 2015 aan de FOD Financiën moeten worden terugbetaald.

■ *Oninbare vorderingen*

In 2014 heeft de regularisatie van het wettelijk forfait bestemd om de elektriciteitsondernemingen tegen oninbare vorderingen in te dekken, een netto tekort opgeleverd van 82.282 euro dat door de verschillende fondsen werd gedekt.

C. Offshoretoeslag

Deze toeslag die door de elektriciteitsondernemingen wordt geheven, dient om de kosten gedragen door de transmissienetbeheerder en voortvloeiend uit zijn aankoopverplichting voor groenestroomcertificaten toegekend aan de elektriciteitsproductie op de Noordzee, te compenseren. Het is aan de CREG om de beheerder van het transmissienet en de elektriciteitsondernemingen die op deze toeslag degressiviteit hebben toegekend aan hun klanten, terug te betalen.

De aanvragen die in 2013 door de elektriciteitsondernemingen zijn ingediend en 6.725.123 euro bedroegen, konden in 2014 worden terugbetaald. De CREG heeft eveneens een voorschot van 69.000.000 euro van FOD Financiën ontvangen om elektriciteitsondernemingen terug te betalen die in 2014 terugbetalingsaanvragen hebben ingediend.

Omdat de degressiviteit geattesteerd voor heel het jaar 2014 70.731.489 euro bedroeg, zal in 2015 een bijkomend bedrag van 1.731.489 euro moeten worden gevorderd van de FOD Financiën.

5.9.2. De fondsen

A. CREG-fonds

De gedeeltelijke dekking van de totale werkingskosten van de CREG werd voor 2014 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers tijdens zijn plenaire zitting van donderdag 30 januari 2014 vastgelegd op 14.952.254 euro. Dit bedrag

wordt echter aangevuld met 323.575 euro en 69.703 euro, teneinde respectievelijk de reserve in stand te houden en de internationale instellingen terug te betalen.

Bij beslissing van de ministerraad van 12 maart 2012 zijn de begrotingen 2012, 2013 en 2014 van de CREG op het niveau van de begroting van 2011 bevroren. De Kamer van Volksvertegenwoordigers, die de taak heeft de begroting van de CREG goed te keuren, heeft evenals vorig jaar dit principe gevolgd voor de begroting van 2014.

De rekeningen van 2014 van de CREG worden hierna uitvoerig besproken onder punt 5.9.3.

B. Sociaal fonds voor energie

Voor het jaar 2014 was een totaal bedrag van 52.890.292 euro voorzien om de OCMW's te helpen bij hun taak van begeleiding en financiële maatschappelijke steunverlening op het vlak van energie, waarvan 30.750.170 euro afkomstig van de elektriciteitssector en 22.140.122 euro afkomstig van de aardgassector¹⁶¹. Deze bedragen worden echter respectievelijk aangevuld met 3.394.290 euro en 651.410 euro ter compensatie van de tekorten uit het verleden en om de internationale instellingen terug te betalen. In 2014 werd uiteindelijk een totale netto-opbrengst van 29.076.281 euro opgetekend voor elektriciteit. Voor aardgas werd een totale netto-opbrengst van 17.461.369 euro opgetekend, waarvan echter de in punt 5.9.1.A. vermelde regularisaties moeten worden afgetrokken. Buiten de storting naar de OCMW's van de vierde schijf van 2013 (13.610.568 euro), liet het kasgoed het niet toe om in 2014 het geheel van de eerste drie schijven opgevraagd door de FOD Sociale Integratie (39.667.719 euro) te storten. Bovendien konden deze betalingen pas het volgende kwartaal worden uitgevoerd door middel van gedeeltelijke kwartaalbetalingen. Tot slot werden

de middelen bestemd voor de storting van de vierde schijf van 2014, te betalen in januari 2015, eind 2014 gedeeltelijk gebruikt om de OCMW's 98,3% van het voor de derde schijf van 2014 te betalen bedrag te storten.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van het fonds 119.736 euro, wat de CREG niet in staat stelt om eind januari 2015 de vierde schijf van 2014 aan de OCMW's te storten.

C. Denuclearisatiefonds

Dit fonds, dat uitsluitend gespijsd wordt door de federale bijdrage aangerekend door de elektriciteitssector, diende voor het jaar 2014 69.000.000 euro te bedragen¹⁶², waar 661.708 euro bijkomt ter compensatie van vrijstelling van de internationale instellingen. In 2014 werd een totale netto-opbrengst van 68.445.166 euro opgetekend in het fonds.

De CREG heeft echter aan het NIRAS de volledige 69.000.000 euro kunnen storten die voor het jaar 2014 voor haar bestemd was.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van het fonds 7.845.960 euro.

D. Fonds broeikasgassen

Dit fonds, dat uitsluitend gespijsd wordt door de federale bijdrage aangerekend door de elektriciteitssector, bedraagt 0 euro voor het jaar 2014¹⁶³.

Het forfaitaire bedrag van 3.600.000 euro met betrekking tot het jaar 2014 werd gestort in het organieke begrotingsfonds van de FOD Leefmilieu, bestemd voor de financiering van het federaal beleid ter verlaging van de uitstoot van broeikasgassen.

Naast de uitgevoerde terugbetalingen in het kader van vrijstellingen van internationale instellingen en regularisaties uit het verleden (329.613 euro), prefinanciert het broeikasgassenfonds ook jaarlijks het bedrag van 14.490.000 euro dat overeenkomt met de btw verschuldigd op het jaarlijks bedrag bestemd voor het NIRAS. De btw-administratie betaalde de kwartaalbedragen die aldus werden voorgeschoten, terug aan de CREG.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van het fonds 58.579.700 euro.

■ Kyoto-fonds JI/CDM

Het fonds *Kyoto Joint Implementation/Clean Development Mechanism* (Kyoto JI/CDM), tevens beheerd door de CREG, laat de FOD Leefmilieu toe CO₂-emissiekredieten aan te kopen, waardoor België de doelstellingen van het Kyoto-protocol kan bereiken.

Het fonds Kyoto JI/CDM verzamelt de bedragen afkomstig van het fonds broeikasgassen. In 2014 werd echter geen enkel bedrag overgeheveld van het fonds broeikasgassen naar het fonds Kyoto JI/CDM, terwijl de FOD Leefmilieu laatstgenoemd fonds heeft aangesproken teneinde CO₂-emissiekredieten ter waarde van 2.862.073 euro aan te kopen.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van het fonds Kyoto JI/CDM 16.783.825 euro.

E. Fondsen beschermde klanten voor elektriciteit en voor aardgas

De behoeften van deze fondsen bedroegen voor het jaar 2014 oorspronkelijk 60.900.000 euro voor elektriciteit en 46.200.000 euro voor aardgas, waaraan respectievelijk 432.842 euro en 178.464 euro moet worden toegevoegd ter terugbetaling aan de internationale instellingen.

¹⁶¹ Voor de jaren 2012, 2013 en 2014 werden de jaarlijkse bedragen afgesloten op het niveau van 1 januari 2012 (zie jaarverslag 2012, pagina 92).

¹⁶² Koninklijk besluit van 26 januari 2014 ter bepaling van de voorziene bedragen voor de financiering van de nucleaire passiva BP1 en BP2 voor de periode 2014-2018, in uitvoering van artikel 3 § 2 van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot vaststelling van de modaliteiten van de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering en de controle op de elektriciteitsmarkt (Belgisch Staatsblad van 3 februari 2014).

¹⁶³ Zie jaarverslag 2013, punt 5.8.2.D., pagina 101.

Zo werd in 2014 in totaal 55.812.115 euro opgetekend voor het elektriciteitsfonds en 46.497.904 euro, waarvan nochtans de in punt 5.9.1.A. vermelde regularisaties moeten worden afgetrokken, voor het aardgasfonds.

In 2014 bedroegen de terugbetalingen aan de ondernemingen uit de sector die residentieel beschermde klanten in 2013 tegen sociale prijzen hebben bevoorrad, 64.687.628 euro voor elektriciteit en 62.028.419 euro voor aardgas.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van de twee fondsen 18.784.284 euro voor elektriciteit en 19.608.552 euro voor aardgas.

F. Fonds voor forfaitaire verminderingen voor verwarming met aardgas en elektriciteit

Dit fonds werd uit de elektriciteitswet geschrapt, maar blijft opgenomen in het koninklijk besluit van 24 maart 2003 "federale bijdrage elektriciteit". In 2014 werd echter geen enkel bedrag opgevraagd. Er werden uitsluitend regularisaties op het vlak van de gassector en betreffende hoeveelheden energie uit het verleden opgetekend.

Op 31 december 2014 bedroegen de activa van het fonds verwarmingspremie 24.417.885 euro, opgesplitst in 16.812.280 euro voor elektriciteit en 7.605.605 euro voor aardgas. Zolang er geen wettelijke bestemming is voor het saldo van het fonds, zal de CREG het beheer ervan verder voor haar rekening nemen, onder andere wat de regularisaties van het verleden betreft.

G. Fonds ter compensatie van de inkomstenderving van de gemeenten

Dit fonds, dat al verschillende jaren volledig inactief is, werd ook uit de elektriciteitswet geschrapt. Op 31 december 2014 bevatten de rekeningen van de CREG nog een bedrag van 578.691 euro, wat overeenkomt met de interesten geïnd

sinds 2005. Zolang er geen wettelijke bestemming is voor dit fonds, zal het niet afgesloten kunnen worden.

5.9.3. Rekeningen 2014

Sedert 1 januari 2013 houdt de CREG haar boekhouding conform de principes voorgeschreven door de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en de boekhouding van de federale staat en volgens het boekhoudplan vastgelegd door het koninklijk besluit van 10 november 2009 tot vaststelling van het boekhoudplan van toepassing op de federale staat, de gemeenschappen, de gewesten en op de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie. Hoewel de inwerkingtreding van deze wet werd uitgesteld tot 1 januari 2016¹⁶⁴ is de CREG deze boekhouding blijven toepassen.

Zowel de zwakte van het elektriciteitsverbruik in 2014 als de vrijstelling van de federale bijdrage toegestaan aan de internationale instellingen heeft zich vertaald in onvoldoende opbrengsten aan federale bijdrage elektriciteit om de lasten van de CREG te dekken die verbonden zijn aan de elektriciteitssector. Deze opbrengsten bedroegen finaal slechts 85,3% van de verwachte bedragen.

Inzake gas kon de CREG daarentegen beschikken over de opbrengsten die Fluxys Belgium en Wingas hebben gestort. Bovendien heeft ze genoten van 1.576.248 euro afkomstig van de regularisatie 2013 die in de gassector werd verricht in 2014 en de winst die in 2013 werd gerealiseerd in de gassector (1.163.697 euro) werd behouden om de spijzing van het CREG-fonds te verzekeren.

De totale lasten van de CREG voor het boekjaar 2014 bedroegen 13.950.872 euro, wat overeenkomt met 93,3% van het initieel voorziene budget (14.952.254 euro, zonder aanvulling van de reserve). Zowel de personeelskosten als de andere werkingskosten zijn binnen de begrote grenzen gebleven. Per 31 december 2014 bedroeg het balanstotaal 161.188.748 euro.

Op gebied van externe deskundigen, en door het verzoeningsbeleid dat de CREG in 2014 heeft gevoerd, leidde de daling met 74,7% van de kost voor juridische bijstand die nodig was om de belangen van de CREG te verdedigen in het raam van de beroepen tegen haar, tot een daling van de totale kosten van deze rubriek.

De diverse en uitzonderlijke opbrengsten compenseren de uitgaven van de CREG daarentegen gedeeltelijk en omvatten onder andere de structurele verminderingen van de RSZ-bijdragen waarvan de CREG geniet, alsook de doorrekening van de bezoldiging van een medewerker van de CREG die in 2014 was gedetacheerd.

De opbrengsten en de lasten van de CREG worden verdeeld tussen de twee energiesectoren. Voor het boekjaar 2014 bedroeg het overschot van de opbrengsten van de CREG in verhouding tot haar lasten 734.814 euro. Dit bedrag is opgesplitst in een tekort van 215.781 euro voor de elektriciteitssector en een overschot van 950.595 euro voor de gassector.

Terwijl het tekort elektriciteit opnieuw gecompenseerd wordt door te putten uit de reserve elektriciteit, zal het gehele overschot gas later aan de gassector en de klanten ervan teruggegeven worden door middel van een daling van het eenheidsbedrag van het CREG-fonds tijdens de volgende berekening van de federale aardgasbijdrage. Het bedrag van de opbrengsten uit de federale bijdrage die in het eerste kwartaal van 2014 door de aardgasleveranciers werd vrijgemaakt en waarvan de regularisatie in 2015 zal gebeuren, was op 31 december 2014 echter nog niet gekend.

Overeenkomstig de elektriciteitswet heeft het Rekenhof de rekeningen van de CREG betreffende het boekjaar 2013 gecontroleerd.

De waarderingsregels zijn beschikbaar op de website van de CREG.

¹⁶⁴ Wet van 8 mei 2014 tot wijziging van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de Federale Staat (Belgisch Staatsblad van 17 juni 2014).

Tabel 24: Resultatenrekening per 31 december 2014 (euro) (Bron: CREG)

	2014	2013
Personeelskosten	11.014.663	11.220.780
Bezoldigingen en lasten	10.359.765	11.557.101
Schommeling voorzieningen voor vergoedingen bij vertrek leden van het directiecomité	132.468	-636.525
Schommeling voorzieningen vakantiegeld	144.747	-62.163
Uitzendkrachten	18.345	32.717
Aanwervingskosten	29.343	0
Opleidingen, seminaries	52.736	59.389
Leasingwagens personeel	277.258	270.262
Instanties	44.814	69.140
Vergoedingen Adviesraad Gas en Elektriciteit (presentiegeld en diverse onkosten)	44.814	69.140
Subtotaal "Personeelskosten"	11.059.477	11.289.920
Externe experts	613.445	629.358
Externe studies	185.480	143.037
Communicatiedienst	113.634	47.939
Vertalers, revisor, sociaal secretariaat	236.110	129.734
Juridische bijstand rechtszaken	78.221	308.648
Algemene kosten	2.112.969	2.042.964
Huur lokalen en gemeenschappelijke lasten	962.218	928.621
Parkeerruimten	75.912	81.147
Onderhoud lokalen en veiligheid	136.050	140.084
Onderhoud materieel	266.535	168.979
Documentatie	126.753	153.130
Telefoon, post, internet	44.379	47.847
Kantoorbenodigdheden	11.296	16.645
Vergaderings- en representatiekosten	86.031	100.499
Reiskosten (incl. naar het buitenland)	54.932	58.016
Lidgeld aan verenigingen	62.325	69.827
Verzekeringen, taksen en diverse kosten	286.537	278.169
Afschrijvingen	147.657	120.108
Afschrijvingen op materiële vaste activa	147.657	113.121
Afschrijvingen op leasing	0	6.987
Financiële lasten	16.951	10.018
Financiële lasten op leasing en leningen	27	712
Andere	6.297	5.299
Overdracht naar fonds oninvorderbaarheden en federale bijdrage	10.627	4.007
Subtotaal "Andere werkingskosten"	2.891.022	2.802.448
TOTAAL VAN DE LASTEN	13.950.499	14.092.369
Opbrengsten (toeslagen en retributies)	13.461.304	13.692.024
Federale bijdrage elektriciteit en aardgas	12.602.064	14.029.546
Overdracht van fonds oninvorderbaarheden	5.806	4.869
Regularisatie aardgasbedrijven dienstjaar n-1	1.576.248	752.878
Regularisatie CREG elektriciteit dienstjaar n	215.781	56.428
Regularisatie CREG aardgas dienstjaar n	-950.595	-1.163.697
Diverse bijdragen	12.000	12.000
Financiële opbrengsten	398	151
Opbrengsten van vlottende activa	2	6
Overige financiële opbrengsten	395	145
Uitzonderlijke opbrengsten	488.797	400.194
Andere uitzonderlijke opbrengsten	488.797	400.194
TOTAAL VAN DE OPBRENGSTEN	13.950.499	14.092.369
RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	0	0

Tabel 25: Balans per 31 december 2014 (euro) (Bron: CREG)

ACTIVA	2014	2013
VASTE ACTIVA		
Immateriële en materiële vaste activa	266.210	235.450
Informaticamateriaal	127.511	130.240
Meubilair en rollend materieel	25.283	16.759
Inrichting van het gebouw	113.416	88.451
Financiële vaste activa	558	558
Diverse borgstellingen	558	558
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.201.698	7.740.256
Handelsvorderingen	23.577	37.593
Overige vorderingen	64.639	59.259
Vorderingen van de fondsen	1.113.482	7.643.404
Geldbeleggingen en beschikbare waarden	158.682.639	205.800.178
CREG-fonds	4.815.610	5.656.969
Sociaal fonds voor energie	113.621	10.213.484
Fonds broeikasgassen	58.579.700	62.502.677
Denuclearisatiefonds	7.827.225	8.401.429
Kyoto-fonds JI/CDM	16.783.825	19.655.341
Fonds beschermde klanten elektriciteit	18.771.189	27.969.533
Fonds beschermde klanten aardgas	19.608.552	42.174.069
Fonds gemeenten	578.691	578.691
Fonds verwarmingspremie	24.417.885	24.463.033
Fonds federale bijdrage	1.113	0
Fonds degressiviteit elektriciteit	7.164.667	4.183.781
Fonds degressiviteit offshore	19.778	0
Fonds degressiviteit aardgas	0	0
Fonds oninvorderbaarheden elektriciteit	0	88
Kassa	783	1.083
Regularisatierekeningen	1.037.643	838.623
TOTAAL ACTIVA	161.188.748	214.615.065

PASSIVA	2014	2013
EIGEN VERMOGEN		
Overgedragen winst	1.314.222	1.314.222
Sectoriële reserve CREG	1.703.482	1.919.264
Elektriciteit	1.008.389	1.224.171
Aardgas	695.093	695.093
PROVISIES		
Vergoedingen einde mandaat van de leden van het directiecomité	177.809	45.341
Andere voorzieningen	0	21.222
SCHULDEN		
Schulden op ten hoogste één jaar	3.013.507	3.529.487
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	0	776
Handelsschulden	1.382.024	2.105.807
Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	1.631.483	1.422.904
Diverse schulden	154.979.728	207.785.529
Sociaal fonds voor energie	119.736	10.451.126
Fonds broeikasgassen	58.579.700	62.512.119
Denuclearisatiefonds	7.845.960	8.401.429
Kyoto-fonds JI/CDM	16.783.825	19.655.341
Fonds beschermde klanten elektriciteit	18.784.284	27.969.533
Fonds beschermde klanten aardgas	19.608.552	42.844.621
Fonds gemeenten	578.691	578.691
Fonds verwarmingspremie	24.417.885	24.463.033
Fonds federale bijdrage	0	0
Fonds degressiviteit elektriciteit	7.164.667	4.183.781
Fonds degressiviteit offshore	19.778	6.725.123
Fonds degressiviteit aardgas	1.076.650	0
Fonds oninvorderbaarheden elektriciteit	0	732
Regularisatierekeningen	0	0
TOTAAL PASSIVA	161.188.748	214.615.065

5.9.4. Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2014

Overeenkomstig de opdracht die ons werd toevertrouwd door het directiecomité krachtens artikel 11, §1, van het huishoudelijk reglement van 29 november 2012 van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, hebben wij de eer U verslag uit te brengen over de rekeningen over het voorbije boekjaar. Dit verslag omvat ons oordeel over het getrouwe beeld van de rekeningen evenals de veraste bijkomende vermeldingen en inlichtingen.

Verklaring over de rekeningen zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de rekeningen van de Commissie over het boekjaar afgesloten op 31 december 2014, opgesteld op basis van de waarderingsregels aangenomen door het directiecomité. Deze rekeningen zijn samengevat in een staat van activa en passiva, waarvan het totaal 161.188.748 EUR bedraagt, en in een resultatenrekening, waarvan het saldo 0 EUR bedraagt, overeenkomstig koninklijke besluiten van 24 maart 2003 en van 2 april 2014 betreffende de financiering van de Commissie, en het totaal van opbrengsten en lasten 13.950.499 EUR bedraagt.

Het opstellen van de rekeningen valt onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen van de rekeningen die geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevatten; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze rekeningen te uiten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der

Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de rekeningen geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevatten.

Overeenkomstig voornoemde controlenormen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Commissie, alsook met haar procedures van interne controle. Wij hebben van het directiecomité en van de verantwoordelijken van de Commissie de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording van de bedragen opgenomen in de rekeningen onderzocht. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels en de redelijkheid van de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen gemaakt door de Commissie beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel geeft de staat van activa en passiva afgesloten op 31 december 2014 evenals de resultatenrekening voor het boekjaar 2014, een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de Commissie, op basis van de waarderingsregels aangenomen door het directiecomité.

Bijkomende vermeldingen en inlichtingen

Wij vullen ons verslag aan met de volgende bijkomende vermeldingen en inlichtingen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de rekeningen te wijzigen:

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, wordt de boekhouding gevoerd overeenkomstig de algemene regels van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat en van het koninklijke besluit van 10 november 2009 tot vaststelling van het

boekhoudplan van toepassing op de federale Staat en op de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie.

- Zoals vermeld in het jaarverslag opgesteld door het directiecomité, was het bedrag van de regularisatie voor het boekjaar 2014 tussen de gasleveranciers en de Commissie, te berekenen overeenkomstig artikel 5 §2 van het koninklijke besluit van 24 maart 2003 betreffende de financiering van de Commissie door de aardgasmarkt, ongekend op de datum waarop de rekeningen per 31 december 2014 van de Commissie werden vastgesteld en kon het dus niet in aanmerking genomen worden. De regularisatie in verband met het vorige boekjaar werd integendeel geboekt.
- Wij hebben geen enkele overtreding van de "elektriciteits- en gaswetten" of hun uitvoeringsbesluiten vastgesteld, voor wat betreft de verrichtingen die uit de rekeningen van de commissie blijken.

Brussel, 13 februari 2015

André KILESSE
Bedrijfsrevisor

5.10. Lijst van de akten van de CREG opgesteld in de loop van 2014

(B)140515-CDC-656G/23	<p>Beslissing over het aangepast tariefvoorstel van FLUXYS BELGIUM NV voor de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten van FLUXYS BELGIUM voor de jaren 2012-2015</p> <p>Décision sur la proposition tarifaire remaniée de FLUXYS BELGIUM SA relative aux tarifs de raccordement et d'utilisation du réseau de transport ainsi que les services de stockage et des services auxiliaires de FLUXYS BELGIUM pour les années 2012-2015</p>
(B)140528-CDC-656G/24 (B)140626-CDC-656G/25	<p>Beslissing betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door NV FLUXYS BELGIUM voor het exploitatiejaar 2013</p> <p>Projet de décision et décision sur le rapport tarifaire incluant les soldes introduit par la SA FLUXYS BELGIUM concernant l'exercice d'exploitation 2013</p>
(B)141120-CDC-656G/26	<p>Beslissing betreffende het aangepaste tariefvoorstel van FLUXYS BELGIUM NV voor de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het vervoersnet, alsook van de opslagdiensten en de ondersteunende diensten van FLUXYS BELGIUM voor de jaren 2012-2015</p> <p>Décision sur la proposition tarifaire remaniée de FLUXYS BELGIUM SA relative aux tarifs de raccordement et d'utilisation du réseau de transport ainsi que les services de stockage et des services auxiliaires de FLUXYS BELGIUM pour les années 2012-2015</p>
(B)140528-CDC-657G/08 (B)140626-CDC-657G/09	<p>Beslissing betreffende het tariefverslag met inbegrip van de saldi, ingediend door de NV FLUXYS LNG betreffende het exploitatiejaar 2013</p> <p>Projet de décision et décision sur le rapport tarifaire incluant les soldes introduit par la SA FLUXYS LNG concernant l'exercice d'exploitation 2013</p>
(B)141002-CDC-657G/10	<p>Beslissing over het tariefvoorstel van FLUXYS LNG NV voor het gebruik van de methaangasterminal van Zeebrugge</p> <p>Décision sur la proposition tarifaire actualisée de la SA FLUXYS LNG pour l'utilisation du terminal méthanier de Zeebrugge</p>
(B)140528-CDC-658E/29 (B)140724-CDC-658E/29-1	<p>Projet de décision et décision relatifs au rapport tarifaire incluant les soldes introduit par la SA ELIA SYSTEM OPERATOR concernant l'exercice d'exploitation 2013 et tels que modifiés par le rapport tarifaire adapté</p>
(B)141210-CDC-658E/30 (B)141218-CDC-658E/30	<p>Projet de décision et décision relatifs à la proposition du 25 novembre 2014 de SA ELIA SYSTEM OPERATOR relative à l'adaptation à partir du 1er janvier 2015 des tarifs pour les obligations de service public et des taxes et surcharges</p>
(B)141210-CDC-658E/31 (B)141218-CDC-658E/31	<p>Ontwerpbeslissing en beslissing over het geactualiseerd tariefvoorstel, ingediend door de NV ELIA SYSTEM OPERATOR voor de overgang naar twee nieuwe diensten met ingang van 1 januari 2015</p>
(Z)140626-CDC-1109/4 (Z)141124-CDC-1109/6	<p>Ontwerp van besluit en aangepast ontwerp van besluit tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie</p> <p>Projet d'arrêt et projet d'arrêt adapté fixant la méthodologie tarifaire pour le réseau de transport d'électricité et pour les réseaux d'électricité ayant une fonction de transport</p>
(Z)141218-CDC-1109/7	<p>Besluit tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie</p> <p>Arrêté fixant la méthodologie tarifaire pour le réseau de transport d'électricité et pour les réseaux d'électricité ayant une fonction de transport</p>
(Z)140618-CDC-1110/4 (Z)141127-CDC-1110/6	<p>Ontwerp van besluit tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie</p> <p>Projet d'arrêt et projet d'arrêt adapté fixant la méthodologie tarifaire pour le réseau de transport de gaz naturel, l'installation de stockage de gaz naturel et l'installation de GNL</p>
(Z)141218-CDC-1110/7	<p>Besluit tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie</p> <p>Arrêté fixant la méthodologie tarifaire pour le réseau de transport de gaz naturel, l'installation de stockage de gaz naturel et l'installation de GNL</p>
(B)140123-CDC-1219E/5 (B)140424-CDC-1219E/6 (B)140717-CDC-1219E/7 (B)141016-CDC-1219E/8	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier EBEM tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur EBEM durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>

<p>(B)140123-CDC-1219G/5 (B)140424-CDC-1219G/6 (B)140717-CDC-1219G/7 (B)141016-CDC-1219G/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier EBEM tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur EBEM durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1220E/5 (B)140424-CDC-1220E/6 (B)140717-CDC-1220E/7 (B)141016-CDC-1220E/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier EDF LUMINUS tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur EDF LUMINUS durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1220G/5 (B)140424-CDC-1220G/6 (B)140717-CDC-1220G/7 (B)141016-CDC-1220G/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier EDF LUMINUS tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur EDF LUMINUS durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1221E/5 (B)140424-CDC-1221E/6 (B)140717-CDC-1221E/7 (B)141016-CDC-1221E/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1221G/5 (B)140424-CDC-1221G/6 (B)140717-CDC-1221G/7 (B)141016-CDC-1221G/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1222E/5 (B)140424-CDC-1222E/6 (B)140717-CDC-1222E/7 (B)141016-CDC-1222E/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELEGANT tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELEGANT durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1222G/5 (B)140424-CDC-1222G/6 (B)140717-CDC-1222G/7 (B)141016-CDC-1222G/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELEGANT tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELEGANT durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>
<p>(B)140123-CDC-1223G/5 (B)140424-CDC-1223G/6 (B)140717-CDC-1223G/7 (B)141016-CDC-1223G/8</p>	<p>Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ENECO tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014</p> <p>Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ENECO durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014</p>

(B)140123-CDC-1224E/5 (B)140424-CDC-1224E/6 (B)140717-CDC-1224E/7	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ENI tijdens het eerste, tweede en derde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ENI durant le premier, le deuxième et le troisième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1224G/5 (B)140424-CDC-1224G/6 (B)140717-CDC-1224G/7	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ENI tijdens het eerste, tweede en derde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ENI durant le premier, le deuxième et le troisième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1225E/5 (B)140424-CDC-1225E/6 (B)140717-CDC-1225E/7 (B)141016-CDC-1225E/8	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ESSENT tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ESSENT durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1225G/5 (B)140424-CDC-1225G/6 (B)140717-CDC-1225G/7 (B)141016-CDC-1225G/8	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ESSENT tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ESSENT durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1226G/5 (B)140424-CDC-1226G/6 (B)140717-CDC-1226G/7 (B)141016-CDC-1226G/8	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier LAMPIRIS tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur LAMPIRIS durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1227E/5 (B)140424-CDC-1227E/6 (B)140717-CDC-1227E/7 (B)141016-CDC-1227E/8	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier OCTA+ tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur OCTA+ durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1227G/5 (B)140424-CDC-1227G/6 (B)140717-CDC-1227G/7 (B)141016-CDC-1227G/8	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier OCTA+ tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur OCTA+ durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1268G/3 (B)140424-CDC-1268G/4 (B)140717-CDC-1268G/5 (B)141016-CDC-1268G/6	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ANTARGAZ tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ANTARGAZ durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1269E/3 (B)140424-CDC-1269E/4 (B)140717-CDC-1269E/5	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELEXYS tijdens het eerste, tweede en derde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELEXYS durant le premier, le deuxième et le troisième trimestre de 2014

(B)140123-CDC-1269G/3 (B)140424-CDC-1269G/4 (B)140717-CDC-1269G/5	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier ELEXYS tijdens het eerste, tweede en derde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ELEXYS durant le premier, le deuxième et le troisième trimestre de 2014
(B)140123-CDC-1282 (B)140327-CDC-1282	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de vraag tot goedkeuring van het voorstel van contract voor het aankopen van groenestroomcertificaten tussen de NV ELIA SYSTEM OPERATOR en de NV BELWIND
(B)140123-CDC-1285G/2 (B)140424-CDC-1285G/3 (B)140717-CDC-1285G/4 (B)141016-CDC-1285G/5	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijis door de leverancier WATZ tijdens het eerste, tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur WATZ durant le premier, le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(F)140130-CDC-1289	Studie over het beheer van energiebeurzen: mededinging of regulering? Etude sur la gouvernance des bourses d'électricité : concurrence ou régulation?
(B)140522-CDC-1296 (B)141009-CDC-1296	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende het algemene model voor de berekening van de totale overdrachtcapaciteit en de transportbetrouwbaarheidsmarge; methode van toepassing op de Belgische grenzen voor dagcapaciteiten Projet de décision et décision finale relative à la demande d'approbation de la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR relative au modèle général de calcul de la capacité de transfert totale et de la marge de fiabilité du transport ; méthode d'application pour les frontières belges pour les capacités journaliers
(Z)140109-CDC-1299	Nota over de opvallende evoluties op de Belgische groothandelsmarkt elektriciteit en gas in 2013 Note relative aux évolutions marquantes sur les marchés de gros de l'électricité et du gaz en 2013
(B)140123-CDC-1300	Beslissing over de door de NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van bijlagen A en B en Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer Décision relative aux modifications proposées par la SA FLUXYS BELGIUM des annexes A et B et de l'Appendice 1 de l'annexe B du Règlement d'Accès pour le Transport de gaz naturel
(A)140123-CDC-1301	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle relative à l'établissement d'une installation de production d'électricité à Manage par la SA ENI POWER GENERATION
(B)140123-CDC-1302 (B)140213-CDC-1302	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag van NORTHWIND voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit opgewekt door de windmolens A01, A02, A03, A04, A05, A06, A07, A08, A09, C01, C02, C03, C04, C05, C06, C07, C08, C09 en C10 Projet de décision et décision finale relatifs à la demande de NORTHWIND d'octroi de certificats verts pour l'électricité produite par les éoliennes A01, A02, A03, A04, A05, A06, A07, A08, A09, C01, C02, C03, C04, C05, C06, C07, C08, C09 et C10
(A)140116-CDC-1303	Avis relatif à la demande de la SA FLUXYS Belgium pour l'octroi d'un avenant à l'autorisation de transport A322-548 pour le remplacement d'un tronçon DN300 par du DN400 dans une zone de loisirs près de la Chaussée de France à Neufchâteau
(A)140123-CDC-1304	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning voor de vervoersinstallaties DN900 HD te Ravels en Oud-Turnhout. Betrokken gasvervoersinstallaties: Ravels (Poppel) – Ravels (Weelde) III – A322-886 van 4/03/1976 Ravels (Weelde) – Herent (Winksele) I – A322-54 van 18/10/1967 Ravels (Weelde) – Herent (Winksele) II – A322-627 van 21/09/1973
(A)140130-CDC-1305	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle de fourniture de gaz naturel à LAMPIRIS SA

(B)140206-CDC-1306 (B)140508-CDC-1306	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de methode voor de verdeling van de capaciteiten tussen de verschillende tijdshorizonten op de koppelverbinding België-Nederland Projet de décision et décision finale relatifs à la méthode de répartition des capacités entre les différents horizons de temps sur la liaison entre la Belgique et les Pays-Bas
(C)140207-CDC-1307	Voorstel van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen Proposition d'arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 16 juillet 2002 relatif à l'établissement de mécanismes visant la promotion de l'électricité produite à partir de sources d'énergie renouvelables
(A)140130-CDC-1308	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle relative à l'extension d'une installation de production d'électricité (parc éolien) à Neufchâteau-Léglise par la SA ELECTRABEL
(A)140206-CDC-1309	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan ENI GAS & POWER NV
(B)140213-CDC-1310 (B)140228-CDC-1310	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartier onevenwichten Projet de décision et décision finale concernant la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR concernant les règles de fonctionnement du marché relatif à la compensation des déséquilibres quart-horaires
(A)140213-CDC-1312	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3931 voor de bouw van een ondergronds afsluitersknooppunt en een leidingdeel te Zwijndrecht
(A)140213-CDC-1313	Advies over de aanvraag tot overdracht door de tijdelijke handelsvennootschap SEASTAR van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden, haar toegekend bij ministerieel besluit van 1 juni 2012, aan de NV SEASTAR
(B)140220-CDC-1314 (B)140313-CDC-1314	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag van NORTHWIND voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit opgewekt door de windmolens B01, B02, B03, B05, B06, B07, D01, D02, D03, D04, D05, D06, D07, D08 en D09 Projet de décision et décision finale sur la demande de NORTHWIND pour l'octroi de certificats verts pour les éoliennes B01, B02, B03, B05, B06, B07, D01, D02, D03, D04, D05, D06, D07, D08 et D09
(A)140227-CDC-1315	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A323-3905 voor de bouw van een aardgasleiding Alveringem-Maldegem met aftakking naar Langemark-Poelkapelle. Betrokken gasvervoersinstallaties: DN900 HD Alveringem - Houthulst; DN900 HD Houthulst - Lichtervelde; DN900 HD Lichtervelde - Maldegem; DN250 HD Houthulst - Langemark-Poelkappele; Alveringem Station; Maldegem Station
(A)140311-CDC-1316	Advies over het ontwerp van koninklijk besluit tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage bestemd voor de financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt Avis relatif au projet d'arrêté royal établissant les modalités de la cotisation fédérale destinée au financement de certaines obligations de service public et des coûts liés à la régulation et au contrôle du marché du gaz naturel
(C)140313-CDC-1317	Voorstel van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 2002 betreffende de instelling van mechanismen voor de bevordering van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen Proposition d'arrêté royal portant modification de l'arrêté royal du 16 juillet 2002 relatif à l'établissement de mécanismes visant la promotion de l'électricité produite à partir de sources d'énergie renouvelables
(Z)140327-CDC-1318	Verslag over de monitoring van mogelijke marktversturende effecten in het kader van het vangnetmechanisme ingevoerd via artikel 20bis, §§1 tot 5 van de elektriciteitswet en artikel 15/10bis, §§1 tot 5 van de gaswet Rapport relatif au monitoring des éventuels effets perturbateurs sur le marché dans le cadre du mécanisme du filet de sécurité introduit par l'article 20bis, §§1 ^{er} à 5 de la loi électricité et l'article 15/10bis, §§1 ^{er} à 5 de la loi gaz

(F)140430-CDC-1319	Studie over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor elektriciteit - monitoringrapport 2013 Etude relative aux fonctionnements et évolution des prix sur le marché de gros belge de l'électricité - rapport de monitoring 2013
(B)140403-CDC-1320 (B)140430-CDC-1320	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag van NORTHWIND voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit opgewekt door de windmolens E01, E02, E03, E04, E05, E06, E07, E08, E09, F01, F02, F03, F04, F05, F06, F07, F08, F09 en F10
(F)140430-CDC-1321	Studie over de aansluiting van de geplande offshore windmolenparken in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht Etude relative au raccordement des parcs éoliens offshore prévus dans les espaces marins sur lesquels la Belgique peut exercer sa juridiction conformément au droit international de la mer
(A)140403-CDC-1322	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een bijvoegsel bij de vervoersvergunning A322-44 van 19 september 1967 voor de vervanging en verplaatsing van de aardgasvervoerleiding onder de Robert Orlentvijver te Nazareth
(B)140424-CDC-1323E/1 (B)140717-CDC-1323E/2 (B)141016-CDC-1323E/3	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijs door de leverancier MEGA tijdens het tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur MEGA durant le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(B)140424-CDC-1323G/1 (B)140717-CDC-1323G/2 (B)141016-CDC-1323G/3	Beslissingen over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijs door de leverancier MEGA tijdens het tweede, derde en vierde kwartaal van 2014 Décisions relatives à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur MEGA durant le deuxième, le troisième et le quatrième trimestre de 2014
(A)140528-CDC-1324	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS NV
(Z)140424-CDC-1325	Vergelijkend verslag van de doelstellingen geformuleerd in het beleidsplan van de CREG en van de verwezenlijkingen van het jaar 2013 Rapport comparatif des objectifs formulés dans la note de politique générale de la CREG et des réalisations de l'année 2013
(B)140515-CDC-1326	Beslissing over de door de NV Fluxys Belgium voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van bijlagen A, B, C1, C3 en G van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer Décision relative aux modifications proposées par la SA FLUXYS BELGIUM du programme de transport de gaz naturel et des annexes A, B, C1, C3 et G du règlement d'accès pour le transport de gaz naturel
(Z)140424-CDC-1327	Nota over het ontwerp van de proceduremodaliteiten voor de aanleg van strategische reserves Note relative au projet de modalités de procédure de constitution de réserves stratégiques
(B)140522-CDC-1328 (B)140626-CDC-1328	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de vraag tot goedkeuring van de evaluatie-methode voor en de bepaling van het primair, secundair en tertiair reservevermogen voor 2015 Projet de décision et décision finale sur la demande d'approbation de la méthode d'évaluation et de la détermination de la puissance de réserve primaire, secondaire et tertiaire pour 2015
(A)140508-CDC-1329	Betrokken gasvervoersinstallaties: DN300 LD Gent (Sint-Amandsberg) – Destelbergen (Scheldekant) DN300 LD Gent (Zwijnaarde – Gentbrugge) Dn200 LD Gent - Transpac Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3900 voor de herstructurering van aardgasvervoerleidingen in de regio Gent (deel Zuid).
(B)140512-CDC-1330 (B)140605-CDC-1330	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over het voorstel van Elia betreffende de werkingsregels van de strategische reserve Projet de décision et décision finale relatifs à la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR relative aux règles de fonctionnement de la réserve stratégique

(B)140515-CDC-1331	Beslissing over het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten – Inwerkingtreding op 1 januari 2015 Décision sur la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR concernant les règles de fonctionnement du marché relatif à la compensation des déséquilibres quart-horaires - Entrée en vigueur le 1er janvier 2015
(E)140515-CDC-1332	Voorstel over de toekenning van een vergunning voor de levering van elektriciteit aan de NV ELECTRABEL
(B)140522-CDC-1333 (B)140619-CDC-1333	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag van NORTHWIND voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit opgewekt door de windmolens G01, G02, G03, G05, G06, G07, G08 en G09
(B)140528-CDC-1335	Beslissing over de aanvraag tot goedkeuring van de gewijzigde bijlagen B, C1, C2, D1, H1 en H2 van het Toegangsreglement voor Opslag alsook het overeenkomstig gewijzigde Opslagprogramma en glossarium van definities van de NV FLUXYS BELGIUM Décision relative à la demande d'approbation des annexes modifiées B, C1, C2, D1, H1 et H2 du règlement d'accès pour le stockage ainsi que du programme de stockage et du glossaire de définitions, modifié conformément, de la SA FLUXYS BELGIUM
(R)140522-CDC-1336 (R)140828-CDC-1336	Ontwerp van richtsnoeren en richtsnoeren inzake tarieven over de informatie die als vertrouwelijk te beschouwen is omwille van het commercieel gevoelige karakter of persoonlijke karakter ervan Projet de lignes directrices et lignes directrices en matière tarifaire concernant les informations à considérer comme confidentielles en raison de leur caractère commercialement sensible ou de leur caractère personnel
(F)140619-CDC-1337	Studie over de organisatie van groepsaankopen binnen de energiemarkt Etude relative à l'organisation d'achats groupés sur le marché de l'énergie
(A)140605-CDC-1338	Avis sur l'indépendance de X en tant qu'administrateur indépendant de FLUXYS BELGIUM SA
(A)140619-CDC-1339	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan de NV ELECTRABEL
(B)140626-CDC-1340 (B)140717-CDC-1340	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing Northwind over de aanvraag van NORTHWIND voor toekenning van groenestroomcertificaten voor de elektriciteit opgewekt door de windmolens BO4, GO4, H01, H02, H03, H04, H05, H06, H07, H08 en H09
(RA)140626-CDC-1341	Rapport over het vangnetmechanisme ingevoerd via artikel 20bis, §§1 tot 5 van de elektriciteitswet en artikel 15/10bis, §§1 tot 5 van de gaswet Rapport relatif au mécanisme du filet de sécurité introduit par l'article 20bis, §§1er à 5 de la loi électricité et l'article 15/10bis, §§1er à 5 de la loi gaz
(A)140626-CDC-1342	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS LNG voor de toekenning van een bijvoegsel bij de vervoersvergunning A322-1355 van 8 augustus 1977 voor de bouw van een 5de tank met procesinstallaties en van een 2de trucklaadstation te Zeebrugge
(A)140626-CDC-1343	Avis relatif à la demande de la SA FLUXYS BELGIUM pour l'octroi d'une autorisation de transport A323-3930 pour la pose de nouvelles canalisations souterraines de transport de gaz naturel et leurs accessoires sur le territoire de Virton
(A)140626-CDC-1344	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3937 voor de bouw van een nieuw ontspanningsstation voor aardgas in de Groenstraat te Herne
(A)140925-CDC-1345	Etude relative aux fonctionnement et évolution des prix sur le marché de gros belge du gaz naturel - rapport de monitoring 2013 Studie over de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas - monitoringrapport 2013
(A)140710-CDC-1346	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle de fourniture de gaz naturel à ENI S.p.A.
(E)140710-CDC-1347	Proposition relative à l'octroi d'une autorisation individuelle de fourniture d'électricité à ENI S.p.A.
(A)140703-CDC-1348	Avis sur l'indépendance de X en tant qu'administrateur indépendant au sein des conseils d'administration d'ELIA SYSTEM OPERATOR SA et d'ELIA ASSET SA
(A)140703-CDC-1349	Avis sur l'indépendance de X en tant qu'administrateur indépendant au sein des conseils d'administration d'ELIA SYSTEM OPERATOR SA et d'ELIA ASSET SA

(A)140703-CDC-1350	Avis sur l'indépendance de X en tant qu'administrateur indépendant au sein des conseils d'administration d'ELIA SYSTEM OPERATOR SA et d'ELIA ASSET SA
(A)140724-CDC-1351	Advies over de aanvraag tot goedkeuring van de door BELPEX voorgestelde wijzigingen aan het BELPEX marktreglement
(A)140908-CDC-1352	Studie over de Belgische groothandelsmarkt bij stroomschaarste en stroomtekort Etude relative au marché de gros belge en cas de rareté et de pénurie d'électricité
(C)140717-CDC-1353	Proposition relative au renouvellement de l'autorisation de fourniture d'électricité de EDF LUMINUS
(C)140717-CDC-1354	Proposition relative à l'octroi d'une autorisation de fourniture d'électricité à TOTAL GAS & POWER BELGIUM SA
(F)140828-CDC-1355	Etude sur la détermination des parts de marchés des candidats ayant répondu à l'appel d'offres portant sur l'établissement de nouvelles installations de production d'électricité en Belgique
(A)140724-CDC-1356	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle de fourniture de gaz naturel à E.ON GLOBAL COMMODITIES SE
(A)140730-CDC-1357	Advies over de aanvraag tot wijziging van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden toegekend aan de tijdelijke handelsvennootschap MERMAID bij ministerieel besluit van 20 juli 2012
(A)140828-CDC-1358	Avis sur le caractère manifestement déraisonnable ou non des prix offerts à ELIA SYSTEM OPERATOR SA pour la fourniture de la réserve stratégique en réponse à l'appel d'offres du 10 juin 2014
(Z)140828-CDC-1359	Verslag over de evolutie van de indexeringsparameters van de leveranciers Rapport relatif à l'évolution des paramètres d'indexation des fournisseurs
(A)140829-CDC-1360	Eindbeslissing over de wijzigingen van de algemene voorwaarden van de contracten van toegangsverantwoordelijke, voorgesteld door de netbeheerder
(B)140911-CDC-1361	Rapport sur le caractère manifestement déraisonnable ou non des prix offerts à ELIA SYSTEM OPERATOR SA pour la fourniture de services auxiliaires pour l'exercice d'exploitation 2015
(B)140918-CDC-1362	Beslissing over de door de NV FLUXYS BELGIUM voorgestelde wijzigingen van het Aardgasvervoersprogramma en van de bijlagen A, B, C3 en Appendix 1 bij bijlage B van het Toegangsreglement voor Aardgasvervoer Décision relative aux modifications proposées par la SA FLUXYS BELGIUM du programme de transport de gaz naturel et des annexes A, B et C3 et de l'appendice 1 de l'annexe B du règlement d'accès pour le transport de gaz naturel
(F)141002-CDC-1363	Etude relative aux mécanismes de fixation du prix de l'énergie en vigueur en 2013 au sein des contrats de fourniture d'électricité des grands clients industriels de ELECTRABEL SA
(E)140918-CDC-1364	Voorstel betreffende de toekenning aan RWE SUPPLY & TRADING GmbH van een leveringsvergunning elektriciteit
(A)140918-CDC-1365	Avis relatif à l'octroi d'une autorisation individuelle de fourniture de gaz naturel à STATOIL ASA
(A)140911-CDC-1366	Avis sur le renouvellement du mandat de X auprès d'ELIA SYSTEM OPERATOR SA et d'ELIA ASSET SA
(A)140911-CDC-1367	Avis sur le renouvellement du mandat de X auprès d'ELIA SYSTEM OPERATOR SA et d'ELIA ASSET SA
(B)141003-CDC-1370	Beslissing over de aanvraag tot goedkeuring van de belangrijkste voorwaarden voor de toegang tot de LNG overslagdiensten van de NV FLUXYS LNG Décision relative à la demande d'approbation des conditions principales d'accès aux services de transbordement de GNL de la SA FLUXYS LNG
(R)141023-CDC-1371	Richtlijnen over de procedure voor de vastlegging van de waarden die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van de minimumprijs per groenestroomcertificaat voor offshore windenergie Lignes directrices relatives à la procédure de détermination des valeurs entrant en ligne de compte pour la fixation du prix minimal par certificat vert pour l'énergie éolienne offshore

(B)141002-CDC-1372 (B)141023-CDC-1372	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de aanpassing van de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten Projet de décision et décision finale sur la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR concernant l'adaptation des règles de fonctionnement du marché relatif à la compensation des déséquilibres quart-horaires
(A)141002-CDC-1373	Avis relatif à la demande de la SA FLUXYS Belgium pour l'octroi d'un avenant à l'autorisation de transport A322-548 pour la construction d'une nouvelle détente dans la station de Libramont-Chevigny (Bras)
(A)141002-CDC-1374	Avis relatif à la demande de la SA FLUXYS Belgium pour l'octroi d'une autorisation de transport A323-3871 pour la régularisation de la canalisation DN150 BP Saint-Ghislain (Baudour)
(B)141016-CDC-1375	Beslissing over de door de NV FLUXYS BELGIUM ingediende aanvraag tot goedkeuring van de bestaande binnen-de-dag-verplichtingen om het gebruik ervan te kunnen voortzetten en tot aanwijzing als partij die de prognoses opstelt inzake gasbalancering van het aardgasvervoersnet Décision relative à la demande introduite par la SA FLUXYS BELGIUM d'approbation des obligations intrajournalières existantes en vue de poursuivre leur utilisation et de désignation en tant que partie chargée des prévisions en matière d'équilibrage du gaz du réseau de transport de gaz naturel
(A)141009-CDC-1376	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan VATTENFALL ENERGY TRADING NETHERLANDS NV
(A)141016-CDC-1377	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3957 voor de aansluiting DN150 HD van VOPAK CHEMICAL TERMINALS BELGIUM NV te Antwerpen
(A)141016-CDC-1378	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3960 voor de aansluiting DN150 HD van PRAXAIR NV te Antwerpen
(B)141016-CDC-1379E/1	Beslissing over de vaststelling van de correcte toepassing van de indexeringsformule en de conformiteit met de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de contracttypes met een variabele energieprijs door de leverancier ENERGY PEOPLE tijdens het vierde kwartaal van 2014 Décision relative à la constatation de l'application correcte de la formule d'indexation et la conformité avec la liste exhaustive des critères admis pour les contrats-types à prix variable de l'énergie par le fournisseur ENERGY PEOPLE durant le quatrième trimestre de 2014
(A)141016-CDC-1380	Rapport relatif au caractère manifestement déraisonnable ou non des prix offerts à ELIA SYSTEM OPERATOR SA pour la fourniture de services auxiliaires, en l'occurrence, les produits de réglage tertiaire des services d'ajustement de profil et de réglage tertiaire via des prélèvements interruptibles pour l'exercice d'exploitation 2015
(B)141016-CDC-1381	Beslissing betreffende het voorstel tot aanpassing van de toepassingsmodaliteiten van het tarief voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken Décision relative à la proposition d'adaptation des modalités d'application du tarif pour le maintien et la restauration de l'équilibre individuel des responsables d'accès
(Z)141023-CDC-1382	Note de politique générale pour l'année 2015 Beleidsplan voor het jaar 2015
(F)141204-CDC-1383	Rapport relatif à la relation entre les coûts et les prix sur le marché belge du gaz naturel en 2013
(F)141127-CDC-1384	Studie over de elektriciteitsbelevering van grote industriële klanten in België Etude sur la fourniture d'électricité des grands clients industriels en Belgique
(F)141218-CDC-1385	Etude relative au marché belge des grands consommateurs de gaz naturel en 2013
(A)141120-CDC-1386	Advies over de aanvraag van de NV FLUXYS BELGIUM voor de toekenning van een vervoersvergunning A322-3941 voor de aanleg of aanpassing van aardgasvervoersleidingen DN250 en DN600 HD tussen Tessenderlo en Diest en nieuw te bouwen stations te Tessenderlo en Diest
(A)141120-CDC-1387	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan GASTERRA BV

(C)141127-CDC-1388	Proposition sur le calcul de la surcharge destinée à compenser le coût réel net supporté par le gestionnaire du réseau résultant de l'obligation d'achat et de vente des certificats verts en 2015
(A)141204-CDC-1389	Advies over de toekenning van een individuele leveringsvergunning voor aardgas aan WINTERSHALL HOLDING GmbH
(B)141204-CDC-1390 (B)141218-CDC-1390	Ontwerpbeslissing en eindbeslissing over de aanvraag tot goedkeuring van het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de uitzonderlijke procedure voor de berekening van de overdrachtscapaciteiten naar aanleiding van de stroomschaarste in België Projet de décision et décision finale relative à la demande d'approbation de la proposition de la SA ELIA SYSTEM OPERATOR relative à la procédure exceptionnelle pour le calcul des capacités de transfert suite à la rareté d'électricité en Belgique
(A)141210-CDC-1391	Advies over de aanvraag tot verlenging van de domeinconcessie voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden (Bligh Bank) toegekend aan de NV BELWIND bij ministerieel besluit van 5 juni 2007 en gewijzigd bij ministeriële besluiten van 5 februari 2009 en van 10 september 2012
(A)141218-CDC-1393	Avis sur le projet d'arrêté royal portant modification de l'arrêté royal du 24 mars 2003 fixant les modalités de la cotisation fédérale destinée au financement de certaines obligations de service public et des coûts liés à la régulation et au contrôle du marché de l'électricité et de l'arrêté royal du 2 avril 2014 fixant les modalités de la cotisation fédérale destinée au financement de certaines obligations de service public et des coûts liés à la régulation et au contrôle du marché du gaz naturel
(A)141218-CDC-1394	Avis relatif au projet d'arrêté royal imposant des conditions de prix et de fourniture pour l'approvisionnement en 2015 du réglage tertiaire par différents producteurs

Verantwoordelijke uitgever

Koen LOCQUET
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel

Lay-out en vormgeving

www.inextremis.be
Cover: www.inextremis.be en fotolia.com

Personeelsfoto

Sander de Wilde

Nijverheidsstraat, 26-38 • 1040 Brussel
Tel. +32 (0)2 289.76.11 • Fax +32 (0)2 289.76.09
E-mail: info@creg.be • www.creg.be